



## Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

## Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

## Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

### Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

### About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



814

Chappuis  
1842.

L'auteur de ce recueil est Guillaume Chappuis, qui s'est cache sous les noms de Fort. Galindus, Steuz. Ardincelleus, de Bern. Giraldus et de Dani. Hospitalius (Vicenon T. 35 p. 219).

l'Instructio secreta qui ouvre le volume, prouve être le même ouvrage qui a été publié sous le titre Mouita privata S. I. et qui a été attribué à un Polonais nommé Jérôme Zaborowski, membre de la Société vers 1611.  
(Voy. Barbier, Dictionnaire des Anciens. T. II, p. 477 et 591).

LÉGUÉ  
A LA BIBLIOTHÈQUE DE LA FACULTÉ DE THÉOLOGIE

DE

L'ÉCLISE LIBRE DU CANTON DE VAUD

PAR

Sam. CHAPPUIS, prof.

—  
1870





ARCANA  
SOCIETATIS  
I E S V

Publico bono vulgata

*Cum Appendicibus utilissimis.*

*Ostopples.*  
*1698.*

---

M. DC. XXXV:

A. Monsieur Marat  
F. u. D. C.





POCO  
A  
POCO

# GYPOGRAPHVS LECTORI S.

SOCIETATEM IESV ab omnibus cognosci publicè interest, ut ex illius institutis, consiliis, gubernatione, actis & probatis solidè judicari possit, quo loco haberri debeat. Multi in ea sententia sunt, nihil hac Societate esse vel sanctum magis & religiosum, vel magis utille & necessarium Ecclesiæ Dei propagandæ. Alij in alia omnia eunt, & multa in SOCIETATIS institutis, multa in *Sociorum* praxi observant, quæ partim suspecta

\* ij

habent, partim exosa. Quibusdam  
eoduntaxat nomine probatur So-  
cietas, quòd præ aliis Religiosis or-  
dinibus summo cùm ardore Ec-  
clesiæ hostes petere videatur, & ab  
iisdem præ aliis peti. Adeò sæpè  
non tantum suo instituto, sed &  
eorum, quibus ob strenuam Reli-  
gionis Catholicæ propugnatio-  
nem inuisa esse videtur, odio com-  
mendatur.

Quidam omnino h̄ic suo judi-  
cio fruuntur, quidam alieno. Pau-  
ci in *Arcana Societatis* penitus in-  
quirunt, & sine affectu expen-  
dunt, quod sit ejus institutum,  
quis *Sociorum* scopus, quæ vita,  
qui mores, quæ consilia, quæ per  
totam Europam molitiones. Ut  
verò Lector Catholicus habeat,  
unde

unde sine affectu judicium ferre  
possit , hæc *Miscella* vulganda  
duximus. Talia enim sunt, quæ  
nec ab adversariis Ecclesiæ Catho-  
licæ profecta , nec gratis conficta,  
sed vel Iesuitas ipsos Authores ha-  
bent, ut *Instructio Secreta*, & *P.*  
*Mariana* observationes , vel Ca-  
tholicos cæteroquin Scriptores,  
quibus nihil minus cordi fuit,  
quam sectariorum commodis  
hac in parte veſtificari. Id res docet,  
& argumentum dictorum, & cha-  
racter sermonis , & quicquid hîc  
expressum vides. Ne syllaba qui-  
dem vel adjecta, vel expuncta , vel  
truñata. Imò quamvis licentia in-  
gens, ut mollissimè loquar, in ap-  
plicandis S. Scripturæ dictis pluri-  
bus in locis occurrat , tamen sine

castratione ulla Authorum placi-  
ta exscribenda judicavimus. Tu,  
Lector Christiane, quisquis es, lege  
& judica, sine affectu, quod tibi  
Deus, quod conscientia, quod res-  
dictabit, & quod dicta ac-  
probata mere-  
buntur.



## INDEX



# INDEX TRACTATVVM HOC VOLVMINE *contentorum.*

- i. *Instructio secreta pro Superioribus Societatis Iesu.* pag. i
- ii. *Fortunij Galindi Cantabri De Causis publici erga Iesuitas odij disputatio.* pag. 33
- iii. *Augustini Ardinghelli paradoxa Iesuitica h.e. Impiæ, Nefariæ, & Pestiferæ Iesuitarum Germanicorum sententiae adversus omnes Religiosos ordines.* Quarum omnium nece ssaria, solida & modesta refutatio continetur in congeminata voce Turturis Dominici Gravinae Theologi Dominicani Neapoli nuper edita Anno M. D C. X X X I I. 58
- iv. *Bernardini Giraldi Patavini pro Senatu Veneto Apologia, sive de Iustitia Decreti, quo Senatus Venetus adolescentes ditioni suæ subditos ad Iesuitarum scholas accedere interdixit: Deque conditionibus, quibus Iesuitæ redditum ad Venetos videntur impetrare posse.* 101
- v. *Illusterrissimi & Reverendissimi Principis Domini Cardinalis & Archiepiscopi Pragen-*

*sis, Legati nati, &c. Iudicium & Censura  
Bullæ à Patribus Societatis Cæsari obla-  
tæ, Cæsareac Regali auctoritate firman-  
dæ, pro erectione Carolo-Ferdinandæ  
Academie.*

pag.171

V I *Iohannis Mariana Societatis Iesu Theo-  
logi libri de Regimine Societatis Caput  
vi. De Studiis.*

193

V II. *Danielis Hospitalij ad Reges Principes-  
que Catholicos Consultatio, De causis &  
Modis conservandæ & amplificandæ So-  
cietatis Iesu, ut perpetuò durare, deque  
Ecclesia Dei & Regnis ac Rebus p. Chri-  
stianis præclarè semper mereri possit.*

204.

V III. *Deliciarum Iesuitarum Specimina.*

254

V IX. *Testimonia de Societatis Antiquitate,  
Ignatij Loyolæ Sanctitate, Patrum So-  
cietatis Oeconomia, &c.*

339

INSTRV



# INSTRVCTIO SECRETA PRO SVPERIORIBVS Societatis Iesu.

**V**M Christianus Dux  
Brunsicensis, qui se  
Halberstadiensem Epi-  
scopum ferebat; Pader-  
borna superioribus annis jesuitarum  
Collegium diripuisset; Bibliothecam  
eorum cum scriniis literariis dono de-  
dit Patribus Capuccinis: qui in scri-  
niis Rectoris Secretam istam Instru-  
ctionem invenerunt. Quod ipsum in  
Pragensi Jesuitarum Collegio conti-  
gisse; homines fide digni testantur.  
Net vero cuiquam dubium esse po-

test, qui Iesuitis paulò familiarius erit  
 titur, quin Primores Societatis huius-  
 modi occultis monitis à Generali Pra-  
 posito instruantur, cùm qua in isto mā-  
 datorum libello monentur; passim Ie-  
 suitas factitare constet. Plurimum  
 vero Societatis Regulis, constitutio-  
 nibus & typo descriptis Instructio-  
 nibus ea adversari certū est: ut haud  
 difficulter fides fiat, plerosque Supe-  
 riores Jesuitarum (in nonnullos enim  
 talis non cadit suspicio) duplē ut  
 uestem, sic etiam Regulam habere,  
 aliam domesticam & privatam, aliam  
 forensem & publicam, Introrsum  
 turpes, speciosos pelle decora, quomodo  
 de Phariseis Christus testatur: simi-  
 les estis sepulchris dealbatis, quæ à  
 foris parent hominibus speciosa, in-  
 tus vero plena sunt ossibus mor-

tuo.

tūorum & omni spurcitia: sic & vos  
 à foris quidem videmini hominibus  
 iusti, intus autem pleni estis Hypocri-  
 si & iniquitate. Quod non vereor, ne  
 invidiosius, quam verius in eos di-  
 cīum putet, qui meminerit, ipsum  
 Claudiū Aquavivam disertim Su-  
 periorum plerisque Aulicismi Sacu-  
 laritatis & Hypocrisis dicam impin-  
 gere, qui specie Dei gloria & saluti  
 proximorum inserviendi querant se-  
 metipsos. Judicet Lector Christianus,  
 an hic mandatorū Commentarius pro  
 illo Deposito haberi debeat, cuius  
 Paulus meminit ad Timotheum, O  
 Timothee, depositum custodi, &  
 quæ audisti à me hæc fidelibus ho-  
 minibus commendā.

A 2



*1. Qualem se Societas præstare debeat, cum  
de novo accipit loci alicuius  
fundationem?*



T se gratam & acceptam præbeat Societas incolis loci, quent non ita pridem suscepit: multum ad hoc conduceat explicatio finis Societatis, præscriptus in Regula secunda summarij, incumbere in salutem Proximi aquæ ac suam. Quare humilia obsequia obeunda, in Xenodochiis, & famo jacentes invisendi: ad Confessiones excipiendas quorumcunque, etiam ad loca distanta eundum: Eleemosynæ conquirendæ, dandoque pauperibus, aliis videntibus; ut ædificati factio nostrorum, sint in nos liberaliores. Modestiam exteriorem ita omnes ediscant, ut illæ alios ædificant. Delinquentes è nostris vel ob id dimittantur.

*2. Quid facte opus sit, ut Principum & Magistratum intima familiaritate potiamur?*

Conatus ad id maximi sunt adhibendi. Experiens-

perientia docuit, Principes tunc affici spiritua-  
libus & Ecclesiasticis personis, quando odiosa  
facta eorum non asperè reprehenduntur, sed in  
meliorem partem explicantur. Cernitur id in  
Matrimonii contrahendis Principum, cum si-  
bi affinibus, quæ matrimonia magnam habent  
difficultatem, ob vulgi opinionem, quod tales  
exsecratur thoros. Itaque dum hæc & similia  
affectant Principes, animandi sunt, assecuturos  
eos, quod volunt. Explicantur rationes, quæ  
eorum desiderium augeant: videlicet, Matri-  
monium hoc fore causam majoris vinculi, &  
gloriæ Dei. Sic, dum Princeps aggreditur ali-  
quid faciendum, non æquè omnibus Dynastiæ  
gratum: (Verbi gratia si bellum movere vult:)  
tunc ejus voluntas juvanda, & constantia mo-  
nendus promovendusque animus. Primoribus  
Regni insinuent persuadéantque Principis vo-  
luntati parendum esse: non tamen ad particu-  
laria descendant, ne nobis imputetur. Si tamen  
objiciatur: citentur generalia monita, id nobis  
prohibentia.

Iuvabit ad contrahendam familiaritatem  
Principum, obire legationes in materiis ipsis  
gratis. Per munuscula vincendi intimi Princi-  
pum: ut fideliter instruant nostros, de moribus  
& humoribus Principis, quibus rebus oblecte-  
tur, quis sit sibi modus placendi: falvo tamen  
jure virtutis & conscientiæ. Et occasione ha-

bita , iſſuēt ſe in animos Magnatū & Prin-  
cipum. Si careant uxoribus , proponantur illis  
Virgines in matrimonium , quæ cum suis pa-  
rentibus , noſtris ſint addictæ : iſque Virgines  
depingantur laudū coloribus , quibus eas de-  
pingi vellent ipſimē Principes. Sic enim fiet,  
ut per uxores , aliās alienos , nobis amicos red-  
damus. Docuit id expérientia , per Domum  
Austriacam , in Rēgnis Poloniæ , Galliæ , cæte-  
risque Ducatibus & ditionibus.

Feminae ne mutent animos , aut de ſuo fa-  
vore in nos remittant : ſerid illis inculcetur a-  
mor in noſtrā Societatem , tūm per noſtros ,  
tūm per eas Famulas , quæ noſtris ſunt addictæ :  
quæ variis officiis , & munuſculis in amicitia  
conſervētūr. Sic enim ſecretiora ſuæ Dominæ ,  
& ea , quæ noſtros ſcire oportebit , evulgabunt.

Sequantur , in conſcientiis Magnatum regendis ,  
eorum Authorum ſententias , qua liberiorem faciunt  
conſcientiam , contra Monachorum opiniones : vt , il-  
lis reſectis , noſtros ſequantur , & à noſtra dire-  
ctione & consiliis dependeant. Quare , tām ad  
Principes & Magnates , quām Prælatos conci-  
liandos , juvabit , eos facere particeps merito-  
rum noſtri ordinis : habere amplas facułtates ,  
absolvendi à peccatis reſervatis & cenzuris , diſ-  
pensandi in jeuniis , debito reddendo , matri-  
monij impēdimentis , & aliis votis. Invitentur  
ad Scholes noſtras : ſalutentur carminib[us] :

ſcriban-

scribantur illis Theses : si expedit , in triclinio tractentur : & si qualitas personæ exposcat, variis linguis salutentur , tempore mensæ , à nostris fratribus.

Inimicitias inter Magnates componant. Quod si Monarchæ , nobis addicto, subserviat Vir aliquis primarius, à nobis alienus : promittatur ei favor , & honores conferendi , ad nostrorum instantiam. Denique ita Societati current affectos esse Principes, & magnos Dominos, tūm Prælatos : ut pro cā contra affines , & sibi charos agant, nec dimissos à Societate ullo modo promoteant. Deferendos honores Primatibus ominentur ; delatos gratulentur , libellis carminum , per studiosos , in primo ingressu loci, ubi exercēnda erit jurisdictio.

3. *Quid curaturi sint Domini pro nobis, dum pecunia destituuntur , multis tamen sunt authoritatis in Republica,  
Et aliis modis nobis pro-  
diffe possunt?*

Tales Domini si sacerulares sint : curanda apud ipsos gratia & auxilium contra Adversarios nostros, favor ad lites forenses , authoritas & potentia ad coëmtiones pagorum , domum, hortorum, lapidearumque pro exstruen-

dis Societati nostræ domiciliis, in illis præseptim civitatibus, quæ nostros nolunt habere. Idem Domini conciliandi, ut mitigent, imò compescant furorem hominum notæ inferiores, nobis nihil cooperantibus.

A Spiritualibus vero, (ut Episcopis, Archiepiscopis) pro diversitate nationū, id exigendum, quod rei opportunitas ostédet. In quibusdā partibus curandum est, ut Prælati, & Parochi ipsius subditi, nostros revereátur, nec impedian ministeria nostra: in aliis partibus plus. Nam in Germania & Polonia, Episcoporum magna est authoritas: qui parvo labore, collata re cum Principe, Monasteria, Parœcias, Præposituras, Altarium fundationes nobis possunt attribuerē, contentatione quacunque facta Sacerdotibus secularibus. Quod in iis locis asséquí possumus, ubi Catholicis Hæretici & Schismatici sunt permixti. Ostendaturque Episcopis, magnum fructum eos hac ratione facturos, quem à secularibus Sacerdotibus & Monachis præter canticum, expectare non possunt. Laudetur Zelus eorum: inculcetur facti memoria perpetua. Tales autem fundationes, ut Societas succedat in beneficia secularium Sacerdotum, per eos Episcopos asséquentur facile, qui & confitentur nostris, & à directione nostra pendent, & sunt in expectatione ad altiores gradus Episcopatus opulentioris, mediantibus nostris.

Fām autem apud Episcopos, quām Princi-  
pes curent nostri, ut dūm fundant nostra Col-  
legia ad parochiales Ecclesias, nostri quoque  
soli sīnt, qui habeant jus conferendi Vicarium  
perpetuum, cum cura animarum. Ipse superioꝝ  
loci, pro tempore existens, erit Parochus: to-  
tumque regimen Ecclesiarum nostrorum sit. Per  
eosdem curabunt exstructiones Collegiorum  
in locis, ubi sunt Academici, nobis repugnan-  
tes, vel Catholici, aut Hæretici cives, fundatio-  
nes nobis in suis civitatibus prohibentes. Illi iि-  
dem curabunt pro nobis Cathedras conciona-  
torias, in Civitatum nobiliorum præcipuis Ec-  
clesiis.

Si quando agitur de beatificando aut cano-  
nizando nostro: Magnatum Liberis promo-  
vendum erit negotium, apud Sedem Aposto-  
licam. Si ex iisdem Dominis contingat lega-  
tionem obire: ne cognitis aliiſ Religiosis, qui  
nobiscum symbolizant, ad eos affectum trans-  
ferant, & in eas Provincias inducant, in quibus  
eminemus. Quare si transeat Viri illustres per  
Provincias, ubi sunt nostri, excipientur ad Col-  
legia, & pro modestia religiosa tractentur.

4. *Qua commendata esse debeant Concionato-  
ribus, Confessariisque Principum  
& Magnatum?*

Vt directiones Regum , Principum , Viro-  
rumque illustrium , recte per nostros instituan-  
tur : omni modo ita eos dirigant , ut sua direc-  
tio tendere videatur ad conscientiam , quam  
ipsis Principes concredunt . Non statim au-  
tem , sed sensim , spectare debet directio ad gu-  
bernationem politicam externam . Quare sæ-  
pè inculcent Principibus , distributionem ho-  
norum & dignitatum in Republica , spectare ad  
iustitiam : graviterque Deum offendit , si con-  
tra eam à Principibus peccetur . Se tamen nol-  
le , dicant , ingerere in ullam administrationem  
Reipublicæ ; & hæc se invitox dicere , ratione  
sui officij . Quod ubi apprehenderint Princi-  
pes : explicetur ipsis , quibus virtutibus prædicti  
esse debeant viri , assumendi ad dignitates Rei-  
publicæ . Commendationis capita sumantur ex  
amicis Societatis nostræ , & iis Viris , quos ex-  
pedit pro bono Societatis promovere : quos  
per se non nominent Principi , sed per intimos  
amicos Societatis nostræ , & Principis . Quare  
Confessarii & Concionatores informentur à  
nostris , qui in quavis parte illius dominii sint  
Viri , quâ virtute , potentia , divitiis , liberalita-  
te in nos . Horum nomina apud sc̄ habeant , no-  
titiamque eorundem faciant Principi , dextrè  
eos commendando : ut facilius oblata occasio-  
ne promoteantur à Principibus illi , quos olim  
sibi laudari , à suis Confessariis & Concionato-  
ribus audierant .

Meminerint Confessarij, & Concionatores Principum, *suaviter eos tractare, nulla ratione perstringere in concionibus aut privatis colloquiis.* Confectiones, aquas distillatas modicè acceptent: pro usu privato, parvâ pecuniâ sint contenti. Dum sunt in Palatiis ad abjectiora se cubicula conferant. Prudenter inculcent suis Principibus, ne vel lato ungue discedant à consilio spiritualium Patrum. Curent sibi significari quām primum Officialium Reipublice mortem: & de substituendis maturè agant. Ut suspiciose se eximant externi regiminis: nec Amicorum causas apud Principes promoteant per se, sed aliis potius committant.

5. *Quid agendum cum Religiosis, qui symbolizando nobiscum, in multis occupatibus, multum nobis derahunt?*

Genus humanum nobis animosè ferendum. Proinde inculcandum hominibus, nostrum Ordinem omnium religionum habere perfectionem, & in quo alię religiones excellunt, in eo, eminentiore modo, Societatem lucere in Ecclesia Dei: prēter cantum, & victus asperitatem: (quibus discrepamus à Monachis:) omnia in Societate melius haberi, ipsa etiam

subjecta. Notentur defectus , ex quibus ostendatur , minùs feliciter alios Religiosos satisfacere posse illi occupationi in qua concurrunt nobiscum. Maiore conatu eundum est contra illos Religiosos , qui Scholas erudiendę juvenuti instituere vellent , in locis , ubi id cum dignitate & fructu Societas nostra obit. Ostendatur Principibus , tales homines fore perturbationi Reipublicę. Proponatur Academicis externis , illos Religiosos magis quam nos fore ipsis in ruinam. Suggerant Principibus , sufficere Societatem erudiendę juventuti. Quod si literas Pontificum pro se habeant , aut Cardinalium commendationes : agant per Principes apud Pontificem , cui ostendatur , Societatem benè fungi suo munere. Procurabunt testimonia à Civitatibus , in quibus sua Collegia habent , bonę conversationis. His etiam diligenter persuadendum erit , timendas perturbationes , accessu diversarum Scholarum , & Preceptorum. Esto ; Religiosi sint : interim nostri pro viribus curent studia exerceri , & specimina edi , cum applausu aliorum.

#### *6. De conciliandis Viduis opulensis Societati.*

Deligantur ad hoc opus provectę etatis Patres , colore vivido. Visitentur crebrius eisdem à nostris.

nostris. Quæ affectum ostenderit in Societatem , Vicissim Societatis nostræ opera ei offertatur. Si acceptat, cœperitque frequentare nostras Ecclesias : detur ei talis Confessarius , qui eam benè dirigat , & constantem in viduitate conservanda faciat , enumerando bona viduitatis , quibus meritum amplum sit obtentura. Ut res tota melius illi cedat : comitatus famulorum diminuendus suadeatur: ordinentur Officiales aulæ , & Præfecti bonorum : præscribantur , quæ spectant ad gubernationem domus, habita ratione loci, & personæ. In primis autem efficiat Confessarius, ut eius consiliis acquiescat Vidua , & directionem sequatur , tanquam fundamentum futuri boni spiritualis. Proponatur usus Sacramentorum frequens, auditio Sacri , recitatio Litaniarum. Exhortationes sint bis vel ter in hebdomada , de bono viduitatis, de molestiis matrimonij iterati , periculisque novisque gravaminibus ejusdem. Facetè proponat Viros nobiles , quorum illa Vidua , cum qua agitur , non abnueret connubium : iidemque Viri ita describantur , declarando mores & vitia ipsorum , ut audiendo Vidua nec cogitationem assumat de matrimonio. Proinde , cùm sint ita affectæ erga Viduitatis statum , quæm primum eis commendentur vota religiosa : ut emisso voto castitatis , omnem sibi aditū præcludant ad secundas

nuptias. Quo tempore maximè suadēndum, ut ex aula abigantur juvenes liberiōres in jocis: pauci admittantur hospites; in iisque tractāndis mediocritas. Præfecti pagorum, Sacellani, alij officiales, tales sint, qui aut ex nostrorum commendatione habeantur, aut à nostrorum nutu dependeant. Hucubi progressum fuerit, paulatim ad bona opera inducenda erit Vidua: quæ tamen præstabit, ex directione Pátris sui spiritualis.

*7. Quis modus conservandi Viduas in viduitate, & de dispositione reddituum, quos habent.*

Si, præter communem affectum, testetur Vidua Clenodiis, aut pecuniae non modicâ summâ suam in Societatem liberalitatem: fiat particeps meritorum Societatis nostræ. Si emisit votum castitatis: renovet illud, more nostro, bis in anno. Exponatur ordo nostræ Societatis domesticus: qui si placuerit, præscribatur pro aula. Indicantur confessiones menstruæ, tūm pro festis Christi Domini, Beatæ Virginis, & Apostolorum. Constituantur Syndici inter mares & fœminas, qui defectus notent inter aulicos & famulas, referantque Magnificæ. Interdicantur nutus, susurri, clandestina colloquia: delinquentes severè castigentur.

Sint

Sint in aula honestæ puellæ , quæ varia orna-  
menta conficiendo pro templis , se in pietate  
exerceant : supra se habeant manu-ductricem,  
quæ laborantibus attendat , & mores edoceat.  
*Visitentur Viduae crebrò , & jucundis Colloquiis , spi-*  
ritualibus tamen , conserventur & foveantur.  
*Non tractetur rigide cum ipsis in Confessionibus : nisi*  
tunc , quum minor est spes aliquid ab eis accipiendi.  
Proderit quoque ad conservandas Viduas , si  
pleraque fiant in gratiam Viduarum: ut ingress-  
sus in ædes nostras , colloquia , quando & cum  
quibus placet è nostris. Non permittantur in  
frigoribus domo exire , aut dum se deterius ha-  
bere sentiunt. Nuptiæ filiarum exornentur  
carminibus studiosorum externorum. Si exse-  
quiaz peragendæ sunt , ornatus lugubris , licet  
splendidus , tamen adhibeatur : cenotaphij  
non sit vulgaris structura. Demum , quicquid fieri  
potest ad Viduarum sensualitatem , ( modo sint li-  
berales , & addictæ intimæ Societati ) fiat , cautè ta-  
men & secluso scandalo.

Agendo de dispositione redditum , quos ha-  
bent Viduæ , proponatur ipsis illa perfectio lau-  
data status hominum sanctorum : quando , ne-  
glectis amicis , sua bona in Iesu Christi paupe-  
res erogant : adducantur exempla Viduarum ,  
quæ hac ratione brevi in sanctas evaserunt.

Quare , dum se viduæ in nostras manus resi-  
gnant , paratæ sequi directionem Patris spiri-

tualis ; serid inculcetur : ut majoris meriti sine illarum actiones coram Deo, ne religiosis quidem personis dent eleemosynas , inscio Confessario, sed adnotatis iis, quæ se daturas alicui decreverunt , schedulam exhibeant Confessario : qui detrahere aut addere potest, pro ut videbitur. Caveant Confessarij frequentem aditum aliorum Religiosorum ad Videlas : ne post se fœminas , natura inconstantes , abducant.

Dum multa est pecunia ex bonis collecta; ne hinc moveantur Videlas ad secundas nuptias: proponant Confessarij, imò suadeant, ordinarias pensiones, quibus sublevent necessitates , singulis annis , nostrorum Collegiorum, & Domorum professorum; præcipue Domus professæ Romanæ. Eandem pecuniam impendere possunt in casulas, & paramenta templi, quæ pro nostris sacris ædibus servire possunt post mortem Videlas. Exponantur defectus Ecclesiastiarum nostrarum coram Videlis, structuræ imperfectæ Collegij. Inducantur ad sumptus faciendos pro rebus perpetuam eis gloriam conciliaturis, ut sunt templo, cibaria, ædificia, quæ consulto citò confiantur: ut habeant, in quod suam liberalitatem possint exercere. Id ipsum faciendum cum Benefactoribus & Principibus, qui nobis aliquid sumtuose exstruunt. Si clenodia sint : suadeatur, æternitati ea consagranda;

éranda, si dentur à Viduis ad sepulchra nostro-  
rum Beatorum Romam.

Comprobetur id exemplis aliarum Matro-  
narum, quæ id præstiterunt. His de causis osten-  
datur, illas summam perfectionem assecuturas,  
dum rerum terrenarum amore se exuendo, ea-  
rum Christum Dominum in servis Societatis  
fux possessorem instituerint. Quod si filios &  
filias Dei obsequio dicare voluerint, non est  
liberalitas earum spernenda, accipiendo quæ  
offerentur: parcus tamen ab iis Viduis acci-  
piendum, quæ filios & filias ad seculum di-  
figunt.

### 8. *Demediis, ut filij & filia nostrarum devo- tarum religiosum amplectantur statum.*

Suavitet & fortiter id Matri viduæ peragen-  
dum. Filiabus molesta sit virgis, minis, absti-  
nentiis: asperius tractando, denegando or-  
natum muliebrem exquisitum, pollicendo ma-  
jorem dotem, si velit esse monialis. Exaggeret  
illa futuri mariti furores, gravamina matrimo-  
nij: præ se ferat mater ipsa dolorem, sc̄ non  
fuisse monialē: demum ita agat contra fi-  
lias, ut tædio victę manendi apud matrem, ad-  
spirent ad monasterium.

*Cum filii conuersentur nostri familiariter.*

'Accipiantur ad Collegia: in quibus illa ostendantur ipsis, quæ moveant ad ingrediendam nostram Societatem: ut sunt Horti vicini Collegii, in quibus fiunt recreations.

In Refectoriis ostendatur mundities & exterior conversatio inter nostros: munuscula, faceta colloquia, ad Spiritum tamen, non omissantur. Sint, penes tales Viduarum filios, instructores amicissimi nobis, imò futuri de nostris. Subtrahat mater filiis necessaria ad tempus modicum: exponat intricata negotia, ex parte bonorum. Si ad alias provincias iverint, studiorum causa, ibi illos mater non delicate tractet pecuniâ: ut tedium vici in exteris nationibus, religionem ingredi serio meditentur.

### *9. De Reditibus augendis Collegiorum.*

Serio inculcetur Confessariis Principium, Magnatum, & Matronarum, ut dum spirituallia illis conferunt, temporalia, pro bono communis Societatis, ab eisdem recipient. Quocirca non omissant occasionses acceptandi, dum aliquid offertur: & si differatur, in memoriam revocent nimium affectum minime praeseferendo. Qui ex Confessariis minus industrii in hac re erunt, tanquam bone communis minus affecti, amoveantur à Principibus, domique exagitentur. Magno dolore audivimus, iuve-

hēs Viduas, morte immatura præventas, culpa nostrorum , supellectilem templi multū pretiosam nostris non legāssē, neque acceptāsse, dum superstites Viduæ offerrent: cùm ad talia acquirenda, non tempus, sed voluntas offertis, spectari debeat.

Adeant Civium domos, aulas Nobilium, nec non Viduarum : ex quibus omnibus perquisiant prudenter, num, pro animæ suæ bono, vel ipsi, vel aliorum Amici aut Affines, Ecclesiis aliquid sint legatūri.

Idem perquisendum à Parochis & Prælatis, qui prius inducantur, ad officia spiritualia facienda: pro tempore multa nostri possunt lucrari.

Apud hos omnes studeant captare Benevolentiam, explicando gratitudinem Societatis, & fidelem executionem, ratione locorum, quæ accipiunt à benefactoribus, secus quam alij seculares Sacerdotes & Monachi. Habeant notitiam hortorum, lapidearum, Vinearum, civitatum in quibus resident, pagorum, prædiorum, à quibus possessoribus, quibus contractibus, cum quibus gravaminibus, teneantur: & num illa bona, vel per contractus, vel receptionem filiorum in Societatem, aut donationem, habere possint, experiantur.

Devotis & devotabus Societatis nostræ, quandoque bona sua Collegio vendant, cum

pacto, quod post breve tempus, Societas gratis eadem sit ab ipsis receptura. Si viduas addictas contingat habere tantum filias: eas dirigant ad religionem Monialium, dote quacunque eis data. Cætera, uti pagos, clenodia, totamque possessionem, nostri facile lucrabuntur. Si autem tantum unum filium, aut plures, Vidua Societati nostræ amica habuerit; nullaque spes fit filios vel filium fore in Societate: indicetur Matri, sufficere, si integras possessiones filiis vel filio relinquat, ac collectam pecunia summam, ad suam propriam dotem, posse legare Societati. Accidit, Viduas esse unius aut alterius pagi, ad pietatem propensas, Societatis studiosissimas: hæ inducantur ad inscribenda bona nostris Collegiis, ipsæ interim concentæ sint annuam suscipere contentationem: Ut Deo commodi videntur, cura rerum temporalium liberæ.

### 10. *De Disciplinæ rigore ostendendo in Societate.*

Testabitur Disciplinæ rigorem, ejiciendo à nobis, quandocumque videtur Societati. Esto fint cuiuscunque conditionis & status, senes, juvenes, consumserint ætatem & vires, morbo calculi, & alio quocunque postquam ingressæ sunt Societatem, affecti fuerint. Causæ (præter causas

causas reservatas, ob quas, pollutione excepta, licita erit dimissio) hæ erunt ejectionis: si devotæ nostræ, &c amicæ Societati utiles, ad alias religiones dirigunt, aut Parentibus indicant, siue illis à quibus impediuntur, ne ingrediantur Societatem: si in resignatione bonorum, erga consanguineos affectum ostendunt, non dando totum Societati. Prius tamen tales, per aliquot annos in Societate mortificentur. Fratres in officiis vilibus ponantur: derincentur in Scholis inferiорibus, ut ibi doceant: altiora studia, præcipue quartus, Theologæ annus, non concedatur. Capitula frequentius, tempore mensæ, dentur. Patres prohibeantur à confessionibus excipiendis: arceantur à conversatione exterorum: accipiantur res charæ ex cubiculis: frequentes pœnitentiæ publicè assignentur.

Hinc erit facile progredi ad dimissionem. Si tales personæ, notatae in suprà dictis vitiis, conquerantur coram Provincialibus, de immoderatis superioribus aut officialibus: non credatur facile, excusetur factum, dicatur teneri eos obedire Superiori ubiquecumque non est peccatum.

Non sunt scrupulosi in dimissione Superioris. Cum enim ordo noster gaudeat nomine Societatis, & Sociorum: non mirum, Societas annexa esse dimissionem. Nam Societas, & Sociorum vincula facilius solvuntur.

tur, neque sunt perpetua. **Dimissio cœpit cum instituto Societatis.**

Id evidenter ex eo patet: quia Societas habet vota simplicia, pro Scholasticis, Coadiutoribusque formatis: quæ vota non habent mutuum contractum, ac si Societas habeat obligationem, personas cum talibus votis in Societe-  
te retinendi semper. Id autem nequaquam est:  
tantum enim obligatio cadit in voventem, non  
in Societatem, quæ potest cum talibus votis  
quoscunque dimittere, quando & quacunque  
de causa sibi videbitur. Licet autem in Socie-  
tate, alij faciant professionem quatuor vota-  
rum, alij trium votorum solemnum, more a-  
liorum Monachorum, tamen & tales à Socie-  
tate dimitti possunt.

*II. Qualiter se unanimiter præstabunt nostri contra dimissos?*

Quoniam tales multum obesse possunt So-  
cieti: proinde obvietur his modis. Ante-  
quam è Societate dimittantur, promittant, c-  
iulque rei testimonium relinquant, se de So-  
ciete nihil finistri dicturos. Præcedant adi-  
tum dimisso, ad eos spirituales & seculares do-  
minios, quorum ipse atcupari posset gratiam, I-  
bique habere locum. Dicantur malec ejus in-  
slationes, vitia, defectus, quos de se, in ma-  
nifesta-

manifestatione conscientiæ , aliquando Superioribus aperuerat , & juxta quam in Societate dirigebatur , cedendo in hoc iuri suo. Quod si erunt Domini nostris non addicti : per Viros graves nobis addictos , curetur impediri favor dimisso , apud eum , qui non est affectus nobis . Et si non potest induci ad avertendum animum à dimisso , saltem inducatur ad non favendum ex omni parte. Scribatur per Collegia , quinam sint dimissi : & cum exaggeratione cause dimissionis proponantur. De dimisso in exhortationibus dicatur , quod iterum ardentiter petat ingredi Societatem. Externis insinuantur cause dimissionis illæ , ob quas vulgus nos odio habet : sic enim plausibilior erit dimissio querumcunque.

Si dimissus habet creditum , contra nos dicens : obvietur huic rei per nostros graves Viros , qui dictis dimissi opponant authoritatem Societatis , famam , fructum quem facit in Ecclesia Dei , bonam existimationem Vitæ & doctrinæ , ob quæ Regibus , Principibus & Magnatibus , sunt à confessionibus concionibusque : explicit Zelum nostrum in Proximos , multò magis in unumquemque hominem Societatis suæ . Invitentur ad prandia illi , apud quos dimissus videtur habere partes : quibus persuadendum est , ne faveant dimisso , & teneati eos præsumere pro religione. Quo tempore

causas dimissionis exponant, omnem eis probabilitatem ostendendo, & defectus dimissi omnes enucleatè exponendo, nihil omittendo.

Esto, dubia aliqua sint: caveant dimissos promovere ad ulla beneficia ecclesiastica, nisi aut dederint non modicam pecuniam, aut sua bona inscriperint, aut singulari modo testati fuerint, se esse amicos Societatis. Id etiam Principi & Regi persuadeant Confessarij: ut collaturi alicui honores, argumentum accipient ejus ex liberalitate & bono affectu ejus in Societatem nostram, fundando ei Collegium, aut quid simile ei præstando.

Si contingat dimissos habere favores hominum: diligenter inquitatur in vitam ipsorum, & mores ac defectus, per amicos & devotas nostras Ordinis inferioris divulgent. Ipse ne dimissis faveant, aut apud se conservent dimissos, terreantur censuris: negetur absolutio si sint pertinaces. Laus dimissi extenuetur, argutis propositionibus ambiguisque, ita tamen, quod possint avertere animos hominum à dimisso, aut ejus fidem minuere. Successus mali, qui accidunt dimissis, evulgentur cum magna commiseratione, in exhortatione, ut reliqui terreantur, & vel inviti maneant in Societate.

*12. De delectu iuvenum pro Societate,  
modoque eos retinendi.*

Sum-

Summa arte & industria opus est , ut recipiatur iuvenes ingenij boni , formâ non commendâ , genere nobiles , & opulentî . Ut tales pertrahantur , ostendatur illis favor à Scholarum Prefectis : non permittantur vexari à Preceptoribus : laudentur erubrius ; dentur ipsi munera : accipiantur ad veniam , tractentur fructibus : in solemnitatibus accipiantur ad Refectorium . Cum alii ad virgas descendendum , objicienda crima ex aliquibus conjecturis , iratus vultus ostendendus , acrius compellandi ac reprehendendi : juvenilis etas ad omnia mala quod sit in illis proclivis , ostendatur : nisi religiosi fiant , damnatione eterna respondi . Dum in Societatem admitti petant , non statim admittantur : differantur ad tempus : interim foveantur : in colloquiis , commendetur illis suave institutum : Ita enim magno desiderio crescente alacrius instabunt admitti .

Et si voluerit postea exire aliquis ex talibus , revocetur illi ardens studium quo ingressus in Societatem urgebat .

Quoniam vero maxima est difficultas in aliendis Senatorum filiis , & hominum ditiorum in Patria : si tales sint , mittantur Romanum ad Novitiatum : prius tamen præmoneatur de ipsis Generalis , aut Provincialis Romanus . Quod si in Germaniam , Galliam , Italiam veneriat , & Societatem affectaverint ; sine scri-

pulo suscipiantur in illis dominiis , in quibus Monarcha Societati est addictus : Sub tali enim Domino hæc & similia erunt peragenda ; siquidem illius Subditi , cùm nostro favore indigeant, non facilè contra nos insurgent , & si insurgant nihil lucrabuntur.

Non omittantur occasiones inducendi filios eorum , qui studiorum causa ad nostra gymna-  
sia ex aliis Provinciis veniunt : maximè tunc,  
cùm incipiunt pecuniam amittere , & partim  
pudore amissæ pecuniæ , partim metu Paren-  
tum aut Affinium , ob molestias , quas timent,  
induci se sinunt . Res habuit bonum successum  
in Germanis & Polonis.

Inconstantiae occurendum , pro qualitate personæ , exhortationibus de malo successu di-  
missorum . Ut verò Parentes & Affines ingre-  
dientium ad nos sint contenti : ostendatur ex-  
cellentia instituti nostri , & tantus applausus  
Mundi : & honor qui defertur à Principibus  
Societati.

Insinuent se in intimam familiaritatem ip-  
sorum , reddantque eos contentos : si id neces-  
sitas & personæ dignitas postulabit .

### *13. De Monialibus.*

Caveant offendere Moniales nostri Con-  
fessarii : cùm tantæ sint benefactrices : ut ali-  
quæ

quæ fundationem juverint Collègiorum, plurimæ medium dotem dederint, annuente Monasterio & Abbatissa. Quare ob clausuram, non cas molestent: relinquant Episcopis. Conseruent potius favorem Monialium: ne contrarios agant ob dimidiatas dotes, easque expobrent nostris datas:

#### 14. De Casibus reservatis ex causis dimittendi à Societate.

Præter casus descriptos in instructione, à quibus folius Superior absolvet, aut ordinatus Confessarius ex ejus licentia (hos casus videlicet, Sodomiam, fornicationem, adulterium, stuprum; tactus impudicos maris aut fœminarum & si quis quacunque ratione moliatur contra Societatem, qualicunque Zelo) sciant esse causas dimissionis à Societate: nec prius absolventur, quam extra confessionem promiserint, sed id manifesturos, per se, vel per Confessariū, Superiori. Qui si advertet, peccatum esse cum complice, aut in grave damnum Societatis: non absolvet, nisi pœnitens promittat, aut se ipsum scripturum hac de re Generali, aut dederit facultatem scribendi Confessario, aut Superiori, de tali causa. Aliás nullo modo absolvet pœnitentem. Generalis verò, casu pœnitentis cognito, te collata cum Secretario, de casu pœnit-

tentisid concludet , quod pro Societate expedit videbit , & tali pœnitenti dimissionem ex Societate assignabit . Quam si acceptare noluerit : nunquam validè poterit absolviri . Id faciemus conclusimus cum Theologis nostris , in caribus reservatis & approbatione sedis apostolicæ , frustra quibusdam repugnantibus . Taceat tamen Confessarius , ob id dimittendum à Societate pœnitentem . Si dixerit de se pœnitens extra Confessionem , dimitatur . Si dicere noluerit : Servetur cum ipso illa ordinatio scripta contra factos . Interim tamdiu non absolvatur , quamdiu noluerit dicere extra Confessionem .

Si aliqui ex Confessariis nostris audierint , aliquam externam personam , cujuscunque Sexus cum homine Societatis rem turpem habuisse : non eam prius absolvent , quam extra confessionem dicat nostrum . Et si dixerit , dimitatur noster : externa persona absolvatur .

Si duo ex nostris Sodomiam committent : qui non manifestabit , dimittratur : qui prior manifestabit , retineatur in Societate , sed ita mortificetur , ut ( velit nolit ) post parva ieiunctamorā , alium sequatur .

Poterit etiam Societas , cùm sit corpus quoddam , his de causis , se exonerare personis , si successu temporis eos deprehenderit esse crassos in moribus &c. loquela : ipso quascunque

que viderint superiores causas, Generali monito, quemlibet à Societate dimittent. Ut cipi-  
tius dimittantur, vexentur, fiant omnia con-  
tra inclinationes eorum: negentur quæ petunt,  
estò res paucæ sint: arceantur à studiis majori-  
bus: dentur sub tales superiores, de quibus non  
sint contenti. Nec tales teneantur in Societa-  
te, qui vexati insurgunt in Superiorem, de eo  
que coram fratribus conqueruntur, aut disipli-  
cere sibi dicunt, quæ fiunt in Societate, quoad  
Viduas & directionem Rerum publicarum,  
laudantque Venetos à quibus pulsa Societas.

Immediatè ante dimissionem acriter ex-  
agitetur dimittendus: amoveatur à certo offi-  
cio, & nunc ad hoc, nunc ad illud officium ob-  
eundam, mittatur: interim reprehendatur,  
quod non benefaciat officium sibi commis-  
sum. Pro loci excessu, duriores assignentur po-  
nitentiae: ex cathedra, tempore mensæ, defe-  
ctus recitentur, ita ut confundatur. Et per id  
tempus, dum notabilem impatientiam ostend-  
erit, aliis audientibus & videntibus, tanquam  
is, qui est aliis scandalo, dimittatur, prius ta-  
men res ejus revideantur; & aliquod jubeatur  
ire, ad vineam, vel vicinum Collegium, inter-  
im quo in loco minime sperat, in eo dimis-  
tatur.

15. Qui conservari & foreri debeant ex  
personis Societas.

Primum locum tenent strenui operarij, qui non modò spirituale Societatis bonum, sed etiam temporale, promovent: ut sunt opulenta- rum viduarum Confessarij, qui dum ad decrepitam ætatem accedunt, amoveantur à viduis, & alij ipsis, cum recentibus viribus & ætate sufficientur. His concedantur quæcunque pe- tent in cibo, vestitu aliisque rebus, nec vexen- tur à Ministris pœnitentiis. Contra tales non sint creduli Superiores.

Habeatur & eorum ratio, qui defectus mi- nimos, in aliis notatos, Superiori deferunt: aut positi in officio Ministri, Subministri, Bedelli, alios mortificare sciunt, non ex affectu, sed a- more disciplinæ religiosæ.

Foveantur juvenes illi, qui sunt affines no- strorum Benefactorum, & Fundatorum, quare mittendi ad studia Romam. Si studeant in pro- pria Provincia, concedantur illis ea, quibus fo- veri possint.

Fiat gratia illis etiam juvenibus, qui non- dum resignationem bonorum fecerunt pro Societate: post factum, pane, non laeti, pa- cendi.

Nec illi postremum locum habeant, qui multos selectos juvenes ad Societatem indu- cunt, tanquam bene affecti instituto Socie- tatis.

16. *De Contenuo Divitarum.*

Ne nimium nobis affectum adscribant divitiarum: juvabit, mediocres non admittere eleemosynas, pro ordinariis officiis, quæ fiunt nostris. Negentur sepulturæ viles in templis nostris. Cum viduis acrius agant, quæ se exhauserunt dando nostris. Idem faciendum cum personis nostris, qui pro Societate fecerunt resignationem. Imò quando tales dimittuntur, aut nihil eis reddendo, aut saltem benè detrahendo obsumtus à Societate eorum causa præstitos.

Hæc arcana præcepta diligenter servent penes se Superiores, & paucis idque gravibus casibus communicent, ex iisque instruant alios, quomodo serviant cum fructu Societati, neque ut scripta ab altero, sed ut ex peculiari prudentia de propria, aliis cōmunicent. Quod si (absit) innatus exteroru hæc monita veniat: quoniam sinistrè ea interpretabuntur: negentur hoc sensu esse Societatis; per istos confirmando è nostris, de quibus certò seitur eos talia ignorare. Opponantur his privatis monitis generalia monita, & ordinationes impressæ aut scriptæ, his contrariæ. Demum inquiratur, annon ab aliquo è nostris prodita sint: (neque enim Superior ullus erit tam negligens, in

32. *Instructio Secreta Societatis Iesu.*

asservandis tantis secretis Societatis) & si in aliquem vel leves erunt conjecturæ, illi imputetur, & ex Societate dimittatur.

Abdiæ I.

*Quomodo scrutati sunt Esau, investigaverunt ab  
scindita ejus?  
Qui comedunt te, ponent insidias subter te.*



FORTV-



FORTVNII GALINDI  
CANTABRI  
DE CAVSIS  
PVBLICI ERGA  
IESVITAS ODII  
DISPV TATIO.



V o d passim usque eo  
invisi sunt Iesuitæ , nec  
ab Hæreticis modò,  
sed etiam à plerisque  
Catholicorum in ser-  
monibus minus bellè  
audiunt , id ego partim gratis , partim  
nonnullâ quorundam culpâ fieri ex-  
stimo . Gratis quidem , quia ut plerisque  
persuasum est , nisi Iesuitæ singulati Dei  
dono hac ultimâ mundi ætate excita-  
ti summis viribus obstitissent , actum  
iam esset in Germania de religione  
Catholica : nam hi juventutem ad re-  
ligionem adsuefecerunt , Sacerdotes

*Iesuitæ o-  
mnium  
bonorum  
amorem ;  
sunt me  
rūi.*

C

non minùs bonis moribus, quām literis instruxerunt, Principes excitarunt, Hæreticos voce ac stilo represserunt: quibus nominibus immortales Societati gratias deberi, neminem qui bona fide sit Catholicus negare, nec veræ Iesuitarum apud Deum hominésque gloriæ intercedere velle arbitrantur: qui nimirum delectos populi Israël sub duce Iesu in campestribus adversus Amalechitas signis collatis depugnantes vident, eorumque virtuti secundum bellum exitum assignant, qui tamen uni Moysi in collis vertice oranti eiūsq; adminiculatōribus debetur. *Cum enim Moyses levaret manus, vincebat Israël: Sin autem paululum remisisset, superabat Amalec,* Exod. 17. Hanc porro figuram fuisse modi illius, quo Ecclesiæ hostes vinci oportet Iudit. 4. sic monemur: *Moyses Amalec confidentem in potentia sua, non ferro pugnando, sed precibus Sanctis orando deiecit.* Sic erunt universi hostes Israël, ut nimirum non humanæ potentiaz, eruditionis aut eloquentiaz armis, sed hominum sanctorum Deo vacantium orationibus devincantur.

*odiosos reddit Anticis-* Culpa verò Iesuitarum, quæ ipsos passim invisos reddit, hæc est, quod non

honnilli plus aulis & consiliis ac ne-  
gotiis Principum immisceantur, & Mo-  
nopolium quoddam gratiae apud Deum &  
& Principes instituere conantur, ut o-  
mnes ad se convolare, & non modò  
apud Principes, sed etiam apud Deum  
ipsis interpretibus uti postulent: eos  
verò, qui apud Franciscanos, Domi-  
nicatos, Augustinianos aliosque pec-  
cata confitentur, pro viris minus bo-  
nis habeant. Itaque videre est in aulis,  
ubi Iesuitæ dominantur, pietatem es-  
se quæstuosam. Si quis enim ctebrò  
Iesuitis confiteatur (postquam scilicet  
atrociora peccata prius Monacho ali-  
cui confessus est) & in audienda missa  
utroque genu continuò nitatur, peccatus  
quoque fortiusculè oppugnaverit seu  
pugno percutserit, Sodalitati B. Virgi-  
nis nomen dederit, pueriles eorum co-  
mœdias ac fabulas, quamvis pædago-  
gicarum ineptiarum & præstigiarum  
plenissimas, plausu prosequatur, in o-  
mnibus denique rebus suum eis stu-  
dium probaverit, hunc continuò più  
ac Deo devotum hominem esse; &  
Principibus accurate commendari,  
officiisque lucrosissimis affici oportet:  
in quibus si postea vel facinorosissime vt etiam impunit

*possint  
malefa-  
cere.*

se gerat, Principes depeculetur, provinciales spoliet, dum tamen Collegio mittat munera, eisque, si quā pecunia commissa, si qua multa pecuniaria imposita sit, mature īndicium faciat (ne quis eos scilicet in ambienda ea pecunia apud Principes antevertat) eum tueri nequaquam sibi religioni ducunt, quippe qui Societatem opibus, potentia, Principumq̄e gratia florere minime gloriæ Dei disconducere intelligent. *Sive manducatis* (ait Apostolus 1. Cor. 10.) *sive bibitis, sive aliud quid facitis, & homines facinorosos in Societatem munificos patrocinio vestro complectimini, omnia in gloriam Dei facite.* *Vniuersa enim propter semetipsum operatus est Dominus, etiam impium,* maxime qui opibus suis piorum contibus adiutorem se præbet, Prover. 16. Laudem ergo summam meretur sapientia quorundam magnorum Principum, qui quainvis Iesuitas ament plurimum, eos tamen in Collegio suo continent, neque pedem in Aulam ponere permittunt, nisi cum vel Confessore eis opus est, vel alioquin necessitas aliqua Iesuitis ad Principem accedendi imponitur. Numirum potest

*Aliter vi-*

*ii, alius*

*eccdendi imponitur. Numirum potest  
Pictas*

Pietas etiam generosa ac Virilis, mini-  
mèque aut puerilis aut effeminata es-  
se, neque continuò odit Iesuitas, si quis  
non in omnibus arridet aut applaudit,  
neque mimo eorum histrionem se  
præbet. Et sanè nemini plus quàm ip-  
sis contulit, qui operam addit, ut sua-  
rum rerum satagant, neque præfectu-  
ram aulicorum negotiorum sibi vindi-  
cent. Cùm enim sint homines de Non ex-  
Schola, pædagogicique loci ac judicij, pedit Ie-  
fieri facile potest, ut aberrent & allu- suitis rā-  
cinentur in dandis consiliis politicis quā Scho-  
& œconomicis, quod cùm fit, omnis admisceri  
rei male gestæ culpa in ipsos, & quidē rebus Au-  
in totam Societatem imponi solet, a- liciis.  
deoque publico omnium odio obno-  
xij minus deinceps aliis prodesse pos-  
sunt, recteque illud Homeri in eos cō-  
fertur, quod de Margite protulit: *Mul-  
ta quidem norat, sed prævè eadem omnia  
norat.* Quin etiam cùm perniciosorum  
& male vertentium consiliorum par-  
ticipes aut conscij minime fuere, quia  
tamen multū in aulis apparent, &  
familiarius Principibus utuntur, suspi-  
cionem πολυπραγμονίας, quódque ta-  
lia ipsi dederint consilia, effugere ne-  
queunt. Sed etiamsi nihil eiusmodi

*S. Petri exemplū eos ab Aulis debat determinare.* usuveniret, adhuc tamen S. Petri exē-  
plum eis relinquendārum Aularum consilium subjicere debebat: Nam is semel modò Aulā ingressus, ter Christum negavit, quid mirum, qui in Aulis habitant, si vel semel Christum negent? cū se scilicet plus S. Petro Christum amare vix videri velint.

*Eos etiā reddit sua insatis-* Odium etiam ipsis cōmovet, quod odiosos palam est, eos nimium se ipsos amare, nimisque pretiosos operarios esse, qui quidem putent, se mīnū Ecclesiæ navare operam posse, si non omnibus rerum copiis & cōmoditatibus affluant; quid autem fiat Monachis, aliisque qui & ipsi prodesse publico possent, edant ne an esuriant, parum pensi ducent: modò ipsis de copiosis fructibus annuis satis provisum sit, quibus magnificas palatiōrum moles excitare possint. Itaque sēpe nihil verentur, Principibus ac proceribus oneri esse, & provincias gravant.

*Quia non parūm Principes & provin-* tias gravant.

integrarum provinciarum damno maximo lacunas facere, cum tamen velut religiosi & publicæ utilitatis studiū professi, id unicè dare operam deberent, ut sua opera quām minimo hominibus constaret. *Si populo consulis* (ait Cice-

Cicero) remove te à suspicione priuati aliquius commodi. Et verò, si vel maximè sua sponte Principes adeò in ædificádis ipsorum palatiis damnosos esse vi-derent, rectius facundiâ suâ ad dissua-dendam ejusmodi insaniâ uterentur, iisque ad suscipiendam eorum curam, quibus egestatis metus, ne Catholici fiant, quod sibi scilicet, uxoribus ac li-beris nullæ victus spes apud Catholi-cos ostendatur, autores essent, hoc-que Clementis Alexandrini aureum dictum auribus eorum instillarent: *Scio 2. Padag.*  
*Deum potestatem nobis usus dedisse, sed eu-*<sup>12.</sup>  
*tamen usque ad id, quod est necessarium, &*  
*usum communem esse statuit. Absurdum*  
*verò ac turpe est unum lautè vivere, cum*  
*multi esuriant, quanto enim est glorio-sius*  
*multis benefacere, quam magnifice habita-re? quanto autem prudentius in homines,*  
*quam in lapides & in aurum impensas fa-cere? Atque hoc tanto studiosius face-re deberent, quod multis iam suorum*  
*experimentis cognoverunt, quanti ad*  
*permovendos hominum animos mo-menti habeat verus, non adumbratus*  
*paupertatis amor. Sic enim Possevi-*  
*nus scribit lib.4.biblioth.cap.9.Sinenses*  
*& Indos cum in Iesuitis pecunia rerumque dos.*

*Quales se  
præbeant  
Iesuite  
apud In-*

*mundanarum contemptum vident, mirificè in eorum admirationem rapi, & ad amplectendam Christi fidem velut preparari.* Oportet ergo ut minimè verum sit, quod vulgo dicunt, *Cælum non animum mutant, qui trans mare currunt.* Quam diu enim apud nos Europæos sunt Jesuitæ, longè aliud, quam apud Indos & Chinenses ingenium præ se ferunt, neque unquam satiati possunt, quin postquam jam de victu abundè eis cautum est, semper sive in sacram supellectilem, sive in commodiorem & laxiorem habitationem, sive in hortorum amœnitatem, sive in apparatum Comœdiarum, quem nisi sumptuosissimum habeant, cadere fabulas putant, seu quam denique aliam ad rem minimè necessariam stipes odiose corrugant. Et sane si verum quaerimus, si vel optimum finem habeant propositum, animarum nempe salutem & Dei gloriam, plus tamen in humanis adjumentis, quam in Dei auxilio, fiduciæ ac præsidij collocant. Itaque Deus mi-

*Cur i-  
suta nou-  
faciant  
miracula.* nus etiam conatibus eorum benedicit; neque Miraculorum gratiam item ut aliis Religiosis ordinibus largitur. Sunt enim modicæ fidei, manusque

oculatas

oculatas habent, nec ferè credunt, nisi quod vident. Sic enim affectos dicit Christus eos, qui parum in fide firmi sunt: *Nolite solliciti esse dicentes, quid māducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hec enim omnia gentes inquirunt: Ii scilicet, qui fidem non habent. Sed fidei Miraculorum effectricis est, contra spem in spem credere, nec hesitare, dissidentiam, sed gloriam dare Deo, qui vocat ea, quæ non sunt tamquam ea, quæ sunt.* Magnoperè quidē ipsi animis anguntur, quod Miraculorum dono multò ceteris Religiosis inferiores inveniantur, & quotiescumque casu aliquid rati ab ipsis patratur, continuò miraculum clamant. Sed nondū adhuc Deus ulli ex Societate tantum largitus est, ut ejus consecrandi & Diuis adscribendi seu canonizandi satis justas se causas Ecclesia habere crederet, non quidem quod Societatis institutum non æquè sanctum aut Ecclesiæ fructuosum sit, quam Franciscanorum, Dominicanorum, ac similiū: Sed quia Iesuitis occasionem superbiæ nasci non vult. Cū enim partim propter magnos viros, quos Societas habuit, partim propter Principum gratiam multi tantoperè

Hoc scri-  
ptū ante  
canoniza-  
tionem

Ignatij  
Loyola &  
Fr. Xa-  
virij.

inflentur, velut mox attingam, quanta sui ignoratio eis accessura esset, si etiam miraculorum gloria Societatem illustraret? Hac de causa Deus Prophetas non statim solet exaudire, ne sibi ipsis blandiantur, ut Elias, Elisaeus, Ieremias exemplo sunt. Altera causa est, quia Deus docere vult, in omnibus rebus, maximè in negotiis ipsius Dei gloriam præcipue spectantibus, non quidem negligenda esse ordinaria rei confiendæ adjumenta sive media, non tamen nimium humanæ prudenter aut operæ fidendum. nam hoc perinde est, ac si quis ipse solus omnia peragere, Deo autem nullas partes relinquere velit.

Sed etiam apud homines minus gratiæ propteræa invenire solent, adeoque ipsi sibi sæpè occasionses maximorum operum præcidunt. Multi enim quod minus eos admittant, iisque Collegia ædificant, hoc potissimum metu præpediuntur, ne nunquam sat is habituri, sed semper plus petituri sint, donec nihil quod impetrare queant, reliqui fecerint. Nam tametsi gratis docent, Iesuitarū nec quisquam ipsorum ullius rei Dominus est, quid hiæc tamen Principes

ac pro-

ac provinciæ compendij lucrīque fa-  
ciunt, cùm aliter eorum opera uti non  
possint, nisi maximis impensis Colle-  
gia eis exstruant, & vestigalibus per-  
amplis augeant?

Præterea Monachos, aliosque viros *Multis  
damno.*  
doctos, qui egent, plerunque sibi in-  
fensos reddunt, cùm omnes hæredita-  
tes & legata ipsi captent, omnesque  
bolos cæteris præcipiant.

Hæretici denique, cùm pecuniarū *Hereticis  
scandalo.*  
in Collegia Iesuitica ingredientium  
multa passim, egredientium verò nul-  
la usquam vestigia videant, eosque  
frugaliter vivere credant, neque in vi-  
ctum & amictum multum impendere  
sciant, Thesauros ab ipsis cumulari, &  
terum novarum sive turbarum funda-  
menta jaci & adjumenta comparari  
suspicantur, injustè quidem eos agere,  
qui inter opes jam paratas adhuc tam  
in petendo odiosi sint, ceterisque e-  
gentibus obstent, eamque ob rem o-  
dio dignos esse existimant. *Est intolera-  
bilis res poscere nūmos & contemnere. Indi-  
xisti pecunia odium: hoc professus es, hanc  
personam induisti, agenda est. Iniquissimum  
est te pecuniam sub gloria egestatis acquire-  
re,* ait Seneca 2. de vit. beat.

*jesuitas  
invisos  
facit su-  
perbia.*

Odium quoque Societati parit, intollerabilis quorumdam Iesuitarum typhus sive fastus, cum quia Societas multos excellenti doctrina præditos viros habuit, continuò se quoque pro talibus haberi postulant, quasi magnificè se circumspiciant & conclament: *Nos poma natamus.* Itaque neminem jam pro oratore, Poëta, Philosopho ac

*Officinam  
& Mono-  
polium  
sapientie  
instituunt.*

Theologo haberi volunt, nisi vel Iesuita sit, vel certè Societatis discipulus fuerit. Omnipugnare denique sapientiae officinam, imò Monopoliū instituunt, neminique vel minimæ doctrinæ opinionem, nisi eam Iesuitis acceptam re-

*Alios o-  
ferat, reliquunt: eâque scientiæ per-  
mnes pre-  
se con-  
temnunt.*

ferat, relinquunt: eâque scientiæ permnes prese contemnunt. perciliose imperare, eorum scripta nō aliter, quam classicorum suorum compositiones censuræ suæ vindicare, tyrannidem denique in literis exercere audent. Quid quod Principum favore

*Principū  
gratiā a-  
butuntur.*

ad patrocinandum sceleratissimo cuique, sœpe non aliam ob causam abutuntur, nisi ut suam potentiam ostentent? Vt nimirum alios in clientelam suam allicit, quam manifestò noxiis utilē fuisse constiterit. Quin usque eo amabilis illa insania & dominandi libido

*cos*

eos agit, ut subditis adversus magistrum stimulandis exemplo esse audeat, & Principes summos non in omnibus obsequio suo paratos contumeliosè tractent, cujus rei exempla in medium afferre possem, nisi ipsorum Principum existimationi consulendum putarem.

Postremò Curiositas non postrema *odium Iesuitis confiat Curiostas.* multorum aduersus eos odij causa est. Romæ quidem omnibus omnium rebus ac negotiis se admiscent, & nihil seu sacrum, seu publicum, seu privatū, nisi se interpretibus aut internunciis transfigi volunt. Itaque qui Canonicatum, Abbatiam, Præposituram ambit, relictis rebus ad Iesuitas advolat. In contrahendis rebus majoris paulò momenti, inque Nuptiarum conciliatio-*nis*, nihil felicius, nisi Iesuitis proxenētis, transfigitur. Pontifex denique Paulus V. in cura rei familiaris sive constabiliendæ, sive locupletandæ Iesuitarum Procuratorē utitur: quem etiam opinio est, tametsi faciem vix hominis habet, & nihil admodum literarum didicit, mox Cardinalem creatum iti, quia videlicet cum tœcundum pectus *Quo me concusserit*, inveniendi argenti tech-

*Procurator Iesuitarū apud Paulum V. gratissimus.*

nas instituere & difficultates numma-  
rias expedire novit. Itaque non modò  
quotiescumque velit velo sublato in-  
trare, exclusis qui priores accersiti ve-  
nerunt, Principum Legatis, sed etiam  
quos visum ei fuerit alios secum intro-  
ducere potest. Adèd præstat acquiren-  
darum pecuniarum, quām animarum  
studiosum & peritum esse, apud illos  
certè, qui cùm animarum Christi san-  
guine redemptarum curam in se rece-  
perint, vel quid anima sit nesciunt, vel  
non pluris animam hominis, quām pi-  
scis faciunt, quod credo suum officium  
Piscatum quendam esse aliquando per  
strepitum inaudierint: quibus propte-  
reia gratiæ fuerit, qui animam Auri  
cum Paracelso, quām animam Saxoniæ  
Electoris invenisse se nuntiet. Cùm  
ergo Iesuitæ quoque in eorum censum  
veniant, qui aurum & argentum unde  
unde quo jure quāq; injuria eruere &  
cumulare sciunt. (*Vnde habeas, querit  
nemo: sed oportet habere*, ait poëta) quo-  
modo non πολλὰ ωράτοντες sive Arde-  
liones & Curiosi habeantur, qui qui-  
*Papa non* dem curam suam in negotia tam lon-  
poisst cū gè diversa simul intendant? Nam ta-  
*Iesuitus*  
*dispesare.* metsi Pontifex potestatem habet dis-  
pensan-

pensandi de incompatibilibus, hoc est,  
eos legibus solvendi , qui simul Sacer-  
dotia possident , quæ alioquin per le-  
ges simul possideri nequeunt : rursum  
tamen disertim Christus negat , posse  
unum eundem hominem simul <sup>Vt simul</sup> Deo  
& Mammonæ servire , sive simul re- <sup>Deo &</sup> Mammonæ  
gnum Dei, & pecunias quærere. <sup>na ser-</sup> Non <sup>viant.</sup>  
*poteſtis* ( ait Apostolis ) *Deo ſervire & Mammonæ.* Ideo dico vobis , ne ſolicii ſitis  
animæ veſtræ, quid manducetis, neque cor-  
pori veſtro, quid induamini : hæc enim om-  
nia gentes inquirant. Quærite autem regnū  
Dei, & iuſtitiam ejus. Sic Apostoli ipſi, &  
qui Apostolis ſuccedit Pontifex ipſe,  
non ſimul poſſunt regnum Dei & pec-  
unias quærere ( nam qui unum horum  
diligit & ſuſtinet , alterum odio habebit &  
contemnet , ait Christus ) multò minùs  
hanc tantam plura ſimul curandi po-  
teſtatem Iesuitis Pontifex impartiſi  
poſterit. Viderint ergo Iesuitæ , qui u-  
triusque ſtudium & curam profitent-  
tur, aut certè non diſſimulant , quo-  
modo iuſtum non Hæteticorum mo-  
dò, ſed etiam Catholicorum odiū  
effugiant. Mihi quidem jam multis ab-  
hinc annis minimè curiositas eorum  
probari poſtuit, cū adoleſcentes quo-

diam , amicorum meorum filios , quos Romæ ad Iesuitarum Scholas deduxeram & in disciplinam dederam , tam subtiliter & sigillatim de omnibus , que ad parentes eorumque bona fortunasque pertinerent , examinatos competere.

*Quomodo pueri ad Scholas Iesuitarum accedentes examinari soleant.* Cùm enim putarem eos à studiorum Præfecto seduci , ut eorum in literis profectus exploraretur , conclusi fuerunt in cubiculo quodam , ubi Iesuita quidam magnum volumen , cuiusmodi sunt Mensariorum tabulæ , siue acceptorum expensarumque codices , protulit , in eumque omnia quæ rogati respondissent , magna cum fide perscripsit . Quæstiones porrò hujusmodi ferè erant : Quod ipsis nomes esset , quæ ætas , quas priùs Scholas adiissent : qui essent parentes , quæ illorum ætas , qui census ; haberentne prædia & fundos , & ubi ; quas cognationes , consanguinitates , affinitates , & utrum ex iis adhuc hæreditatum aliquarum accessionem sperarent : tum utrū ipsis essent sorores , eæque innuptæ , & nubiles , an jam nuptæ & quibus . Hæc ubi mihi domum reversi nuntiarunt adolescentes , non usque eò obtusus aut stupidus fui , quin illud , quod sibi cum

cum ejusmodi examinibus ac volumi-  
nibus volunt Iesuitæ, planè perspice-  
tem. Cùm enim postea supplemento  
opus est, juvenesque hortandi ut ean-  
dem ire viam pergent, & eidem incambe-  
re secte, tum nequaquam diu in dele-  
ctu laborare attinet. Statim enim ad  
libros ejusmodi consultum itur, qui o-  
ptima fide referunt, quos bene num-  
matos & amplorum patrimoniorum  
hæredes cooptate in Societatem pos-  
sint, in promptuque est eis, ut dicant  
Terentij verbis: *In illis fructus est, in his  
opera luditur.* Itaque non multò post  
cùm adolescentulos illos prorsus nihil  
in Scholis proficere intelligerem, nisi  
quod sèpius fabellas aliquas ab oscitá-  
te magistro in lectionis loco recitatas  
domi referebant, simul etiam quod  
mihi alij quidam nobilissimi juvenes,  
qui in contubernio, & convictu Iesui-  
tarum vivebant, affirmassent, Pædera-  
stian quotidianum inter Scholasticos  
convictores peccatum esse, quod qui-  
dem si quis nesciret, vel ex ipsius Re-  
ctoris verbis, quibus ab eodem audi-  
tores dehortari minus prudenter sole-  
ret, id addiscere posset: quemadmo-  
dum etiāalicubi in Germania Iesuitis

Schola Iesuitarum  
pueris non  
multum  
utiles.

Alicubi  
etiam pe-  
riculosæ.

ob Iesui-  
tarū im-  
pruden-  
tiā.

in Confessione imprudentius sciscitatis, adolescentes ad ejus peccati notitiam inductos, eaque occasione integræ penè collegia contaminata suis se ex hominum spectatæ fidei testificatione mihi constat: propter has igitur aliasque causas nolui adolescentes illos deinceps in Scholas Iesuitarum mittere, sed præceptoris eorum domestico, ut domi eos doceret, mandavi. Sed etiam illud Curiositatis suspicitionem Romæ, atque haud scio an & alibi, conflare eis solet, quod complures primariæ matronæ tantum non quotidie ad eorum Ecclesiam accedere, ibique non minus duabus, tribus horis desidere, & cum confessariis suis sero sermones solent. Et tamen verissimile non videtur, eas quotidie tam multa peccare, quibus enumerandis tantum tempus sit necessarium. Itaque cùm mulieres sint futiles ac rimarum plenæ, neque res arcanae facile continerent, non videntur alio consilio quotidie tam diu à Iesuitis detineri, quam ut ab iis multa explicantur & audiant: cùm præsertim se novarum rerum audiendarum cupiditate teneri non obscurè ferant. Itaque certatim à

*Familiæ  
Iesuitis  
quotidie  
confi-  
ttes.*

*Eos de cu-  
riositate  
suspectos  
faciunt.*

*maxi-*

maximo minimo quoque visitantur, *Iesuita...  
totosque s̄epe occupant diēs in admitt...  
tendis salutatoribus, quorum alijs alijs  
succedunt, ita ut s̄epe singulis vacare pidi.*  
nequeant, sed sc̄ere comperendent  
aut quamvis aliam diem eis consti-  
tuant. Itaque opinio est plerorumque  
omnium, non esse ullum totius orbis  
sive Regem, sive Principem, qui perin-  
de ac P. Generalis omnium, quæ in u-  
niverso orbe, etiam apud antipodos a-  
guntur, notitiam habeat: non modò  
quia Rectores ac prævinciales per or-  
bem totum dispersi vi sacramenti, quo-  
ei auctorati sunt, octauo quoque die  
ad eum scribunt, sed etiam quia quo-  
tidie partim qui operâ ipsorum indi-  
get, partim qui novi aliquid audire de-  
siderat, partim qui novarum rerum  
nuncium aliorum sive literis, sive ser-  
mone accepit, sive ad ipsum Genera-  
lem, sive ad alios Iesuitas advolat, qui  
quoniam non unius omnes nationis  
sunt, adeoque partium studium omni-  
nō deponere nequeunt., necquam  
falli se putant, qui singulos omnia ad  
nationis suæ comitiodum referre &  
Generalem eodem flectere conari suspi-  
cantur, parumque adeò abest, quin

conferant in Iesuitas, quod ante alii  
quot sæcula Iohannes Sarisberiensis  
lib.7. cap.21. in quosdam sui temporis

*Descriptio Religiosos scripsit : Rumusclos inqui-  
Jesuita- runt, tumultibus gaudent, dissidentium se-  
rum ante quingen- creta explorant, & eadem nunc ad amicos  
iøs anns perferunt, nunc ad hostes, utrisque grati, u-  
facta. trisque perfidi, magis tamen ad ista viden-  
tur idonei ( nimirum ad secreta horum  
illis enuncianda) qui ab imagine Religio-  
nis minus habentur suspecti ( quis enim  
Princeps credat, suum secretum per  
Confessarium P. Generali apertum ef-  
se eaq; viâ ad alios postea emanasse? )*

*Curiosi-  
tate. Quid in Palatio, quid in foro, quid in agris  
expedit, soli creduntur nosse, quia universa  
hec præ ceteris videntur curare, qui istis ju-  
giter immiscetur. Si convenient patres in  
Curia, cives in foro, milites in expeditione,  
Solicitudo si denique Concilium aut Synodus convoce-  
in refor- tur, præcipuum sedium partem occupabit  
mandis clericis & umbratilis ista Religio. Arguant clerum de  
Monas- moribus corrigendis, solicitant Principatus  
ehis. & potestates: testimonium sibi acquirentes  
Cupiditas justitiae sue, si vite detrahant alienæ. Lau-  
Monaste- dabilium virorum Collegia expetunt, at-  
rierum. duas subeunt professiones, ostentant difficili-  
tia, & familiarius sibi propitijs possibilia &  
qua huiusmodi sunt, exsequuntur. Nec tan-*

men

men à fraude istarum, religionis vera dimi- sancta est  
 nuitur gloria. nam indubitanter omnibus eorū pro-  
 constat, quia nomina , quæ prafitentur &  
 quorum pollicentur officia, honestissima &  
 fidelissima sunt. Facie pallorem ostentant, Non item  
 profunda ab usu trahunt suspiria, obſtipe ca- hypocrisis,  
 pite, coma breui , capite ferè raso , voce de-  
 missa, incessu tranquillo, & quasi gressu qua-  
 dam proportione composito, paucos, sordes  
 vestiam & affectatam venditant vilita-  
 tem, ut eò facilius ascendant , quò se studio-  
 sius videntur in locum novissimum deiecif-  
 se, & qui sponte suâ decrescunt, crescere co-  
 pellantur in viti. His sunt , qui Potestatibus A principi-  
 persuadent, ut propter vitia personarum jure pibus fa-  
 suo priventur Ecclesia. Decimationes & pri- cularibus postulant  
 mitias Ecclesiis subtrahunt , & Ecclesiis i- sibi tradi-  
 psas accipiunt de manu Laicorum. Hi sunt, Monasteria.  
 qui prædia avita subtrahentes indigenis, vi-  
 cos & pagos redigunt in solitudinem , & in  
 suos usus vicina quaque convertunt, Eccle-  
 sias diruunt aut in usus revocant seculares.  
 Quæ domus orationis fuerat , aut efficitur Alicubi  
 stabulum pecoris, aut opilionis aut Lanificii in Hispania jam  
 officina. Et quidem maiora impunè faciunt, habent o-  
 & quasi cornibus gemina potestatis Eccle- quile, ubi prius cu-  
 siam, in cuius sinu quiescunt & proteguntur stodieba-  
 umbra, ventilare non cessant. Ad Ecclesiam tur corporis  
 quamque Romanam confugiant : implorant Christi.  
A Ponte.

feco obli- opem ejus, protectionis impetrant clypeum,  
ment que- ne cujasquam possint malignitate vexari,  
cumque volunt & ut se possint plenius exhibere, ne decimas  
privilegia dent, Apostolico privilegio muniuntur. Pro-  
cedunt ulterius, & quosib[us] pluram impunè li-  
ceant, à jurisdictione omnium Ecclesiarum  
se ipsos eximunt, & efficiuntur Romane

~~Ex a sa-~~ Ecclesia filij spirituales. Deinde secularium  
cularibus potestatum implorant auxilium, & eis di-  
principi- bus fove- vinam gratiam pollicentur. Eos qui venia-  
tur.

~~Divites~~ facilius à facilius à confessiones excipiunt, ligare presumunt &  
~~facilius à~~ solvere. Potentiores tamen & diores, favo-  
guccaris & peccatis alienis humeros supponentes, ju-  
bent abire in tunicas & uestes pullas, quic-  
quid illi se commisisse deplorant. Consen-  
tiant ergo moribus inquis, & popularem  
provocantes affectionem assentationibus ob-  
turant aures hominum, ne increpationes  
audiant Praelatorum. Si eis obloqueris, Re-

A nomine ligionis inimicus, & veritatis diceris impu-  
volut re- gnator. Feras itaque patienter, si injurias  
prehendi. & damna intulerint, qui licentiam omniū  
Apostolica & regiā auctoritate obtinuisse

~~Idq;~~ sui videntur, nam & hoc meritis eorum deberi  
meritus creditur. Circumeunt ergo Ecclesias, COL-  
legeriorum suorum merita praconantur,  
abolutiones criminum portant, & interdum

predi-

predictant Euangelium novum, adulterantes verbum Dei. Primo quidem dum eorum Religio paupertate gaudebat, & in aliorum necessitates aut usus effundebat viscera sua inopie, indulta sunt privilegia professionibus, que necessitate jam cessante & frigescente charitate potius avaritia, quam religionis instrumenta creduntur. Ecce enim Iesus qui quia omnes hi privilegiati que sua sunt, predicant querunt, & Iesus qui <sup>apud eos</sup> predicatur in publico aut omnino abest, non videatur. aut in abditis latet.

Hæc & alia Sarisberiensis.

Hæc igitur ferè sunt, quæ Iesuitas Hereticis offensos reddere solent, quæ quoniam plus in oculos incurront, quæ virtutes, celerius etiam excipi & divulgari solent. Nam & virtutes ab iis, <sup>Iesuitarū</sup> multorū <sup>virtus</sup> qui eas habent, ferè dissimulari solent propter vitandum superbiz periculū, <sup>aut igne-</sup> & actiones virtutum calumniam sæpè <sup>ratus,</sup> effugere nequeunt, ut res præclarè gestæ non bono consilio suscepτæ videātur. Hominum portò plerorumque <sup>Aut ex-</sup> ingenium est, ut errata aliorum etiam minima perscrutentur, benefacta ve-rò quamvis in propatulo posita prætereant, quæ madmodum vultures corpora viva ac sana non sentiunt, morticina verò sive cadavera, tametsi longè

remota, odore persequuntur. Multos quidem Societas Iesu habet viros sine omni malitia , non paucos etiam cùm doctrina , tum virtute minimè vulgari præditos, sed iij nisi vel libris editis ingenij specimen dederint, vel familiari

*Boni & usū perspecti fuerint, in obscuro latēt.*  
*docti non ita sepe ad officia producuntur.* Fere autem solent officiis majoribus non tam iij præfici , qui vel eruditione vel sanctitate pollent, quàm qui audē-

tes sunt & firma fronte prædicti, mini-  
*Sed qui sunt callidiores.* meque incallidi. Nam cùm sibi propo-  
 fitum habeant, magnas opes colligere,  
 quibus neimpe velut maximè idoneo  
 gerendarum magnarum rerum instru-  
 mento (ut dixi ) utantur , homines au-

*Ei qui frontem perfricue-  
 rent.* tem literis dediti & simplices plerum-  
 que nec animi nec ingenij satis habeat  
 ad captandas hæreditates & petendas  
 maiores summas , rectè provinciam  
 hanc iis demandant, quibus quantum-  
 vis magna postulare nulla sit *ðvorwia*,  
 neque semel sèpiusque repulsi iterum  
 redite dubitent , & momenta atque  
 articulos omnes commoditatis te-  
 neant.

Ab iis porrò cùm quid peccatur  
 (quod quidem maximè humanum est;  
 nec omnino caveri potest ) duo fere

sunt, quæ ex eo usuvenire solent. Vnū, ut continuò observetur & in ora vulgi <sup>Talium</sup> perveniat. Id enim profectò omnes novi-<sup>peccata</sup>  
<sup>statim</sup> mus, (ait Xenophon in Agesilao) quic-<sup>vulgatur.</sup>  
quid viri celebres egerint, occultum esse non  
posse : id quod etiam Poëtæ versiculi  
confirmant:

*Omne animi vitium tanto conspectius  
in se*

*Crimen habet, quanto major, qui peccat,  
habetur.*

Alterum , ut id quamvis exiguum <sup>Et ab ma-</sup>  
malevolentia hominum amplificet, &  
ex musca, quod aiunt, elephantum fa-<sup>lèvolis</sup>  
ciat. Itaque hujusmodi hominibus in  
excelsò sive dignitatis sive existima-<sup>exagge-</sup>  
tionis collocatis salutare præceptum  
hoc instillat Seneca i. de Clem. cap. 8.  
<sup>runtur.</sup>

*Alia conditio eorum est, qui in turba, quam Itaque  
non excedunt, latent : quorum virtutes ut <sup>Iesuita</sup> maximè  
appareant ac videri possint, diu luctantur, & bona fa-  
vita tenebras habent. Vesta facta dictaque ma-  
rumor excipit: & ideo nullis magis cavendū debent go-  
est, qualem famam habeant, quam vobis,  
qui qualemcumque merueritis, magnam  
habituri estis. Bononiæ Kal.*

Decemb. anno 1610.



## III.

**AVGVSTINI ARDINGHELLI  
PARADOXA IESVITICA,**

*Hoc est*

**Impiæ, nefariæ, scandalosæ & pe-  
stiferæ Iesuitarum Germanico-  
rum sententiæ adversus omnes  
Religiosos Ordines.**

*Quarum omnium necessaria, solida & mode-  
sta refutatio continetur in Congeminata  
yoce Turturis Dominici Gravinae Theo-  
logi Dominicanii Neapoli nuper editâ.*

ANNO M. DC. XXXIII.

**CAPUT I. PARADOXORVM.**

*Continet diffamationem Religiosorum per  
assertionem scandalorum.*

I.  N Religiosis Ordinibus gravia,  
multiplicia & orbi universo nota  
scandala reperiuntur. Ita Cardi-  
nalis Bellarminus scribit in Ge-  
mitu Columba & P. Iacobus Keller in Cœna  
Turturis.

II. Pro-

i.i. Proinde talia eorum scandala sunt publicanda, quando de illis est fama publica, & Regulares lapsi de illis non satisfecerint.

i i i. Iustissimè infamari possunt Religiosi, quando ipsi propriam famam prodigunt. Nam & justissimè peccator hâc quoque pœnâ mulctatur, ut qui bestiis assimilatur, famæ etiam dignitate privetur.

i v. Ex studio emendationis & spiritualis profectus gratiâ ex Doctorum sententia, licitum est aliorum defectus recenseri. Recte quoque pronuntiari potest, ex Religiosis laxis paucos salvatum iri, eo quod raro contingat, ut solidè resipiscant.

v. Disputando contra Hæreticos non possumus Religiosorum defectus manifestare; possumus autem, cum pareneticè loquimur, sive cum eos ad pœnitentiam hortamur.

vi. Quare tunc defendendi sunt Religiosi Ordines, cum aliquis profectus vel commendatio spectatur.

---

## C A P V T I I .

*Deflorationem & relaxationem Religiosorum Ordinum comminiscitur.*

i. IN Ordinibus Religiosis non Centurie, sed nec Decades perfectorum numerari

possunt : ac proinde non nisi cum ætatis nostræ dedecore antiquiorum agmina recentur , cùm hodiernorum Religiosorum mores sint veteribus sanctis tam dissimiles.

i i. Minimè floridus est hodiernus Religiosorum status.

i i i. Pauci Religiosi hodie sunt mundo crucifixi.

i v. Adeò infœcundæ hodie sunt Vinea Religiosorum, ut vix racemi colligi possint.

v. Religiosi Ordines cùm ante, tum post Concilium Tridentinum deformati.

v i. Flammis ardet antiqua portio domus Christi, veterum scilicet Ordinum.

v i i. Vix seni aut deni produci possunt ex universis Religiosorum Chronicis, qui in Teutonico Imperio doctrina aut sanctitate floruerint.

v i i i. Hæretici in opinione sua confirmantur ; quod in Religiosis Germaniæ Ordinibus nihil generosum & excellens , sed meri pepones, allia & nasturtia nascantur.

### C A P V T . III.

*Continet inabilitatem Religiosorum ad ministerium Verbi & Sacramentorum.*

i. Pauci

i. **P**AUCI reperiuntur in Religionibus mendicantibus apti ad missiones & conversionem Infidelium.

ii. Aliorum Religiosorum multitudo aliorum velificat, & non curat de Infidelium conversione.

iii. Ad perfectionem non properant, qui pauculis saecularibus convertendis insistunt.

iv. Vbi non est Ordo Iesuitarum, non appareat frequentatio Sacramenti Poenitentiae & Eucharistiae, nec radium Catechismi: nec ab aliis Religiosis haec & alia spiritualia exercitia supplentur, ubi Iesuitæ deficitur.

---

C A P V T IV.

*Religious Ordines fugillat de Virtutum Carentia,  
de que ipsorum deformatione & numero  
damnandorum.*

i. IN magna hominum multitudine mortificatio, humilitas, pax & animorum concordia diu conservari non potest. Id enim neque in hanc usque diem factum est, neque fiet.

ii. Semel collapsus Ordo nunquam aut

vix reformari potest, & Reformatio non ob  
leves vel paucorum defectus introducitur.

III. Olim Religiosi Ordines sic potue-  
runt efflorescere, ut toti essent absque ruga  
& macula, totique ex vivis membris con-  
starent. Immò in omnium initiis totus Or-  
do erat immunis à culpis, quia nusquam bo-  
na arbor malos fructus producit.

IV. Paucissimi Religiosi piè victuri sunt  
aut salvabuntur: plurimi salutem perdent.

## CAPUT V.

*Religiosorum Ordinum splendorem obfuscat, exte-  
nuando gratiam Martyriorum, miraculorum,  
visionum & revelationum, similiterque officio-  
rum & dignitatum, quæ ad Religiosos defe-  
runtur.*

I. **N**on demonstrant florētem Ordin-  
um statum palmæ eorum, qui pro  
Christo obierunt, & in Chronicis Ordinum  
leguntur. Nam ex morte à Barbaris illata  
vel Hæreticis, & ipso Martyrio non colligi-  
tur præcedentis sanctitatis testimonium, cū  
alio fine, quam Christi causa occidi potue-  
rint, nempe ex occidentium avaritia, ex me-  
tit recipib. vel status per Religiosos evertōdi,  
ex ipso-

Ex ipsorum occisorum temeraria provocacione, vel voluntaria oblatione.

i i. Inaniter recensentur ad Hæreticorum confusionem Miracula, Martyria, duretia & rigor vitae vel pœnitentiæ in Religioforum Chronicis descripta, cùm hæc illi pro superstitutionibus & somniis habeant.

i i i. Hodie apud Religiosos Visionum & Divinationum insolita emersit audacia, prout quisque magis se à publico contrahit & orationi intentus est.

i v. Ad fastum & spumas hujus saeculi pertinent Doctorum & Inquisitorum tituli: ac propterea eorum executiones, prærogativæ & privilegia commendari non debent.

v. Ad Ordinū splendorem nihil faciunt, qui ex iis ad Episcopatus, Cardinalatus & Pontificatus assumuntur.

v i. Ab Episcopatu oculi avertendi sunt ut à fœminis.

v i i. Religiosos ad Episcopatum, Cardinalatum & Pontificatum assumtos non nisi lixæ & calones venerantur: eorumque memoria tabernas, circulos & Symposia exhibilat.

v i i i. Præstat fructus, qui à Religiosis exaltatis in Ecclesiam redundant, ab infidelibus piè ignorari.

## C A P V T VI.

*Aperitatem vita Religiosorum & pia exercitio  
explodit.*

i. **V**igiliæ, preces, lacrymæ, tristiores indeæ, setosa stragula, assidua verbera, & quicquid asperitatis Regula, vel cuiusque devotione excogitaverit, hæc omnia cum spiritu Acediæ consistunt.

ii. Perfectio Religionis non ex austernitate metienda est; etiamsi ad finem iuvandi proximi dirigatur, quomodo Paulus suæ austritatis finem esse prædicat, ut proximi per eam salvi fiant & perficiantur, 2. Tim. 2. *Omnia sustineo propter Electos, ut & ipsi salutem consequantur cum gloria cœlesti, Coloss. I. In carne mea adimpleo ea quæ defunctum passionum Christi pro corpore ejus quod est Ecclesia. Docemus omnem hominem in omni sapientia (verbi & operis) ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo: cuius rei causa & labore, certando (bonum certamen, & ab omnibus me abstinentendo, 1. Corinth 9.) secundum operationem ejus quam operatur in me per virtutem seu potentiam suā. Ita docemur opera externa Mortificationis & Austeritatis esse opera Misericordiae Spiritualis, & quidem efficaciora magis ædificatoria,*

ectoria, quām opera eorum, qui tantū Verbi & Sacramentorum ministeria proximos juvant.

---

## C A P U T VII.

Continet Canones novos antiquis Sanctorum Canonibus contrarios circa qualitatem eorum, qui ad Religionem admittendi.

- i. Prudentium vox est, eos qui inepti sunt ad sēcularia negotia neque Ordini Religioso multū conferre posse.
- ii. Ante decimum octavum annum non sunt Tyrones ad Religionem admittendi.
- iii. Non sunt etiam recipiendi in Religiosum Ordinem, qui animo suarum valetudinarij, sed sanitatum & valentes spiritu.

## C A P U T VIII.

Continet grauiſſima dicteria contra veterum Ordinum Religiosos.

- i. Familiaritas incauta cum Hæreticis & cupi iisdem Colloquia, non modò Monasteria, sed & integras Ordinum provin-

cias exhausetunt , & lectissimam Ecclesiæ portionem in Tartari spolia verterunt.

i i. Perditorum hominū auctor tam Religiosus est , quām Hæreticus. Ille posuit ova, hic exclusit : iste tibiā cecinit , ille saltavit : unus Sirenas & Saliaria invexit, alter cupidus invasit. Sicam Hæreticus sub osculi blandimentis lateri infixit, Monachus iactum non cavit.

i i i. Hæretici Iesuitas proscribunt, alios Religiosos benignè retentos alunt. Non enim mordent lapidem, qui eos non ferit. Originem suam agnoscunt , eique cognatam sobolem odisse non possunt.

i v. Multi in habitu Monastico damnantur, & specie recti fallimur. Quid enim lateat in corde, tentatio prodit. nam & Eremicas legimus continuæ orationis & severissimæ vitæ , & tamen Severiana habe corruptos, à regno cœlesti extorres.

## C A P U T   I X.

*Pontificem Privilegiorum largitorem fugillat  
de indiscretione & ingratitudine.*

i. **S**ocietas Iesu ampliora, quām habet, Privilégia meretur.

i. T.

i i. Talia Privilegia non debent aliis cōmunicari, qui non sunt & quē prompti & indefessi animarum Medici, sicut Iesuitæ.

i i i. Pontifex non debet auferre concessa Iesuitis Privilegia, ne similiter Ingrati crimen incurrat, ut Demetrius, qui favores Io-nathæ vertentibus annis revocavit.

---

C A P U T X.

*Continet multa Sanctorum Patrum dictis  
Ecclesiasticæ doctrinæ repugnantia.*

i. **N**on in omni Congregatione possunt mali esse bonis admixti. Nam Societas Iesu tota est absque ruga & macula tota-que ex vivis membris constat.

i i. Nusquam bona arbor malos fructus profert, ac propterea omnes Religiosi Or-dines sub initia constabant ex meritis bonis sine ulla malorum mixtura.

i i i. Hoc aliis Religiosis Ordinibus præstat Societas Iesu, quod habet aromata à pu-tredine præservantia, ac propterea non est periculum, ne post aliquot annorum centu-rias perinde ut alij Ordines degeneret, quodque nunc est, esse desinat.

*Quam vere autem ita glorientur Iesuitæ,*

vel hinc explorato judicari potest, quod ipse Societatis Patriarcha Claudio Aquaviva librum scripsit, quem vocat *Industrias de curandis Societatis morbis*, qui Romæ exiit anno 1616. cuius pag. 97. cap. 15. ista legimus: *Secularitas & Aulicismus, insinuans in familiaritates & gratiam extenorum, Morbus est in Societate & intra (ipsis Iesuitis) & extra (Principibus & civitatibus) periculosus, Christis qui cum patiuntur, & nobis (superioribus) ferè nescientibus paulatim subintrat, SPECIE quidem (ac fallaci pretextu) lucrificiendi Principes, Prelatos, Magnates, conciliandi ad divinum obsequium humilmodi homines Societati, juvandi proximos (id est, simulamus nostrum Finem esse maiorem Dei gloriam & Spiritualem proximorum salutem) sed REVERA querimus interdum nos ipsos, & paulatim ad secularia deflectimus, id est, amore Aulicorum & secularium opes & honores nobis confidere habemus propositum, adeoque Caritas Dei in nobis non est. Caritas enim non querit, quæ sua sunt. In quo verò non est Caritas, non est vivum Christi membrum, sed jam est mortuus, et si nomen habet quod vivat: & qui Mammonam dilit, eique servit, idem Deum odit & contemnit. Vbi ergo sunt remedia illa à putredine præservantia? Si Superiores ipsi non præmuniuntur, quin putiscant & moriantur, sive*

ex Religiosis sacerdotes & Aulici fiant, suosque honores & utilitates sub pietatis & caritatis specie aucupentur: quanto magis ceteros Iesuitas putorem nancisci oportebit? Qualis enim est Rector civitatis, tales & inhabitantes in ea, Eccl. 10. Similis ejusdem Aquavæ confessio & querela legitur in Instructione pro Superioribus Societatis ad augendum in Societate Spiritum, qui liber Romæ eodem anno fuit editus, cap. i. pag. II. Est & alia malorum radix longè periculosissima, eo que periculosior, quo minus vulgo noxia censeri solet ( id est, à Iesuitarum majore parte pro peccato non habetur) rerum scilicet externalium occupatio ( id est, Aulicismus & sacerdotia) in quam Superiores Ut plurimum supra modum effundi solent. Per SPECIEM proximos lucrificiendi multis se se Visitationibus implicant, iisque non modo non necessariis, sed etiam parum utilibus: atque in his ita versantur, ut à sacerdotalium moribus parum abscedant, id est, ut inter plerosque Societatis Superiores & inter Aulicos vix quicquam sit discriminis, cum avaritia, ambitione, hypocrisi, simulatione & adulacione æquè utrique teneantur. Et tamen cum hæc in luce publica existarent, & ab universo obiecte spectarentur, solus Bellarmiñus id non vidit, totus videlicet in Benedictinorum, Dominicanorum, Franciscanorum, aliorumq;

Monachorum vitiositate ac disciplinæ relaxatione spectanda occupatus, quem tamen ut Hominem humani aliquid in eo passum esse nemo nec miratur, nec stomachatur, nec de cæteris ejus laudibus quicquam propter ea detractum velle debet.

---

## APPENDIX.

*Ex Placida disceptatione, justa defensione, aliasque famosis Iesuitarum libellis.*

*Continet alias sententias ad infamiam, detrimentum & abolitionem atque interitum veterum Ordinum Religiosorum pertinentes.*

¶ **A**ntiqui Ordines Ecclesiam Catholica-  
m, Christi sponsam, templis, orna-  
mentis, juribus ac bonis suis tam spirituali-  
bus, quam temporalibus, atque etiam mul-  
tis filiorum milibus spoliarunt.

i i. Fateri candidè oportet à NULO ge-  
nere hominum (*ad eoque nec ab ipsis Hereticis*)  
majus Ecclesiæ Catholicæ damnum fuisse il-  
latum, quam ab antiquis Ordinibus.

i i i. Antiqui Ordines FUERUNT ALI-  
QUANDO Sancti & Ecclesiæ ac Religionis  
Catholicæ propugnatores & propagatores,  
sed

sed opulentia & otio corrupti tales esse de-  
sierunt.

i v. Antiqui Ordines sunt Agricolæ , qui  
Vineam Dei sibi commissam, quantum in i-  
psis fuit, vastarunt & funditus destruxerunt.

V. Antiqui Ordines meriti sunt , ut ipsis  
amotis Vineæ Dei elocetur aliis Agricolis,  
nempe Iesuitis , qui reddent fructum tem-  
poribus suis, & habent Aromata, quibus So-  
cietas ab omni putrefactione præservetur.  
In Societate enim non modò NUNQUAM  
defuerunt, sed etiam in posterum nunquam  
deerunt MULTI viti doctrinâ, prudentiâ, vir-  
tute atque Apostolico Spiritu præditi , &  
Hæreses profligare ac Religionem propaga-  
re prompti semper & parati.

v i. Hæretici contendunt , Monasteria  
non esse condita pro Monachis , quales ho-  
die sunt, inutilia nempe terræ pondera, ven-  
tres pigri & stupidæ pecudes, sed ad susten-  
tationem eorum, qui publicam Ecclesiarum uti-  
litarum melius & efficacius procurant , eo-  
rum scilicet , qui curam animarum susci-  
piunt & juventutis disciplinam. Et ista Hæ-  
reticorum sententia vera est & laude digna,  
& à Catholicis meritò perpendi ac re ipsa  
perfici debet : ac propterea Pontifex & Im-  
perator in conscientia , obligantur Mono-  
steria Ordinibus ademta ad Iesuitas trans-

ferre, & in Scholas, Collegia & Seminaria  
convertere.

vii. Etsi Cesar compluribus literis Pon-  
tifici significandum curauit, se Edicto publi-  
co jussisse, ut Monasteria iisdem Ordinibus,  
quibus olim erpta fuerant, à Protestantibus  
restituantur, nec salvâ conscientiâ, & sine  
sacrilegij ac perjurij criminе posse permit-  
tere, ut Monasteria sic restituta vel Cardi-  
nalibus in Commendam dentur, vel Episco-  
porum mensis incorporentur, vel pensioni-  
bus graventur, vel alij alicui Ordini sub ma-  
joris boni pretextu concedantur; etsi etiam  
Pontifex per Brevé Apostolicum, & per  
Nuntium suum hanc Cæsaris resolutionem tan-  
quam pię liberalitati ejus consentaneam &  
Catholicę Religioni instaurandę idoneam  
magnopere laudavit, & nihil Romę contra  
eā tentatum iri promisit: certum tamen  
est, talem Cæsaris resolutionem esse temerariam,  
erroneam, principis fidei Catholicæ contrariam, &  
graviore censura, sive excommunicatione, di-  
gnam, quippe quæ Ecclesiasticam immunitatem la-  
dat, sedis Apostolicae autoritatem & jura immi-  
nuat, Ecclesiasticas causas ad forum Cæsaris tra-  
hat, & Pontifici leges in ea prescribat. Ista est sen-  
tentia Guil. Lamermannii Confessarij Cesa-  
ris, Adami Conzen Confessarij Ducis Bava-  
rię, & Bavarorum ac Suevicorum Iesuitarū,

velut

velut in libris eorum videre est. in *Placida disceptatione*, columnā seu facie 6.15.24. & 34. in *justa defensione* pag. 325. & in præfat. numero 27.13.

VIII. Etsi Cæsar eodem Edicto suo declaravit, Ordines antiquos tanquam spoliatos & legitimos accusatores justè petuisse sibi restitui Monasteria à Protestantibus cœpta, & Assessores Imperialis tribunalis Spirensis, tanquam legitimos Iudices rectè judicasse, dum Protestantes condemnarunt ac Monasteria Ordinibus restitui jussérunt, idemque eos porrò quoque facere & Ordinibus jus reddere jussit: etsi etiam Pontifex per Breve Apostolicum istam Cæsaris declarationem ratam habuit, approbavit & benedictione suâ prosecutus est: certum tamen est neque Ordines antiquos Monasteria recuperandi ullum jus ullamque actionem habuisse: neque aut Cæsarem aut ejus loco tribunal Spirensē talium causarum legitimos esse Iudices, quippe quæ Ecclesiastici juris sint & ad Pontificis tribunal pertineant. Ita contentiosissimè Iesuitæ docent in *Iusta defensione*, pag. 13.19.16.402.

IX. Malam speciem non cavent, seque indignum faciunt Antiqui Ordines, cum intercedunt & impediunt, ne ipsorum Monasteria Iesuitis dentur, quia *Viri Religiosi ita*

*animo comparati esse debent, ut si sua sibi eripiantur, de Rapina bonorum gaudeant. Ita perspicue docent Iesuitæ in Placida disceptatione columna 23.*

x. Etsi Pontifices Innocentius III. Clemens V. Nicolaus IV. & Benedictus XII. Bullis suis declararunt, Monachos Benedictinos Patris sui Regulæ satisfacere & ad salutis profectum tendere, si tribus, immò etiam si quatuor cujusque hebdomadę diebus quo cumque Carnium genere vescantur, sub ipsa Ordinis initia in Gallia & Germania ferinas aliasque carnes à Monachis manducari solitas esse constet, Deo subinde miraculis id comprobante, nec dubium sit, S. Benedictum Abbatibus jus impertitum esse, omnia Regulæ suæ præcepta secundùm supremam Caritatis legem moderandi & ad salutem animarum dirigendi: certum tamē est, Pontifices sine ulla necessitate aut publica utilitate, Benedicti Regulam noxiâ dispensatione relaxasse & Monachorum concupiscentia attemptrasse, ut mollius haberentur, sicque potestate suâ non ad ædificationem, sed ad Ordinis Benedictini, & proinde ad totius Ecclesiarum destructionem abusos esse, hoc est, Diaboli potius, quam Dei voluntatem fecisse, ac propterea in execratione ac maledicto esse. Ita sine circuitione Iesuitæ contendunt Placida Discepta-

ceptionis col. 16. & 22. unde non vereor, ne  
cui intelligenti dubium sit, quin locus nunc  
fiat ei quod Proverb. 29. exstat: *Qui delicate à  
pueritia nutrit serum suum, postea sentiet eum  
contumacem.* Et Isai. 1. *Filios enutriui & exalta-  
vi: ipsi autem spreverunt me.*

xii. In Monasteriis hodie vetus Regula  
laudatur, novis moribus vivitur: prōnæ in  
casum animæ pendent. Sunt ibi ulcera, vul-  
nera, putredines. Pharisæi Monachi domum  
orationis verterunt in speluncam latronum.  
Disciplinam laxarunt, nec in illis primus spi-  
ritus & integræ Regule observantia viget,  
nec ullus est in Germania & Italia Benedi-  
ctinus, qui Benedicti Regulam servet, adeo-  
que jure à suis Monasteriis possunt expelli.  
Societas Iesu contrà hodie viget ac floret,  
inque prima Regula fundatoris sui stat: nihil  
de pristino rigore lenivit, nihil novæ laxita-  
tis admissit. Constitutjones regulæque accu-  
ratè servantur, nulla antiquata est, omnes in  
usu sunt, contra nullam impunè delinquitur:  
paupertas etiam redditæ est adstrictior. Ie-  
suae denique multò majorem, quam Mo-  
nachi, à Deo gratiam merentur, & in se ipsis  
experiuntur, ita ut sine ulla corporis morti-  
ficatione dies totos cum fœminis & pueris  
atque ephebis, Phœbo & sorore Phœbi pul-  
chrioribus, impunè versari possint, nec ul-

lam carnis tensionem sentiant, quantā Dei gratiam nec Apostolus Paulus obtainere potuit. Ista omnia plenis buccis Iesuitæ prædicant, ut videre est *Placidæ disceptat.* col. 7.11. 13.14.16.17.18.22.25.28.38. & 41. & *Iustæ defens.* pagin.388.132.133.144.189.207.323. Sed & ipse Societatis Patriarcha Mutius anno 1616. literis ad omnes Iesuitas datis ita prædicare nō erubuit: *Ex singulari præpotentis Dei gratia* (quæ scilicet solam Societatem Deus complectitur, qui non fecit taliter omni Monachorū nationi) *consistit etiam num in ipso Societatis corpore spiritus ille, quo primum animata coaluit, isque non modò non emortuus, sed etiam valens ac vegetus.* Quām porrò vera sit Pharisaïca ista de Spiritu & gratia Dei gloriatio, vel hinc existimari potest, quod eos improbissimè scientes ac volentes de Monachis mentiri, ipsa eorum confessione luculentè demonstrari potest. Ipse enim Adamus Conzen Placide disceptationis scriptor Politicorum libro sexto capite undecimo totidem verbis de Germaniæ Monachis testatur: *Veteres Religiosorum familiæ pristinam integritatem rigoremque receperunt, & in dies magis magisque efflorescunt, magna spe meliorum temporum, cum tam SANCTA, fortia, Deo sacratissima (Monachorum) pectora caliginoso saculo monstrant contempnere seculi pompas, & sese pro nobis apud Deum inter-*

interponant, id est, stent pro terra oppositi contra Deum, ne dissipet eam, ut de hominibus sanctis & perfectis loquitur Deus Ezecl. 22. Similiter & P. Paulus Laiman, inveteratus ille maiorum dierum, nulliusque fidei, conscientię & pudoris Pharisæus, in Appendix *Iustæ defensionis* pag. 27. serenissimi & religiosissimi Principis Guilhelmi, Bavarię Ducis ad fratrems suum literas recitat, in quibus ille Monachorum Germanorum sanctitatis oculatum testem his ipsis verbis se profitetur: *Nuper in Suevia maiore partem & præcipuorum quidem Monasteriorum meis ipse oculis tali modo reformatu, & in tam egregio statu vidi, ut magna inde latitia cor mihi perfusum fuerit. Quoties ad ejusmodi bene reformatum Monasterium deveni, visus mihi sum videre verè priscam Regulam & veterem Zelum ac pietatem, sicut sine dubio sub ipsa fuit initia, quando fuerunt instituta, & sicut in veteribus libris descriptum invenitur.* Huic patris sui testimonio Serenissimus Princeps Elector Maximilianus merito majorem fidem habet, quam Confessario suo Adamo Conzen: quem vclut falsum & fraudulentum testem, sicque in ipso mendacio ac furto, vcl potius alieni honoris peculatu deprehensum & autocatacriton, suaque ipsius confessione convictum & jugulatum si procul in malam crucem facessere juberet, nihil viri

tute ac prudentiâ suâ alienum faceret.

xii. Etsi S. Gregorius Magnus judicat Monialium Virginum nocturnas ac diurnas Dei laudes, orationes & corporis sui vexationes tanti apud Deum esse ponderis, ut Rempub. salvam præstare & interitum ab ea prohibere possint, sicut illis foliis acceptum refert, quod Hæretici Langobardi Romam obsidione cinctam capere non potuerint, quemadmodum in Annalibus mémorat Baronius: hoc tamen tempore vix ullus Monialium usus est, ac propterea Monasteria eorum ad Iesuitas transferri æquū est. Quod enim Moniales habent, idem non minùs habent Iesuitæ, ut nimirum sint Virgines, quamvis scotosæ, hispidæ, penitæ, & pulchrè pensilibus peculiatae: cumque sint Masculini generis Virgines, haud dubiè illis fœminini generis anteponi merentur. Quod verò Moniales non habent, id habent Iesuitæ, facultatem scilicet per Verbi & Sacramentorum ministerium Christo filios gignendi: tum etiam facultatem magnis quibusdam Diis sacrificandi & litandi, qui sunt *Dea Prema, Deus Subigus & Dea Pertunda* ( quorum Déorum S. Augustinus meminit ) hoc est, facultatem habent Virgines comprimendi, subigendi & pertundendi, & Iohannis Baptistæ, ut iterum in orbem mittatur, ex virginē cōpressa susci-

fusciendi: quam facultatem eos habere Gravina pag. 108. & 253. probat exemplo *Iesuitarum Nicolai Zantium* P. Christiani Franken; P. Iacobi Reching, & P. Azevedi, præcipue verò Patris Menè, qui cù obsequioris sexus Iohannem, ex Virgine pressa, subacta & pertusa suscepimus, à Quæsitoribus Hæreticę pravitatis ad rogam exposceretur, Iesuitę mortem ejus mentiti in templo suo simulacrum ejus funerali officio prosecuti sunt, ipsum verò ad majorem Dei gloriam procul amandarunt, qui & vasis salvis evasisse, & aerylum ubi invenisse fertur.

*Cuniculosa terra Celfiberia,  
Tibi hec fuisse & esse cognitissima  
Ait Gravina, nec negat Sodalitas,  
Aut si neget, mentitur solemnia.*

---

FRVCTVS PARADOXORVM  
I E S U I T I C O R U M .

I.

**N**onnulli Principes, quorū alioqui summa est pietas, maximumque fidēi Catholicę studium, fide istis Paradoxis habitā omnes Religiosos Ordines prē una Societate Iesu contemnunt, planeque supervacuos, ad Hæreticorū certè reductionem inutiles

esse credunt, quoniam nesciunt, varias Hæreses, præcipue Arianam, per Ordinis Benedictini Monachos Deo juvante non multo tempore fuisse interemptas, & totum Septentrionem hujus Ordinis opera ad Christi fidem fuisse conversum (quod ipse Adamus Conzen Politic.lib.6.cap.46.numero 4. confitetur.) cum tamen ne unum quidem oppidulum Iesuitæ possint ostenderet sua operâ sine Principum edictis ac minis ex Hæresi ad fidem Catholicam reductum, quippe qui libris editis aperte ferant, omnes labores suos ad Hæreticorum conversionem nullum momentū facere, nisi eos Principum arma terreat & intrare compellant, ut locus fiat verbo illi Gallico, *Vae viciis.* In Iustæ quidem defensionis libro pag. 129. Monachos irrident, quod sperent se Apostolorum & veterum Monachorum imitatione in tentanda errantium reductione opere pretium facturos: *Quod de Apostolis eorumque successoribus Monachis refert, ipsas solo verbo & prædicione nulla vi adhibita multitudinem populorum Christo adduxisse; sed fatentur & sequuntur Doctores Catholicæ (Iesuitæ) quod attinet ad Infidelium, seu qui baptizati non sunt, conversionem: sed alia ratio est de Hæreticis, Hi mandatis ac minis etiam pœnis reduci debent. Hic optimus est Hæreticos ad fidem Catholicam convertendi modus,*

Alij

## II.

Alij Principes, qui Iesuitis utuntur Confessariis, eisque credunt, magnas opes causam esse corruptæ Monasticæ disciplinæ; religioni non habent Monasteria vexare, spoliare, exactiōibus gravare, & ab illis decimis exigere ad belli impensas: ex quo fit, ut etiam sub illis Principib⁹; qui Zelantissimi Catholici perhibentur, haud multo penior & optabili⁹ Monachorum sit conditio, quam sub Principib⁹ Protestantium ab Ecclesiæ Romane communione alienis.

## III.

Monasteria sine ulla religione aut scrupulo petuntur & accipiuntur in Commendam, in subſdiūm Episcoporum rei suæ male gerentium seu prodigorum, in compensationes sumtuum bellō factorum, in stipendiā militum, in ſcholas & domos Ludimagogorum.

## IV.

Plurimorum animi vel in vitiis & peccatis confirmantur, vel certè à perfectionis vi-  
te studio deterrantur, quoniam Iesuitis credunt, Monachos, perfectionis professores, tam nequiter improbeque vivere: jure etiā metuunt, in Ordines Monastici sic à Iesuitis accusati & infamati mox Monasteria omnia amittant, & Monachi inde eje-

& i mendicare necesse habeant.

## V.

Regna ac provinciæ defraudantur beneficio illo , quod vel ab unitate hominis perfecti Deoque grati sanctitate sibi polliceri poterant, ut nimis populi sunt perfecti & pleni in omni voluntate Dei ( quod Epaphras affiduis precibus populo Colossensi & Laodiciensi impetrare laborabat teste Paulo Cor. 4. ) aut certè ut Deus et si grauissimis populi sceleribus offensus , meritis tamen ac precibus sancti hominis retentus & impeditus, populum punire non possit, sed ei parere cogatur, ut Ezech. 22. Isai. 64. vers. 7. Ierem. 5. v. 1. & exemplo Loti Genes. 19. v. 21. & 22. & Moyfis Exod. 32. Numer. 14. docetur.

## ¶ F.

Nonnulli Principes dum Iesuitas sanctitate ac perfectione omnibus aliis Religiosis tanto intervallo antecedere persuasum habent , usque eò se in servitutem illis addicunt , ut ipsius quoque Pontificis in eos imperium trahere ac circumscribere religioni non habeant , eorumque adversus Apostolica mandata contumaciam alant ac foveant. Ejus rei exemplum videre licuit in Pragensi Academia , quam Cæsaris favori facti Iesuitæ invito & reclamante non tan-

tum

tum Cardinali ab Harrach, Pragensi Archi-  
episcopo & Academiæ illius Cancellario,  
sed etiam Senatu Cardinalium propagandæ  
fidei curam gerente , atque ipso demum  
Pontifice, per septennium circiter sue ditio-  
ni subjectam habuerunt , Archiepiscopi &  
Cardinalis jurisdictionem usurpantes, & Bul-  
lam Cœnæ Domini quæ anathematis ful-  
men omnibus similia tentantibus intentat,  
strenue contemnentes. Exemplum quoque  
in Hispanica Regia apparebat, ubi Iesuitæ, *con-*  
*fidentes in homine & ponentes carnem brachium*  
*suum* (Ierem. 17.) Patrem Iohannem Bapti-  
stam Pozam , illum D. Thomæ contemno-  
rem professumque doctrinæ ejus hostem , à  
Pontifice & Cardinalibus Censoriæ notio-  
nis fulmine ambustum, propterque libros e-  
jus quæ editos , quæ manu scriptos tristi edi-  
cto iterum notatos non mediocri infamiâ,  
aspersum, & Hæresis atque Impietatis ex eo  
non immerito suspectum (ex qua vulgo jam  
fertur , *Il pazzo Padre Pozza pazzo*) non ino-  
dò tolerant, sed etiam ad declarandum Pô-  
tificiæ Censuræ contemtum, honore, laude  
ac gloriâ mactant , & ad supremam Acade-  
miæ Cathedram sacrarumque literarum ex-  
planandi provinciam extollunt , omnesque  
Hispaniæ Magnates domusque Regiæ fami-  
liares ad Acroasēs ac lectiones ejus invitant,

ut suæ scilicet sententias , quarum causa Romani eum Censores notarunt , non minus voce , quam scriptis , audientium animis imprimat : quod quidem nihil est aliud , quam preter altare Domini sacrilegum altare construere , & auctoritatem sedis Apostolicæ vilem Hispanis facere , ut periculum non leve Hispanie portendatur , ne mox gloria illa CATHOLICI appellatio coloniam mutet , secumque simul ejus imperij fortunam aliò transferat : quod tamen malum multorum Sanctorum Hispanorum precibus ac meritis à patria depelli posse non immerito spectatur.

## VII.

Deus tot bonorum sibi & Sanctis suis consecratorum profanationibus & sacrilegiis , Iesuitarum suasu commissis , gravissimè offensus , virgam furoris sui , Aquilonares Reges ac populos , in Germaniam immisit , nec ante cädere & flagellare eam desinet , quam illa ad percutientem se redierit , Deoque per culpæ confessionem & per satisfactionem , sive ipso facto , sive voto saltē concepto præstitam , reconciliata fuerit . Qua de re quo minus cuiquam dubium esse possit , Ezechiae Regis Iuda & Caroli Crassi Imperatoris exemplum afferri haud ab re fuerit , quoniam sapientia scit præterita , & de futuris estimat ,

Sap. 8.

Sap. 8. Nam quæ futura sunt, jam fuerunt, & Deus  
instaurat, quod abiit, Eccles. 3.

## E Z E C H I A S R E X.

**D**E hoc legimus, virum fuisse pietatem  
nemini priorum Regum, nec eorum,  
qui ætatem ejus excepérunt, secundum, ita  
ut sine vanitate coram Deo gloriari potue-  
rit. *Memento Domine quomodo ambulaverim co-  
ram te in veritate & in corde perfecto, & quod bo-  
num est in oculis tuis fecerim,* Isai. 38. Hujus de-  
liciæ erant quotidie in templo Psalmodiæ  
& Orationi vacare, velut ipse inibi fert ap-  
pertè: *Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus  
vita nostra, in domo Domini.* Hic non ipse mo-  
dò de suo munificus & largus fuit in alendis  
*Sacerdotum ac Levitarum turmis*, ut Deo mini-  
strarent & confiterentur hymnosque canerent in  
atriis domus Dei, Sed populo quoque præcepit, ut  
daret eisdem partes ut possent vacare legi Domini,  
2. Paral. 31. Atque hanc ejus pietatem &  
in sacrorum ministros munificentiam ita  
Deus gratam acceptamque habuit, ut non  
modò ejus causâ de hostili Assyriorum exer-  
citu 185. millia unâ nocte neci daret, sed etiā  
folem ad relegendum decem horarum spa-  
tiū maximō divinæ omnipotentiae speci-

mine & portento reduceret. Ex tam professo  
pero autem & secundo rerum cursu, tamque  
illustribus divinæ erga se gratiæ ac benevo-  
lentia documentis nonnihil ei vanitatis ac  
superbiæ accessit, eumque Adulatorum,  
præcipueque *Sacerdotum in mercede docen-  
tium, & Prophetarum in pecunia divinantium*  
(Mich.3.ubi de Ezechia agi, Ierem.26. doce-  
mūr) quod est avarorum Prædicatorum &  
Confessariorum insidiis opportunū fecit, ut  
eis crederet, se jam omni ex parte Sanctum  
esse & Impeccabilem, nec aut Deo quic-  
quid ipse egisset displicere posse, aut se se re-  
prehendi à quoquam oportere. Ita factum  
est, ut munere suo somniculosius fungere-  
tur, & tempus cognoscendis subiectorum  
causis & postulatis, jurique velociter red-  
dendo debitum partim hymnodiz in tem-  
plo vacans otiosæ contereret, partim ad ob-  
eunda sive voluptaria, sive minoris necessi-  
tatis negotia conferret, quippe qui curæ ha-  
beret thesauros plurimos sibi congregare argenti  
& auræ & lapidis pretiosi, aromatum & Armorum  
universi generis, & vasorum magni pretij: apothe-  
tas quoque frumenti, vini & olei, & præsepio om-  
nium jumentorum caulasque pecorum: (2. Paral.  
32.) de quibus quidem thesauris suis quan-  
toperè sibi placeret ipse, in legatione Princi-  
pum Babyloniae manifestè patuit, in qua dereli-  
quit

quit enim Deus ut tentaretur & nota fierent omnia,  
qua erant in corde ejus, id est, ut omnibus ap-  
pareret, exaltatum fuisse cor ejus, sive animos  
ei ex pietate & prosperitate suâ, & ex gratia  
Dei maximo portento declarata accessisse.  
Hanc porfò Principes & Aulæ ejus Proce-  
rēs occasionem coperunt adificandi Sion in  
sanguinibus, & Ierusalem in iniuitate ( Mich. 3.  
ubi publicus regni status describitur.) Panis  
nempe egentium est vita pauperum, quem qui de-  
frandat, homa sanguinis est, sive homicida, Ec-  
cles. 34. Iniuitas verò maxima est Avaritia,  
& Idolorum sorvitus, Ephes. 5. quod Nihil sit ini-  
quius, quam amare pecuniam. Eccles. 10. Itaque  
Psal. 9. ubi legitur, Iniquus benedicitur, in He-  
breo est, Avarus benedicitur. Cùm ergo Eze-  
chias boni publici causâ Aquæductum &  
Piscinam instituisset, arcemque Sion & ci-  
vitatem Ierusalem aliasque urbes multo o-  
pere muniendas suscepisset: Principes ejus  
ac Proceres, ipso interim alias res agente &  
partim rei divinæ vacante, partim familiari-  
bus curis & fribusculis otium oblectante,  
populum eâ occasione deglubere, jura om-  
nia vœnalia habere, omne denique iudicium  
abominari, & omnia recta pervertere cœperunt,  
cùm tamen nihilo eâ causâ minus optimos  
se Deique cultores prohiberi postularent,  
prophetis seu Confessariis pacem eis prædi-

cantibus, & veniam Dei atque absolutionem à peccatis impertinentibus, ut vicissim suffragatione eorum in domos illas immitterentur, unde Mulieres Psaltrias, diversis familiis distinctas, prius ejecerant, quarum opus erat letis & secundis populi rebus Pœnas hymnos & laudes Deo decantare, similiterque in tristibus & adversis lessum facete & lugubres modos næriasque lamentabiles integrare, & utriusque generis carmina filias suas docere, quemadmodum discimus ex Zach. 4. Ierem. 9. Amos 5. & 2. Paral. 35. vers. 25. Quam cantatricibus fœminis, Monialium nostrarum haud absimilibus, factam injuriam sic Deus expostulat, & adversus prophetarum familiam alienatum domuum infestricem, ita vindicaturum comminatur Mich. 2. *Vt qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus (seu Collegiis) vestris: contupivisti domos, & violenter tulisti: desuper tunicam pallium sustulisti (vos nempe Prophetæ, qui seducitis populum meum, qui mordetis dentibus vestris, & prædam devorare gestitis, & prædicatis pacem: & si quis non dederit in ore vestro quippiam, sanctificatis super eum prælum, ita ut nulla religione aut scrupulo hostiliter oppugnari inque capitatis discrimin vocati possit, Mich. 3.)* Mulieres populi mei ejecisti de domo deliciarum suarum: à parvulis earum tulisti

sis

*S*is laudem meam in perpetuum , ita ut iam in domibus eorum nocturna ac diurna Psalmodia conticescat, ejusque loco puerorum ejulatus sub plagosis virgatoribus ac naticidis vapulantium audiantur. Ecce ego cogito super familiam istam malum , unde non auferetis colla vestra , & non ambulabitis superbi & favore Principum feroceS. Surgite, & ite (domosque sacrilegè occupatas relinquite) quia non habetis hic requiem. Propter immunditiam vestram corrumpemini putredine pessima, id est, ut Zach. 13. declaratur: Pseudoprophetas & spiritum immundum auferam de terra , nempe spiritum adulatioNis , qui est in eorum ore, qui utilia peccatoribus subtrahunt , nec liberè peccata eorum castigant. nam qui mundi esse volunt, faciunt quod de se Paulus apud Ecclesiæ principes prædicat Act. 20. Contestor vos, quod mundus sum à sanguine omnium. non enim subterfugi , quominus annunciatem vobis omne Dei consilium, & nihil subtraxi utilium: quoniam per triennium nocte & die non cessavi cum lacrymis monens unumquemque vestrum. Hoc nimis mundum est mundum prophetam boneque fidei Confessarium agere, qui verò Confessarij nos sic mundi sunt, sed suæ utilitatis causâ musitant , ac peccatores cum lacrymis monere cessant, utiliaque eis subtrahunt, horum immunditia putredine pessima corrumpitur.

Nec tamen ipsos Deus solos propter immunditiam suam plectere satis habet, sed etiam Principes ac populos, eorum silentio & pacis prædicatione inquinatos, nec à sordibus suis mundatos malè tandem perdere solet, *Generationem putà quæ sibi munda videtur, & tamen non est loca à sordibus suis*, Proverb. 30. Hac de re Malach. 2. Sic certi reddimur: *Contaminavit Iudas sanctificationem Domini, quam dilexit, re habuit filiam Dei alieni.* (Hoc fecit populus, cùm domos mulierum Dei nomen hymnodiâ suâ sanctificantium ad familiam Prophetarum transtulit, quæ erat Dei alieni ac spiritus immundi filia.) *Disperdet Dominus virum qui fecerit hoc, magistrum & discipulum de tabernaculis Iacob, & offerentem munus Domino exercituum, quia Immolantis ex iniquo oblatio est maculata, & dona iniquorum non probat Aliissimus, nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis,* Eccle. 34. Nec aliter Ezechiaz & Principibus ac populo eius Isai. 9. Deus interminatur. *Populus non est reversus ad percutientem se, & Dominum exercituum non inquisierunt* (ut ei per poenitentiam & confessionem satisfacerent.) *Et disperdet Dominus ab Israël Caput & Caudam die una longius & honorabilis,* (Rex cum Procerum Senatu) *ipse est Caput, & Propheta docens mendacium, ipse est Cauda,* (quoniam blanditur & pec-

peccata velut obscena contegit.) Et eorum  
qui beatificant populum istum seducentes, & qui  
beatificantur, precipitati. Propter hoc super ado-  
lescentulis ejus non latabitur Dominus, & pupillo-  
rum ejus & viduarum non miserebitur, (sed ca-  
lamitatibus publicis omnes pariter nullo æ-  
tatis, sexus aut conditionis discrimine in-  
volvet) quia omnis Hypocrita est & nequam, &  
universum os locutum est mendacium. Cùm e-  
nīm ipsi viæ duces ac magistri Hypocritæ  
sint ut ore suo appropinquent ac labiis suis glori-  
ficient Deum, cor autem eorum longè sit ab eo (Isai.  
29.) qui eos Duces sequuntur, nec ab eorum  
fermento attendunt, qui dicunt & non faciunt,  
nullo genere illis meliores esse possunt, sed  
sunt exemplo eorum filii gehenna dupla quam  
illi, ac velut ceci cum cæco ducatum præbente ca-  
dunt in foveam, Matth. 15. & 23. Quam mo-  
ruin corruptelam Ezechiæ & regiæ ejus fa-  
miliaribus ac Magnatibus Michæas cap. 7.  
sic exprobrat: Periit sanctus de terra (quainvis  
Ezechiam Prophetæ sui sanctificent, eum-  
que suminâ vi in Canone & albo Sancto-  
rum conscriptum velint) & rectus in homini-  
bus non est, (nec rectâ virtutis viâ incedit, sed  
omnes in hypocritis obliquationes declinant ac  
velut filii alieni mētiuntur clandicanque à semi-  
tis suis, Psal. 17. & 124.) omnes in sanguine insi-  
diantur: vir fratrem suum ad mortem venatur (&

mutua inter Principes & Prophetas captatio est , alteriq; alter depravationis & exitij causam præbent .) Malum manuum suarum dicunt bonum : Princeps postulat , & Iudex totus est in reddendo ( quasi dicat , Conscientiae arbitr in tribunali sedens Deique judicium exercens Principi absolutionem postulanti obsequitur , ut aliquam ei pro multis emolumen tis reddat gratiam ) & Magnus locutus est desiderium anima sue , & conturbaverunt eam . Qui optimus in eis est , est quasi patiurus ( quem si tangas , te ipsum spinis ejus compungere necesse habeas ) & qui rectus est , quasi Spina de sa pe . Nolite credere amico , & nolite confidere in Du ce , quia in Aula regis , uti prophetæ in pecunia divinant , nusquam est tuta fides . Idem Michæas cap . 6 . adversus Montes & fortia fundamenta terra , id est , aduersus ipsum regem & principes ejus , iudicio contendens , eorum Hypocrisin & muneris sui neglectum hujusmodi Dialogismo confutat .

### Ezechias & Principes ad Michæam.

Quid dignum offeram Doinino ? Curva bo genu Deo excelso ? Numquid offeram ei holocausta & vitulos anniculos ? Numquid placari potest Deus in millibus arietum , aut in multis millibus hircorum pinguium ?

gium? Numquid dabo primogenitum meū pro scelere meo , fructum ventris mei pro peccato animæ meæ ? Perinde ac si quis hodie dicat : Num filium aut fratrem meum Ecclesiastico viiæ generi addicam , ut complurium Episcopatum ac Monasteriorum fructus , quæ pauperum sunt patrimonia , ad luxum & splendorem Princeps seculari dignum convertat , et si Sacerdos neque est , neque fieri umquam cogitat ; & sine perspicuo Sacrilegio opes Deo & Sanctis ejus sacras , pauperumque alimonia debitas contingere non potest?

### *Michæas ad Ezechiam & Principes.*

Indicabo tibi , ô Homo , quid sit bonum , & quid Dominus requirat à te : Utique facere iudicium & diligere misericordiam , & solicitum ambulare cum Domino Deo tuo , nec in examinandis Consiliariorum , præcipue autem Confessarij tui cupiditatibus oscitanter versari . Aures enim Principum illo Dei monito assidue personare oportet . A Consiliario serva animam tuam . Prius scito quæ sit illius necessitas , ( id est , priusquam ejus consilio utaris , etiam atque etiam considera , quid ei sit necessarium , sive quid habere debeat aut cupiat : adsit ne illi intelligentia & fides , & ullam ne in partem illius intersit , te hoc aut aliud consilium capere .) Cum viro irreligioso tractans de Sanctitate , cum impio de pie-

rate , cum in honesto de honestate , cum in-  
justo de justitia , cum timido de bello , cum  
emtore de venditione , cum servo pigro de  
multa operatione , non attendas his in om-  
ni consilio , Eccl.37.

Hinc porrò dubium non relinquitur , quin  
non minùs Ezechiæ ei Optimatibus ejus cā-  
tari potuerit , quod eorum majores priùs au-  
dierant Amos 5. & 6. *Va qui opulenti estis in*  
*Sion , Optimates capita populorum , ingredientes*  
*pompaticè domum Israël (cum magna frequen-*  
*tis officij , sive anteambulonum & pedestre-*  
*rum Caterva) Hostes iusti , accipientes mu-*  
*nera , & pauperem deprimentes in porta ( seu tri-*  
*bunali ) qui convertitis in amaritudinem judi-*  
*cium , & fructum justitiae in absinthium , ut etiam*  
*cum justè judicatis , tamen propter longum*  
*situs fufflamen & moram , quâ utimini , vincat*  
*quis , an causâ cadat , minimè multum refe-*  
*rat , sitque etiam victoria multo fellè & ab-*  
*sinthio diluta . ) Qui canitis ad vocem Psaltery:*  
*sicut David putatis vos habere vasa cantici , sive*  
*Symphoniæ corum gregem . Odi & projici festi-*  
*vitates vestras , & non capiam odorem cœtuū ve-*  
*strorum . Quod si obtuleritis mihi holocausta ,*  
*& munera vestra , non suscipiam , & vota pinguium*  
*vestrorum non respiciam . Ausfer à me , ô Rex , tu-*  
*multum carminum tuorum , & cantica lyra tua*  
*non audiam . Odite malum , & diligite bonum , &*

confi-

confituisse in portu judicium, (stipendia Ministeris ad diem representando, ut ne nundinari & pro muneribus impium justificare necesse habeant.) Reveletur quasi aqua judicium, & Iustitia quasi torrens fortis, id est, efficite ut Iustitia suum cuique reddens inoffenso pede decurrat. Horum similia Principes audierant, Isai. I. Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mixtum est aqua, Principes tui infideles, socii furum (quoniam Consiliariorum suorum furtar ac rapinas dissimulant & impunitate fovent, tuin iis utuntur Confessariis, qui furantur verba mea à proximis suis, & utilia subtrahunt hominibus. Ierem. 23.) omnes diligunt munera, sequuntur retributio-nes. Pupillo non judicant, & causa vidua non ingreditur ad illos, (sed inter furacissimas inex-saturabilium Ministrorum manus strangulatur.) Propter hoc ait Dominus, Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis, id est, de Principibus, qui me ludibrio habent, sui que muneris negligentes alieno fungi officio, mihi que fictæ pietatis specie fucum facere ac Sanctos se probare postulant. Quo mihi multitudinem victimarum ve-strarum? Holocasta arietum & sanguinem vitu-lorum nolui. Cum veniretis ante conspectū meum, quis haec (quæ Sacerdotum sunt) quæsivit de manibus vestris, ut ambularetis in atris meis, &

tempus publicis privatisque subiectorum  
negotiis debitum multas oratiuncularum  
centurias deblaterando inutiliter in tem-  
plo contereretis? Ne offeratis ultra (laudis) sa-  
crificium frustra, (cùm haud desint Clerici ad  
id vocati) *Incensum* (orationum vestiarum)  
abominatio est mihi. Iniqui sunt cœtus vestri (&  
in Ecclesia conventus) Calendas, & festivita-  
tes & solemnitates vestras odivit anima mea. Fa-  
cta sunt mihi molesta. Cùm extenderitis manus  
vestras (tam ad dandas eleemosynas, quām  
ad orandum) avertam oculos meos à vobis: &  
cùm multiplicaveritis orationem, non exaudiam.  
Manus enim vestra sanguine plena sunt. Lava-  
mini ergo (per pœnitentiae lacrymas) mundi  
estote: quiescite agere perverse: discite bene facere.  
(officium vestrum, pro cœtro habentes, quod  
qui conservat legem, multiplicat orationem, id est,  
satis multum oravit Princeps, cùm faciat  
quod lex Dei ab eo requirit, ut faciat iudi-  
cium & misericordiam, & qui facit misericor-  
diam, effert sacrificium, Eccles. 35. Sicut vicissimi  
Pro eo quod oblitus est facere misericordiam, oratio  
eius fiet in peccatum, fientque dies ejus pauci, &  
Episcopatum seu Principatum ejus accepit al-  
ter, Psal. 108.) Quærите ergo iudicium, subveni-  
te oppresso, judicate pupillo, defendite viduam, (id  
est, missas facite Clerici partes, quodque  
Regis aut Principis inuitus est implete) &  
venia-

venite, & arguite me, nisi pròspere omnia &  
 ex voto processerint. Si volueritis, & audieris  
 me, bona terræ comedetis. Quod si notueritis, &  
 me ad iracundiam provocaveritis, gladius devo-  
 rabit vos. Quod ipsum Michæas, Ezechiae &  
 Principibus omnique populo ejus hoc modo  
 vaticinatus fuerat: Propter hoc causâ vestri Sion  
 quasi ager arbitur, & Ierusalem quasi acervus la-  
 pidum erit. Ista verò Michæe comminatio  
 sic Ezechiam & Principes perterriti, ut hu-  
 militarentur perque pœnitentiam & mortu-  
 emédationem Dœo satisfacerent, & pœnituit  
 Dominum mali, quod locutus fuerat adversus eos,  
 & idcirco non venit super eos ira Domini in die-  
 bus Ezechiae, ut Ierem. 26. & 2. Patal. 32. legi-  
 mus. Hæc porrò contigerunt illis in figura nostri,  
 scripta sunt autem ad correptionem nostram, in  
 quos fines sacerdorum devenerunt, ut Paulus mo-  
 net i. Corinth. 10.

CAROLVS CRASSVS IMP.

**H**ic Imperator Ludovici Germanicæ Re-  
 gis filius, Ludovici Pij Imp. nepos, Ca-  
 roli Magni pronepos, mirâ felicitate totius  
 Germaniæ, Galliæ & Italiæ, non minimæ e-  
 tiam Hispaniarum partis imperio potitus,  
 nec hostes suos, cùm quâ oportuit, severitate

ultus fuit, nec victoriâ uti scivit. Vnde post modū Principes Imperij ac Regni dignitatem, hæreditario jure partam, suis ei suffragiis abrogarunt, subrogato ei Arnolfo notho fratri filio. Quo facto sic statim omnes fortunatissimum Imperatorem destituerūt, ut post triduum vix adesset, qui lectum esterneret aut aquam de puto peteret. quo etiam tempore Moguntinus Præsul misericordia motus victimum ei præbuit. Tandem cum Arnolfi dono Fisco's seu redditus non nullos de Imperiali patrimonio in Suevia accepisset, in Augiæ divitis Monasterium concessit, ibique post sex hebdomadas fato functus est. Quod si quis jam scire aveat, quæ tam gravis esse causâ potuerit, cur non ipse modo ex summo prosperitatis humanæ fastigio in tam singularis exempli miseriam cœpente dejiceretur, sed universa etiam Germania & Gallia ingentes à Borealibus barbaris clades acciperent, miserrimasque oppidorum strages, civitatum excidia & Episcoporum ac plebium internecionem perpetarentur: ex ipso Arnolfo cognoscere potest, primam Carolo malâ labem fuisse, quod Embriconi Ratisponensi Episcopo improbius à se contendenti propter dyspiam seu frontis infirmitatem praecidere ac negare non potuit, eique Monasterium S. Emmeram

mipræ-

mai præsttit seu commendavit , vel potius  
in prædam & abliguriendum dedit. Ex  
illo fluere , ac retro sublapsa referri omnis cùm i-  
psiis,tum reipub.prosperitas,& secundus re-  
sum cursus aduersis mutari. Arnolfi verba  
sunt in Diplomate , quod Ratisponæ adhuc  
exstat.

*Omnium successorum nostrorum magnitudo co-  
gnoscatur , postquam pater natus meus Carolus  
Imperat. pro petitione Embriconis S.Emme-  
rami Ecclesiam præstavit , Nunquam  
postea habuit victoriam, neque corporis &  
anima sanitatem usque ad finem vita sue.  
Itaque si quis Imperator aut Rex eandem  
Ecclesiam alicui præstet, in maledictione  
S. Mariae,S.Petri successorumque ejus & om-  
nium Sanctorum persistat.*

Et tamen talis ac tantus Imperator pro-  
pter innocentiae opinionem videbatur pro-  
pemodum vivus Sanctorum ordinibus ad-  
scribi seu Canonizari posse, ut qui cum Au-  
gusta conjugé decem ipsos annos castè exe-  
gisset & intactam reliquisset, cui et iam Re-  
ginæ equalis illorum temporum scriptor hu-  
jusmodi elogium impertitur : *Fuit hic Chri-  
stianissimus Princeps , Deum timens, & mandata  
eius ex toto corde custodiens; Ecclesiasticis sanctio-  
nibus degitissime parens, in eleemosynis largus, or-  
ationes & Psalmorum melodias INDESINEN-*

100 August. Ardinghelli Paradoxa jesuitica.

TER deditus, laudibus Dei infatigabiliter inten-  
sus, omnem spem & consilium suum divina dis-  
pensationi committens. Qui tamen rem ma-  
gis ex sententia videtur gesturus fuisse, si  
plus obeundis regni negotiis in Curia, quam  
Psalmodie & Orationi in Ecclesia intentus  
fuisse, & Regis implere partes, quam Mo-  
nachorum in concentu socium ac partici-  
pem agere maluisset. Intelligite &  
Reges, & eruditimi qui  
judicatis ter-  
ram.

F I N I S.



IV. BER.



IV.

BERNARDINI GIRALDI  
PATAVINI

PRO SENA T V.  
VENETO APOLOGIA

*sive*

De Iustitia decreti , quo Senatus  
Venetus adolescentes ditioni  
suæ subditos ad Iesuitarum  
scholas accedere interdixit.

*Deque conditionibus , quibus Iesuitæ redditum  
ad Venetos videntur impetrare  
posse.*



M N E S Respublicas civium  
erga leges obedientiâ salvas  
præstari certum est , neque et-  
iam cuiquam dubium esse po-  
test , quin cives legibus minimè  
libenter obediant , si eas imprudenter nul-

lāque ratione latas existimant. Ad salutem  
proinde reipub. pertinet, ut persuasum ha-  
beant, qui subjecti sunt imperio, leges & sci-  
ta Magistratum ratione & prudentiā mini-  
mè destitui. Cū ergo Senatus Venetus e-  
dicto sanxerit, ne juvēntus imperij sui ad Ie-  
suitarum scholas accedat: ipsi verò Iesuitæ  
omni vi hoc agant, ut hoc Senatus consul-  
tum non modò perniciosum, sed etiam  
turpe prorsusque implum esse omnibus per-  
suadeant, non pauci denique Venetæ reip.  
subditi filios & necessarios suos Mantuam,  
Mediolanum, Parmam, Bononiam, aliasque  
Vrbes mittant Iesuitarū disciplinā imbuen-  
dos, quod fide scilicet Iesuitis habitā cre-  
dant, Senatum imprudenter statuisse, nec  
extra Iesuitarum scholas in bonarum litera-  
rum, & virtutum, præcipueque pietatis stu-  
dio, ullum operæ pretium fieri posse: pro-  
pterea boni civis officio functurus mihi vi-  
deor, si orbi universo causam Senatus pro-  
bem, cumque decreto illo subjectorum uti-  
litatibus prudentissimè consuluisse tam pla-  
num faciam, ut nullus Iesuita, nisi palam ef-  
frons nulliusque pudoris, contra vel hiscere  
animum inducat.

Omnium ergo primum operæ pretium  
fuerit considerari, quantum emolumenti Ie-  
suitis ipsis disciplina sua afferat, cùm ut ratio

dicitur, & Apostolus monet, *Laborantem agricolam oporteat primum de fructibus percipere. Qui enim sibi nequam est, cui alijs bonus erit?* Hac porro de re cui potius credatur, quam ei, qui rem omnium optimè scire potuit, nec de Societate sua mentiri quicquam voluit? Is porro est Pater Iohannes Mariana Toletanus, Iesuitarum, quos ætas nostra vidit, annofissimus, qui abhinc biennium pè obiit diem suum nonaginta sex annos natus, cùm ante annos circiter quinquaginta Theologiam in Italia, Sicilia, Galliaque docuisset, vir Hebraicè, Chaldaicè, Syriacè, Græcè, & Latinè doctissimus, quem perhonorificâ appellatione Baronius Cardinalis afficit, non immerito: Nam & summam ejus rerum Hispanicarum Historia prudentiam declarat, nec ei quicquam veritate antiquius esse statim Lectores ejus agnoscunt. Baronij verba sunt anno 688. *Veritatis amator & pietatis optimus cultor, qui erudito stylo postremam manum apposuit rerum Hispanicarum historie, Hispanus & ipse, sed affectu priuato carens Iohannes Mariana, dignus professor Societatis Iesu.* Et anno 775. Iohannes Mariana vir doctus, nobilis rerum Hispaniarum historicus. Hujus tam laudati viri disputationes aliquot gravissimæ uno volume comprehensæ Coloniæ Agrippinæ anno 1609. typis descriptæ exierunt, quarum una

fuit de *Moneta mutatione* in Hispania , quæ  
quidem fraudes, & imposturæ Ministrorum  
Regiorum Monetas publicas adulterantium  
detegebantur, oscitantia, & dormitatio Phi-  
lippi III. Regis Catholici perstringebatur,  
ingentia denique damna in universam His-  
paniam ex improbissimo Regiorum pecula-  
tu certo exorituræ prænuntiabantur : quem  
librum qui legat , & hodiernum Hispanicæ  
statum non ignoret , abesse haudquam  
possit , quin Mariana in divinum hominem  
fuisse agnoscat (qui ea, quæ hodie Hispania  
experitur mala , tanto antè ut vates cecine-  
rit ) vel certè prudentiam genus divinatio-  
nis esse intelligat. Verum vehementer ea  
res Lermæum Ducem , Regiæ Hispanicæ  
Seianum , pupugit : quippe qui fundi Hispa-  
nici calamitas esset , seque à Mariana desi-  
gnari satis intelligeret. Hominem ergo in  
vincula poscit , in iisque annui vertentem  
amplius continet. Inter eam morain scri-  
nia ejus excutere jussus est *Franciscus Sosa* , ex  
Franciscani Ordinis Ministro Generali Au-  
ximensis Episcopus & Status Confiliarius , ut  
si quid aliud inter ejus scripta inventum fo-  
ret , quo vel Regis simplicitas , vel Lermæi a-  
stutia sugillari posset , id ille penitus abolen-  
dum curaret. Is librum sermone Hispanico  
ipsius Marianæ manu conscriptum invenit.

*Del*

Del gremium dela Compañia de Iesus, hoc est, de  
regimine Societatis Iesu: in quo propositum ei  
fuerat Sodalitatis suæ homines exitij Socie-  
tati imminentis, & simul modorum, quibus  
eam conservari posse censeret, commonefa-  
cere, ut ipsi in Conventu aliquo vel congre-  
gatione sive Generali , sive Provinciali in  
medium consulere , peste inque matri com-  
muni ac perniciem prohibere vellent. Eum  
libruin Sosa admirandæ hominis prudentiæ  
singularisque erga Societatem Iesu amoris  
pro ejusque salute sollicitudinis testem lo-  
cupletissimum esse , & ad nominis Hispani  
ornamentum pertinere judicans , fecit non  
invitus , ut amicis ejus legendi describendi-  
que copiam faiceret: quo factum est, ut cum  
alij , tum R.P. Nicolaus Ricardius Domini-  
canæ familiæ Theologus, Monstri cognomé-  
to ob ingenij doctrinæque abundantiam in-  
signis , exemplar ejus nanciserentur , & in  
Galliam , Germaniam , & Italiam deporta-  
rent , quem etiam Galliæ Typographi pro-  
ximo triennio non modò Hispanico sermo-  
ne, quo ab auctore scriptus fuerat, sed etiam  
Latino, Gallico, & Hetrusco expressum pu-  
blicarunt. Quem ut Romam allatum vidit  
ac legit. P. Floravantius, qui Urbano Pontifici  
est à Sacris Confessionibus , exclamasse fer-  
tur : *Heu, heu, actum est de nobis Iesuitis, quando*

*nimis vera sunt, quæ liber hic cantat. Maluisset scilicet priscæ virtutis ac fidei vir, rectè monenti Marianæ potius obeditum, moresque Societatis ex sententia illius reformatos fuisse, quam occulta ejus orbi universo no-tescere, & risum iis, quibus Iesuitæ quo jure, quâque injuriâ invisi sunt, movere. Itaque cùm primum Vrbanus in Apostolorū principis sede collocatus ei ad se accito significavit, se illum Confessariū sibi esse velle, ille postquam onus tantum diù multumque à se frustrà deprecatus est, hoc primum in maximi benefiqj gratiæque loco sibi tribui postulavit, ut Sæcetas sua Societatem Iesu, quam commendatissimam habere, instituendâque ejus Reformatione, certissimum interitum ab ea amotri vellet: nec enim verbis exprimi tantum posse, quantum in ea discessum sit à Religiose disciplina observantia. Cujus quidem rei eâdem ipsâ die Pontifex intimos familiarium participes faciendos duxit, ut illis scilicet probaret, judicium suum in eligendo summæ virtutis Confessario minimè aberrasse. At non audaci cessit fiducia Turno, aut si mavis non talia passus Ulysses, Oblitusve sui est Ithacus discrimine tanto, Generalis, inquam, Iesuitarum, velut rectorus Romaniscus, non propterea animum sibi ac sociis despondendum duxit, utque Marianæ liber edicto notaretur, ejusque lectione*

Etionē omnibus interdiceretur , strenuē al-  
laboravit. Neque tamen non improbissi-  
mum ea in re laborem extulit. Diu enim id  
a Papa petere vix ausus est, quod ejus animū  
nec in se, nec in Societatem suam satis pro-  
pitium esse non uno jam argumento cogni-  
tuin habere videbatur. Alta scilicet mente  
repostum inanebat , tristē illud edictūm e-  
jus , quo imagines omnes Iesuitarum , quæ  
Romæ in Ecclesia Iesu omni ex parte parie-  
tes ornabant , tolli jussat : in quo quideini  
non tam ipso factō, quām causā ejus turpem  
Societati suę maculam imponi intelligebat.  
Primarius enim quidam Baro Scotus, idem-  
que spectatissimę in religione constantię  
cū Rotnam venisset, inque templo illo Ie-  
suitarum inter alios sodalitatis illius Marty-  
res *Henrici Garnetti* effigiem vidisset, mirum  
in modum iracundiā exarsit , & Proh Dei,  
inquit, hominumque fidem ! usque adeò ne  
projecta est hominum istorum impudentia,  
ut proditorem istū & parricidam notissimū  
in celeberrima Romanę Vrbis Ecclesia in-  
ter Sanctos Dei Martyres religiose colen-  
dum prōponere nō dubitent? Et hoc videt  
Papa , & tolerat ? cū tamen nescire haud  
possit , quod lippi & tonsores norunt , non  
religionis Catholicæ causā ad suspendiū  
adactum fuisse Garnettum, neque quod pul-

verarię aduersus regem conjurationis per Confessionis sacramentum conscientius fuerit, sed quod ipse eam machinatus auctorem suo suasoremque conjuratis ad facinus audendum præbuerit. Multa hominum milia unum ex Ducibus conjuratorum, cùm jam in eo esset ut capite scelus expiaret, claram voce pronunciantem audivisse: Se non modò Britanię, sed ne orbis quidem terrarum imperium meritum fuisse, ut tale facinus susciperet, nisi Garnettum tante autoritatis hominem ejus suscipiendi auctorem, & impulsorem habuisset? Quid igitur an illi, qui mala faciunt, ut bona inde evaniant, & ad maiorem Dei gloriam gravissimum scelerum non modò conscientiam, sed nec Societatem, atque adeò primas partes reformidant, continuò non dico excusandi aut sceleris absolvendi, sed laudandi, & cum Divis reponendi erunt? Hoc Pontifex & Cardinales vident, & cquis sunt animis, nec intercedunt pessimo exemplo trahenti perniciem veniens in eum? quenam salus servare poterit rempublicam, si bono zelo & ad maiorem scilicet Dei gloriam malefacientibus eterne beatitudinis præmia proponantur? quid de ceteris Martyribus, & adscriptitiis seu Canonizatis Divis existimaturos putant non prorsus obesę naris homines, cùm proditio-

ditionis convictos , & condemnatos Romæ publicè colendos proponi vident ? Talia Scotus ille maxima cum invidia passim ja-  
etabat. nec multo post edicto Pontifex om-  
nes illos Iesuiticos Divos tanquam subre-  
ptitios & vitiō creatos loco movit & tene-  
bris addixit, quod adēd graviter Iesuitæ tu-  
lerunt , ut inter notæ interioris amicos mi-  
nimè diuturnam ejus contumeliaz Societati  
factæ lātitiam Pontifici futuram minaren-  
tur : sese enim suis eum precibus propediem  
fore confecturos. Ille autem offendam eo-  
rum longè infra fiduciam posuit, nec ea cau-  
sa minus otiosè in utravis aurem conquie-  
vit. Atque hæc prima Generali Iesitarum  
causa fuit, cur à Pontifice, ut Marianæ librū  
legi vetaret, postulare cunctaretur. Accessit  
deinde purpuræ parum feliciter , quamvis  
non minimo cum artificio, ambitæ memo-  
ria. Cùm enim annis superioribus Pontifex  
propediem in Sacrum Cardinalium Colle-  
gium complures cooptaturus ferretur, bini  
Iesitarum *Afflentes*, quos vocant , eum a-  
diere, multisque precibus, ne Societatem Ie-  
su Generali suo privaret , contenderunt:  
quod Pontificem animo agitare fama per  
Vrbem increbuisset: non se quidein dubita-  
te , quin Pontificem èò impellat perspecta  
jāsq; omnibus cognita Generalis eruditio,

vis ingenij, prudentia , virtus vitæque innocentia & sanctimonia, quibus quidem Sacri Collegij dignitatem mirifice illustrari amplificarique posse nemo non intelligat. Sed tamen eorum esse Sanctitatem suam Societati quoque Iesu consulere, nec Patrem multis nominibus carissimum hoc tempore tam necessarium ei auferre. Pontifex nec inurbanus, nec tam hebes, ut patricias istas artes non perciperet , ex porrectâ fronte ac rendens bono eos animo esse iussit, voti quippe futuros compotes, ac simul omni eis asseveratione confirmatum esse voluit, nunquam sibi ne per somnium quidem , ut tanto Societatem incommodo afficeret, in mentem venisse. Atque hic Mimus per Urbem mox divulgatus risum movit omnibus ; atque infanti quoque Pasquini statuē vocem elicuit. Generalis verò *demittere auriculas* , ut inique mentis asellus. De libro tamen Marianæ per Cardinales, præcipueque Borgiam à tertio Societatis Generali B. Francisco Borgia oriundum, satagere, omniaque experiri non destitit, ut lectio ejus pœnâ sanciretur : et si id ante exactum triennium, vix tandem extudit. Pontifex enī à Confessario suo doceri potuit, nihil eo in libro, quod vel fidei Catholicæ , vel bonis moribus aduersetur, inveniti, atque adeò hoc unum spectate , ut

Iesui-

Iesuitæ mores professione suâ indignos mis-  
sos faciant, & mutatis illis, quæ Generalis  
Aquavivæ Tyrannis in Societatem perpe-  
ram introduxerat, de fide Catholica melius  
mereri possint. Neque verò non penitus n-  
-dæ & ingenium Iesuitarum plerorumque  
perspectum habebat, eosque *Appendios esse*  
& *intus canere*, & ad suam utilitatem, despoticæ  
cumque & herile sui Generalis imperium o-  
innia consilia, dicta factaque sua, etiam quæ  
ex usu publico faciunt, referre, ac neque  
Principibus, ubi Apostolicæ Sedi minus sunt  
mōrigeri, blandiri & obsecundare dubitare,  
quodqæ Mariana fatetur, in tegendis & no-  
-ritiæ hominum subducendis Societatis suæ  
malis ac vitiis unicè occupari noverat. Ve-  
risimile quoque est nondum ei ex animo ef-  
fuxisse, quod sibi ipse contigisse Virginius  
Cæsarinus, redivivus ille Picus Mirandula-  
nus, Ducis Cæsarini filius, quo idem Ponti-  
fex cubiculi sui præfecto utebatur, narrare  
sæpius solebat, ut quibus Iesuitæ artibus uta-  
tur ad præstantissima quæque ingenja rei-  
pub. subducenda & in Societatem suam illi-  
cienda, exemplo suo planum faceret. Vive-  
bat ille Parinç adhuc adolescentulus, studio-  
rum & equestrium exercitationum causâ, o-  
mnesque in omni genere in admirationem  
suaruerat. Hinc mota Iesuitis fuit saliva,

ut ephebum genere annos citciter septingentos illustri prognatum, corpore speciosum, ingenij denique felicitate prodigiosum in nassam suam pertraherent. Quod quidem eo minere negotio conjecturos se confidebant, quoniam jam matri ejus, religiosissimæ matronæ, quam dicto suo audientem prorsusque obnoxiam habebant, ut idem ipsum desideraret, persuaserant. Cum vero animus ejus ab isto vitæ genere esset alienissimus, eoque aliam ex alia causam nepteret, quo minus ejus suscipiendi voto se obstringeret; non defierunt illi per illius Confessarium (quem dies noctesque lateri affixum habebat, ex eoque *Angelum custodem* suum per jocum appellare consueverat) quicquid ille difficultatis afferebat, verbis levare maximèque procliuè facere, futurum denique ut P. Generalis pro amplissima ejus rei potestate legibus illum solveret, cum eoque dispensaret, liberalissimè polliceri. Qua quidem in te ad eò processerunt; ut cùm ille propter nocturnos nescio quos terrores solum negaret se dormire posse, ille idem custos ejus secum venia Generalis, et si præter Societatis leges atque instituta, perpetuo illi contubernio junctum fore; atque etiam propter cubare velle ostenderet, ne quis scilicet prædator corporis admitteretur in cubiculum,

profus

prorsus ut Eumolpum illum Petronij referre videretur, ejusque propemodum verbis, uti: *O felicem matrem tuam, quae te talem peperit.* *Macte virtute esto. Raram forma mixturam facit cum Sapientia. Itaque ne te putas tot verba perdisse, amatorem invenisti. Egolaudes tuas carminibus implebo: ego pedagogus & custos etiam quod non jusserris, sequar.* Hæc ut familiis Virginius enunciavit (quorum erat Thomas Stilianus notissimus poëta, qui adhuc superest) fatis benigna illis materia risus iste fuit Eumolpides, cùm præsertim oculos ei ex assiduo formosi corporis contuitu dolere suspiria crebra imo latere petita neminem dubitare paterentur: neque tamen quicquam dictu fœdum suspicari eis in mentem venit, quin eum Socratico pueri amore teneri, nec minus intactum ab ejus lectulo Virginium, quam à Socratis accubitu Alcibiadem surrectum esse persuasum haberent. Verum enim, cùm ne sic quidem quicquam se proficeret Iesuitæ animadverterent, aliud quidam ex intimo artificio de promendui sibi jūdicarunt, ut refractariolum istum tandem contubernio suo vindicarent. Scribit Maffei in S. Ignati Loyolæ vita lib. 3. capit. II. eum artibus, diaboli utri solitum ad juvandos homines, quo ad fas esset; voluntates scilicet horribiles, ac notaries coram, cujus quibus agebat, festinè

odorando: ambitiosis splendida, avaris utilia, voluptuosis jucunda proponendo, & suo, quod aiunt, hamo vel escâ quemque piscando. Sic confitentem clari nominis Jesuitam habemus, Societatis suæ homines arte diabolica uti ad homines piscandos, & ad se pertrahendos. Sed quo ad fas est. Fas verò habent omnes homines juvare, id est, sui similes efficere, exemplo scilicet Pauli Apostoli, cuius hoc ad Regem Agrippam & Præsidem Festum Act. 26. votum legimus: *Opto apud Deum non tantum te, sed etiam omnes qui me audiunt, fieri tales qualis & ego sum.* Quod ergo homines in nassam suam adigens, aut hamo captans facit diabolus, ut uniuscujusq; naturam, quidque expetere quisque soleat, omnium primum diligenter investiget, tum eam hamo escam inducat, quam sciat appetitulos pisciculos, idem ipsum Jesuitæ faciunt, quoties pueros nobilitate aut opibus, aut formâ, aut ingenio pollentes piscantur. Primum omnium diligentissimè rationem habent, quæ cujusque natura sit, quidque expetere præcipue soleat. Ambitiosiores enim sese boni alicujus causâ magni pendit, ac propterea coli, honorari, cæterisque præferri, & anteponi, eosque tibi subjectos, & dicto audiētes habere contendunt. Alij astutiores utilitatibus omnia metiuntur, ut nimirum non

non modò nihil ipfis ad vitam agendam de-  
sit, sed etiam superfluat. Alij denique molles  
& voluptuarij ea consequantur, quæ sensus  
eorum jucundè moyere possint. Iam quid  
Iesuitas ambitionis proponere, quâque escâ  
haino obductâ eos piscari arbitrabimur? Ni-  
mirum quod ante oculos est ac patet, atque  
à nemine negari potest. Habent Iesuitæ  
summę virtutis, imò sanctitatis opinionem,  
ut non modò ceteris hominum, sed etiam  
aliarum religiosarum sodalitatum homini-  
bus præstare censeantur: quod verò ad lite-  
fas divinarumque & humānarum rerum  
scientiam attinet, ipsi quanti quanti sunt,  
nihil nisi sapientia, alijs fuitiles sunt, inertes,  
fomnia, qui præ plerisque Iesuitis digni non  
sunt ut figant palum in pariete. Signū quippe  
scientis est posse docere. Iesuitæ autem soli  
prope docent, & orbis totius terrarum ma-  
gistrī sunt: omnes scholas, omnes cathedras  
sui sodalitij hominibus occuparunt. Novam  
Grammaticam, novam Rheticam, novam  
Logicam, Physicam, Metaphysicam, Arith-  
meticam, Mathematicam, Ethicam, Politi-  
cam. Quid verbis opus est? novam Philoso-  
phiam & novam Theologiam Iesuitæ inve-  
nierunt, excussis omnium eorum libris, qui  
prius fuerant in manibus. Reprobatio autem fit  
precedentis propter infirmitatem ejus, & iniusti-

tatem, nam si illud prius culpâ vacasset, non utique secundi locus inquireretur, ut Apostolus Hebr. 7. & 8. disputat. Infirmi ergo & inutiles fuerunt, nec culpâ vacarunt, quotquot ante exortos Iesuitas scientias, artes, & disciplinas hominibus tradiderunt. Aliter Iesuitis locus datus minimè fuisset. Hoc vel Catalogus librotum à Societatis hominibus editorum facile probaverit, hoc ingentis molis Commentarij in Virgilium, Ovidium, Martialem, & in singulos sacræ Scripturæ libros, qui subinde à diversis emittuntur: ex quibus si detrahás ea, quæ aliunde emendicarunt, tuim illæ Indorum elephantorum moles vix iustum burdoni, manno, buvrico aut cuivis asello sarcinam instruxerint, & Corniculæ istæ furtivis nudatæ plumis & coloribus cachinnos omnibus moveant. Sed illi noverunt paucissimos esse, qui id genus furorum & plagiotorum ipsis sint consciij, satis que habent, si Principes, Magnates, fœminæ ac pueri, major generis humani pars, tot tam ingentium voluminum auctores sapientiæ & eruditionis nomine admiretur, longeque omnibus aliis Theologis, Philosophis, oratoribus & poëtis anteponat. Hinc quippe fit, ut quod ait Salomo, filius sapiens dominetur filii stultis, omnesque se etiam Imperatores, Reges, Principes ac rerum publicarum optimates

matas Iesuitis velut sapientissimis sine re-  
trectatione subjiciant , eos conscientiarum  
omniunque arcanorum cognitores arbi-  
triosque capiant , ac non modò dicto eorum  
audientes se præbeant , sed etiam nutus ob-  
servent , omninoque nec facere quicquam,  
nec sapere sibi præterquam ipsis visum sit;  
permittant. Hoc enim verò est regnum ge-  
neris humani obtinere ac paulò minus esse,  
quām præsentem Deum : utique cùm Sum-  
mus Pontifex etiam ipse non temerè Iesi-  
tarum illorum , quos Regum magnorumque  
Principum Confessarios esse nōvit , offen-  
sam excipere animūm inducat ; usū quippe  
doctus , eos crebris occasionibus faciendis  
unde ægrè ipsis sit ; minimè destitui , nec eis  
non diligenter occurtere solere. His portò  
rebus consequens est , ut homines sic studio-  
sos & à se pendentes suâ suffragatione ad o-  
pes & honores maximos producere , eorum  
vicissim incrementis intercedere , fortunā  
omnes pessum preinere , ac spēs quoque ei-  
mergendi irritas facere perimereque pos-  
sint , quos vel non satis benevolis erga ipsos  
animis præditos esse , vel aliquas libertatis  
reliquias retinere , & ad imperia ipsorum  
patum agiles occurtere animadverterint.  
Sicut ergo Christo diabolus , *Hæc omnia dabo  
tibi , si procedens adoraveris me :* ita Iesuitæ ar-

tibus suis, quo ad fas est, utentes ambitiosis hominibus, quos in Societatem suam cooptatos cupiunt: Hæc (inquiunt) omnia tam splendida te sequentur, si te infibulaveris tuumque sodalitati nostræ nomen dederis.

Illis deinde, quos vel cum rei familiaris angustiis conflictaturos apparer, vel nobili aut alioquin honesto loco natos rem minus ex sententia domi structam habere, adeoque paupertatis onus grauius ferre intelligunt, nullo negotio fidem facere possunt, si Jesuitæ fiant, de cultu, viatu & amictu satis eis in omnem vitam prospectum fore, ut cuivis Principi, aut quicunque fortunas maximè constabilitas habere videatur, citius, quam ipsis, prætimendum sit egestatis periculum. Spem etiam aliena exempla eis afferunt, forte ut in Societate iis præficiantur officiis seu muneribus, in quibus magnas pecuniarum summas suo ferè arbitratu dispensandi, atque inde etiam in consanguineos non minimum convertendi facultatem nanciscantur. Quæ quidem facultas quanta sit ex subjectis aphorismis, qui in libro Marianæ leguntur, judicium fieri potest.

*Ex capite octavo aphorisinus 71. Jesuite Læcij sunt animosi in faciendis expensis, non aliter quam si Comitum essent filii.*

*72. Jesuitarum Superiores habent imperium nimis*

nimirum *absolutum & independens*, ac quicquid cuique libet, faciunt, quod alter *adificavit*, alter *diruit*: quod alter *plantavit*, alter *evellit*: qua res maximarum impensarum causam preberet.

74. Inter Iesuitas non solent bona fide impensarum rationes exigi, & quamvis exigi solerent, tamen si quis Rector aut Procurator minus fidelis sit, magnas pecuniarum summas dilapidare potest.

Ex cap. XIV. aphorismus 90. Provinciales & Rectores Iesuitarum, si vel gravissime peccent violando Regulam ac statuta, adificando & diruendo sine ulla necessitate & nemine consulto, dilapidando facultates Societatis, aut largiendo consanguineis, non nisi post multos demum annos puniuntur, sed non alia pena, quam ut eis abrogetur officium, quod gesserunt, dato plerumque officio meliori.

Ex Epilogo aphor. 102. Major pars Iesuitarum, qui Professi sunt, non servant paupertatis vestrum, cum vivant in Collegiis eorumque redditus consumant.

103. Multa Romam Generali Iesuitarum ex collegiis munera mittuntur ad conciliandam ejus gratiam, ita ut periculum sit, ne tandem officia Societatis pecuniaria emantur.

106. Multe Iesuitae multos annos manent proprietarij, multiique sunt inter eos otiosi, nullam ad rem utiles.

108. Iesuitae nimirum sumptus faciunt ac rem fa-

*miliarem dilapidant maleque perdunt.*

Illa ergo sunt, quæ velut certa, explorata & ante oculos omnium posita Iesuitarum antiquissimus, gravissimus & doctissimus affirmat, ut quin verissima sint, nemini sano dubium esse possit. Quomodo vero non salvia moveatur hominibus ad utilitatem vitæ que agendæ copias omnia referentibus, ut & ipsi dato in Iesuitas nomine tantarum rei bene gerendæ occasionum fiant compotes? Neque tamen non aliæ supersunt viæ ad corradendas in Societate pecunias, quas ex eisdem Marianæ Aphorismo 101. cap. 20. possis intelligere.

Iesuitæ (inquit) sub pietatis specie multis implicantur negotiis valde alienis, magisque secularibus, quam spiritualibus: Verbi gratia, Conciliant matrimonia [sive stata & perpetua, sive quotidiana aut diurna intelligas], fortasse non multum erraveris. Ambrosius quidem Spinula tales conciliatorem habuisse fertur Cat. Scribanum, cuius comitate templi Iesuitici sacratum seu Sacristia facta fuerit Dijdonis & Ducis Troiani Spelunca.] condunt secularibus sua testamenta, patrocinantur litigantibus, aut gratiam aliquam apud magnates & judices ambientibus, prospiciunt eis delicias & necessitates domesticas, ut propediem videantur susceptri etiam officium, Majoris domus sive Oeconomi

pomi apud Principes , nisi jam id suscep-  
runt.

Significat quidem Mariana , plerosque i-  
sta facere , ut auctoritatem sibi concilient,  
seque Magnatum gratiâ ac favore adversus  
Superiores minus sibi propitios muniant: nō  
tamen negat , multiplicein in istis occasio-  
nem dari non mediocres pecuniæ summas  
conficiendi, quibus nemine conscientia arbitra-  
gu suo uti possint. Id ipsum verò occasione  
audiendi peccatorum confessiones usuveni-  
re posse quis non intelligat? Iubetur confes-  
sus peccata sua eleemosynis redimere, affir-  
mat Confessarius , novisse se honestam vi-  
duam cum prole numerosa, quam mendica-  
re pudeat , aut virginem nubilem , sed dote  
cassam adeoque illocabilem, cuius pudicitia  
egestas periculum intentet , aut præclaræ  
indolis adolescentem , cui æs desit ad libros  
studio necessarios mercandos : magnopere  
etiam Pœnitenti asseverat, nusquam cum e-  
leemosynas suas melius magisque ex animæ  
suæ usu collocare posse. Iam non temere in-  
veneris , qui quem conscientia arbitrum &  
inspectorem ceperit , cuique omnia cordis  
penitissimi arcana & animæ suæ salutem  
crediderit, ei non multò tutiùs pecuniam se  
crediturum statuat. Sic scilicet Patri con-  
fessario usuvenit, ut nemine prorsus conscientia

*Nonnumquam gravis erit domum sua dextra revertat.*

Hominibus denique voluptariis & otij ac deliciarum amantioribus si proponere Iesuitæ velint, quo eos in Societatem suam alliciant, minimè verendum est, ne materia eos deficiat, cùm ea de re in aphorismis, quos subjiciam, sic confitentem habeamus Marianam.

Ex cap.v.aphorismo 46. *Nouitij eo ipso tempore, quo pietas eorum fervet cum maxime, exquisitis epulis ac fructibus pascuntur variisque delicis & plurimis commoditatibus adsuefiunt, ex quo fit, ut animi magna partis Iesuitarum sint amantes deliciarum, laborum vero ac molestiarum intolerantes, adeoque pedibus iter facere & frigus astumque tolerare nolint.*

48. *Multi Iesuite diu multumque comedunt, neque tamen quicquam operis faciunt, contra mentem & praxin B.Ignatij, eaque res are alieno Societatem obruit.*

50. *Iesuite non egrotant, neque moriuntur, quia nimium laboraverint, sed quia intemperantias cibis se repleverint ac delicate nimis vixerint.*

Ex cap.vii. aphorif.65. *Iesuite quasi ex dimidia parte sicuti Laici, quorum duo tantum consumunt, quantum tres Sacerdotes. Multum enim comedunt, multum bibunt, multum rumpunt aut frangunt.*

67. Societatem perdit nimia Laicorum multitudo, quoniam volunt Novicos & Studentes in nimio otio educare, neque ulli labori admouere.

Ex cap. VIII. aphoris. 70. Iesuitæ sunt nimis lauti & sumptuosi in vestitu aliisque rebus necessariis.

Ex cap. VIIII. aphoris. 76. Iesuitarum prædia rustica cause sunt, cur in illis animus reddatur parum humilis, & parum spiritualis.

Ex Epilogo aphoris. 104. Multi Iesuitæ faciunt itinera, & majore pompa, quam paupertatem professis conueniat. Omnes currunt ubi volunt, nemmo pedibus iter facere.

105. Multæ sunt Iesuitarum recreations quæ dicubi multis menses durant.

107. Delicia nonnullorum Iesuitarum sunt nimia, eisque nocent.

Hujusmodi ergo sunt Artes, quibus Iesuitæ velut Hamo piscari homines solent. In pescando tamen Virginio Cesarino adeo eas exacuerunt, ut longè se ipsi superasse videantur. Quod enim adolescentem summō loco natum, & insigni corporis specie præditum animo elatiorem, & honorum atque imperij præter ceteros cupidum esse conjicerent, eam Mathematico, an Chaldaeo, nescio cui dederunt provinciam, ut inspectâ ejus generi omnis vita fatigetur, cum quo sic affecto cœlo, sideribusque compositis or-

cum prædicaret, ut ei circiter annum ætatis  
 quadragesimum suminam Societatis Iesu  
 præfecturam non dubie astra portenderent.  
Quo factō is, quem dixi, Angelus custos ejus,  
 felici eum prorsusque invidendo astro na-  
 tum prædicare, cui in fatis esset ejus ampli-  
 tudinis imperio potiri: nec enim temetè  
 Regem quemquam Principemque nominā-  
 tri posse; cujus potestas aut legum vinculis  
 minùs adstricta sit, aut æquè amplis regio-  
 num orarumque ultimarum finibus termi-  
 netur. Verè regium, imò despoticum sive  
 herile & absolutum Patris Generalis in om-  
 nes totius orbis Jesuitas esse imperium. Om-  
 nes illos, qui in variis regnis ac provinciis  
 Societati quocumque potestatis nomine  
 præsint, solius Generalis arbitratu constitui;  
 loco moveri, aut aliò transfetri, ac propterea  
 ex nutu ejus pendere, certatimque id agere,  
 ut apud eum gratosi sint, eique ex libidine  
 subserviant: neque euīquam Regi, aut Prin-  
 cipi, atque adeò nec ipsi Pontifici facile esse  
 huic eius in Societatis homines imperio si-  
 ve auctoritate suâ, sive gratiâ intercedere,  
 aut ea in re illum impedire. Nullius enim  
 negotij esse illis persuadere, cœcam obedi-  
 tiā esse firmamentum Societatis, cui mi-  
 nuendae si detur aditus, actum iam fore de-

Socie-

Societate, ut utilem Ecclesiæ operam porrà  
navare minime possit. Etsi autem suæ So-  
cietati leges sint, Generalem tamen verè o-  
mnibus illis solutum esse , cùm penes ipsum  
sit jus leges interpretandi pro eo, ac conser-  
vationi Societatis expedire censeat , atque  
etiam solvendi legibus , quoties ita facien-  
dum sua ei dicit prudentia. Hac accedere,  
quod nihil cum effugere aut occultum ei es-  
se possit , quicquid non modò in Societate,  
sed etiam extra illam , in quacumque orbis  
parte geritur. Voto enim Iesuitas omnes te-  
neri obstrictos, ut cùm sua , tum aliena pec-  
cata quamvis occultissima, atque etiam om-  
nes naturæ suæ proclivitates & vitiosas ap-  
petitiones Superioribus suis non aliter quā  
ipsi Deo revelent: immo vero Gregorij XIII.  
Pótificis vivæ vocis oraculo eis permisum es-  
se, ut quoties Societatis salus & cōservatio id  
postulare videatur , Sacramēti Confessionis  
secretū sine ullo piaculo superioribus reve-  
lare possint. Ita fieri ut plus, quam quisquam  
mortaliū, Pater Generalis arcana generis  
humani perspecta habeat, ex eoque Societa-  
tis regimen dirigere suumque imperium sta-  
bilire possit. Omnibus quippe hebdomadis  
ex omnibus undique mundi totius partibus  
litteras ad eum advolare, quæ illum non mo-

dò de Societatis, sed etiam de variorum re-  
gnorum ac provinciarum arcanis certiore in-  
faciant, eamque ob rem optimè collocata  
videri triginta aureorum millia, quæ quo-  
annis Societas tabellariis expensa ferre so-  
leat. Iam de ejusdem Generalis potentia vel  
hinc decerni posse, quod ubicunque Iesuitæ  
sunt, ibi bene magnam mulierum & puer-  
rum partem, & ex viris, atque iis primariis  
non paucos de se pendentes, se respicientes  
& dicto audientes habent, & in Aulis præci-  
puè, si minus apud ipsos Principes, apud eos  
quidem certè, qui principem gratiæ eorum  
tenent, multùm auctoritate pollut. Hinc  
porrò vsuvenire, ut multi alij Iesuitis propi-  
tiis uti expertant, quod eoruin interventu  
minus difficulter se à Principibus quod ve-  
lunt impetraturos intelligant. Quin etiam  
ipsum Pontificem hoc nomine Societatem  
magnificere, quod ejus operâ Principes di-  
cto audientiores habere possit. Itaque longè  
amplius & honorificentius merito censeri  
**Generalem Societatis**, quam Cardinalem  
esse, cum Generalis operâ suâ Cardinales  
facere, quodq; multò est amplius, in Pontif-  
icatu consequendo quem velit insigniter  
adjuvare, quemque minus amet, impedire ac  
submovere possit. Reges enim & Principes  
suffragatione suâ cùm purpuram, tunc sum-  
mam

mam rerum iis , quorum erga se spectata sit fides & amicitia, confidere studere, proclive autem Generali negotium esse , ut sive ipsis, sive eorum Confiliariis per Confessarios eorum Iesuitas persuadeat , in alio , si juvetur, fructum eis esse, in alio operam perdi. Huc accedere , quod plerique Cardinalium cum rei familiaris angustiis luctentur , adeoque ad tolerandam suam suorumve egestatem vel à Pontificum consanguineis, vel à Regibus ac Principibus stipes annuas velut servitutis pretia vel auctoramenta ambire necesse habeant : qua in re quoniam se commendatione Iesuitarum multum juvari posse a liorum exemplis moneantur , sic fieri ut ultrò tantum non obnoxij supplicesve Generali fiant , nulloque non obsequij genere eum demereri propitiutique sibi reddere studeant : atque hoc esse , quod ad congregations, quas vocant sive sodalitia B. Virginis, in quibus sodales pietatis exercitia Iesuita premonstratore obire solent , tanto certamine non plebeji modò homines , sed etiam ex Nobilitate , & ex Antistitum seu Prælatorum numero atque adeò ipsorum Cardinalium præcipui quique convolare soleant. nec enim usquam alibi certiore experimen- to disci , quam fides Apostolicæ illi constet sententia , *Pietas ad omnia utilis est.* Alij aliis

scilicet sodalium eâ occasione noti fiunt, & humiliores ope illorum, qui altiorēm te-  
nent locum, aut gratiâ subleuantur: omnes  
verò Iesuitarum gratiâ eo obsequij genere  
conciliatâ sibi pietatis & probitatis opinio-  
nem accessuram, nec ullo loco sibi eorun-  
dem Iesuitarum patrocinium & suffragatio-  
nem defuturam esse meritò confidunt. Hæc  
& horum similia Cæsarino custos sius can-  
tabat, ut tanti imperij spe inescatum in So-  
cietatem suam pertraheret: in quibus ut  
nonnulla ināgis proposito obtinendo idonea,  
quā veritati consentanea fuerint (quē  
admodum Christiana caritas nobis persuadere  
debet) pleraque tamen inimicè pro va-  
no jactata esse, ex his Marianæ aphorismis  
cognosci potest.

*Ex capite II. aphoris. IO. In Societate totum  
regimen seu sumimum imperium in unius hominis  
capite est locatum.*

II. Generalis Iesuitarum habet imperium in-  
dependens & absolutum: qui etiam si deloret sive  
aberret, majorem tamen Societatis partem sibi af-  
sentientem habet. Alij enim idem errant, alijs ut  
gratum ei faciant, subscrubunt: alijs iisque major  
pars superiori suo tam potenti contradicere non au-  
derit, sive ut quiete, & pacate vivere, sive ut offi-  
cia & dignitates vel adipisci, vel retinere possint.

13. *Si ipse Paulus Apostolus Generali Iesita-*

*nrum,*

rum, & assentatoribus ejus contradiceret, neque errores illorum probaret, futurum esset, ut pro extravagante, inquieto, & turbatore pacis haberetur.

Ex cap. III. aphoris. 20. Officia in Societate non dantur melioribus, sed iis in quibus Generalis plus habet fiduciae, quamvis mille habeant defec-  
tus, & vel pauca, vel nulla ad officium requisita.

24. Totum Societatis regimen fundatum est in Syndicationibus seu Delaturis, quae sunt tanquam fel toto corpore diffusum, ita ut nemo vel fratri suo germano fidem habere possit, sed metuere necesse habeat, ne is Delatorem agat, & aliena impensa sue Superioris, præcipueque Generalis gratiam lucra-  
ri velit.

Ex cap. IV. aphoris. 35. Iesuitæ, qui Romæ sunt circa Generalem, quamvis sint terræ filij & scara-  
bei ex stercore nati, quia tamen Generali studium suum in vindicanda ejus auctoritate venditant, o-  
mnibus se opponere non dubitant, & si quis eorum graves magnique momenti errores improbet, Leonum in star infestis in eum animis invadunt.

Ex cap. VIII. aphoris. 73. Iesuitæ quotannis in-  
lites ac vecturas librorum ac literarum plus quam  
quinquaginta millia ducatorum impendunt.

Ex cap. IX. aphoris. 77. Monarchia Generalis Iesuitarum est Tyrannica, cum non imperet secun-  
dum leges in infinitis negotiis: nam aut nullæ ex-  
stant leges, aut si existent, in iis dispensat. Non

etiam utitur consilio, nisi duorum aut trium in quaque provincia, quos sibi novit obnoxios: reliquos omnes quamvis multò meliores & doctiores, contemnit.

Ex cap. xi. aphor. 78. Omnes Provinciales & Superiores Iesuitarum Tyrannice imperant sibi subjectis. Facit enim unusquisque quicquid libet, & quamvis cæcus sit eos, qui vident, illam iniuriam cogit, que ipsi probatur. Itaque imperatur invitit.

79. In Societate de multis casibus non existant leges, neque pœna proposita est ei, qui aberrat in imperando, & si que tunc leges, eas non observant illi, qui præsunt, aut pro libito interpretantur.

80. Superiores Iesuitarum sunt homines indigni, qui officiis præsint, cum Generalis metuat ac sublatos velit, quorum eminentes sunt virtutes. Boni quam mali, ei suspectiores sunt.

81. Generalis Iesuitarum eosdem homines in officiis sive prefecturis subinde reficit, & imperium eorum perpetuat, quoniam Monarchia sua sic expedire censet, cuius conservationi unice studet, nam ceteros, quos minus habet cognitos, metuit, ne scilicet Monarchia fux impedimentum afferant.

82. Multi inter Iesuitas sunt Delatores, quamvis honestiori nomine appellantur, qui malefaciendo gratiam Superiorum sibi conciliant: Adulatores etiam non pauci, estque valde frequens in Societate.

tate Adulationis vitium.

Ex cap. XIII. aphoris. 85. Delatores, teterimum genus hominum, quos ipsi quoque gentiles Imperatores morte afficiendos putabant, quibus præsca concilia ne in mortis quidem articulo communionem corporis Christi permittebant, in Societate velut necessary tolerantur: ex quo fit, ut perierit inter jesuitas animorum consensus & caritas fraterna, dum nemo alteri fudit, sed ab omnibus metuit.

86. Generalis jesuitarum ex nimio absoluti imperij amore Delaturas in scrinia sua sive archivum admittit, iisque credit, non auditio eo, qui accusatur: quod injustitie genus ab ipsis etiam Ethnici improbabatur.

Ex cap. xv. aphoris. 92. Generalis jesitarum, in imperando non bonis regibus ac principibus se facit similem, qui Senatum magni fecerunt, sed Tyrannos mavult imitari, nominatimque Tarquinium Superbum, qui ante omnia conatus est debilitare Senatus numerum & auctoritatem, ut omnia suo libitu facere posset. Similiter Generalis cum Assistentibus suis odit Congregationes generales, omniaque experitur, ne tales instituantur conventus, quibus rerum gestarum rationem reddere necesse habeat.

Ex cap. XVI. aphoris. 93. Generalis cum Assistentibus ridet ea, que ipsi à Provincialibus Congregationibus proponuntur, & pluris facit, que

unus aliquis scribit, quem sibi novit obnoxium: idque facit propter nimium zelum alenda & amplificanda sue Monarchiae.

Ex cap. xvii. aphorif. 96. Generalis in eligendis officialibus non curat quod sit cuiusque talentum aut dotes eminentiores, sed quam bene secum aut cum Provinciali suo conformetur: quæ causa est, cur homines viles & abjecti animi officiis præponantur, qui à Superioribus duci se sinant ut nervis alienis mobile lignum.

Etsi autem acutissimè sibi Iesuitæ commenti esse vissunt, nihil tamen ista omnia Cæsarignum moverunt. Primum enim id, quod suus ei Custos proposuerat, nec bonū iudicabat, nec certum. *Non bonum*, quia Aristoteli assentiebatur, Tyrannidem malorum omnium pessimum existimanti, & velut animo generoso prædictus longè pluris faciebat imperio dignum esse, quam imperare, neque etiam non graviter indignabatur, Generalem Iesuitarum omnia illa, quæ propter Dei gloriam, & salutem animarum in Societate fiunt, ad conservandum & amplificandum imperium suum referre: quod contra fieri ab eo oportebat, qui Christi servum videri postulat. *Non certum*, quoniam omnia Chaldæorum theorematæ pro vanissimis habebat, nec in eo, qui vel mediocri est judicio, & eruditione, ullo modo tolerare poterat.

poterat: in primis autem stomachabatur, tantam Romæ genethliacis maximos quoque Antistites, atque ipsos etiam religiosæ professionis homines fidem adjungere, cùm sciant sacros Canones infamiæ pœnam eis irrogare, qui Cacodæmonem per eos respondentem consulunt. Deinde autem id, quod ei non proponebatur, ipse tamen sibi imminere probè intelligebat, & *Malum* censebat & *Certum*, ut primirum in Societate usque ad annum ætatis quadragesimum Aſſentatorem ac Delatorem agere, iisque artibus Superiorum gratiam colligere, aut certè jacere & plebs esse necesse haberet: quorum utrumque, quâ erat animi ingenuitate ac nobilitate toto pectore abominabatur. Suum ergo Custodem sic elusit, ut se cùm Romam adiisset, ibi consilium in arena capere velle diceret. Sed interea accidit, ut prolapſu equi, quo vehebatur crus sibi frangeret: quod ubi Iesuitarum Generali renunciatum est, ad Custodem ejus dedit illæ literas, eumque occasione huic occurtere etiam atque etiam monuit. Demonſtraret Virginio, ei simile quiddam ac B. Ignatio Societatis auctori contigisse, cui vulnus in crure acceptum ad nuncium ſæculo remittendum, & ad amplectendum religiosum vitæ genus incitamento fuerit. Magnopere

proinde ei persuasum iret , cum prorsus ad Ignatij exemplum divinitus in Societatem vocari : Et quoniam adolescentis animus videretur esse parum stabilis , recte Custodem facturum ; si in audienda peccatorum ejus exomologesi eum impellat , ut Voti religione se si convaluisset ad nomen Societati dandum obstringat . Hoc ejus consilium minimè absurdum judicás Custos , dum mēstruæ Confessionis tempus Virginio appeteret , impatienter expectabat . Sed Dei alter statuentis nutu contigit , ut quadam die cùm Custos ex consuetudine Virginij lectulo insidens femorali sacculo sudarium extraheret , illa Patris Generalis epistola non animadvertenti , excideret , quam Virginius clā involatam noctu custode dimisso translegit , quæque sibi tenderentur insidiæ cognovit . Et quoniam , ut ait Salomo , *Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum* , omnis ille Iesuitarum conatus inanis irritusque exiit , auditusque crebrò fuit Virginius cùm amicis rei gestæ ordinem enarrans acclamaret : *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium* . Iesuitis verò cum hamatili suo piscatu usuvenit illud Isai . 19 . *Mærebunt Piscatores , & lugebunt omnes mittentes in flumen hamum* .

Atquæ ista sic ab ipso Cæsarino narrata fieri non potuit quin stomachum Pontifici move-

moverent, ut hominum de Schola animos illo in pueros imperio præferoces, ac jam Monarchiam totius orbis somniantes meritò judicaret quacumque ratione subdomandos, sive ut ipsi elegantię causā cum Maffeo suo illo Societatis Livio loqui malunt, mortificandos esse. Id autem rectè censebat præstari satis posse, si Marianæ liber ab omnibus legeretur, neque Iesuitis ad impetrandum ejus prohibitionem virium satis esse omnes intelligerent. Sic usuvenit, ut invitis, anxiis, dolentibus, fatique sui tristitiam & acerbitudinem complorantibus Iesuitis liber ille paſſim in Italia, atque etiam in ipsa Urbe rerum domina lectitaretur, vulgoque acclamantium, applaudentium, insultantium, istisque novæ Monarchiæ conditoribus tam strenue vapulantibus faventium voces exaudirentur. Tandem tamen quod credo metueret Pontifex, ne fortè Generalis Iesuitarum abundantiori tristitia absorberetur, eligeretque suspendium anima ejus, exorari se passus est, ut librum Marianæ edicto notari, omnibusque lectione ejus interdici pateretur. Nunc ergo meritò eum omnes possidere legereque cauent, in Italia quidem certè, ubi & Concilij Tridentini & Congregationis Romanæ Indici librorum præpositæ sacro-sancta est auctoritas. Trans-Alpes enim Ca-

tholici non æquè se vel Concilij, vel Congregationis dictæ legibus subjecerunt, adeoque neinò sibi privilegium irrogari patitur, ut ipse solus eo teneatur, quod aliis plerisq; omnibus liberum esse ac solutum videat: qua quidem in re nihil eos peccare, ipse Gretserus Iesuita in libro suo primo de Iure & more prohibendi libros malos cap. 38. ex Navarro & Felino demonstrat. In Hispaniis autem alio librorum vetitorum indice vtūtur, eoque fit, ut plures libri palam ibi vñales prostent, quos in Italia legere piaculare, sit, sicut rursum alios ibi legere nefas habet, quos Romæ nemini religio sit cognoscere. Veneti nostri satis se Catholiçi hominis officio fungi arbitrantur, si libris fidem Catholicam bonosque mores ex professo oppugnantibus se abstineant, ceterum nec Romano, nec Hispanico librorum Indice se obligari patiuntur: neque eo nomine quisquam adhuc Romanorum Pontificum Venetæ Reip. negotium facessere animum induxit: quod de communi Theologorum & Iurisconsultorum sententia argumento est, hanc legibus Indicis parendi necessitatem Venetis Pontifices remisisse. Sed quicquid sit de aliis, ego non nisi obsequij gloriam mihi reliquam esse existimo, nec hoc mihi sumo, ut in causas curiosius inquiram, quibus ad-

bus adducti Superiores aliquid decernendū censuerunt , adeoque nec ipse posthac Marianæ librum legere sustineo (et si optimo animo scriptum præceptisque conservandæ Societati Iesu maximè idoneis plenissimum esse scio , neque quicquam aut recte fidei , aut bonis moribus in eo repugnans inveniti exploratissimum habeo ) nec causam pro illis dicere ausim , quibus hoc nomine vilius est Romanæ censuræ in Marianam notio , quoniam Generalis Iesuitarum improbitas Cōgregationi Indicis librorum eam extorserit , ut locum hīc habeat , quod de Christo apud Pilatum accusato legimus : *Sciebat Pilatus , quod per invidiam tradidissent eum summi Sacerdotes . Sed quoniam ut à primo dixi , vehementer Reipub . Venetæ interest , ut hominibus , qui sub ejus sunt imperio , liquidò cōstet , gravissimas Senatui Veneto causas fuisse , cur imperij sui adolescentes ad Iesuitarū scholas accedere vetaret : visum mihi est , sententias quasdam sive Aphorismos ex libro illo excerpere , quibus legendis abesse non possit , quin omnes Senatus causam probent ; sapientissimeque ab eodem consultum fuisse assentiant . Confitentem enim habemus Marianam minimum utilitatis esse , quam ex Iesuitarum disciplina non jam externi , sed ipsi etiam Iesuitæ capere pos-*

sint. Pariter enim Literas & Mores perpetram in Societate doceri : & Literas quidem partim Personarum vitio , quæ literas docent , partim Modi culpâ , quo in docendo utuntur. De Personis subjecti Aphorismi loquuntur.

Ex cap.vi.aphorism.53. Iesuitæ sub praetextu juventutis ad virtutes dirigenda provinciam docendi politiores literas in se suscepérunt : sed plerumque sive ordinariè biennium aut triennium illi profitentur literas , qui eas neque didicerunt umquam, neque discere volunt, adeoque solæcismos & barbarismos discipulis imprimunt, quibus nunquam postea liberari possunt.

54. In Hispania hodie magna regnat barbaries ac latine lingue imperitia. Ejus rei princeps causa sine dubio est Iesuitarum docendi ratio.

56. In Societate Iesu vix quisquam est, qui recte noverit Grammaticam, poëticam, aliasque politioris literaturæ partes, & secularibus hominibus docendis locum nostri præcipiunt, ex quo fit, ut nemo humaniores literas probè discat. Atque hac causa est, cur vix inveniatur in Hispania, qui tria verba latina noverit.

57. In Societate quo quisque est indoctior , ea pluris estimatur & honoribus preficitur : quod vi- dentes reliqui omnes, aut fere omnes, relinquunt i- ter doctrine, & ingrediantur viam ignorantia.

58. & 88. ex cap.xiv. In Societate pauci sunt boni

boni Philosophi ac Theologi, cum tamen in eam ingrediantur tot tam praeclara ingenia, & otio ac studi commoditatibus abundant, quia scilicet in literis Humanitatis fundamenta male ab eis jacta sunt.

Modum deinde, quo in docendo utuntur, arrogantiæ & ambitionis plenissimum esse significat, cum ipsi scilicet se solos sapere statuant, neque quicquam aliorum siye monito, sive exemplo discere animuin inducant. Sic enim loquitur.

Ex cap. II. aphor. 13. Si ipse Paulus Apostolus Iesuitis contradiceret, neque errores illorum probaret, futurum esset, ut pro incommodo, inquieto, & turbatore pacis habgretur.

18. Iesuitæ deberent cautè procedere, neque tantum sibi arrogare, ut vel putent, vel dicant, se nihil errare, suumque regimere omni culpâ carere.

Ex cap. xix. aphor. 100. Iesuitæ indignum putant, se illud probare & amplecti, quod ali⁹ ipso rerum usu docti vtile invenerunt: ex quo fit, ut omnis eorum vita consumatur in tentando & capiendo rerum experimentis, neque nec sapient, nec discere etiam velint.

Iam de Motibus, quos ipsi Iesuitæ in Societate discunt, ista est ejusdem Marianæ sententia.

Ex cap. v. aphor. 51. Iesuitæ humilitatem, caritatem, patientiam, aliasque virtutes potius sper-

*culari seu meditari, quam opere ipso exercere discunt.*

52. *Iesuitæ nunquam discunt esse Homines, ac propterea non aliter, quam Bestiæ, ab aliis curari necesse habent.*

Quis jam cuiquam reliquius est dubitandi locus, quin rectè Senatus Venetus imperij sui homines nihil utilitatis ex Iesuitarum disciplina percepturos statuat, quam nihil ipsis Iesuitis, nihil Hispanis prodesse ex tanti Iesuitæ confessione didicerit? cum tamen Hispani Societatem ipsam produxerint, & in hodiernam usque diem alant liberalissimè, ita ut ex Catholici regis vestigalibus plusquam quingenta millia ducatorum quotannis capiant, ut nihil dicam de Hispaniæ Magnatibus, quorum ingentem erga eos munificentiam extare satis constat. Neque tamen hactenus tantum Senatui Mariana advocationem commodat, quippe qui hoc amplius multis modis Societatem cum publicè, tum privatim aliis damno esse fateatur. Publicè quidem, quoniam præstantissima quæque ingenia venantur, quæ patriæ alioquin magno usui esse poterant, neque tamen excolunt, sed perire sinunt vix ullam ad rem idoneos, quod hoc modo Mariana conqueritur.

Ex cap.xiv. aphorif.88. *Nulla est Monachorum*

tum religio, in quam plura excellentia ingrediantur ingenia, quam in Societatem Iesu, nec ulla, in qua tantum sit ad studendum otium: nihilominus valde pauci evadunt literati, nulli sunt excellentes concionatores, nulli Ecclesiasticarum rerum, nulli humaniorum literarum periti: quoniam nulla proponuntur laborantibus premia, immo vero humaniores literas docti contemnuntur.

Ex cap. vi. aphorism. 55. Si homines bene inteligerent damnum, quod ex Iesuitarum ratione docendi in publicum redundat, sine dubio per decre-  
tum publicum scholis Iesuitas ejicerent: adeoque pros sua mihi persuadeo, idem eventuram nobis, quod Benedictinis olim, ut scholas tandem sive sponte, sive aliena vi coacti missas faciamus.

Privatum vero primum innumeræ discipulorum & auditorum multitudini nocent, quos partim solœcismis & barbarismis imbunt, partim dictationibus nugarum suarum obruunt, & valetudinis jacturam facere cogunt: qua de re Marianæ verba sunt:

Ex cap. vi. aphorism. 53. Ordinariè seu plerumque semper biennium aut triennium illi Iesuitæ profitentur humaniores literas, qui eas neque didicerunt unquam, neque discere volunt, adeoque discipulis imprimunt solœcismos & barbarismos, quibus nunquam liberari possunt. Et hinc fit, ut tanta regnet barbaries & latina lingua imperitia.

63. Multi Iesitarum discipuli valetudinis ja-

eturam faciunt, cùm magistrorum dictata exciperé cogantur; qui tempus multò melius collocaarent; multoque doctiores fierent, si potius auctores legerent, quàm magistrorum; qui jam primum docere incipiunt, dictata perscriberent.

Vt autem damni istius genus & gravitas satis intelligatur, cùm res sit momenti multò maximi, monendi sunt Lectores, ut Iesuitas non aliis Literarum magistris uti meminerint, quàm quos ipsi in scholis suis docuerint. Solent autem suis hominibus veterum linguae latine auctorum lectione interdicere, aut certè non nisi eorum, quos Delia-ci reciderint seu castrarint, multisque partibus admutilarint, lectionem permittere, quod doini (credo) docti & conjecturâ de se ipsis factâ plerosque impunè ac sine certissima morum præcipueque castitatis jactura legi non posse statuant. Eorum verò loco libros à Societatis hominibus scriptos legere eos jubent, Pontano putà, Perpiniano, Maffeo, Gallutio, Stephonio, Strada. Sic fit ut in auctoribus linguae latine sint planè hospites, & imperiti, quod rectè Mariana nihil aliud esse judicat, quàm humaniores literas nunquam didicisse. Hi porrò quomodo abesse potest, quin idem ipsum discipulos doceant, quod in suis istis auctòribus invenerunt? Maffeo ergo auctore discipuli breviorem

*amiculum dicent*, p̄to brevius: *Secus flumen* pro secundūm: *Caligas* pro braccis femorālibus: *Voluptuosum hominem* pro Voluptario: *Vi minimum* pro Ad minimum, vel Minimum: *Memoriter discere* pro Memoriæ mandare: *Adstruere* pro Affirmare: *Mortificare spiritum* pro Domare, compescere: *Speculationem* pro Contemplatione: *Exorare aliquem* pro Rogare: *Mercimonium* pro Mercatura: *Ditionem* pro solo regni vel imperij, seu territorio. Pontani verò exemplo dicent, *Da mihi mutuō tuum calatum*, pro Da utendum, vel **Commoda**. Et cum elegantiarum patre Famiano Strada: *Mutuō accepi pecuniam*, pro *Mutuam*, & *Necesse habeo pecuniis*, pro opus mihi est. Et dubitabimus adhuc quin verissimè Mariana dixerit, Iesuitarum discipulos folœcismis ac barbarismis imbui, eorumque disciplinam barbariæ, quæ passim hodie vigeat, principem causam esse? Quod p̄t̄d ad Damnum illud attinet, quod idem Mariana discipulos excipiendis Iesuitarum dictatis accipere agnoscit, ne quis rem ita esse dubiū habeat, scribit Possevinus, *Iesuitas usū sive experientiā*, & multorum damno edoctos à more illo suo, quo prolixis lectionum dictationibus adolescentes fatigarant discessisse, & scribendi labore non tantum moderatos esse, sed omnino sustulisse. In quo et si non tam pro Christiano, ne di-

cam pro Iesu Socio, quām pro Sabbatario & Tautinensis Iudæi filio palam nullo pudore mentitur, dum in Iesuitarum scholis dictationes sublatas ait, illud tamen quod dat accipimus, jam olim scilicet Iesuitas experiendo didicisse, quām istæ Professorum dictationes minimè studiosis adolescentibus cōducant. Quid ergo est, quod eas tamē pertinaciter retinent, nec cognito & confessio isto juventutis damno quicquam cōminovētur? Nimirum quid in Societatis rem fit, si minus unicè, præcipue quidem certè spectare, de profectu verò commodoque extraneorum, quos docendos suscipiunt, non æquè cordi habere solent. Itaque quamvis probè intelligent, frequentes istas & assidue auditorum scriptiones *carnis afflictionem esse*, vehementerque valetudini multorum incommodare, nec paulum doctiores discipulos futuros, si clatorum Philosophorum & Theologorum libros editos legant, quām si novitiorum magistrorum & in hoc docentium, ut discant, commendatas undique dictationes perscribant: parum tamē pensi habent, quid fiat auditoribus, modò magistri in iis, quæ pro lectione dictaturi sunt, hinc illinc excerpredis operæ faciant pretium, eoque conquirendi, sæpius lectitudi ac tandem describendi labore res ipsas rectius.

rectius percipient memoriaeque firmius infigant. Quod accedit, quod Societatis in omnem partem plurimum interest, discipulos in solos Iesuitas magistros suos intueri, & ab eorum ore pendere, nec quemquam ingenio & doctrinâ parem eorum credere. Hoc autem facile consequuntur, si dictatorum scriptio ac frequens relectio omne discentibus tempus auferat, nec illas ferè subservas horas ad cognoscendos libros ab aliis præstantibus Philosophis ac Theologis editos relinquat. Ita nihil est periculi, ne vel auditores quicquam sciant, nisi quod à Magistro didicerint, vel legendis libris, quos Magistri nunquam viderint, argumenta aliqua inveniant, quibus obiectis Magistri obmutescere necesse habeant, ac velut indoctiores contemnantur. Atque hoc est, quod tam sedulò discipulis instillant, *discentem oportere credere*, totumque sè doctori suo permittere, nec quid alij quantumvis eruditî sentiant, quibusque opiniones suas argumentis stabiliant, velle perdiscere. Fons autem & origo omnis hujus mali est, quod illud Christi sibi vindicant, *Veni ignem mittere in terram*. Suam enim Societatem illum Christi ignem esse vel libris editis gloriantur. *Ignis* autem nunquam dicit, sufficit. Non ergo jam mirum factu est, quod pro nativo Ignis ingenio

omnia depauperari, & in se convertere conantur, ac nullis nec opibus, nec honoribus, quos homines iis habent, expletur, sed latius semper serpere, & in quovis angulo Collegia sibi maximis Principum aut populorum impensis excitari statisque ac perpetuis vetigalibus ditari postulant. Huic porrò consequens est, ut inultos potius, quam bonos & probabiles literarum & disciplinarum Magistros in Societate habeant, quibus tot Collegiorum Cathedras occupare possint: qui si avidum Spiritum domarent, paucioribusque Collegiis & Cathedris contenti essent, de Magistrorum turba laborare haudquam necesse haberent, neque tuendae eorundem existimationi discipulorum valetudinem impenderent, aut *αργηπλος*, inque discendo progressionem tot millium optimorum ingeniorum propter ambitionem suam impedirent. Vterentur enim paucioribus Magistris, sed recocatis ac multorum annorum usu subactis, qui & libros omnes ab aliis scriptos cognovissent, neque ad tuendam doctrinæ opinionem ab auditorum ignorantia præsidium petere, adeoque dictationibus eos obruere & incurvare cogerentur.

Aliud privati damni genus à Societate dari solitum hoc Mariana commemorat,  
quod

quod multa excellentia ingenia aditu ad docendi munus prohibentur, & occasio se alendi iis præripitur. Verba ejus sunt capite texto.

*Collegiorum numerus immensum crevit, adeo que possibile non est, ut omnibus idonei Magistri prospiciantur. Antiquitus hominum sacerularium, qui Literaturam profiterentur, quod omnem vitam in uno eodem studio consumerent, alijs in præceptis excellebant, alijs in poëtica, alijs in doctrina varietate. Iam in Societate nostra vix invenitur, qui quicquam istorum bene sciat. Sacerulares vero cum omnia loca sibi à nostris prærepta videant, literas istas earumque professionem negligunt. Ex quo fit, ut si qua eveniat necessitas, non sit in Hispania, aut difficulter certè inveniatur, qui quatuor Latina verba jungere noverit.*

Atque hinc simul causam, quam multi querunt, discere licet, cur scilicet ante extortos Iesuitas passim in Italia excellentes humaniorum literarum Doctores, complures etiam Theologi, Philosophi, Iurisconsulti, & Medici præstantes invenirentur: quod contrà hodie vix quemquam nisi mediocriter in literis versatum longeque Corradis, Robortellis, Sigoniis, Victoriis, Manutiis, Politianis, Parthasiis, Beroaldis, Floridis, Geraldis, Majoragiis, Ferrariis, Bembis, Sadoleatis, Guariniis, Barbaris, Statiis, Vrsiniis, Co-

lumniis, Alciatis, Bargæis, Amasæis, Egna-  
tiis, Vallis, Pieriis, Zanchis, Faërnis, Pancha-  
gatis, Paleariis, ac Muretis inferiorem possis  
ostendere. Sed neque Medicos aut Philoso-  
phos Italia nunc habet, qui Cardanos, Petro-  
niøs, Mercuriales, Cagnatos, Marfilios, Za-  
barellas, Piccoliminéos, Pendafios, Ferrari-  
os & Nobilios nominis celebritate æqui-  
parent, demtis Ludovico Septalio Ferrarij,  
& Cæsare Cremonino Zabarellæ audi-  
toribus. De Iurisconsultis tacere est satius. De  
Theologis vel hinc judicare possis, quod su-  
pra confitentem audivimus Marianam, in i-  
psa etiā Societate paucos esse bonos Theo-  
logos, nullos excellentes Concionatores,  
nullos Ecclesiasticarum rerum peritos, id-  
que propterea contingere, quod in literis  
Humanitatis malè jaci soleant fundamenta,  
cùm in Societate illi doceant, qui neque di-  
dicerunt unquam literas, neque discere cu-  
ræ habent, quod Humaniora doctos jacere  
& nullo numero haberi videant. Hæc, in-  
quam, Mariana, Iesuitarum vetustissimus, &  
doctissimus tanquam manifestè vera iterum  
iterumque affirmat, non aliquis externus,  
quem Iesuitæ rerum Societatis minùs peri-  
tum dicere, aut fidem ejus tanquam Socie-  
tati iniquioris elevare possint.

Aliud damnum, quod privatum alij Ie-  
suitæ

suitæ inferre solent, hoc est , quod multis e-  
gentibus . præcipueque aliarum religiosa-  
rum familiarum hominibus necessaria ad  
vitam præripiunt , ut ipsis abundè suppe-  
tant supervacua. Audivimus quippe eundem  
**Marianam aphorismis** 71. 72. 73. 74. 90. 103.  
**46. 48. 50. 65. 67. 70. 104. & 107.** dolenter con-  
querentem , quòd magna Iesuitarum pars  
nimis animosi sint in faciendis impensis, nō  
aliter,quàm si Comitum essent filij,quòd Su-  
periores sine ulla necessitate diruendo, ædi-  
ficando , quadrata rotundis inutando ma-  
gnas pecuniarum summas dilapident, ac sæ-  
pè consanguineis largiantur , quòd plurimi  
corum sint homines otiosi nullam ad rem u-  
tiles,vereque *aliena ad pabula fuci*, quòd mul-  
ta passim Generali Societatis munera Ro-  
mam mittantur ad conciliandam ejus gra-  
tiam , quòd Novitij exquisitis epulis ac fru-  
ctibus paucantur,quòd omnes sint nimis lau-  
ti & sumtuosi in vestitu aliisque rebus,quòd  
multi faciant itinera & majore specie atque  
pompâ, quàm paupertatem professis conve-  
niat,quòd omnes curru vehi, nemo pedibus  
iter facere velit: quòd in Societate quotan-  
nis in lites ac literatum & scriptorum vectu-  
ras plusquam quinquaginta millia aureorū  
impendatur : Hæc rursus, inquam , Mariana  
princeps Iesuita dicit , non aliquis Societati

parum æquus. Esse autem ista omnia supervacua , ita ut vel sine ipsis præclara Dei gloriæ & animarum saluti opera navari possit, neminem quantumvis Iesuitis obnoxium negaturum confido: nec enim alia fuit ipsius S.Ignatij Societatis conditoris sententia, de quo in vita ejus lib.2. capit. 20. ita Maffeius scribit.

*Providit quantum ingenio & cogitatione assenti qui valuit , cum ut ceteris vitiis , tum vero ut Ambitioni & Avaritia , qua duo perniciosissimæ sunt mortalium pestes , omnino obstrueretur aditus , veræque humilitati & paupertati quam maximus & maxime diutinus honor ab omnibus haberetur.*

Et lib.3.cap.8.

*Voluntariam paupertatem ( quam ille Religiosus murum appellabat ) ad extremum usque constantissime coluit.*

Et mox cap.9.

*Cum lege cavisset , ne quis è nostris vel exsequiarum , vel sacrificij , vel cuiuspiam omnino ministerij nomine pecuniam aut elemosynam ullam acciperet , ne dum cogeret : eam ipse legem diligenter sancteque in omni vita servavit , neque commisit unquam ut ( quod vitandum est maxime ) specie pietatis quantum facere videtur.*

Meritò igitur jam Societati cantet quis,  
quod

quod habet Seneca: *Est intolerabilis res poscere nummos, & contemnere. Indixisti pecuniae odium: hanc personam induisti, agenda est. Iniquissimum est, te pecuniam sub gloria egestatis acquirere: multo vero adhuc iniquius te id facere, ut tu quidem fruaris supervacuis, alij autem nullo genere te deteiores etiam iis, sine quibus vivi vix potest, deficiantur, & in eos, qui vere sunt pauperes, divitum claudatur benignitas, quae tuis commoditatibus nullo tempore non sit aperta.*

Alio præterea damno privatum multi afficiuntur, cum magnâ sæpè pecuniæ vi emuguntur, quam Iesuitæ non jam commodatibus, sed deliciis suis expensam ferant, ut verè sua facere possint hæc Senecæ verba: *Non Necessitatibus tantum nostris provisum est, usque in delicias amamur.* Hac de re verba Marianæ iterare placet.

Ex cap.v. aphorism. 46. *Animi magna partis Iesuitarum sunt amantes deliciarum, laborum vero ac molestiarum intolerantes, adeoque pedibus inter facere & frigus astumque tolerare nolunt.*

50. *Non ferè agrotant neque moriuntur Iesuitæ, quia nimium laboraverint, sed quia intemperantiis cibis se repleverint, ac delicate nimis visserint.*

Ex Epilogo aphorif. 105. *Multa sunt Iesuitæ*

*zarium recreaciones, que alicubi muchos menses du-*  
*rant.*

107. *Delicia nonnullorum Iesuitarum sunt ni-*  
*mia eisque nocent.*

Multis denique privatim magno sunt ma-  
lo, quos in Societatem miro mentiendi arti-  
ficio perducunt, & postea gravissimâ pre-  
munt tyrannide, ac vel adulatores & delato-  
res fieri cogunt, vel infestissimis animis ad  
mortem usque persequuntur. Quod attinet  
ad artificium illiciendi pueros & adolescen-  
tes, et si ex iis quæ supra de Virginio Cæsa-  
rino narrata sunt, judicari potest, libet tam  
hoc adjungere, quo diversis in locis Iesuitas  
usos esse iij ipsi, quos diu captaverant, confir-  
marunt. Non ergo satis habent cæteras Re-  
ligiosas familias præ se contemnere cum ob-  
alias causas, tum præcipue quod minimè di-  
ligenter ad præscriptum vivant, nec Regu-  
lam suam observent, quod contra in Socie-  
tate fiat, ubi ad præscriptum exactissimè vi-  
vatur: sed hoc amplius D. Ignatium hoc pre-  
cibus suis à Deo impetrasse jactitare, ut ex  
quo die Societatis Regula fuit auctoritate  
Pontificis constituta, inde per ipsos centum  
annos, nemo Iesuitarum letale nefas contra-  
here, aut mortaliter peccare, sive (ut alij mi-  
nus projectæ ad menticendum impudentiæ  
dicunt) nemo eorum in mortali peccato ex-  
spirare

spirare possit. De Tyrannide, quâ postea urgenter, quos sic inescarunt, & in nassam suâ adegerunt, minimè æquum puto aliis nos credere, quâm eidem Marianæ Iesuitarum antiquissimo, qui de re velut per vulgata ac nulli de Societate ignota passim toto libro suo conqueritur, velut in Aphorismis ejus, quos de παιδασιλεια & absoluto Patris Generalis nullisque legum vinculis ad stricto imperio suprà recensuimus videre est. Quis ergo jam non intelligat, Senatum Venetum multis modis subjectorum utilitatibus consulere, dum edicto eos à Iesuitis procul habere studet, ne non modò tempus nullo cù fructu in eorum scholis perdant, sed etiam ne ab iis illecti miserabilitet in ea hominū Societate ætatem conterant, in qua tantæ auctoritatis Iesuita minus iustitiæ inveniri testatur, quâm in ullo latronum aut sicariorum sodalitio? Ejus quidem octogesimus quartus Aphorismus, quem toto capite duodecimo uberiori pertractat.

*Nulla est latronum Societas, in qua Iustitia non plus loci habeat, quâm in Societate nostra, cum in ea non observetur lex naturæ, ouæ præmia & honores pro cuiusque merito distribui juberet. Pauciem enim homines juvenes, nullâ nec eruditione, nec alia laudabili qualitate prædicti honoribus in ea afficiuntur, & in officiis per viginti aut triginta annos*

continuantur, quoniam assentari seque ingerere noverunt, longè autem plurimi prudentia literis ac virtute præstantes in perpetuum ab officiis exclauduntur.

Cui consentaneus est hic alter, qui est octogesimus septimus, ex capite quartodecimo, pariterque 89. & 91.

*Nulla est Societas, in qua tam nulla sint virtuti & eruditioni præmia, atque in nostra: ubi non modò scientia & Ignorantia in equo sunt, sed etiam scientia impedimento est, quoniam quis consequatur præmia humano ac divino jure debita.*

*Certum est nullam in Societate nostra valde gravibus delictis infligi pœnam solere, modo qui deliquit, iram atque animos à crimine sumat, seque audacem ac defensioni paratum ostendat. Disimulantur ergo scelera: sub hoc praetextu, quod ea non satis probari possint, & quod non oporteat rumores fuscitare, ut extraneis innotescat, quid in Societate gestum sit. Totum regimen nostrum videtur hunc habere scopum, ut male facta injecta terra occultentur, & hominum notitia subtrahantur.*

*Est dictum miserabile, quod Boni & Deo servientes in Societate nostra aut sine ulla causa, aut propter levissimas causas, injustè affliguntur & vexantur, atque etiam morti deduntur, quoniam vindicantur missitatori injurias, neque se opposituri improbi autem tolerantur, quoniam superioribus sunt*

funt timori. Punto que solo bastó para que Dios  
bunda la compagnia ( sic enim est in Hispani-  
co ; quod Hetruscus interpres mendo sum  
exemplar nactus perperam convertit ) qua  
solares sufficit, ut Deus innocentium vindic  
diss Societatem evertat.

Et Aphorismus xciv. ex cap. xvii. Regimen  
Societatis nostrae est contra naturam, cùm boni, do-  
eti, senes & nobiles subjecti sint, minus boni, idiotæ,  
juvenes, ignobiles, nullisque dotibus conspicui pre-  
sent omniaque ex libidine sua moderentur.

Et xcv. ex Epilogo : Nemo quantumlibet  
cucus sit negare potest, Societatem nostram à recta  
ratione aberrare, ac propterea propediem funditus  
interitaram esse, nisi Deus opem ferat, hoc est, meu-  
tem nostris inspirat, ut rectè monentibus parere,  
ipsique se REFORMARE velint.

Quām porrò verum sit, quod ubique gen-  
tium plenis buccis jaētant Iesuitæ, cùm ado-  
lescentes captant, iisque ut suo gregi potius,  
quām aliis religiosis sodalitatibus accedere  
velint, auctores sunt, in Societate scilicet sua  
Regulam sive Institutum exactius observari:  
ea de re nemo errabit, qui eidem Patri Ma-  
rianæ plus fidei adjungendum putaverit. E-  
jus xxvi. Aphorismus est ex capite tertio.

B. Ignatius & priores Societatis nostræ Prepositi  
Generales non eodem, quo Claudio Aquaviva, sti-  
to usi, nec eandem gubernandi rationem secutæ

funt, ut mirum non sit hodierno tractandi modo tantoperè sociorum animos esse exasperatos.

Et Aphorismus xxviii. ex capite quarto:  
*In Societate nostra ab aliquot annis multæ fuerunt rebelliones aut seditiones ex quibus magni & diuturni disgustus, sive animorum exacerbationes promanarunt.*

Et Aphorismus x l v. ex capite quinto:  
*Nostrí contra mentem B. Ignatij & contra ordinis statuta domos probationis introduxerunt: & tamen subinde clamitant nihil in Societatis instituto mutari oportere.*

Et Aphorismus l x i v. ex capite septimo:  
*Nostrí contra Societatis constitutiones eundem tribuunt vestitum Sociis Laicis sive Coadjutoribus temporalibus, quem Sacerdotibus, que ipsa aequalitas in multis alijs rebus observatur.*

Et Aphorismus lxxv. ex capite nono:  
*In Societate nostra multi & graves lapsus contigerunt, qui noti sunt, quamvis sedulo tegantur.*

Et Aphorismus lxxx. ex capite undecimo: *Superiores Societatis nostra sunt homines minime digni, qui officiis praesint, cum Generalis metuat ac sublatos velit, quorum eminentes sunt virtutes. Boni, quam mali, ei suspectiores sunt.*

Et lxxxii. *Multa facinora mala & turpia in Societate committuntur, que manent impunita & involvuntur silentio.*

Et Aphorismus cii. ex Epilogo. *Major pars*

Iesuitarum, qui professi sunt, non servant pauper-tatis votum, cum vivant in Collegiis, eorumque reditus consumant.

Et cxi. Multi Iesuitæ multos annos manent proprietarij, multique sunt inter eos otiosi nullam ad rem utiles.

Et ista quidem ex Marianæ libro eo con-silio in medium afferre nobis visum est, ut omnes Venetæ Reipub. parentes, præcipue-que studiosi literarum ac bonorum morum juvenes gravissimas Senatui causas fuisse vi-deant, cur eos ad Iesuitarum scholas acce-dere, iisque Magistris uti velle Senatus con-sulto vetuerit. Nunc paucas ex multis red-dere causas placet, cur idem Senatus Regi-bus ac Principibus Catholicis, præcipueque Summo Pontifici excusatissimus esse de-beat, quòd Iesuitis reditum in Vrbem om-ninoque in ditionis ac juris sui civitates & oppida permettere recusat, quâdiu quidem esse pergent, qui nunc sunt, nec ad dies ado-lescentiarum suarum reverti, & iidem denuò esse incipient, qui ante mutatam imperij eorum foriā, hoc est, ante despoticum sive heri-le imperium vel potius Tyrannidem ab Aquaviva introductam fuerat. Quod quidem si faciant, dubium nō habeo, quin quâ cari-tate & indulgentiâ urbs Veneta D. Ignatiū & Societatem ejus cùm maximè nascente in

excepit , nullo genere minorem eidem re-  
natæ & ex diuturna servitute emergenti ac  
respiranti sit præstitura : quod quide[m] uni-  
cè mihi in votis esse Deum cordis mei arbi-  
trum testor . Nec enim ea mente hic à me  
susceptus est labor , ut redditum Iesuitis ad  
Venetos intercludam , sed quòd impensè  
cupiam ita eos redire , ut & tanti sit eos re-  
disse , nec periculi quicquam , ne denuò ad-  
missi mox iterum majore dedecore pellan-  
tur . Tanti autem erit , si D. Ignatij voto ref-  
ponderint , nec duabus illis perniciosissimis  
mortalium pestibus , Ambitioni & Avaritiæ  
aditum ad se dederint . Aliter enim peccato  
quidem plurimùm , magis tamen aliquanto  
nocebunt exemplo . Ut enim S. Gregorius  
Magnus monet , *Nemo in Ecclesia nocet am-  
plius, quam qui perversè agens nomen vel ordinem  
sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc ne-  
mo redarguere presumit , & in exemplum culpa  
vehementer extenditur, quando pro reverentia or-  
dinis peccator honoratur.* Si ergo ipfi etiam le-  
suitæ ambitione & avaritiâ teneantur , cui,  
ut pestes istas fugiat oratione persuadebút?  
Et quid refert tandem operâ eorum paucos  
quosdam literis imbui , si universos omnes i-  
mitatione sui depravent , & opes atque ho-  
nores ambire doceant?

*Itetum verò mox eos pulsū iti satis ex-  
plora-*

ploratum habeo nisi ea missa faciant , quæ nunc Venetos offendunt , quorumque illi causâ eos recipere verentur. Primùm enim non est , quod eis ullius rei fidem , si sapient , habere se posse existiment , quos inter fidei nihil esse , sed alios ab aliis sibi præcipue ca vere , ipse Mariana testatur , cuius ex cap. 3. aphorisinus est xxiv.

*Totum Societatis regimen fundatum est in Syndicationibus seu Delaturis , quæ sunt tanquam feb toto corpore diffusum , ita ut nemo fratri suo germano fidem habere possit , sed metuere necesse habeat , ne is Delatorem agat , & aliena impensa sui Superioris , præcipueque Generalis gratiam lucrari velit.*

*Et lxxxv. ex capite XIII. Delatores tertiū genus hominum , quos ipsi quoque gentiles Imperatores morte afficiendos putabant , quibus prisca Concilia ne in mortis quidem articulo communionem corporis Christi permittebant in Societate velut necessary tolerantur: ex quo fit , ut perierit inter nos animorum consensus & caritas fraterna , dum nemo alteri fudit , sed ab omnibus metuit.*

*Et lxxxvi. Generalis noster ex nimio absoluti imperij amore , Delaturas in scrinia sua admittit , iisque credit non audito eo , qui accusatur quod injustitia genus ab ipsis etiam Ethnici improbabatur.*

Nisi ergò hoc genus hominum ipsis Ethnici tam execrabile inter Iesuitas esse definat (quod quidem nisi abolitâ Tyrannicâ illâ imperij formâ nunquam sperare fas est) rectè statuunt Veneti; nullum sibi cum eis commerciū esse debere. Qui enim Patriarchæ seu Generalis gratiam auctupabundus nec germano fratri fidem servet, sed eum perfidiosè circumvenire & in capitibus discri- men adducere non dubitet, quis eum Repub. Venetæ, omninoque iis, cum quibus negotij quid contrahit, fideliorem futurum sibi persuadeat, nisi quidem stulto quovis sic stultior?

Deinde nec Monopolium rerum omniū divinarum & humanarum tolerare Veneti possunt, literarum scilicet, pietatis, virtutis & gratiæ apud Deum & homines, quod Iesuitas ubique gentium instituere apparet, ut nemo scilicet neque doctus neque probus aut pius, neque Deo vel Principibus gratus acceptusque esse possit, nisi ipsorum operâ. Hoc enim sine perspicua injusitia & aliorum, præcipueque religiosorum hominum injuria fieri non posse neminem non intelligere Veneti arbitrâtur. O te nullius consilij hominem, qui Franciscano peccata tua confessus fueris! An nescis, in suspicionem magni alsuus sceleris venire, qui id genus Confessariis utatur? quid ni con-

ni confessurus peccata ad me , aut ad quemvis de Societate nostra veniebas ? in qua Sacerdotes verè pios & doctos inveniri non nescis ? aiebat Grætiensis ille Pharisæus Balthasar Nimitscius ad Grynbergerum Archiducis Secretarium : cuius similes sermones passim ex aliorum lefuitarum ore audiuntur . Quin usque eò illi Monachos contemnere præ se solent , ut vel libris editis *Cantum in choro hominum otiosorum opus esse* iudicent . Gregorij certè de Valentia verba sunt extremo Tomo tertio Cōment . in Summam Theolog . Si quando in aliquo Ordine Spiritualibus ministeriis deputa' o Chorus introductus est , causa forte fuit , ut qui non essent apti ad alia ministeria Spiritualia , in eo Dei cultu occuparentur . Hæreditates scilicet optimas & luculentia captare patrimonia , & ordinis suo totius orbis dominationem confidere , & navi hominis est , & longe Deo gratius , quam preces , hymnos & laudes Deo & Sanctis ejus clarâ voce cum cæteris in Ecclesia decantare , quod otiosis scilicet nullamque ad rem utilibus ipsi merito relinquent , ut cantando vel dirumpant . Facile quidem Veneti paterentur , Iesuitas summâ ope niti , ut longe cæteris cum doctrina , tum virtute commendatione præstent , modò ut ne cæteris impedimento sint , quo minus & ipsi quam possunt operam Dei gloriae & homi-

num saluti navent. *Certet quisque apud nos de virtute absque invidia,* (ait Plato in quinto de legibus,) *qui enim sic agit, civitatem suam amplificat, cum ipse quidem contendat, alios autem columniis non detineat.* *Invidus autem & obtrectator, dum se ceteris derogando prestare iis putat, & ipse minus recte ad veram tendit virtutem, & concertatores inique obtrectando & viluperando tardiores efficit.*

Præterea duplicitatem istam in hominibus religiosis Veneti tolerare nesciunt, quæ quidem tanta est, ut nemo sit, qui de Iesuitis agi putet, cum hos Lucilij versus recitare audit:

*Vni se atque eidē studio omnes dedere & arti,  
Verba dare ut caute possint, pugnare dolosè,  
Blanditia certare, virum simulare bonum se,  
Insidiās facere, ut si hostes sint omnibus omnes.  
Pergula pictorum, veri nihil, omnia ficta:*

Ita ut sub persona perpetuo vivere, nec cuiquam se simpliciter ostendere videantur: cæterū ita bonis sunt dentibus, ut velut Lena illa Comica arrideant omnibus. Hoc autem cum vix in ullo sæculari homine non indecens videatur, tum vero ei est turpissimum, qui se pietatis, simplicitatis veræque virtutis doctorem aliis profitetur, cum præfertim exempli ejus præsentissimæ sint vires ad depravandos alios, & ad perimendam omne in

omnem simplicitatem & candorem : sine quibus merito quem inter homines vivere distet deat. Quod ipsum non minus de solennibus Iesuitarum amphiboliis, sive *Aequivocationibus* dictum volo ; quibus sit ut nemo certum habere possit, quid ex altero audierit, cum semper ei verendum sit, ne alteratio vorsum ea, quas audivit, alioque sensu dicterit. Quae quidem res sine insidiarum metu perpetuaque dissidentia ac suspicionis tormento procedere non potest, adeoque neminem tranquillo animo exigere extatam patitur, ut nihil vita humanæ fieri possit infestius.

Hoc amplius vix tuto eis credi putant Veneti, quos suarum opinionum tam amantes, inque pervincendo, quod semel amplexi sunt, usque eo tenaces vident ; ut statim hostile eis odium indicant ; quos non nutui suo paratos esse, nec sibi obsequi, sed vel leviter in eo, quod consequi audent, adversari intelligunt, de quo ne cui sit dubium, audiatur Marianæ ex capite quarto Aphorismus

XXXV.

Iesuitæ qui Romæ sunt circa Generalem, quamvis sint terra filii et scarabæ ex stercore nati, quia tamen Generali studium suum in ciuenda ejus autoritate venditant, omnibus se opponere non dubitant, & si quis eorum graves magnique mamente

errores improbet, Leonum instar infestis in eum  
nimis invadunt.

Quid autem hoc miri sit, cùm nec ipsi  
parcant Pontifici, quām primām is volunta-  
ti eorum minēs morem gerit? Itaque cùm  
hodiernus Pontifex imagines Iesuitarum  
Romæ in Ecclesia eorum parietibus affixas,  
ita ut supra memoravi, edicto sustulisset, a-  
pud adventores suos interioris nōtē amicos  
palām minabantur, citò se precibus suis eum  
confecturos. Mediolani etiam *Leonardus Vel-*  
*lius*, Romanus Iesuita, Rhetorices Magister,  
non ita pridem in complurium adolescen-  
tum circulo ea de Pontificis genere, cognac-  
tione, insignibus & honorum incremento  
summa cum rabie & exulcerati animi signi-  
ficatione elatratæ ausus est, ut intemperan-  
tius nihil ne ab infestissimo quidem Hæreti-  
co fieri posse videretur. An ergo eos secum  
modestiūs & reverentiūs Veneti acturos  
putent, si quid, ut vix videtur caveri posse, a-  
liquando à se fiat, quod hominibus ad pro-  
prium Societatis emolumentum, aut ad sta-  
biliendam Patriarchæ ipsorum monarchiam  
omnia referentibus, non usque eō jucundum  
accidat?

Non minimū vero hoc etiam Venetos  
terret, quod Iesuitas in alienis rebus æquo  
curiosiores esse, facileque legibus & jussis  
alienis

alienis obloqui , atque adeò si possint , factis intercedere solere , multis documentis compertum habent : quorum unum valde illustre hoc loco commemorare placet . Salvagus Sarzanensis Episcopus cùm Grætij in Regia Ferdinandi Archiducis , nunc Augusti Imperatoris , Apostolicam obiret Legationem , Pauli V. jussu perlustrationem & Visitationem Ecclesiarum Stiriae , Carinthiae , & Carniolæ instituerat : quâ peractâ sex omnino Sacerdotes , qui non essent concubinarij , in tribus illis provinciis invenit , cùm tamen magna pars ex Iesuitarum disciplina prodiisset . Sed quoniam Iesuitis subinde munera mittebant , eorum gratiâ & favore muniebantur . Suimis ergo viribus Visitationem illam Iesuitæ impedire conati sunt . Cùm autem aliam viam non invenirent , ipse Pater Villerius Archiducis Confessarius provinciarum illarum Barones , Archiducis familiares , ut Visitationi adversarentur , stimulare non destitit , causam an prætextum interserens , magnam esse imprudentiam , permettere ut hominibus externis , præcipueque Italis provinciarum illarum status notesceret . Sed illos minimè fecellit , quid esset , quod Iesuitas pungeret , & Villerio se excusarunt , quod impium & nefas esse dicerent , Pontificem impediri , quo minus in

Principis tam Catholici provinciis jurisdictionem suam exerceret: aliter quippe vix quicquam inter Archiducem & Venetos fore discriminis. Hoc Episcopum illum multi narrantem audiere, cui quoniam de purpura nihil jam spei est reliquum, adeoque nec causæ quicquam, cur Cæsar is aut Cæsarianorum offensam excipere formidet, idem ipsum quoties rogetur ingenuè confessurum confido. Iam qui Iesuitas consideret sacramento Pontifici auctoratos esse, nec tamen ejus jus & majestatem suæ utilitatis causâ minuere dubitare, multò minus ultra religione retentum iri facile intelligat, quin Senatusconsultis minus ex voto ipsorum aut usu factis sece opponant, aliasque contumaciam porrò cùm verbis, tum factis doceant.

Postremò aures Venetorum illo propheticō assidue personant Isai. 33. *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Iesuitæ suæ Societatem ab Ignico ortam (quomodo ex vero nomine, non autem Ignatius, Loyola vocabatur) Igneam esse, & Ignis ingenium vel naturam habere gloriantur. Ignis autem nunquam dicit, sufficit. Ita nec ipsi ullis vel opibus vel honoribus expleri possunt. Semper cupiditate plura possidendi omniaque devorandi

vorandi accensi sunt : semper libidine summae rerum moderandi omnibusque impe-  
randi ardenti : quod etsi tam est in orbe uni-  
verso notum, ut id exemplis vincere, sit soli  
lucem accenso cereo fœnerari : duobus ta-  
men documentis ex vicinia petitis , quo-  
niam maximè illustria sunt & in medio po-  
sita, hoc loco testatum id facere libet.

Papa Gregorius XIII. (velut idem ille, quē  
suprà dixi Tergestinus Antistes narrabat)  
mille ducentos scutatos annuos Iesuitis de-  
pendebat, ut ea suimma Grætij in seminario  
clericorum octodecim alumni Sacerdotio  
initiandi alerentur , quod in singulorum vi-  
ctum annum LXVI. scutati satis essent. De-  
monstrarunt ei Iesuitæ , si Giriense Carthus-  
ianorum monasterium ipsis concedatur, &  
ipsum summæ illius facturum compendium,  
& sibi facile futurum vel nonaginta alum-  
nos educare , quod Monasterij redditus sex  
millia scutatorum annua conficerent. Pon-  
tifex aviditati eorum Monasterium illud  
addixit. Ipsi vero fructibus illis nō nisi quin-  
que alumnos tolerant. Quid jam censes, Le-  
ctor ? an non hoc videtur ad quæstum suum  
satis esse callidum ? Primùm omnium D.  
Brunonis hæreditatem isti alieni cernunt,  
& Carthusiam familiam patrimonio suo e-  
vertunt. Deinde Spiritui sancto mentiūtut,

dum Petrum in successore ejus circumveniunt, & de fructibus Monasterij fidei eorum creditis defraudant, 5670. scutatos in rem suam convertendo. Tum octoginta quinq; egentibus ad victu necessaria sacrilegè præripiunt. Tandem vineam Dei operariis privant, nec ipsi tamen interea mercedem eorum recipere dubitant: hoc amplius autem de quinque illis alumnis optinuimus quemq; in Societatem suam cooptant: ut omnino à Gregorio ovem lupo commissam fuisse appareat, & Iesuitis provinciæ illæ debeant, quod octoginta quinque Sacerdotum operâ tam ipsis necessariâ privatæ sint. Et tamen minimè Iesuitis deest unde non ipsi modò vivere, sed etiam cum velint, nepotari & in domo sua *quietis* animi causâ venatum ire possint: nam Myladiense Monasterium reddit eis quotannis triginta florenorum, millia, Eberdorfiense sex, decem millibus amplius Giriense. Hæc scilicet est *leta illa paupertas*, Epicuri præconio tantoperè celebrata, quam Logici Doctores inter Entia rationis meritò numeraverint.

Neque verò non multò illustrius ambitionis suæ cæterisque dominandi libidinis documentum in Bohemia nuper dedere: quo, si nihil esset aliud, meritò Veneti perterriti poterant, ne locum iis in Repub. sua conce-

concederent, quos imperandi adeò videlicet  
 avidos, ut neque Pontifici & Cardinalibus  
 jus suum eripere, eoque pacto Sanctionem  
 sive Bullam, quæ Coenæ Domini perhibetur,  
 ludibrio habere dubitent. Pragensis scilicet  
 Academia à Carolo IV. Imp. constituta, du-  
 centis amplius annis in Hæreticorum Hus-  
 sitarum potestate fuerat. Bohemiâ igitur  
 Deo propitio nuper felicissimè subdomitâ,  
 in capse occaſiunculâ & optatissimo rei ex-  
 sententia gerendæ articulo Iesuitæ obrepse-  
 runt, utque omne Academiæ illius jus & po-  
 testas Archiepiscopo Pragensi, ejus Cancel-  
 lario adimeretur, & in Collegij Iesuitici Re-  
 storem Cæsaris auctoritate transferretur, e-  
 nixè summâ ope contenderunt. Quamvis  
 autem Cardinalis Harrachiis Archiepisco-  
 pus pro Sacramento, quo se Pragensi Eccle-  
 siæ ad tutanda omnia ejus jura obstrinxit,  
 distinctè eis demonstrasset, neque se hoc il-  
 lis posse concedere, neque illos, nisi piacula-  
 res fieri, & censurâ Bullæ dictæ sive excom-  
 inunicatione illigari pensi non habeant, eam  
 rem à Cæsare posse contendere: illi tamen  
 qui imperium in regni universi Scholas, ma-  
 gistros, discipulos, bibliopolas & typogra-  
 phos jam spe devorarant, extrema fecerunt  
 omnia, ut gratiâ, quâ ualere se apud religio-  
 fissimum Imperatorem intelligunt, pervin-

cerent, suoque Cardinalem Archiepiscopum jure spoliarent. Qua de re Lectorem ex ipsius Cardinalis libello, quem subjicimus, cognoscere malumus. Agmen coget *Marianæ de studiis Iesuitarum disputatio*, quam cum Venetæ ditionis homines legerint, causam nanciscentur, cur non modò æquis ferant animis, sibi Senatus editio Iesuitarum scholis esse interdictum, sed ultrò etiam non minimum eo quoque nomine Senatus providentiæ debere se statuant. Ipsí quidem Iesuitæ non ita confessim posthaec in Hæreseos suspicione vocare voleant, si quis eruditiorū aliquid se in eorū docédi ratione desiderare, nec aureo fune de cœlo demissam credere præ se tulerit: nā id ipsum multis adductis rationibus Mariana fecit, qui & Princeps Iesuita fuit, & jam inde à Divi Ignatij tempore ad nostram usque ætatem Philosophiam & Theologiam quâ vivâ voce, quâ stylo in Societate docuit, ut qui ei subscribat, meritò à credulitatis, multò autem magis ab omni arrogantiæ & temeritatis reprehensione abesse debeat. Hæc te monitum, Lector, volebam. Vale. Patavio Kalendis Decembr. anni à Christo nato  
M. D C. XXXIV.

V. LLV-



## V.

ILLVSTRISSIMI ET  
REVERENDISSIMI  
PRINCIPIS, DOMINI  
Cardinalis & Archiepisco-  
pi Pragensis, Legati nati,  
&c.

*Judicium & Censura Bullæ à  
Patribus Societatis Cæsari  
oblata, Cæsareâ ac Regali au-  
toritate firmanda, pro ere-  
ctione Carolo-Ferdinandæ  
Academie.*

**D**IC RONITUR Cæsareæ Argimē-  
ac Regiæ Majestati à Pa- tum Bul-  
tribus Societatis Transla- la Cæsarea  
tio Privilegiorum Caroli- à Iesuitis  
næ Vniveritatis in Aca- conceptæ.

demiam Ferdinandam, cuius summa potestas sit penes Societatem, abolitis privilegiis in contrarium facientibus,  
*Finis Ie-* aliis auctoritate Cæsareâ ac Regiâ ad-  
*suarum.* ditis in eum finem , ut hactenus colla-  
 psa fides Catholica , nec non & admi-  
 nistratio politica sublevetur ac resti-  
 tuatur , Rationes adducuntur nimis-  
 rum.

*Prætextus* *qorum.* Hactenus propter Religionis dissiden-  
 tium toleratam in unica Civitate dua-  
 litatem Academiarum : nunc devolu-  
 tâ ab Hæreticis in Catholicos omni-  
 modâ Iurisdictione , nullam subesse  
 causam cur maneat. Ergo vel oportet  
 ut ambæ coalescant in unam, vel altera  
 è duabus abolenda. Vt̄ra autem dua-  
 rum tollatur, dedecet. Si Carolina ex-  
 tinguitur , id prohibet ejus antiquitas,  
 Carolique Cæsar is meritum , ac me-  
 moria: Sin verò Ferdinandæa , cur sta-  
 bit Carolina , hactenus rebellionis ac  
 hæresium mater, sublatâ Ferdinandæa,  
 fidei in Deum ac Principem magistræ?  
 Ergo necessum est ambæ coalescant in  
 unam , ita tamen ut Carolina , Deo &  
 Principi rebellis, cedat in Ius Ferdiná-  
 dæc , quæ cum hactenus non aliun ha-  
 buerit Rectorem, præter eum, qui è So-  
 cietate

cietate est de more Rector Collegij Pragensis, deinceps is id juris retineat; vel ex eo, quod incomparabilis sit Societatis virtus in propaganda doctrina, fide, ac pietate, adeo ut vel Protectorem aut Patronum tamquam impedimenta repudiet.

Placet Domino Archiepiscopo finis, *Judicium,*  
qui est restitutio religionis Catholicæ *Archiepiscopi de-*  
in hoc regno, provinciisque incorpo-*finc corū.*  
ratis, id enim spectare est Archiepis-  
copale onus & munus, licet hæc consi-  
lia inscio Archiepiscopo inita sint cuim  
Principe Politico, qui tamen pro sua  
prudentia & religione eo inconsulto  
nihil decretum esse voluit.

Dispicet medium: quia attentata *Item de*  
*erectio Carolo-Ferdinandæ Academias.*  
habet annexam excommunicationem latæ sententiae Papæ reservatam: Nam oinne quod derogat jurisdictioni Ecclesiastica inhibet Christianis quibuscumque sub poena prædictæ Excommunicationis, quod cum ex multis Canonibus, tum maximè probatur ex Bulla in Cœna Domini, quam nuperrimè elapsâ feriâ Quintâ majoris hebdomadæ non dubitatur fulminatam juxta consuetam formam:

*Iesuita  
incurrunt  
in excom-  
munica-  
tionem  
Pontifi-  
ciam.*

quoad immunitatem Ecclesiasticam:  
Cujus inter multa hæc sunt formalia  
verba.

Verba

Bulla in  
Cœnado.

*Excommunicamus omnes &c. Nec  
non qui statuta, ordinationes, Constitu-  
tiones pragmaticas, seu quævis alia de-  
creta in genere vel in specie ex quavis  
causa, & quovis quæsito colore, ac etiam  
prætextu literarum Apostolicarum usu  
non receptarum seu revocatarum & cu-  
jusvis consuetudinis aut privilegij, vel a-  
lias quomodolibet fecerint, ordinarint,  
& publicarint, vel factis & ordinatis u-  
si fuerint, unde Libertas Ecclesiastica  
tolitur, seu in aliquo laeditur vel depri-  
mitur, vel alias quovis modo restringitur,  
seu nostris & dictæ Sedis aut quarum  
cumque Ecclesiarum iuribus quomodo-  
libet directè vel indirectè, tacitè vel ex-  
pressè præjudicatur &c.*

*Cæterum à prædictis sententiis nul-  
lus per alium quam per Romanum Ponti-  
ficem nisi in mortis articulo constitutus,  
neque etiam tunc, nisi stando Ecclesia*

*man-*

mandatis & satisfaciendo cautione  
prestata absolvit posse &c.

Declarantes ac protestantes quam-  
cumque absolutionem &c. Qui etiam  
per huiusmodi absolutionem , aut quos-  
cumque alios actus contrarios , tacitos  
vel expressos , ac etiam per patientiam  
& tolerantiam nostram, vel Successorum  
nostrorum quaneocunque tempore conti-  
nuatam in præmissis omnibus & singu-  
lis ac quibuscumque iuribus Sedis Apo-  
stolica ac Sacra Romana Ecclesiæ un-  
decunque , & quomodo cumque quaestis  
vel querendis nullatenus præiudicari  
posse seu debere , non obstantibus privile-  
giis , Indulgentiis , & literis Apostolicis  
generalibus vel specialibus suprà dictis ,  
vel eorum alicui seu aliquibus & aliis  
cuiuscumque ordinis , status , vel condicio-  
nis , dignitatis & præminentia fuerint ;  
etiam si ut præmittitur , Pontificali , Im-  
periali , Regali , seu quâvis aliâ etiam  
mundanâ præfulgeant dignitate , vel ea-  
rum Regnis , Provinciis , Civitatibus , seu

176      Archiepiscopi Pragensis  
locis à predicta Sede ex quavis causa etiam per viam contractus, aut remunerationis & sub quavis alia forma & tenore, ac cum quibusvis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, concessis etiam continentibus quod excommunicari, anathematisari vel interdiciri non possint per litteras non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, nec non consuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumque longissimis & aliis quibuslibet observantiis scriptis & non scriptis, per quæ contra hos nostros processus ac sentencias, quo minus includantur in eis se iuvare valeant, vel tueri. Quæ omnia quoad hoc eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso infererentur præsentibus pro expressis habentes penitus collimus, & omnino revocamus, ceteris-

terisque contrariis quibuscunque &c.

Hæc ex Bulla Cœnæ Domini.

Hæc ipsa privilegia ; quæ cuiquam suffragari possent , quo minus ineurratur præfata excommunicatio , alio titulo sunt revocata à Pio IV. in bulla edita Anno 1565. tertiodécimo Calend. Martij: Nimirum ut decreto Concilij Tridentini ( quibus adversatur imminutio ecclesiasticæ libertatis: ) in effectum deducantur , non obstantibus juribus ac privilegiis Patriarcharum , Archiepiscoporum &c. ac etiam Laicis cuiuscunque dignitatis & status ac gradus , & Excellentia , ac etiam Ducali , Regia , Imperialique dignitate fægentibus &c. Vide Bullam præfatam.

Verum ut hæc Bulla Conciliisque decretâ legis vim obtineant , tanquam à jure sancta ac proinde non obligare censeantur , nisi ubi Concilium sit usū acceptatum , tamē Bulla in Cœna Domini non legis tenorem , sed præcepti vim habet , utpote ab homine lata , qua propter ejus vim non nisi non baptizatus declinare potest : Vbi vero Concilium synodalē decreto acceptatum est , Exetera omnia obligare non est dubium .

M

*Iesuitarū  
conatus  
non potest  
effugere  
Excom-  
munica-  
tionem.*

Quapropter Viro Catholico non est dubitandum, quin omne quod minuit Ecclesiasticam Iurisdictionem habeat annexam excommunicationem latæ sententiaz Papæ reservatam. At Institutio Carolo-Ferdinandææ Academiæ minuit Ecclesiasticam jurisdictionem. Nam eximit Cœsatis auctoritate politicâ totam Academiam, hactenus quoad Carolinam Archiepiscopo Pragensi tanquam Capiti subjectam ab omni prorsus hujus regni Iudice Ecclesiastico, transferturque eadem politicâ Cœsaris auctoritate in Iesuitas Academię moderatores omnimodum jus ordinarium in totam Academiam, in omnes Pædagogos Pragenses, totiusque regni scholas triviales & Gymnaſia, nec non & jus omnimodę censurę omnium librorum totius regni, cum iure Inquisitionis ac Correctionis hereticę pravitatis in omnes Academię professores, pædagogos Pragenses, totiusque regni ludimagistros, ut alia respectivè minora, sed absolutè satis gravia omittantur, quę omnia ex Bulla quam Patres Societatis Cœsari signandam ac firmandam obtulerunt, ad oculum clarissimè demonstrantur: Nimirum

mitum quod tale jus transferatur ab Archiepiscopo in Patres Societatis, quodve hec translatio fiat auctoritate Cesareâ ac Regiâ. Illud quidem disertissimè explicatur in prefata Bullæ Cesareç formula , ad quam hac in parte provocamus : Hoc verò ex eadem adiunctis formalibus verbis ac clausulis ostenditur, sic enim habet textus:

Quapropter emulatione pietatis Magiorum &c. auctoritate nostrâ Imperiali & regiâ Universitatem Carolinam & universitati Ferdinandæe Societatis Iesu in nostra Civitate Pragensi pleno in perpetuum iure unimus &c.

Paulo infra,

Neque huc nostro Consilio obtedi potest qualemunque Caroline privilegium: (nota, licet Papæ privilegio Archiepiscopus sit Universitatis supremū caput) quando nos illam ob eius demerita abdere penitus poruimus, & quæad ea prorsus abolemus, quæ presenti à Nobis effectæ unioni repugnare contigerint. Itaque supremum huius totius Universita-

tis Rectorem perpetuis futuris temporibus eum esse volumus, qui Collegij nostri Casarei Societatis Iesu Rector pro tempore extiterit, à Superioribus eiusdem Societatis de more institutus.

Deinde infra iterum cessant jura Carolinę obstantia huic novelle creationi his verbis.

*Præsenti diplomate auferimus, abrogamus, & abrogatum, cassumque esse auctoritate nostra pronunciamus.*

Vbi verò confirmantur privilegia Carolinę in usum Carolo-Ferdinandę & specialiter exemptionis à Iudice politico ex Venceslai Césaris; & ab omni iudice Ecclesiastico ex Bonifacij IX. decretis. Sic habet textus: Itaque nos eandem &c. potestatem Rectoribus hujus Carolo-Ferdinandea Academia confirmamus, & quantum in nobis est innovamus, &c.

Non est autem in Césaris Potestate jura Archiepiscopalia Archiepiscopo adimere, ac in ius Jesuitarum transferre: Deinde paulò infra sic habet.

*Insuper subiicimus eidem Rectori, omnes & singulos trivialium scholarum*

in Urbe Praga magistros &c quoscunque pædagogo's &c. Qui in omnibus se se dicti Rectoris aut Delegatorum eius potestati, dispositioni, inspectioni, visitationi accommodent &c.

Et paulò post.

Nemini vero prorsus liceat ullam novam pædagogiam aut cuiuscunque facultatis &c. nisi obtenta in scripto à Rectorе Academie licentia, emissа in manib⁹ eius fidei sanctæ professione, instituere, quin etiam Rectori, exceptis, quæ ad aliquod aliud Societatis Iesu Collegium antea spectabant, omnia totius regni Gymnasia & triviales scholas sive iam erectas sive erigendas subiectas esse volumus &c.

Vbi vides excepta esse gymnasia Iesuitarum, nulla vero quæ Iuris Archiepiscopalis sunt: Demum ad evitandam prolixitatem sola auctoritate Cesarea ac Regia conferuntur Rectori Iesuitæ jura Inquisitionis ac Correctio-  
nis hæreticæ pravitatis, Censuræ libro-  
rum & similium, ita ut in tota hac Bul-

la ne minima quidem notetur clausula , quæ Ius Pontificium vel Archiepiscopi Pragensis reservet , sed despota- ca, Cæsarea ac regia potestas sola supponitur & adducitur. Neque dubium esse debet ; quod si Cæsar hoc facere posset, aut præsumietet, ex vi privilegij cuiuspiam sive collatione Summo Pontifice ejus privilegij vel unicam Patres Societatis fecissent mentionem aut insinuationem, prout fieri debet, quando extraordinaria jurisdictio exerceatur, sed nihil horum redolet illa bullæ formula fabricata studio & consilio Patrum Societatis. Quis ergo dubitet per hanc. Carolo Ferdinandææ Vniuersitatis erectionem ex auctorato ex parte Archiepiscopo intrudi auctori- tate politica ad eajura unum hominē Jesuitam? At hoc manifestissimè derogat jurisdictioni ecclesiasticæ : Nam jus instituendæ Vniversitatis, maximè in qua jus Canonicum , Theologia ac Biblia doceantur , est penes Summum Pontificem. Sic sentiunt Theologi ac Canonistæ. Id patet cum ex multis Canonibus , tum maximè ex decretis Innocentij Tertij in Concilio genera- li & Honorij III. Item in Concilio gene-

generali : Vide extra : de Magistr. per tot. Hoc intellexit Carolus I V. Qui à Clemente V I. Summo Pontifice supplex petiit erectionem Carolinæ Vniuersitatis ; quam à præfato Pontifice erectam & Archiepiscopali jurisdictio- ni innixam , amplissimis prædiis & cœsibus Ecclesiasticis , Ecclesiasticorumque liberali contributione donauit, ut refert Hugo in sua Bohemica Chronica pag.2. sub Anno Domini 1348. quā Carolinam nunc patres Societatis eversum eunt , novamque ( licet titulo genus antiquam : ) à Principe politico erectam volunt, ipsi Societati emancipandam , ab Archiepiscopo : Deinde jus in Academias & Vniversitates de Iure Canonico præcipue demandatur Ordinario illarum partium, ubi vigent studia generalia. Vide præfatum decretum de Magistr. per totum. Vnde nulla extitit Vniversitas Catholica exempta à jurisdictione Ordinarij , quin imò ut plurimum supremum jus habet Episcopus titulo Cancellarij Vniversitatis. Hoc ipsū novissimè decretivit Cœciliū Tridētinum sess. 5.c.i. & sess. 25.c. 18. Vbi triviales scholas, Seminaria & Collegia studiorum universalium pro-

videntia & jurisdictioni Episcoporum demandat: hanc vero Carolinam Clemens VI. jurisdictioni Archiepiscopi Pragensis subjicit quoad doctoratus ac magisterij dignitatem conferendam, ut patet ex illius Bullæ copia. At Patres Societatis auctoritate Principis politici amotum volunt ab Universitate Archiepiscopum sibi omnimodam jurisdictionem arrogantes.

Censura vero librorum sive venalium, sive imprimendorum, maxime in concernentibus fidem, est juris Episcopalis & Inquisitorum. Sic habet perpetua consuetudo in Ecclesia Dei. Novissime vero Sacra Oecumenica Synodus Tridentina hanc censuram Summis Pontificibus delatam voluit, qui Cardinalium Congregationi, Magistroque Sacri Palatii ad id muneras constitutis, amplissimas facultates & privilegia concessere: Praecipue Pius IV. Sixtus V. Clemens VIII. quorum auctoritatem voluerunt prefati Pontifices esse praecipuam, cui omnes reliqui sive Ecclesiastici, sive Seculares, & nominatim Universitates omnes subjiciuntur, ut expresse habet bulla Clementis VIII. data 17. Octobris Anno

1595. His verò suam operam navare teneantur Episcopi , & Inquisitores , ut habetur in præfatione ad Indicem librorum prohibitorum facta à deputatione Tridentinæ Synodi. Quod jus a demptum Archiepiscopo Cæsareo ac Regio decreto sibi usurpant Patres Societatis.

At inquisitio & correctio hæretice pravitatis , ubi viget officium Inquisitionis spectat ad Inquisitores , secus est juris Episcopalis : Inauditum verò est Regulares à Seculari Principe postularé ordinarium jus præfatæ Inquisitionis , in plerosque subditos proprij Episcopi . Res est evidentius absurdia , quām quæ indigeat confutatione , & tamen Patres Societatis id juris sibi committi volunt à Principe politico .

Sed jus in scholas triviales Ecclesiæ Cathedralis Pragensis est penes scholasticum hujus Metropolitanæ Ecclesiæ . In reliqua verò totius regni Gymnasia , est etiam penes Decanos & Parochos Archiepiscopo subditos , sic enim habet statutum Ecclesiæ Pragensis .

*Scholasticus Pragensis uti Prælatus*

*Metropolitanae Pragensis Ecclesiæ de-  
causis omnium Rectorum, scholarum Ci-  
vicatis & Diœcesis Pragens. & subur-  
biorum eius tanquam eorum Ordina-  
rius, iudicialiter habet cognoscere, & i-  
psaratione præviâ terminare, rebelles per  
suspensionem à rectoria scholarum com-  
pescendo, ad quem etiam examen seu  
approbatio Rectorum scholarum perti-  
net, &c.*

Quo igitur jure fit tam præceps ir-  
ruptio in omnium Ecclesiastica jura, &  
quidem à Regularibus, invocatâ ad id  
auctoritate politicâ, quâ illorum arbi-  
trio stet totius regni scholarum Re-  
ctores ad Rectorem Vniversitatis re-  
vocare, correctos remittere, loco ac  
regno movere ac proscribere?

Demum exemptio ab omnijudice  
Ecclesiastico, nominatim verò ab Ar-  
chiepiscopo Legato Nato, & jus Ec-  
clesiasticum simul & politicum & ci-  
vile in innuinerabiles personas, quæ in  
causis spiritualibus & mixtis subdun-  
tur Archiepiscopo, eo Ecclesiasticæ  
immunitati magis adversantur, quod  
hæc à Principe politico postulantur.

Sanè

Sanè prudentissimè Sacra Cæsarea atque Regia Majestas id negotij inconsulto Archiepiscopo terminare detretat, imitatus Carolum Quartum, qui in bulla aurea, quâ suam Carolinam Vniversitatem privilegiis donavit septimo Idus Aprilis, Anno 1348. auctoritate regiâ, non pontificiâ, regalia non Ecclesiastica jura ac munera largitus est, in qua præter regiam protectionem, & magnifica dona, quæ promittit, nihil concedit: (præter privilegia, immunitates & libertates omnes, quibus tam in Parisiensi, quam Bononiensi studiis Doctores & scholares auctoritate regiâ uti & gaudere sunt soliti:) sunt Caroli verba formalia: Vide cœpiam.

Id verò efficacius adstruitur ex eo, quod Synodali decreto in toto hoc Bohemię regno sit Concilium Tridentinum receptum, preceptumque in virtute sancte obedientie, ut observetur, quemadmodum testantur acta Synodalia Archidiocesana habita Anno 1605. Porrò si hęc non derogare Ecclesiasticę jurisdictioni volumus, ridiculam faciemus Summi Pontificis totiusque Ecclesię auctoritatem, & per-

Iesuite  
auctori-  
tatē Pon-  
tificis &  
Ecclesia  
faciunt  
ridicula.

niciosissimo exemplo prostituemus Ecclesiastica jura cuilibet temeranda, quod absit.

. Itaque cùm hęc erectio Caroloferdinandę Academię transferat auctoritate politica jura Archiepiscopalia in eum , qui nec est ordinis Episcopalis, nec est ullo jure emancipatus ab Archiepiscopi subjectione , cùm inquam exinde gravissimè minuatur hujus Metropolitanę Ecclesię libertas , nec non & summi Pontificis sedisque Apostolicę auctoritas , haud dubium quin ea annexam habeat excommunicationem latę sententię , Papę reservatam.Hoc igitur titulo ea Carolo-Ferdinandę Academię erectio per sacros Canones Bullamque in Coena Domini detestabilis est. Sed nec qualcumque sit hoc Societatis ( alioquin prudentissimę ac sanctissimę ) abortivum Consilium , satis sincerè Cæsari suadetur. Nam ad speciem desæviunt in Carolinam, quasi rebellem & hereticam,cùm nunc temporis nihil superfit illius , præter Archiepiscopum Pragensem aliasque personas optimè meritas de Deo & Cæsare, & præter illius jura bonaque mobilia & immobilia, ex

quibus Patres Societatis auctoritate  
politica sibi vendicant omne jus, & bo-  
na omnia mobilia & immobilia, hære-  
sis verò rebellionisque sub umbra de- Iesuitarū  
sevitia  
erga Ar-  
chiepisco-  
pū alios-  
que Ca-  
tholicos  
Bohemiam.  
sæviunt in Archiepiscopum Pragen-  
sem, Carolinæ Vniversitatis Caput, a-  
liaque membra Catholica, inque eo-  
rum jura ac privilegia, quæ omnia citra  
ullam culpam ac judicij formam abo-  
lita ac cassata esse volunt, & quidem  
ab eo, qui id juris non habet. Nam ex Similiter  
Monaste-  
riis suis S.  
Benedictū  
excidisse  
volunt,  
quia Ha-  
retici ea  
multis  
annis re-  
tinerint.  
præscriptione ortum ducente ab im-  
pia hæreticorum invasione in jura Ar-  
chiepiscopi, nec minimum juris dece-  
dit ipsi Archiepiscopo, quod utique  
scire debuissent, qui soli in Vniversita-  
te docere præsumunt.

Præterea committitur fallacia, dum  
ex eo quod Rector Collegij Pragensis  
hactenus fuerit caput Academiæ Fer-  
dinandæ, arguunt debere eundem es-  
se caput Carolo-Ferdinandæ, cùm  
longè sit dispar ratio. Nam illa nullum  
episcopale jus contra jura sibi vendica-  
bat, hæc verò id juris præsumit, quod  
Archiepiscopo injustè ademptum in-  
audito exemplo transfertur in unum  
hominem regularem specie propa-  
gandæ Religionis.

*Iesuitarū* Denique negotium videtur invi-  
*ambitio* dix, rixarum, ne dicamus seditionum  
*& domi-* prægnans, iis qui tantam præ se ferunt  
*nandi ls-* sitim dominandi in Cleros ac Popu-  
*bido.* los, concedere tam arbitriam, & ea-  
tenus, ut dictum est, à Principe politi-  
co expostulatam summam omnium  
prærogativarum, exemptionum, ante-  
lationum, favorum & privilegiorum o-  
minum totius Christiani orbis Uni-  
versitatum à jurisdictione ordinario-  
rum nusquam locorum exemptarum,  
nec non vagam & in omnem partem  
ductilem jurisdictionem decernendi,  
& statuta condendi quæcumque spe-  
Etabunt ad lectiones, exercitationes,  
promotiones, titus insignia, morum  
disciplinam & correctionem, & uni-  
versè quicquid ad promovendum illa-  
rum facultatum bonum expedite ju-  
dicatum fuerit, in quos fines nunc à  
Cæsare postulatur jūs ac privilegia juri  
Ecclesiastico ac politico adversantia,  
ut patet.

*Iesuita* Sed de his quæ Politicam & Civi-  
*nolunt in-* lem tangunt jurisdictionem, aliorum  
*est censura.*

*barere Co-* Ut ilius ergo esset inhæreret ac insi-  
*cilio Tri-* dentino. Stere decretis Sacrosanctæ Occume-  
*nica*

nicæ Tridentinæ Synodi, quæ ut fidem Catholicam alicubi collapsam restitueret, restitutamque conservaret, de more universalis ecclesiæ per ordinem episcopalem, cui Regulares tanquam administricula deserviant, id præstari decrevit; ac propterea imminutam Episcoporum auctoritatem restitutam esse voluit, quod cum plurimi Pontifices, tum maximè præstet Pius IV. per bullam præfatam. Quapropter idem Pontifex motu proprio sui pontificatus Anno quinto deputavit Cardinalium Congregationem, qui Concilij decreta observare faciant, sed Patrum Societatis consilium de instituenda dicta Universitate exadverso occurrit consilio Patrum præfati Concilij.

Sed ei dicta ad veram.

Nam sic devolvitur in unum regularem, & clavis scientiæ in toto regno Bohemiæ: ( si demas jus concionandi nec dum invasum: ) & magna pars potestatis jurisdictionis Archiepiscopi, cui tantum integra relinquitur potestas ordinis. Vnde non est mirum, si nuperrimum consilium de fundandis quatuor Episcopatibus in hoc regno

Non ali- exspiraverit, Patribus Societatis inter-  
ser quām ea de facto totam Academiam usur-  
*Hæretici* pantibus, bonaque illius stabilia admi-  
de facto invidunt nistrantibus, & actus publicos ac so-  
in invadunt jura Ec- lemnes in eadem exercenti-  
clesia, sa- bus, inconsulto peni-  
brachij cularis tus Archiepi-  
fiducia. scopo.





## VI.

JOHANNIS MARIANÆ  
SOCIETATIS IESV  
Theologi

LIBRI DE REGIMINE  
SOCIETATIS

## CAPUT VI.

*De Studiis.*

**N** Studiis Societatis defēctus aliquos notabiles cōsidero. Dicām priore loco de Humanitatis, postea de Artium & Theologiae studiis. Homines nostri suscepérunt in se onus docēndi literas humanitatis in principalioribus Hispaniæ locis. Conatus haud dubiè consideratione dignus, quoniam eā ratione adolescentes ad pietatem omnemque virtutem informantur, ne à primis annis vitia eos pessimident: sed magnis res difficul-

quo præ-textu Je-suita literas hu-maniores docendas suscep-tint.

N

tatibus est implicata, cùm nationis nostræ homines non ferè ad hoc studio-rum genus inclinent, & quoniam plerumque bonorum Magistrorum ingens Iesuita laboramus, sic ferè fit ut illi bienium aut triennium literas doceant, qui nec ipsi eas didicerunt, nec discere etiam volunt (qui stultorum mos est) adeoque auditores ab iis barbarimos & improprietas discunt, quibus nunquam postea liberari possunt, sicut etiam alia iis inhérent, quæ in tenera illa ætate iis imprimuntur. Nullum est dubium, quin hodie in Hispania minor Latinæ linguae sit notitia, quām quinquaginta ab hinc annis fuit. Credo ergo, imò verò pro certissimo & explorato habeo, unam principalissimam causam istius causam esse, quoniam Societas nostra Studiorum professionem in se suscepit. Quod si homines bene intelligerent magnitudinem damni ex ista docendi via resultantis, non habeo dubium, quin per publicum decretum scholas nobis adimerent, quemadmodum iam tractari cœpit. Videamus quām probabile foret regimen hoc, si in aliis artificiis permitteretur, ut Sarcinatores ea docerent sub hoc colo-

*Iesuitarū disciplina est principaliſſima causa hodiernæ barbarie.*

*Itaque meritis sunt scholas priuādi.*

*Prætextus Iesuitaræ frivolus & ridiculus.*

colore & prætextu, quoniam illi sint  
viri boni, à quibus novitij seu Tyrones  
virtutem discere queant. Neque ta-  
men Societas prima est omnium Re-  
ligiosorum familiarum, quæ hanc in se  
provinciam suscepere. Nam Benedi- *Quid est;*  
*ctinorum Monasteria scholas publicas*  
*fuisse ex Trithemij Chronicis constat.* *quod fuit;*  
*Ipsū quod futurum*  
Vereor ne idēm ipsum, quod illis, nō- *est. Eccl. 2:*  
stris etiam scholis usuveniat, ut nimi-  
tum nobis adimantur, aut à nobis ul-  
trò relinquuntur. Onus sine dubio est  
intolerabile, cùm tantus sit Collegio-  
rum numerus, quorum cathedræ om-  
nes idoneis Magistris occupari non  
possunt. Antiquitus hominum secula- *Ante ex-*  
tum, qui Grammaticam profiteren- *ortos Ie-*  
tur, quod omnei vitam in uno eodem *sui: as e-*  
studio consumerent, alij in præceptis *summati,*  
excelebant, alij in poëtica, alij in do- *literarum*  
étrinæ varietate. Iam in Societate no-  
stra vix invenitur, qui quicquam isto-  
rum bene sciat. Sæculates verò cùm o-  
mnia loca sibi à nostris præcepta vi-  
deant, literas istas earumque professio-  
nem negligunt. Ex quo fit, ut si qua e-  
veniat necessitas, non sit in Hispania,  
aut difficulter certè inveniatur, qui  
quatuor Latina verba jungere noverit.

Aliquot initæ sunt rationes in Socie-  
tate , ut damnis ejusmodi obviaretur.

*Falsum  
malitani-  
ti reme-  
dium.*

Earum una est Seminariorum Huma-  
nitatis institutio. Haud tamen scio, sa-  
tis ne magna sit Seminariorum illorū  
utilitas , quoniam Studiosi juvenes se-  
gniter in isto Studiorum genere occu-  
pantur , animis in pulpito seu concio-  
nandi provincia , aut in Scholastica  
Theologia defixis. Remedium malo  
foret, si & pauciora sint Collegia , vbi  
Humanitatis studia coluntur , & pro-  
fessores eorum plus honorentur. Nunc  
enim cùm videant , quo quisque sit li-  
terarum huianiorum imperitor , eo  
pluris illum fieri & ad officia promo-  
veri , aut omnes , aut plerique omnes  
abeunt ab ista via , & viam ignorantia ,  
majoris fieri solitam, insistunt. Maxi-  
mæ sàne difficultatis negotium est, ita  
literas istas moderari , ut & sufficient,  
nec aliis disciplinis, quæ Societas pro-  
fitetur impedimentum afferant.

*Pauci in-  
ser Iesui  
tas boni  
Philosophi  
et Theo-  
logi.*

Altiora studia majore curâ tractan-  
tur, quamvis corum, qui præstantes in  
iis evadunt, exiguus fit numerus, si re-  
spiciamus ad tam excellentia ingenia,  
quæ in Societatem recipiuntur , & ad  
otium , quo toto tempore studiorum

gau-

gaudent. Ejus rei causa esse debet, partim quod locus desit, in quo exerceat, quod didicerunt, partim quod fundatum in humanioribus literis non bene jaustum habeant. Scholastica studia sicca sunt, neque toti vitae conveniunt. Et quoniam iis dediti neque Sanctos Patres, neque linguas intelligunt, ut Sacris literis possint incumbere, eo fit ut aut Concionibus sacris, aut otio se dedant.

Aliud in iisdem studiis damnum est, minima Concordia. Suâ quisque viâ ingredi postulat, neque eis quin per vincant obsisti potest. Qua in re duo sunt inconvenientia, quæ quotidiè experimur. Vnum, quod in punctis sive capitibus doctrinæ nullâ faciunt progressionem, neque auctiores fieri possunt. Nam quod alius affirmat, idem aliis negat: quod huic perspicuè verum, idem illi falso videtur: unde fit, ut hominum nostrorum doctrina nihil à Penelopes tela abhorreat, ut quod interdiu texunt, noctu retexant. Alterum inconveniens, quod paucis annis omnia mutantur, non opiniones tantum, sed etiam loquendi modus, usque cù ut exacto sexennio alij alios non

*Iesuite in  
docenda  
Philoso-  
phia ac  
Theologia  
parū con-  
cordes.*

*Gaudent  
novitatis  
bus.*

intelligent, nec illi modò, qui reliquerunt Scholas & longo intervallo ad eas revertuntur, sed etiam qui continenter in Scholis studiisque manent. Hi enim non intelligunt eos, qui ex alio aliquo veniunt Collegio, ubi studuerunt, aut novum Philosophiæ vel

*Verum e-  
ius mali  
remediū.*

Theologiæ cursum prælegerunt. Quidam ad ista aliaque inconvenientia evitanda unicum remedium fore putant, si tam Theologiam, quam Philosophiam docentibus unus certus præscribatur Auctor, quem discipulis explanent, ita ut ab eo discedere non audiant, saltem tantisper dum in docendo plures annos consumperint. Ejus sententiæ rationes hic exponam, cum in hoc capite vel maximum sit momenum ad studia nostra pro eo ac par est dirigenda. Primum omnium nostri in una doctrina iisdemque opinionibus magis essent uniti & concordes: quæ res potentissima est ad factiones & dissensiones, quæ iam incipiunt, excludendas: Neq; verò satis est præcipere, ut S. Thomam in Theologia sectentur (quemadmodum in Constitutione Societatis magisque serio in Quintæ Congregationis decreto, in libro denique Ge-

*Ratio pri-  
ma.*

Generalis Aquavivæ de ratione studiorum præcipitur ) quoniam unusquisque S. Thomam velit, nolit, in opinionem suam pertrahit, qua in re magnam lectionum suarum partem consumunt, quod jam aliud novi damni genus est: ut hic prætereat multas quæstiones, quæ hodie agitantur S. Thomæ temporibus ignoratæ, quocirca in inali hujs medicina aliquanto amplius progredi convenit ac tentare, si magis uniri queant præscribendo aliquo S. Thomæ interprete, à cuius sententia ordinariè discedere eis non licet, saltem propter priuatum suum judicium.

Deinde, istâ viâ securius incederent, neque in novitates interdum præjudiciales ac periculosas prolaberentur. Cùm enim luxurient ingenia atque insigniri gestiant, semper aliquas saltem novas inquirunt semitas, unde se præcipitent, nisi eis libertas istâ suas ac novas opiniones docendi penitus adimatur. Fidem huic ſei fecerint turbæ & clâffica, quæ nos quotidie inquietant, & boli illi, quos deglutire & concoquere cogimur.

Ad hæc studiosi juvenes præter

*Ratio III.*

quòd istâ viâ doctrinam securam , & à multis tritam sequentur, plus etiam & majori cum fundamento scient. Nam plerumque cuius typis impressi sunt libri Theologici, doctior est eo, qui jam primum ad docendam Theologiam accedit , & exactius res considerat, & alias cum aliis connectit , in quo quidem sunt omnia ad Theologiam Scholasticam & Philosophiam pertinentia.

*Ratio IV.* Præterea isto modo opiniones, quæ magis probabiles & Societati congruentes viæ fuerint , multa cum suavitate, ac sine violentia illa introducentur, quam in promulgatione & executione libri illius de ratione studiorum in principio experti sumus , & quotidie Doctores erunt auctiores. Nam aliud aliud argumentum tuendis illis opinionibus excogitabit : quod contra nunc usuvenit, ut quod aliis ædificat, alius diruat, neque illa opinio vites acquirat : nihil enim aliud nostri est operis, quam texere & retexere. Multas jam in scholis nostris opiniones ab hac causa invaluisse video , quæ quondam pro peregrinis , insolentibus ac falsis habebantur.

*Ratio V.* Hoc amplius, ista ratione duplo plus, quam

quàm nunc, doceretur, & partes Summae Theologiae S. Thomæ intra quadriennium, velut desideratur, absolvī, & numerus Quæstionum, quas liber de ratione studiorum singulis doctoribus præscribit, percurri posset, quod propter eam, quâ hodie utimur, rationem omnino impossibile videtur.

Accedit quòd hoc modo dictationibus supersedebitur, adeoque valetudini auditorum consuletur, quorum multi eam affligunt atq; perdunt scribendo, quæ dictantur: lucrificent etiam sumptus, qui fiunt in librarios sive exscriptores, inque vecturam, cùm locum mutant scripta sua secum portant. Nec enim jam est adolescentulus, qui non habeat tantum dictationum, quod capsam impleat: per quam quoque viam pedetentim Proprietarij evadimus. Tempus etiam, quod jam excipiendo dictata scribendoque consumitur, legendis bonis auctoribus impertiri auditores possent, quâ quidem ratione multò doctiores fierent, quàm per Magistrorum dictata.

Præterea ipsorum Magistrorum minoretur labor, & augeretur eruditio, quod enim colligendis & scribendis.

suis lectionibus tempus impendunt, in majoribus studiis, puta S. Scripturæ aut eruditionis Ecclesiasticæ in qua linguis consumere, subinde certè aliquid operæ suæ ad ea conferre possent, cuius rei fructus esset, ut exuerent Barbarie in illam, quæ hodie in Hispaniis viget.

*Ratio VIII.*

Post autem alij alios intelligent, tametsi in diversis collegiis aut provinciis studuerint, & illi, qui hodie student, cum iis, qui viginti aut triginta annis priùs studuerunt, easdem opiniones iisdemque terminis seu loquendi generibus tractatas videbunt, nec vel novæ quotidianæ Questiones, vel in veteribus questionibus nova & peregrina loquendi genera excogitabuntur, velut nunc fit, quoniam ingenia gaudent libertate, nec ad certam docendi formulam alligantur.

*Ratio IX.*

Huc adde, quod eodem modo ceteræ Religiones consecuti sunt, ut suis doctoribus inter ipsos conveniret, Dominicanis nempe in S. Thomæ, Franciscanis in Scoti, Carmelitanis in Bachonis doctrina. In principio nitidum easdem, quas hodie nos Iesuitæ, difficultates experti sunt, nec meliorum

rem invenerunt viam , quām ut cer-  
tum suis auctorem pr̄escriberent , à  
quo dissentire non possent , quod qui-  
dein institutum in principio rigidiùs  
vidēntur custodisse , quām hodie , cūm  
eis permittunt , ut suas lectiones di-  
ctent , modò ne ab auctore quem am-  
plexi sunt , discedant .

Postremò in Vniversitatibus Ca- Ratio X.  
thedras S. Thomę , Scoti & Durandi  
institutas videmus , eo consilio , ut ap-  
paret , ut doctores istis tantū aucto-  
ribus uterentur , & excluderentur in-  
commoda , quæ hodiè experimur , quæ-  
que illos quoque Vniversitatum con-  
ditores expertos fuisse consentaneum  
est . In Academia Salmanticensi lex  
vetus est , ne Magistri quicquā dictent ,  
velut Antonius Nebrissensis in quadā  
Repetitionum suarum affirmat . Con-  
fusio , quam hodiè ex scriptis dictatio-  
nibus nasci videmus , movisse eos vide-  
tur ad sanciendam illam legem , ut dā-  
no illi obviarent . Rex denique Catho-  
licus Philippus I L re multis consulta-  
tionibus agitata decrevit , ut Magistri  
ad S. Laurentij Scorialij libros pr̄ele-  
gerent , dictando autem supersederet ,  
idque hodiè adhuc observari audio .



## VII.

DANIELIS HOSPITALII  
AD REGES PRINCIPESQUE  
CATHOLICOS

## CONSULTATIO

De causis & Modis conservandæ  
& amplificandæ Socie-  
tatis Iesu,

Vt perpetuò durare, deque Ecclesia  
Dei & Regnis ac Rebus p. Chri-  
stianis præclarè semper mereri  
possit.



I quisquam est, qui Societa-  
tem Iesu à *Divo Ignico* sive *I-*  
*gnatio Loyola* conditā & con-  
stitutam, & Apostolicæ Se-  
dis auctoritate cōfirmatam,  
ingentes Ecclesiæ Dei om-  
ninoque

ninoque generi humano utilitates attulisse, eāque re optimi ac maximi cuiusque benevolentiā, favore & auxilio dignissimam esse censet, in his ego nomen profiteor meum, ac nato nemini de studio erga illam ejusque conservandæ & amplificandæ cupiditate nec tantillum concessero. Verū tamen nō minimæ cautionis esse intelligo, ne quibus factum volumus, ultrò etiam noceamus, & quos complectimur, imprudentes strangulumus. Est enim, si verum quærimus, alia reata & laudabilis erga alios benevolentia, alia vitiosa ac turpis. Qui Iesuitis ea cupit adesse, quæ cùm ipsis, tum cæteris ad salutem esse possunt, abesse rursum, ex quibus meritò sive ipsis, sive aliis corruptelam exitiumque metuas, ejus enim verò benevolentia & viro & sapiente gratoque digna est. Sin autem quicquid ipsis libet, contingere eis optat, parum omnino pensi dicens, quod id nec ipsorum, nec aliorum saluti expeditat, minimè dubium est, quin id à Muliebri quadam aut puerili benevolentia proficiscatur, quæ scilicet non nisi voluptatis alicuius lenocinio conflata sit, quod quis Iesuitis inde à primis pueritiæ annis adsueverit, corumque blanditiis & obsequiis delinitus nihil ipsis præter animi sententiam eyenire, eos albæ gallinæ filios esse, ac quicquid contigerint,

rosam continuò fieri impehse concupiscat. Sic porrò animis affecti exemplo suo verum faciunt, quod ait Seneca: *Familiariter domesticā adspicimus, & semper judicio favor officit.* Quisquis enim sive se ipsum, sive alios amat, non aliter cœcutit & alucinatur, quam in cuius oculos suffusus humor luminis acie obtundit, velut ex Platonis sententia Plutarchus disputat. Ad hoc ergo exemplum, qui Iesuitas amat, longè ille abest, ut eos *humana matre natos meminerit, humano patre,* quibus idem ipsum, quod multis aliis Religiosarum familiarum hominibus usuvenire queat, ut nimirum partim eos e*vi longinquā* vetustas immutet, partim res ex sententia fluentes, opes, honores, Principumque ac Magnatum gratia depravet, in iisque veteres artes ægrotent ac prorsus tandem perimantur. Neque tamen istius notæ homines, nisi palam insaniant, se Iesuitarum res penitus perspectas habere, aut Societatem eorum plus amare sibi persuadebunt, quam qui unus omnium diutissimè in ea vixerit, eamque per annos amplius quinquaginta docendo ac scribendo illustrarit. Is est *Pater Iohannes Mariana*, celeberrimus ætatis nostræ Theologus & Catholici Regis Historiographus, cuius summa virtus, integritas, in scribendo ac loquendo libertas, prudentia & li-

teræ

teræ orbi jam universo, præcipueque Regibus ac Principibus multò sunt notiores, quām ut cujusquam prædicatione commendari debeant. Is in libro suo *de Reginine Societatis Iesu* ( quem non ut in vulgus exiret scripserat, sed ut privatim Iesuitas de Societatis conservandæ & à maturo interitu vindicandæ rationibus admoneret ) *Claudij Aquaviva* ambitione totum imperij formam immutatam esse, & in Tyrannide tētrāmain degenerasse, eaque ex re Societatem delatoribus & adulatoribus plenam esse, neminemque Sociorum non in Summo metu ac molestia vivere dolentissimè conqueritur: eumque nimis vera scribere *Pater Floravantius*, & ipse Societatis Theologus ac summo Pontifici à sacris Confessionibus summo cum animi sensu agnoscit. Nec non idem alij Iesuitarum, qui veterioris notæ sunt, ingenuè apud amicos confitentur. *Mattheus quidem Greuterus Argentinensis*, qui nunc Romæ imaginibus in ære incidendis vitam tolerat, de *Patre Conrado Vetter* ( quo nemo omnium in Germania magis Hæreticos agitavit, quorum ille summa cuin gratulatione nonagenario major non ita pridein decepsit) id eum minimè obscurè adversum se tulisse testis est. Sæpe enim amicis narrat, cùm adhuc adolescens ad eum venisset, ei que

suum consilium de nomine Societati datus  
 do aperuisse, sibi totidem ferè verbis ab eo  
 responsum fuisse: *Magnam' equidem tibi gra-*  
*tiam habeo, qui tam bene de Societate nostra existi-*  
*mes, ut in eam te quoque cooptari expetas. Verum*  
*ego mihi minimè hominis ingenui aut boni viri*  
*officio fungi videar, si eum errare patiar, qui tanta*  
*de re mecum deliberare, meoque uii consilio volue-*  
*rit. Quod ergo te, si Iesuita fias, inter meros Ange-*  
*los etatem acturum spe & opinione precipis, na te*  
*plurimum fugit ratio. Si enim experimentum ca-*  
*pias, pol tu extreme nequissimæ Cacodemonas ma-*  
*gno numero inveneris. Ego quidem me Iesuitam*  
*esse gaudeo, neque hoc vita genus cum quocumque*  
*alio mutatum velim, bona etiam spe sum fore, ut*  
*Deo propitio meam in eo salutem operari beato-*  
*que vita fine quiescere possim: nemini tamen alijs,*  
*ut Societati nostra se suamque etatem committat;*  
*auctor esse audeam, quippe quam sui tam dissimi-*  
*lem factam esse, & ab ea, qua etum erat, quando in*  
*eam me intuli, usque eò degenerasse videam. Sed*  
*neque summum Pontificem nostrum opti-*  
*mè erga Societatem animo affectum ac re-*  
*rum ejus apprimè gnarus esse meritò quis-*  
*quam dubitaverit. Hic tamen aperte fert;*  
*Generalis Iesitarum imperium esse Despoticum,*  
*sive herile, hoc est, Tyrannicum, & bono*  
*civis meritò invisum. Nemo enim nisi im-*  
*probus Tyrannidem in homines ingenuos*  
                                   *ac ho-*

ac bonis natos non cane pejus odiſſe atque exſecrari potest. Dum autem Tyrannidem in eo imperio Pontifex agnoscit, eadem operā fatetur, ei adesse illa, ſine quibus ea imperij forma ſubſiſtere & coherere non potest, aſſentatores puta & exploratores ſeu delatores: quos in Societate pro necessariis haberi Mariana diſertim conſitetur. Itaque hodiernum Imperatorem nihil hac quidem in re à Pontificis judicio diſcrepare intelligimus, quando ſe etſi Societatis amantiffimum, Iefuitis nihilominus, iis puta, qui adulatores & delatores ſunt, iraſci poſſe proſite- tur: qua de re veteranus Iefuita & Poloniæ provincialis *Johannes Argentus* in ſuo pro Ieſuitis Apologetico ad Poloniæ Regem cap. 7. ita ſcribit: *Non est rationi conſonum pro uno, nacente innocentes multos condemnare: At prudenteris est, optimam illam mentem induere, quam Serenissimus Archidux Ferdinandus ſe induiſſe declaravit, cum Societatis hominibus ſe iraſci poſſe, Societati iraſci non poſſe pronunciavit.* Itaque hujus primarij Iefuitæ, atque ipsius etiam Imperatoris judicio prudentiſſimus quique & optimæ mentis ſi minuſ Societati, ſaltem Iefuitis iraſci potest: cui conſequens eſt Ieſuitas inveniri, qui bonorum iram factis suis mereantur. Quis igitur jam uſque eo cæcus & amens, ac non tam Societatis, quam ſui

ipfius amans sit , ut se solum recte Iesuitas novisse , & propter virtutes ac merita erga Rép.amare, reliquos omnes , ac nominatim Pontificem & Cæsarem, istosque veteranos Iesuitas Marianam , Floravantium , Vetterium & Argentum, aut cæcutire in Iesuitarum rebus , aut minimè candidè pretium operæ illorum statuere persuasum habeat ? Ego quidem pro vero ac germano amore, quæ erga Societatem Deo teste profiteor , optimè de illa meritum me puto, si operâ meâ annitar, ut sublatis illis, quæ Pontificem, Imperatorem, aut quemcunque bonum in Societatis hominibus possunt offendere , non modò ab omnibus bonis vereque Catholiceis amentur Iesuitæ , sed & merito ipsorum amentur , eumque erga se amorem illorum stabilem ac perpetuum fore ipsis exploratum sit , ita ut Christianissimus Imperator posthac non modò Societati, sed nec sociorum cuiquam succensere possit. Hoc autem non aliis modis confectum dare postulo, quam quos D.Ignatij institutis , moribus & verbis consentaneos videmus : de quo in vita ejus Maffeius scribit, dicere solitum : *Quibus artibus , quove Spiritu excitata & conflata est Societas , eodem profecto alenda & conservanda est.* Censuit nimirum si, ut sunt humana, temporis longinquitas non nihil corruptelæ in Socie-

Societatem invexisset, atque ab artibus illis illoque Spiritu, quo primum constata fuerat, eam adduxisset, aliter diu salvam ac vitalem esse non posse, nisi ad pristinas artes ac nativum & primigenium, ut ita dicam, Spiritum retraheretur. Quæ porro artes, quive Spiritus fuerit, quo Societatem Ignatius primum constavit, id Masseius passim explicat, & duobus hisce capitibus complectitur, Fugâ Ambitionis & Avaritiae. *Omnis* (inquit) *honoris gradus à Spiritu humilitatis ac paupertatis,* quem profitetur *Societas Iesu, vehementer abhorret*, lib. 2. cap. 18. *Providit* B. Ignatius quantum *ingenio & cogitatione* assequi valuit, *cum ut ceteris vitiis, tum verò ut Avaricie & Ambitioni, que* *duæ sunt perniciöissime mortalium pestes, omnino obstrueretur aditus, veraque Humilitati & Paupertati quam maximus & maxime diutinus homines ab omnibus haberetur,* lib. 2. cap. 20. Si qui ex Sociis B. Ignatij factâ potestate se ad publica spectacula licita cōferrent, eos ipse etiam arg, etia jubebat sine ullo arrogantiæ aut levitatis indicio modestiam ac submissionem tenere, cedere omnibus, & insimul semper locum eligere, lib. 3. cap. 6. Præterea quā exactè suum ipse institutum observare & exemplo Iesuitas eadem docere consueverit, non uno loco Masseius commemorat. Verbi gratiâ lib. 3 cap. 5. *Ab omni fastu & moribus imperiosis vehementer Ignatius abhorrit.* At-

loquendi ejus causâ nihil erat necesse tēpus opportūnum aut molles captare aditus : qualibet adiūsses horā, sive corpore melius haberet, sive deterius, & accipiebat benignè & patienter ad finem usque, sine interpellatione audiebat. Et lib.3.cap.1. Peregrinis hominibus conditionem ipso interprete (quod multūm apud Principes auctoritate valeret) in Aula quarentibus, negabat sibi nisi cum summi regis Aula rem esse: ad eam si aditum optarent, daturum se operam, quantum labore ac precibus assequi posset, ut essent in intimis Regis amicis ac familiaribus. Et lib.3.cap.8. Voluntariam paupertatem, quam ille Religionis Murum appellabat, ad extremum usque constantissimè coluit. Et lib.3. cap.9. Cūm lege cavisset, ne quis è nostris vel exsequiarum, vel sacrificij, vel cuiuspiam omnino mysterij nomine pecuniam aut eleemosynam ullam acciperet, ne dum cogeret : eam ipse legem diligenter sancteque in omni vita servavit, neque commisit unquam, ut (quod vitandum est maximè) specie pietatis quæstum facere videretur. Ac tametsi operarium suā mercede dignum, neque nullum ad navādam utilem Reip. operam in rerum victui, cultui, studiisque necessariarum copia momentum esse intelligebat, sedulō tamen cavit, ne plus quam sat sit, in ejusmodi rerum præsidio confidere videretur, adeo ut Hierosolymam profecturus nec viaticū, nec comitem admittere voluerit, quod à diuinā

*vina providentia* (ait Maffei) *pendere usque-*  
*quaque cuperet. Perspiciebat enim, si peregrinanti*  
*sibi quippiam adversi evenisset, fieri non posse,*  
*quin aliqua saltem ex parte comitis præsidio fidei-*  
*que consideret: proinde quicquid in eo spei loca-*  
*set, id utique ex ea detractum iri fiducia, quam to-*  
*tam in uno Deo clementissimo parente ac rectore*  
*vellet esse repositam.* Eundem in S. Xaverio  
Spiritum, eademque artes fuisse, idem Maf-  
feius sic testatur: *Omne commeatus & viatici*  
*genus in Indias ad predicandum Christum profe-*  
*cturus rejicit, cum ita diceret: suscepto paupertatis*  
*voto, & unius Dei causam agenti sibi nequaquam*  
*esse de crastino labarandum.*

Sic ergo habemus, quibus artibus D. Ignatius Societatem suam duraturam & incre-  
menta sumturam existimarit, si nempe socij  
sui ab omni superbia, ambitione, fastu & mo-  
ribus imperiosis vehementer abhorreant, si  
omnibus cedant, & infimum semper locum  
in confessibus eligant, si nihil sibi cum Prin-  
cipum Aulis negotij esse velint, neque con-  
ditionem aut locum apud Principes qua-  
rentibus interpretes se aut precatores præ-  
beant: si Avaritiæ etiam suspiciones fugiāt,  
& voluntariam paupertatem constantissi-  
mè colant: si de crastino non nimis labo-  
rent, neque fiduciam in commeatus aut via-  
tici abundantia collocent, multò ininùs au-

tem specie pietatis quantum faciant ac distescant.

Nemine in proinde intelligentem dubitaturum arbitror, si nunc S. Ignatius in terris exsisteret, quin magnopere ei probaturus sim meam de conservanda & amplificanda ipsius Societate sententiam, nihil aliud, quam omnem à Societate Avaritiae & Ambitionis quam culpam, quam suspicionem excludendam proculque habendam esse censentis. *Omnium* quippe, qui ad Rempub. accedunt rationes non veritate solum, sed etiam Fama nisi censebat Ignatius, velut idem Maffeius auctor est. Apostoli enim Pauli monitum est, ut *Provideamus bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus, utque ab omni mala specie nos abstineamus*: hoc est, ut non esse tantum, sed etiam videri boni velimus, & ne cui de nobis suspicioni locus sit, accurate cavemus. Nempe unaqueque arbor de fructu suo cognoscitur, & tanti quicque quod dicitur, facere homines solent, quanti eum, qui dicit estimant. Itaque nemini magis, quanti ab aliis fratetur, curandum est, quam qui aliorum utilitati consulere cupit. Talis enim effugere non potest, quin quantum de existimatione sua, tantum de aliorum salute desperdat. In quam sententiam D. Augustinus scribit: *Non sunt audiendi viri sancti, quando reprehensa in aliquo*

aliquo negligentia sua (per quam sit, ut in malam veniant suspicionem, unde suam vitam longè abesse sciunt) dicunt, sibi coram Deo sufficere conscientiam: existimationem hominum non saluum impudenter, verum etiam crudeliter contemnentes, cum occidant animas aliorum, sive blasphemantium viam Dei, sive etiam cum excusatione imitantium non quod vident, sed quod putant. Proinde quisquis à criminibus flagitorum atque facinorum vitam suam custodit, sibi beneficit: quisquis autem etiam Famam, & in alios misericors est. Nobis enim necessaria est vita nostra, aliis Fama nostra.

Et Avaritiae quidem excludendæ modus tribus huius videtur partibus contineri. Primum, si Domus probationis omnes tollantur, tanquam contra D. Ignatij mentem præterque Societatis leges institutæ, ac Novitij eodem profus modo edacentur, quo apud religiosas familias cæteras solent, quemque ipsi Iesuitæ à D. Ignatio traditum bene diu servaverant. Ut enim libri sui capite quinto Mariana demonstrat, contra mentem D. Ignatij & contra statuta ordinis introductæ sunt Domus probationis, ubi Novity exquisitis epulis ac fructibus pascuntur, variisque deliciis & plurimis commoditatibus adsuefiunt: eo que fit ut animi magna partis Iesuitarum sint amantes deliciarum & intolerantes laborum ac molestiarum, adeoque per-

dibus iter facere & frigus estumque tolerare nolint. Hunc porro gravissimorum damnorum cum temporalium, tum spiritualium Societati fontem & causam esse idem Mariana disputat. Quod enim ad temporalia attinet, primùm nimio numero Laici seu Coadjutores temporales admittuntur : qua de re cap. 7. & 8. Marianæ verba sunt. Societatem perdit nimia Laicorum multitudo , cum quasi dimidia Societatis pars sint Laici , quoniam nostri volunt Novitios & studentes in nimio otio educare, neque ulli labori admovere , & quoniam degignantur ab aliis Monachorum ordinibus quicquam discere. Ordinariè autem seu plerumque Laici nostri sunt parum rationis capaces , ingenitis asperis, veient ex officina aut ab aratro profecti , laboris etiam fugitantes, ita ut unus novitus tantum operis faciat ; quantum duo aut tres Laici , cum sāmen duo Laici tantum consumant , quantum tres Sacerdotes , quippe qui multum comedant , multum bibant , multum rumpant aut frangant , in faciēdis deniq; impensis animosi sint non aliter quam si Comitum essent filii. Deinde res hæc grandi ære alieno Societatem obruit , quod cap. 5 Mariana queritur, qui etiam cap. 8. ita damnum hoc exsequitur : Societas ingenti ære alieno est obruta , ita ut in sola provincia Toletana plusquam 250. millia ducatorum debeamus : nec enim facimus , quod aliis fatademus & precipimus , ut me-

nt metiamur redditus nostros, nec plus expendamus quam possidemus. Quando adhuc valde exiguae erant facultates nostrae, nihil alieni aeris habebamus: nunc autem dittiores facti debitibus penitus obrui-mur. Præterea ista Novitiorum educandi ratio eos reddit administrandæ rei familiaris imperitissimos, velut ex his Marianæ verbis cap. 5. intelligi potest: *Nostri nunquam didicerunt esse homines, ac propterea non aliter, quam bestiæ, ab aliis curari necesse habent.* Quippe qui in Novitiatu suo ad nullam rei familiaris partem adhibeantur, itaque habeantur conclusi, ut neque eos videant, qui sunt ejusdem religionis, neque ab illis videantur. Tandem ex eadem cau-sa multi Sociorum valetudinis jacturam faciunt, aut etiam præmaturè vitâ carent, quoniam ductâ in Novitiatu consuetudine, diu multumque comedunt, neque tamen quicquam operis faciunt contra mentem & praxin D. Ignatij, ut cap. 5. Mariana queritur, cuius ibidem hec quoque verba sunt: *Nostri non ægrotant, neque moriuntur quia nimium laboraverint, sed quia intemperantiâ cibis se repleverint ac delicate nimis vixerint.* De spiritualibus vero damnis indidem oriti solitis ex his Marianæ verbis, quæ eodem capite quinto leguntur, judiciū fieri potest. *Nostri Novitiis educandis minimè satisfaciunt statutis Societatis, quæ jubent Novitiis probari peregrinationibus, hospitalium visita-*

tionibus & ministerijs servilibus. Nam talia aut omnino pretermittuntur, aut defunctorie tantum ac dicas causâ, seu pro forma, ab eis praestantur. Itaque humilitatem, caritatem, patientiam aliasque virtutes potius speculari seu meditari, quam opere ipso exercere discunt.

Alterum excludendæ Avaritiae caput est, ut qui Iesuitarum professi sunt, in domibus Professis, non in Gymnasio aut scholarum Collegiis vivant, neque eorum redditus consumant, sed paupertatem, quam uoverunt, bonâ fide colant, & ex stipe ostiatim corrugata vicitent. Quod contra nunc fieri in Epilogo Mariana significat: *Major pars Iesuarum, qui quatuor vota professi sunt, non servant paupertatis votam, cum vivant in Collegiis eorumque redditus consumant.* Isti enimverò sic se à Seneca compellari rectè statuerint: *Est intollerabilis res poscere nūmos & contemnere. Indixisti pecunia odium. Hoc professus es. Hanc personam induisti: Agenda est. Iniquissimum est te pecuniam sub gloria egestatis acquirere.*

Postrema Avaritiae pellendæ ratio est, ut Collegia certis & statis vestigalibus contenta sint, & eleemosynas nec petere à quoquam, nec accipere audeant, ita ut si verbi gratiâ civitas quæpiam quinquaginta Iesuitarum operam habeat necessariam, in singula capita octoginta floreni vel aurei statim

ac per-

ac perpetui reditus statuantur, in bibliothecam trecenti, totidem in sacram supellectionem, certa item summa in Valetudinarium, in sarta tecta ædium, quæque alia res poscet, ut omnino sibi ac necessitatibus suis abunde provisum, nec de ulla re ad victum, cultum & tectum, tum etiam ad operam docendæ juventuti & saluti animarum navandam necessariâ sibi laborandum fore intelligent. Si quorum Collegiorum majora sint vectigalia, ea sive ad alendos pueros literarum studiosos, quibus necessaria non suppetunt, sive ad scholas in aliis ciuitatibus instituendas Episcoporum (non autem P. Generalis Præpositi) auctoritate converti possunt.

Hoc modo si à Societate exsulet Avaritia, ut scilicet necessariis ad vitam & ad operam Dei gloriæ animarumque saluti navandam contenti sint, primùm omnium malo illo vacabunt, quod opibus & divitiis, hoc est, rerum supervacuum copiæ perpetuò ferè annexum invenitur, In societate puta, sive plura possidendi desiderio Nunquam improba spei (ait Seneca) quod datur, satis est. Eo majora cupimus quo majora venerunt, multaque concitator est avaritia in magnarum opum congestu collocata, ut flammæ infinito acrior vis est, quo ex majore incendio emicnit. Aequè ambitio

non patitur quemquam in ea mensura honorum  
consistere , que quondam ejus fuit impudens vo-  
tum. Cui assenso satis fuit, quod optanti nimium  
videbatur? Tu ista credis excelsa, quia longe ab il-  
lis jaces : ei vero, qui ad illa pervenit, humilia sunt.  
Mentior nisi adhuc querit ascendere. Istud quod  
tu summum putas, gradus est. Propter hoc peri-  
culum , supervacuarum opum desiderium  
recidere sic à Spiritu sancto monemur. Pro-  
verb. 23. *Noli laborare, ut diteris, sed prudentiae  
tuæ ( id est , in acquirendo industriæ ) pone  
modum. Ne erigas oculos tuos ad opes, quia facient  
sibi pennas quasi aquilæ, & volabunt in cælum.* Id  
est, quia oculi tui sive cupiditates tuæ ad al-  
tissima quæque ferentur, nec unquam quan-  
tiscumque opibus satiari poterunt. *Infernus  
enim & perditio nunquam implentur, similiter  
& oculi hominum insatiabiles.* Proverb. 27.

Deinde plus multò temporis Iesuitæ ha-  
bebunt, quod literarum studio, & sacris me-  
ditationibus impendant , cùm causa nulla  
sit futura ut ad captandam Magnatum, divi-  
tum, orborum , præcipueque opulentarum  
viduaruin gratiam , & ad inescandos inque  
gregem suum pelliciendos peculiares aut  
formulos adolescentes omnem cogitatio-  
nem, studium & laborem suum conferant, in  
eoque dies & noctes occupentur.

I I I. Multò plus in literis quæ sacrīs, quæ  
profa-

profanis proficiens, cùm tempus omne studiendo ac meditando consument, eoque pacto longè pluribus in omni disciplinarum genere eximiis viris Societas eorum illustrabitur, & multò majores Ecclesia utilitates ex ea percipiet.

I v. Non magnoperè satagent, ut Principum fiant Confessarij, cùm ea in re nec ipsis, nec Societati quicquam seri aut meti intelligent, quippe qui jam habituri sint omnia, quæ vitæ usus poscit, & quicquam præterea cùm petere, tum accipere ventur.

v. Neminem Principum aut Magnatum nec privatim nec publicè adulabuntur ad gratiam eorum colligendam, cùm inde boni nihil scilicet exspectent. Ita nec aliis exemplo erunt ad gratiam Principum fœdis assentationibus colligendam.

v.i. De fama & existimatione aliarum religiosarum familiarum minimè detrahét, sed omnes potius commendabunt & honore ac reverentiâ prosequendas curabunt, indeinque eis officij genus ab illis vicissim præstabitur. Neutris enim causa erit, cur alios velut quæstui suo obstantes impedirent.

vii. Alios insignes in literis viros nequaquam existimatione suâ exuere volent,

nec à docendi provincia submovebūt, quippe quos bene audire numeroque discipulorum sine ullo Societatis damno florere posse intelligent.

VIII. Nullis utentur inimicis, nec alios homines aut doctos aut religiosos experientur infestos, sublatâ videlicet æmulationis & invidiæ materiâ, mutuæque detractionis vel obtrectionis occasione.

IX. Multò meliores inque Philosophicis ac Theologicis studiis præstantiores facient discipulos, quippe qui sive apud ipsos, sive apud alios Magistros solidiora in humanioribus literis fundamenta jecerint. Nunc enim, ut Mariana scribit cap. sexto, *q̄ literas in Societate docent, qui eas neque didicerunt unquam, neque discere volunt, cùm eas contemni ac literatos jacere, nulloque ferè numero haberi in Societate videant: unde porrò idem fieri queritur, ut per paucos Societas bonos Philosophos ac Theologos habeat, nullos excellentes Concionatores, nullos Ecclesiasticarum rerum, nullos humaniorum literarum peritos, ut ejusdem cap. 14. videre est.* Itaque apud Transalpinos eum, qui benè sit in Græcis ac Latinis scriptoribus versatus, pro Hæretico habere contingit, quod satis exploratum sit, Iesuitarum auditores in Hellade ac Latio hospites esse, nec ferè nisi Pontanos, Raderos, Bidermannos, Famia-

*Famianos, Gallutios, Maffaios, aliosque semidocetos & semibarbaros nugarum scriptores cognitos habere.*

x. Nihil villarum, fundorum aut rusticorum prædiorum habere volent, aut poterunt, ademtâ eis omni de rebus ad vitæ usus necessariis cogitandi necessitate.

x i. Aberunt à fastus ac superbiæ periculo, ut rectius se colligere & Humilitatem religiosamque modestiam, quam profiterentur, opere ipso præstare possint. Nunc enim ut Mariana cap. nono experientiâ compertrum scribit, *prædia rustica causa sunt, cur Iesuitis animus accedat parum humilis, & parum spiritualis.*

x ii. Nimio Laicorum numero non gravabuntur, quoniam opera eorum ad prædia rustica non requiritur, in Collegiis autem domestici ministerij partes Novitiis, iisque qui literis operantur, mandari poterunt: quod ex multiplici Societatis usu futurum Mariana cap. 5. & 7. demonstrat.

x iii. Vix ullam jure cum aliis experiundi seu litigandi occasionem habebunt, neque causis eorum tribunalia perstrepen, quoniam scilicet neque hæreditates ulla captabunt aut persequentur, neque prædiis abdicatis ulla de re cum vicinis ambigent, quemadmodum nunc quotidie, Romæ præ-

sertim, eis usuvenit: ubi hoc etiam ab Illusterrissimo Cardinali *Marcello Crescentio*, cum Cameræ Auditore in ageret, aliisque juri reddundo prefectis observatum est, et si per sepe causâ cadant Iesuitæ, nunquam tamen eos animum inducere, ut veris victos se agnoscant, suamque causam minus justam faciantur, quin invidiosissime de ludicibus querantur, velut in alteram partem quo in clinatioribus, sibiique sub eis parem dimicationem fuisse negent.

xiv. In suo posthac ære esse poterunt, nec alienos pascere nummos necesse habebunt, quoniam nec prædia rustica, nec tantum otiosorum hominum, præcipueque Laicorum alent. Ut enim capp. 5. & 8. Mariana monet, Societas ingenti ære alieno nunc est obruta, ita ut *in sola provincia Toletana plusquam ducenta quinquaginta ducatorum millia* debeat: cuius rei præcipuas esse causas ait, *quod Novity & Studentes in nimio otio ac deliciis edacentur, neque ulli labori admoveantur.* Hinc enim fieri, ut animi magna partis Iesuitarum sint amantes deliciarum & laborum ac molestiarum intolerantes, adeoque pedibus iter facere & frigus astumque tolerare nolint: ut etiam diridia quasi Iesitarum pars sint Laici, homines plerumque rationis parum capaces, velut ab officina aut aratro profecti, qui honorem parvi faciant & labores

bores refugiant, multum tamen interea comedant; multum bibant, multum corrumpant, infaciendis vero impensis animosi sint non aliter ac si Comitum essent filij: Eo accedere, quod litium quoque impensis vehementer Societatis facultates imminuant quotannis quippe in Lites & vecturas librorum ac literarum plusquam quinquaginta ducatorum millia in Societate sumti fieri.

x v. Curâ collegiorum, in quibus convictores pueri aluntur, posthac se abdicabunt & oneri isti omnium ingratissimo, nec minimum lubrico & suspiciose, hominibus quidem certe tranquillitatem & quietem animi consequantibus vehementer adverso, sacerdotes, aut quemvis alium succedere patientur. Siquidem causa erit ademta, cur aliquantulum lucelli ex cõvictoribus facere, eorumque impensis non nullas Societatis suæ toletate cupiant.

x vi. Magno verèque improbo levabuntur labore alienos libros compilandi, ut ingentia ac Giganteæ molis volumina subinde extrudant, eoque pacto plausum popularem & singularis cuiusdam præ cæterarum religiosarum sodalitatum hominibus ingenij, sapientiæ & eruditioris opinionem sibi conficiant. Cùm enim nihil eis ad vitam necessarium sit defuturum, nihil etiam præ-

terea emolumenti accessurum, quis eos gratis nulloque tanti laboris pretio tam satageos vereque ærumnosos futuros credat?

xvii. Non habebunt, cur cæterorum Religiosorum similes videri, Deoque preces, laudes & hymnos in Choro decantare tantoperè aspernentur: Plurimum enim temporis Avaritia iis, quos dixi, modis coercita lucrifacient, quippe ubi nec de colligenda Principum gratia erunt solliciti, nec in occasiones captandarum hæreditatum intenti, nec litium molestiis districti, nec convictorum rationibus subducendis & consolidandis occupati, nec villaticarum rerum administratione impediti. An ergo erit, ut quod eiis temporis superfluet, alibi quam in Choro consumtum Deique laudibus tributum malint?

xviii. Hoc consequentur, ut & Homines & Viri existimentur, qui ipsi corpus suū procurare, & labores ferre, pedibus iter facere, & frigus æstumque tolerare, deliciis verò vitæque commoditatibus æquo animo carere possint: quod contra nunc fieri Marianæ cap. 5. conqueritur, ob pravam & menti S. Ignatij ac Societatis legibus adversam Novitiorum educandi rationem: cui acceptum refert, quod *Iesuitæ nunquam discant esse homines, ac propterea non aliter, quam bestias, ab aliis*

*ab aliis curari necesse habent.*

x v i i i . Morbis ex otio, deliciis ac vi-  
tâ deside oriri solitis minus infestabuntur;  
ac diutius vitales erunt. Ut enim eodem ca-  
pite quinto Mariana affirmat; *multi Iesuita-  
rum diu multumque comedunt, nec tamen quic-  
quam operis faciant, nec ulli eorum egrotant aut  
moriuntur, quia nimium laboraverint, sed quia se-  
cibus intemperantiis repleverint ac delicate nimis  
& in otio vixerint.*

x x . Dabunt voci suæ vocem virtutis mul-  
toque erunt iumentorum ac fide digniores;  
cùm à vitiis, præcipueque ab avaritia & ab  
Hæresi revocare homines, eisque liberalita-  
tem, justitiam, paupertatis studium & fidem  
**Catholicæ** veritatem persuadere conabun-  
tur. Paulus quidem Apostolus quā potissi-  
mum arte gentiles ad amplectendam Chri-  
sti doctrinam impellere soleret; hoc modo  
**explicat**, I. Thes. 2. & 2. Thes. 3. & I. Corint. 9.  
*Scitis introitum nostrum ad vos, quia non in vanis  
fuit, sed antè passi & contumeliis affecti fiduciam  
habuimus in Deo nostro loqui ad vos Evangelium  
Dei. Non quasi hominibus placentes loquimur, sed  
Deo, qui probat corda nostra. Neque enim aliquan-  
do fuimus in sermone adulacionis, sicut scitis: ne-  
que in occasione avaritiae. Deus testis est: nec qua-  
rentes ab hominibus gloriam, neque à vobis neque  
ab aliis. Cùm possemus vobis oneri esse, ut Christi*

*Apostoli. ( Id est , cùm possem stipendium à vobis exigere, ad me ipsum eosque qui mihi ministrant alendos, quod Petrus, Iacobus, & cæteri Apostoli faciunt ) tamen non usi sumus hac potestate, neque gratis panem manducavimus ab aliquo , sed in labore , & infatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrum gravaremus, predicavimus in vobis Evangelium Dei. Non quasi non habuerimus potestatem alimenta à vobis exigendi, sed ne quod officium demus Eu- gelio Christi, & ut nosmetipso formam demus vobis ad imitandum nos. Hæc eadem si de se Iesuitæ verè profiteri poterunt , pro exploratiſſimo haberi debet, nullo genere minorem ab eis, quām ab ipso Paulo , Dei gloriæ salutique animatum operam navatum iti. Sermo quippe & prædicatio Pauli non fuit in persuasiblibus humana sapientia verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis, i. Cor. 2. Reliqui etiam Apostoli virtute magna testimonium reddebat Christo, & gratia magna erat in illis, quia ex tanto auro & argento ad pedes eorum à fideli- bus deposito eorumq; ditioni ac nutui per- misso , nemo eorum aliquid suum esse dicebat, sed inde dividebant singulis prout cuique opus erat.*

*Aet. 4. Quis tandem Principum est quan- tumcumque Iesuitas amet , cui non risum crumpere necesse sit , si hodie Iesuitas Apo- stoli verbis de se profitentes audiat ? Non quasi*

quasi hominibus plaoentes loquimur, nec fuimus aliquando in sermone adulacionis, sicut scitis: neque in occasione avaritiae, Deus est testis. Ut enim de Avaritia dicere prætermittam, cujus occasionem nullam nec minimam eis effluere Deus testis est, & mundus novit universum. Adulationum nemo magis, quam ipsi Principes eis est conscius. Nec enim in privatis modò sermonibus curæ habent exquisitissimo assentationis genere Principes demertri, sed in ipsis quoque sacris concionibus & scenicis actionibus in laudes presentium effundi non dubitant, & quoniam voci suæ diffidunt, nec linguas suas adulatoris partes fatus peragere credunt, in partem vocantur parietes, columnæ & peristyla, & elogiorum laudationumque nulla fronte in Principes congregatarum implentur. Atque hoc in Societate est epidemium, solenne ac pervulgatum, nec ullus terrarum locus est, ubi domicilium habent Iesuitæ, qui foedissimarum id genus adulacionum anniversaria specimina videat. Itaque cum Iesitarum, tum Principum nostræ etatis exemplo fides fit, minime vana esse, quæ à Seneca scripta legimus. Illud præcipue impedit, quod citò nobis placemus. Si invenimus qui nos bonos viros dicant, qui prudentes, qui sanctos, agnoscimus. Nec famus modicâ laudatione contenti. Quicquid in nos adu-

latio sine pudore congesit, tanquam debitum pendimus. Optimos nos esse, sapientissimos affirmantibus assentimur, cum sciamus illos sapè mentiri. Apertis & propitiis auribus adulatio recipitur, & in praecordia ima descendit, eo ipso gratiosa, quo ledit. Non est, quod nos magis alienā judices adulatioē perire, quam nostrā. Quis sibi verū dicere ausus est? quis non inter laudantium blandientiumque positus greges, plurimum tamen sibi ipse assentatus est? Adulatoribus ergo latus ne prabeas. Artifices sunt ad captandos superiores. Par illis, etiam si bene eaveris, non eris. Habent hoc in se naturale blanditia: etiam cùm reculantur placent: saepe exulta, novissime recipiuntur. Hoc enim ipsum important, quod repellantur, & subigi ne contumeliam quidem possunt. Alius adulatioē clam utetur, parce: alius ex aperto palam, rusticitate simulata, quasi simplicias illa, non ars sit. Plancus artifex maximus aiebat, non esse occulte, nec ex dissimilato blandientur. Plurimum adulatur cùm deprehensus est, proficit: plus etiamnum si objurgatus est, si erubuit. Adulatioē opponimus, non claudimus ostium, & quidem sic, quemadmodum opponi amicis solet: quae si rapulis grata est: gratior, si effregit. Quo apertior est adulatio, qua improbior, quo magis frontem perficiet, hoc cùm expugnat. Eò enim iam dementie venimus, ut qui parce adulatur, pro maligno sit. Iam si quis certò scire velit, gloria in ne ab hominibus lesuāt quæ-

rant, experimento capto id ei discere licebit. Accedat ad eos, narretque auditum sibi virum quendam doctum, qui præ se ferre non dubitet, non omnes omnium Iesuitarum actiones sibi placere, neque recte atque ordine ab illis fieri, quod bonorum auctorum libris suis auditoribus interdicant, & linguam Latinam discere a ventibus suos *Gallutios, Stradas, Maffeios, Pontanos,* ejusdemque farinæ alios, nihilo quovis numero novo meliores obtrudant. Statim, sat scio, velut gravi acceptâ injuriâ totis irarum habentis in illum, quisquis erit, debacchabuntur, & asinum stipitem, illiteratum, Societatis hostem, meritoque de *Hæresi suspectum* dicent. Ad eò illis gloria suâ & popularis de se existimatio cordi est, ut præ illa nihil jam modestiæ, nihil humilitatis, nihil patientiæ, nihil denique præclari illius præcepti ac promissi sui meminisse possint, quo sese cùm in Societatem Iesu admitti peterent, obligarunt. Christi scilicet verbū est. *Psalm. 68. Improperium expectavit cor meum & miseriam :* de quo & Propheta Thren. 3. *Saturabitur opprobriis.* Hic Socios & discipulos suos in prima admissione hoc præcepto imbuit: *Discite à me, quia mitis sum & humiliis corde,* hoc est imitamini quod in me videtis, esurite opprobria, exspectate improperia, utque ab omnibus con-

temnamini, irrideamini, proque fatuis, insipientibus & indoctis habeamini , in votis habete. *Hoc jugum est meum*, quod à vobis cervicibus vestris tolli, *hoc onus*, quod humeris impositum portari, hæc denique varia seu versicoloria vestis & *Livrea mea*, ex qua familiariz meæ domesticos cognosci , & ab iis, qui de Mundi cohorte sunt internosci volo. Itaque S. Ignatius in Examine generali eorum, qui Iesuitæ fieri cupiunt cap. 4. eos, qui examinantur docet , *diligenter animadvertere oporiere, magnificando summique momenti id esse, ducendo in conspectu creatoris nostri, quantopere juvet ad vitæ spiritualis profectum, non ex parte tantum, sed omnino abhorrente ab omnibus, que mundus amat, & amplectitur, & admittere ac totis viribus concupiscere, quicquid Christus amavit & amplexus est.* Ut enim mundani homines diligunt & querunt honores, famam, magni nominis existimationem in terra, sicut Mundus eos edocet: sic qui serio Christum amant, ardenter exoptant iis contraria, indui nimirum eadem ueste & insignibus Domini sui pro ipsis amore , adeò ut si sine offensione ulla Dei & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa testimonia & injurias pati, ac stulti haberit(nullâ tamen ad id per eos dñæ occisione) eo quod exoptant assimilari & imitari aliquo modo Christum, ejusque uestibus & insignibus indui, quandoquidem ille ipse propter matorēm

jorem profectum nostrum spiritualem induit, nobisque exemplum dedit, ut in omnibus eum imitari & sequi velimus. Examinandus proinde interrogetur, an decreverit paratusque sit injrias, illusiones, & opprobria in Christi Livrea siue insignibus inclusa, quae ei inferentur per quemvis ventium admittere & patienter ferre, nullique malum pro malo, sed bonum pro malo reddere. Hoc ipsum in libro, qui *Regulas Societatis Iesu* complectitur, capite undecimo *Summary Constitutionum*, ab omnibus Iesuitis observandum præcipitur: & *Alfonsus Rodriguez* parte secundâ de perfectionis & virtutis Christianæ exercitio, eos qui hanc regulam non examissim observant, negat esse verè Religiosos, neque Iesuitarum præter nomen quicquam habere. Quotusquisque verò Iesuita hanc insignem familie Iesu vestem non projicit, omneque contemptus genus non toto pectore aversatur? Scilicet omni vi persuasum omnibus volunt, Iesuitas omnes esse sanctos, esse inculpabiles, esse literarum, omnisque doctrinæ ac sapientiæ principes: qui verò aut Iesuitæ non sint, aut in scholis eorum docti non fuerint, esse vilia ac plebeia capita, frivulos minimæque rei homunciones. His vocibus aures Iesuiticorum discipulorum quotidie personant, coque fit, ut illi vel maximi nominis in literis viros pro-

fus ignorant ac neque de nomine noverint,  
 quamvis eos ipse Pontifex , Imperator Re-  
 ges ac Principes doctrinæ virtutisque laudi-  
 bus ad cœlum usque extollere soleant. Quia  
 scilicet mundum amant Iesuitæ, eaque quæ  
 in mundo sunt , præcipueque quia opes ab  
 hominibus in Collegia sua certatim congeri  
 exoptant , suâ plurimùm interesse arbitran-  
 tur , ita persuasum esse hominibus , nemini  
 pietatem , virtutes aut literas posse contin-  
 gere, nisi Iesuitis utatur Magistris. Itaque si  
 quos per vias Iesuitas incedentes videas, *mô-*  
*destiam vultus ac maturitatem incessus nequa-*  
*quam requiras, atque adeò ex subducto illo*  
*supercilio , ex vultu multa ac præclara mi-*  
*nante, ex summa denuque eorum accuratio-*  
*ne, ut ~~te~~ vestigia quidem pedum extra men-*  
*suram aberrent , Socratem tibi , vel dicam*  
*Divorum aliquem, Hieronymum putà, Au-*  
*gustinum vel Ambrosium , videre videaris.*  
*At eosdem si vel discipuli , vel quivis altius*  
*paulò familiarior domi conveniat , ac vel*  
*solœcismi aliquid magnum ac spectatum*  
*virum in aliquo Iesuitarum notasse renun-*  
*ciet , ibi eos nihil quœvis fossore aut capri-*  
*mulgo interesse , oinique maledictorum*  
*genere in eum invehi admireris , prorsus ut*  
*si quicquam erroris in ullo Iesuita reprehen-*  
*dere id sit grande nefas admittere, ac paulò*

minus

minùs quàm divinam Majestatem minuere: Hic enimverò aures obsurdescunt ad monitum vel præceptum illud, quod in summa-rio Constitutionum 29.loco ejus instillatur, ut verath humilitatem in maturitate motuum omniū sine ullo impatiētiae aut superbie signo exhibeant. Verè igitur qui tantā laborant impatiētia, nihilo tamen minùs de familia Iesu videri postulant, similes sunt sepulchris dealba-tis, que à foris parent hominibus speciosa, int̄is verò plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia. Sic & illi à foris quidem parent hominibus, animo maximè compositi, mites & humiles cordes intas autem sunt pleni hypocriti, impatiētia & regio protsus spiritu, ut se iis quoque quos gravissimè priores læserunt, inviolatos esse debere judicent, sibiique licentiam dari ve-lint in alterum, in se nolint alteri. Ad eō radix omnium malorum etiam reprobrix glorio-læque inanis, est cupiditas. Nam qui votūnt di-vites fieri, & supervacua, sive suo proprio, sive communi nomine possidere, incident in tentationem & laqueum Diaboli & desideria multa inutilia & nociva, que mergunt homines in interi-um, ut Apostolus docet 1.Tim.6. Qui ergo Principum ex animo Iesuitis factum volunt suā pietate dignum fecerint, si summā nitantur ope, ut illam tantorum malorum radi-cem præcidant, & superuacuorum cupiditi-

tate Iesuitas liberent, auctoritate suâ interpositâ facientes, ut habeant illi, quæcumque eis ad vitam & ad operam Ecclesiæ navan-dam sunt necessaria, neque quicquam præterea eleemosynarum suis Collegiis neque petere, neque accipere eis fas sit. Ita non erit eis periculum, ne incident in tentatio-nem & laqueum diaboli, neu desideria eos sua multa & nociva mergant in interitum.

Reliquum est, ut de Ambitione similiter videamus, quo ea modo à Societate excludi proculque habeti possit. Ambitio verò vel Præpositi Generalis est, vel Sociorum, ex-emplò Præpositi sui peccantium. Illa est latissimè imperandi cupiditas, ut scilicet omnes Societatis homines de se pendentes numquaque suum observantes videat, extra So-gietatem verò optimum & maximum quæque sibi obnoxium ac propè devotum habeat. In multitudine scilicet populi subjecti est dignitas Regis, & in paucitate plebis ignominia Principis, ut Proverb. 14. affirmat Salomo. Alios etiam libentissimè imperia sua excipiētes, ac simul vel innuerit ipse, vel increpue-rit digitis, agillimè ad jubendum occurrere, & iusta capessere paratos intueri, hoc enim verò est divisum cum Iove imperium obti-nere, ac paulò minus esse, quam præsentem Deum. Hujus porrò immensæ & infinitæ

Suæ Ambitionis dominandique libidinis il-  
lustrissimum nuper documentum dedit , cū  
per Societatis suæ Patres ab Imperatore cō-  
tendit , ut omni jure Carolinæ Academiæ  
Regni Bohemici in Pragensc Iesuitarum  
Collegium auctoritate regiâ translato, suum  
Archiepiscopo Cardinali ab Harrach jus e-  
riperet, & alicui Iesuitæ , quemcumque Pa-  
triarcha suus ei Collegio Rectorem præfe-  
cisset, omnes Regni Scholasticos, tam disci-  
pulos , quām Magistros, tum Bibliopolas &  
Librarios ac Typographos, hoc est quasi di-  
midiam regni partem subjiceret : etsi Cæsa-  
tem eo facto piacularē futurum , inque  
sanctionem , quæ *Bulla Cœnæ Domini* dicitur,  
gravissimè peccaturum minimè ignoraret,  
qua de re ipsius Cardinalis Archiepiscopi li-  
bellus videri potest qui ad immanē illius au-  
daciā demonstrandam sufficit. Socij verò,  
quos idem cacoëthes tenet , se Magnatum  
amicitiâ ac familiaritate florere , multum-  
que in Aulis præcipue Principum , gratiâ &  
auctoritate posse , magni negotia momenti  
suæ prudentiæ ac fidei à Principibus com-  
mitti , nec minimum clientibus suis procu-  
rationes sive officia, aut dignitates & hono-  
res ambientibus præsidium in ipsis esse gau-  
dent. De quo Ambitionis genere audire est  
operæ pretium, quid ipse P. Claudius Aqui-

viva in suo *Industriarum* libro de curandis *Te-suitarum morbis* anno 1615. Romę edito cap. 15. judicarit.

*Sæcularitas* ( inquit ) & *Aulicismus* insinuans in familiaritates & gratiam externalorū, *Morbus* est in Societate & intra & extra periculosus, & istis qui cum patiuntur, & Nobis ferre nescientibus paulatim subintrat, specie quidem lucrificiendi Principes, Prælatos, Magnates, Conciliandi ad divinum obsequium hujusmodi homines Societati, juvandi proximos &c. Sed revera querimus interdum Nos ipsos ; & paulatim ad sæcularia deflectimus.

Similiter *Instructionis pro Superioribus*, libri eodem tempore locoque editi cap. i. sic eundem morbum describit:

*Est & alia malorum radix longè periculissima, eoque periculosior, quo minus vulgo noxia censeri solet, rerum scilicet externalarum occupatio, in quam Superiores ferri Ut PLVRI-MVM, ac variis nominibus supra modum effundi solent. Sunt enim qui naturæ quadam propensione ad distractiones proni, non solum oblatas occasiones cupidè arripiunt, ut operam suam impendant, sed eas ipsimet ultrò querunt, & nasci quodammodo ac succrescere faciunt. Alij per speciem proximos lucrificiendi, multis se se visitationibus ( seu Principum, Magnatum & divitium congressibus ) implicant,*

*iisque*

*iisque non modo non necessariis, sed parum etiam utilibus, atque in his ita versantur, ut à secularium moribus parum abscedant.*

Quanti porrò quævis Ambitio sit periculi, quamque præsens Societati exitium portendat, in *Constitutionum Societatis* libro parte decimâ hoc modo significatur.

*Erit summi momenti, ut perpetuò felix Societatis Status conservetur, diligentissimè Ambitionem, malorum omnium in quavis Repub. vel Congregatione matrem, submovere.*

Et in libro *Instructionum ad Superiores Societatis Instruct.* 14. cap. 7.

*Præcidantur initio istæ familiaritates cum Principibus, antequam adolescent & radices agant, qua Societati nostra nisi fortiter obfistamus, graviter minitantur, præsertim cùm Superiores connivent.*

Et in eo, qui *Regulas Societatis* complectitur, regularum communium regulâ 41.

*Secularia negotia, ut quæ sunt à nostro instituto aliena & vehementer à spiritualibus adversant, aversari convenit.*

De ipsa verò Patris Generalis Ambitione Pater Mariana libri sui de Regimine Societatis cap. 10. ex professo disputat, & à gravi querela hoc modo incipit.

*Pervenimus nunc ad fontem & originem nostrarum turbarum ac molestiarum, quas in*

Societate experimur. Singularis ferus depastus est eam. Monarchia ista, meâ sententiâ, nos humi affligit ac prosternit, non quia sit Monarchia, sed quia non sit bene temperata. Hæc enim verò bellua est, quæ quicquid attrigit, populatur ac vastat. Quam nisi vinculis compescamus, non est, quod ullam nobis quietem policeamur, &c. Et si leges habemus, easque plures numero, quam necesse sit, Generalis tamen nihil in gubernatione leges moratur, neque in dandis officiis, neque in admittendo Socios ad professionem, neque in constituendis Collegiis, neque innumeris in rebus alisis. Nam si leges sint, ille in omnibus, aut propè in omnibus dispensandi ac legibus quem libeat solvendi auctoritate utitur. Cumque Monarcha, nisi Tyrannidem exercere velit, de rebus singularibus ac temporariis, nihil nisi de Consilij sententia facere debeat, commiseratione dignum est, de quo passim querela audiuntur, quod res omnes in unaquaque provincia pro eo administrentur ac Provincialis, itemque alter ac tertius scribunt, quos sibi Generalis novit fidos & obnoxios, reliquorum verò nulla dicitur ratio, et si omni ex parte multum illis prestant.

Et capite proximo distinetè mala omnia exsequitur, quæ ex Pambasilia, sive absoluta nullisque legum vinculis adstricta Generalis eique similium Provincialium præpositorum

eorum imperij formā nascuntur : quorum  
præcipua sunt, quod minus justitię sit in præ-  
miis ac pœnis pro cuiusque merito tribuendis, quam in quavis Latronum ac sicariorum  
societate : quod excellens virtus aut doctri-  
na ad honores ac munera impedimento sit,  
ac vel odium, vel contumeliam invenerit : quod  
atrocia eorum, qui præsunt, seu Superiorum  
delicta impunita maneant, non patim s̄epe  
etiam iis ad maiores dignitates suffragentur:  
quod vestigalia Societatis ex piorum homi-  
num eleemosynis constata Superiorum sive  
temeritate & imperitiâ, sive infidelitate ac  
fraude dilapidentur, corruptantur, aut a-  
lienentur : quod præclarissima ingenia, quæ  
alioqui utilissimam Reipub. operam navare  
potuissent, in Societatem recepta sine ullo  
ferè operæ pretio in ea desideant, nec so-  
lū in quovis disciplinatum genere parum  
proficiant, sed etiam in virtutis amore re-  
languescant : quod quicumque saluti & in-  
columitati suæ consultum volunt, aut ad  
procurationes & officia adspirant, Superio-  
rum gratiam vel assentationibus, vel defe-  
rendis Sociorum nominibus colligere ne-  
cessere habeant : quod denique multi inno-  
centes Dei famuli injuste affligantur, pror-  
susque etiam in Societate interficiantur: cu-  
jus rei cum ingens sit atrocitas, quæ non te-

merè fidem inventura videatur , cumque Hetruscus interpres vitiosum nactus codicem minùs rectè ( item ut in multis aliis) Marianæ verba converterit , totum illum locum capit is xiv. ex Hispanico exemplari recitari placet.

Es cosa miserable , que por nuestros peccados muchas veces se hace el contrario de todo esto : que los buenos ò sin causa , ò por cosas ligeras son affligidos , y aun MUERTOS , por pensar que no hablaron , ni resistian : de que se podrían poner la stimulosos ejemplos : y los ruines son sobre llevados , porque les tienen miedo , que es éstat el govierno mal trazado y sin siervos . Bunto que solo basta , para que Dios hunda la compagnia . Yo siempre he traydo delante de los ojos , que Dios nos afflige por disgustos , y afrentas , y agravios , que à sus siervos en la compania ( aun que con buena intencion ) se han hecho inadvertidamente : pues à su bondad pertenece bolar por los suyos , y vengarlos de quienes con qualquier calor los affligiere contra razon .

Id est :

*Miserrimum est, quod propter peccata nostra plerumque contra fit, ac fieri oportebat. Boni enim aut sine ulla causa, aut saltem levi de causa affliguntur, atque etiam interficiuntur, quod non videantur oblocutari, nec restituti, cuius rei lucuosa afferri possent exemplo : Improbi vicis-*

viciſſim tolerantur, eo quod metai ſint. (Hoc eſt, ſe deſenſuri multaque aliorum deli-cta propalaturi videantur.) Hoc enim verò eſt vitioſam eſſe ac ſine nervis regiminis noſtri formam: quo quidem uno in capite ſatis cauſie eſt, cur Deus Societatem funditus ſubmerget. Mihi ſemper ab oculis obverſatur, nos à Deo plecti propter moletias, injurias & vexationes, qua ſervis ejus (bono quamvis animo) in Societate immixto obvenerunt, eosque ulcificatur, qui nulla cum ratione quocumque colore eos af-ſixerint.

Cum ergo tam ingentium in Societate malorum cauſam Ambitio ſuſtineat, omnibus ſalutem & conſervationem Societatis cordi habentibus metu gratiſſimum de-bet accidere, ſi quis nihil ad diligentiam fa-ciat reliqui, ut peſtem iſtam longiſſime à So- cietaſe ſubmoveat, omnemque ei redditum in posteritatē p̄xcludat. Ejus autem reſ facillimam idem P. Mariana rationem com- monſtrat, ſi nimiriū iſta Patris Generalis Monarchia Aristocratici imperij mixtione teinperetur. Quod quidem futurum judicat, ſi quatuor leges perpetuum duraturæ in So- cietaſe figantur. Tanquam.

i. Generalis Societatis Præpoſitus legi- bus ſit devictus, ut & ipſe eās obſervet, nec quemquā ſine Provincialium conven-

tuum consilio iis solvere, seu cum quoquam dispensare possit.

i i. Conventus seu Congregationes Generales statis temporibus habeantur, & loco omnibus nationibus commodiore.

i i i. In Conventibus generalibus administrationis suæ rationes Præpositus Generalis reddere, eorumque decretis parere necesse habeat.

i v. Conventus Provinciales, vel certè Præpositi provinciales unâ cum optionibus sive Assistentibus ( quos provincialium singularum cœtus suis suffragiis elegerit, & Pater Generalis confirmaverit ) jus habeant Rectores, Procuratores, Ministros, aliosque officiales constituendi, & abigendi, Sociorum, quos velint ad professionem admittendi, peccantes puniendi, in scholis & Ecclesiis docendi munus dandi & adimendi, quos & quò velint ablegandi, omnia denique illa faciendi, quæ certam & distinctam rerum singularium, & personarum notitiam requirunt, neque tantum moræ ferunt, ut de iis Romam referatur, indeque responsum expectetur.

In istis legibus nihil proorsus isti qui esse cùm distincte ac sigillatim Mariana demonstrat, tum omnes æqui ac prudentes existimatores suâ sponte intelligunt. Quam multiplicè

triplex porrò ex ista nomothesia exspectanda sit utilitas, vel ex iis, quæ subjiciam, perspicuum evadet.

i. Omnes, qui in Societate vivunt, cquis erunt animis. Superiores enim seu Prælatos ipsi posthac eligent: quoties velint convenient, in proximo conventu aut mutabunt, aut reficient, iis penitus noti erunt, & si quid sit, quod eos urat, spe propinquæ mutationis se sustentabunt.

ii. Multò plures Societas habebit in omni disciplinarum genere eminentes. Videlicet enim literis esse pretium, nec (ut adhuc fieri solitum Mariana queritur) quo quisque est doctior, eo ad procurationes & officia minus idoneum existimari.

iii. Multorum virtus magis erit conspicua, & cum Societatem, tum totam Ecclesiam exornabit. Electio quippe Superiorum penes eos erit, qui suâ interesse censent, se optimo cuique subjectos esse, nec eis aliena virtus formidolosa est: quod contranunc usuvenire Mariana quiritur, ut quorum est officia distribuere, iis boni, quam mali, suspectiores sint.

iv. Non erunt in Societate Adulatores, sublatâ causâ cur quisquam eorum, qui præsunt, gratiam assentatione colligere conetur. Officiorum enim consequendi spes iis

tantum relinquetur, quos provinciales Socij multorum annorum usu ad ea maximè idoneos compererint.

v. Exploratores, delatores, sycophantes, deterrimum genus hominum, à Societate posthac exsulabant, quippe in qua nemo erit, qui suâ interesse putet, sibi singularem ingenium, proclivitates ad vitia, & occultiora peccata notescere. Præpositi enim provinciales cum suis Assistentibus multorum annorum constubernio provinciæ suæ sodales ita pernoscere poterunt, ut de illis potius aliorum delatione, quam suæ ipsorum experientiae credere nequaquam debeant. Generalis verò Præpositus satis habebit, si de majoris tantum momenti rebus provinciam conventuum relatione, aut saltem ab his Sociorum, quorum fides & integritas satis spectata sit, subinde doceatur.

vi. Nullum erit periculum, ne officia Societatis frant vñalia: quo quidem periculo Societatem hoc tempore minimè vacare in libri sui Epilogo Māriana significat. Multa enim ex Collegiis munera Romam subindemitti, quorum numerus usque eo multiplicari posset, ut ad officia pretio paranda satis sint.

vii. Societatis vestigalia maiori cum fide, integritate ac prudētia administrabuntur, quam adhuc fieri solere ex Māriana cognosc-

cognoscimus. Ait enim cap.8. Superiores imperium habere nimis absolutum & independens, ac quicquid cuique libeat facere. Quod alter ædificavit, ab altero dirui, quod alter plantaverat, alterum evellere, eaque re maximarum impensarum minimè necessariarum causam præberi: nec etiam bona fide impensarum rationes exigi, & quamvis exigi solerent, si quis tamen Rector aut Procurator minus fidelis sit, magnas cum summas pecuniarum dilapidare posse. Et cap.14. queritur Provinciales ac Rectores, si vel gravissimè peccent, violando regulam ac statuta, ædificando & diruendo sine ulla necessitate ac nemine consulto, dilapidando facultates Societatis, aut largiendo consanguineis, non nisi post multos demum annos puniri, sed non alia pœna, quam ut eis abrogetur officium, quod gesserunt, dato plerumque alio meliori. Posthac nihil horum usuveniet, si Superiorum potestas sit legibus adstrictior, neque eis sine conventuum provincialium consensu quicquid libuerit facere liceat.

VIII. Societas posthac ære alieno non sic obruetur, ut nunc fieri Mariana cap.8. queritur. In sola enim Provincia Toletana plusquam ducenta quinquaginta ducatorum millia alieni aris esse, eoque id fieri quod facere Iesuita negligant, id quod aliis suadent & præcipiunt, ut nimirum redditus suos metiantur, nec plus expendane, quam possident. Et cap.15. uniyersam

pes Iesuitas sumtuosos esse totidem verbis fatetur: *la gente de la Compañia es tan amiga de gastar, los grandes y los chicos, que non se como en este non se repara.* Id est, *Societatis homines à minimo usq; ad maximum tam sunt propensi ad expendendas pecunias, ut nesciam qui fiat, quod malo non adhibetur remedium.* A Superioribus scilicet sumtuum factorum rationes non exiguntur, eaque res eos in faciendis impensis reddit animosos. Alij porrò eorum exemplo depravantur, ut se pauperes esse ac peccata populi comedere, sive eleemosynis vicitate, parum meminerint.

i x. Nulli posthac impunè erit deliquisse, neque quemquam vel Superiorum gratia ac favor, vel mutua peccatorum conscientia ac dissimulatio commeritæ pœnæ eximet, velut quotidie usuvenire, nulliusque Superioris ob gravissimas culpas multati exemplum exstare saepius Mariana dolentissime que expostulat.

x. Nulli bono & innocentí vel levissimæ injuriæ, ne dum capit is discriminè à Superiorum impotentia imminebit. Conventus enim provincialis erit τῶν εὐθυνῶν κύρος, hoc est, gesti officij rationes à Superioribus reposcet, factasque innoxiiis injuriis vindicabit.

x i. Non sic mutuò alter alterius honorem

rem depeculabuntur , ut nunc faciunt Marianâ teste , cuius cap.13. verba sunt : Yoosaria asegurar , que si los Archivos de Roma se desembueluen , que no se ballará uno solo , que sea hombre de bien . Id est , Liquido asseverare ausim , si Romæ Patris Generalis scrinia evolvantur , ne unum quidem solum jesuitam inventum iri , qui sit vir bonus . Quid nunc externos de ipsis existimare volunt , si ipsi inter se mutuò se tabulis consignatis & Romam missis testantur esse improbos & intestabiles ?

XII. Errores si qui sunt tam in docendo , quam in vivendo , Provincialium convéntuum intelligentiâ animadvententur & auctoritate corrigentur : quod contrà qui nunc rerum potiuntur , Marianâ testante , suat & rerum & literarum imperiti , ex eoque confidentes , qui monere se asperrimè patiuntur , suamque ac Societatis universæ existimationem in eo verti putant , si quid credat in Societate minus rectè fieri , seque alieno vel exemplo , vel monito indigentes videri . Hac de re Mariana videri potest cap. I. & 2. & 6.

XIII. Generalis Præpositorus Societatis minus posthac negotiis obructur , abdicatâ curâ rerum singularium , quarum notitia explorata , rectæque administrationi necessaria , ex longinquo haberi non potest , cùm

aliter atque aliter iisdem de rebus scribi adsum soleat, pro eo ac quisque gratiâ aut odio impellitur, aut etiam in describendis actionum alterius attributis seu circumstantiis aut fallitur aut fallere conatur.

x iv. Liberabitur idem Generalis molestissimâ multa absorbendi ac dissimulandi necessitate, dura veretur eos offendere si bique infestos reddere, qui auctoritatē polllent, & a seclis ad scitis Societatem in studia factionesque diducere, aut Principum favore subnixi Romanam provocare, ibique occulta dedecoris manifestare, & invidiam Generali conflare multiplexq; negotium exhibere possunt. Quod quemdam Vattisoleti Iesuitam fecisse Mariana cap. 4. narrat, ubi etiam monet, *Valde debilem esse Generalis potentiam, famul ac respectum & auctoritatem apud Socios amiserit, cum nulae sint rationes, quibus ei resisti & cuniculi adversus eum agi possint.*

x v. Nemini Sociorum invisum erit Generalis imperium, si non illius, sed Provincialium conventuum auctoritate ea, quæ aliquid habent odij, administrari viderint, de quibus agit Mariana cap. 16.

x vi. Non præbebitur mala species, nec offendit ac scandali occasio, quæ vitari non potest, si Superioribus nulla legum cura sit, cum eas non secus ac telas arancarum pertinum.

rumpunt ac libidine suâ pro ratione utuntur. Marianæ verba sunt cap. 19. *In omnibus ferè legibus dispensat non modo Generalis, sed alijs quoque Superioribus.* Et cap. 15. *Quàm multæ constitutiones fuerunt mutatae, & quidem (quod peius est) nulla cum auctoritate?* Quid tandem refert bonas ferri leges, si Superioribus illæ non teneant, earumque vim jus fasque sit Superioribus minuere? *Reges gentium dominantur eorum*, hoc est ex libidine sua, non ex legum præscripto eis imperant. *Vos autem non sic.*

xvi. Externi longè pluris Societatem facient, in eamque admitti expertent, cùm leges in ea probè stabilitas esse, nihilque in cas Superioribus licere intellexerint.

xvii. Longè stabilior ac diuturnior erit Societas sublati offendarum, dissidiorum ac factionum occasionibus. Nec enim quisquam erit, qui formam imperij mutari suâ interesse putet, quemadmodum adhuc factitatum Mariana passim testatur. Verba ejus in proœmio sunt: *In Societate tam multæ turbæ ac seditiones fuerunt excitatae, ut miraculæ simile sit, inveniri aliquem, qui non fuerit illis implicatus.*

xix. Nullum posthac à secularitate & Aulicismo Societati erit periculum, cùm qui aulas, & Magnatum domos sectantur, plusque negotiis secularibus implicantur;

eo plerumque id faciant (ut cap. 20. Mariana disputat) quod se in Societate jacere nulloq; numero haberi intelligunt, sibi etiam adversus Superiorum injurias præsidium ac tutelam comparare student. In posterum virtuti erit pretium, neque quisquam à Superiorc sibi minùs æquo metuere necesse habébit.

**x x.** Principibus posthac Iesuitam à Confessionibus & domus suæ familiarē habere postulantibus minore negotio præcidentur, & ingens, quod istæ Principum familiaritates Societati comminantur, periculū evitabitur, si Superiores sibi quemquam legibus Societatis solvere integrum non esse, remque eam à Conventus generalis auctoritate pendere excusaverint. Quam ad rém et si satis videri debet, quod secundæ Congregationis Generalis Canone perspicue fanicatum est, ne quisquam Iesuita *Principibus aut Magnatibus, sive Ecclesiasticis, sive secularibus, assignetur, qui Aulas eorum sequatur, & Confessarij, aut Theologi aut quovis alio munere fungatur,* quia tamen Principes interdum improbiūs contendunt, ac ne bimestri quidem Iesuitæ alicujus contubernio contenti sunt, parum omnino pensi habentes, quod Christum à Petro ter negatum sciunt, qui tamen sine controversia & Religiosus, & de Societate Iesu, & primus ejusdē Societatis Præpositus

gene-

generalis fuit, & non *duobus mensiōnēs* (quod Iesuitis idem Canon permittit) sed vix duabus hōris in Ecclesiastici Principis Aula de-federat: propterea præclarām Societati o-peram nayasse censendus est Gaspar Sciop-pius, cūm veram omnique injustitiā & peri-culo vacuam capiendi & conservandi ido-nei Confessarij rationem Principibus subje-cit. Sic enim illi Societati molesti esse desi-nent, nec ut suā cāusā leges ejus migrantur, & agendis ad statum ejus convellendum cu-niculis occasio præbeatur, postulare volent. Monitos autem Iesuitas volo longè Consul-tationem illam Scioppij fore *miserere* ma-gisque flexanimam, si & ipsi serio connitan-tur, sibique Aulas omnes, Principum amici-tias, clientium officia, omnem denique, *beat-e Fumum & opes strepitumque Romā* in offen-su esse fidem omnibus faciant. Ita poterunt illi, quod homini Religioso in primis votis esse debet, *sub paupere tecto Reges & Regum vi-ta præcurrere amicos*. Aliter parum moniti il-lius memores videbuntur, quod est Ecclesi-a-stici cap. 3. *Ne credas ie via laboriosa, ne ponas anima iua scandalum.*

**A N N O . C. N. M. D C. X X X I V.**  
**MENSE MAIO.**



## VIII.

# DELICIARVM IESVITICARVM SPECIMINA.

**N**I N I M E temerarium est , quod Cardinalem Dietrichsteinium Religiosis Clericis Scholarum Piarum Româ Niclaspurgum evocatis anno superiore dixisse accepi , Iesuitas quidem à se magnoperè contendisse ; ut suâ potius , quam Clericorum illorum operâ , in docenda Niclaspurgi juventute uti vellet , sed sc̄ comperisse , illos nimis preciosos esse operarios , cùm solē eorum sc̄enicæ actiones quozannis non in inīus quadringentis florēnis sibi auferant . Habemus enim summi & gravissimi Iesuitæ Iohannis Marianæ confessionē , Societatis suæ homines piorum hominum eleemosynas non modò commoditatibus , sed etiam deliciis suis expensas facere conふuisse , ut verè sua facere possint h̄c Sc̄enæ

cæ

ex verba: *Non necessitatibus tantum nostris prævisum est: usque in delicias amamur.* Cæterum de Deliciis Mariana in Epilogo libri sui de Morbis Societatis ita loquitur: *Multa sunt nostrorum recreaciones, que alicubi multos menses durant. Delicia nonnullorum sunt nimia, eisque vocent.* Hęc autem quām vera sint, et si extraneis domestica Iesuitarum negotia minùs patent (siquidem eodem Marianā teste cap. 14. *Totum Societatis regimen videtur hunc habere scopum, ut quæ male in Societate fiunt, injectā terrā occultentur, & hominum notitia subtrahantur*) triplici nihilominus documento planum facere possumus. Possim quippe voluptati, quæ partim ex Musica, partim ex actione Scænica percipitur, Iesuitæ indulgent: alicubi vero, ubi Principes plus habent obnoxios, ferrarum quoque Venatione otium suum oblectare solent.

Quod ad primum voluptatis & Deliciarum genus attinet, vix quisquam est, qui Iesuitas ita Musicè vitam agere nesciat, ut ad Symphoniam non modò in templis sacra faciant, sed etiam in Scholis disputent, in Scena Mimos agant, in triclinio denique cibos sèpè capiant. Quod postremum ne cui insolentiùs videatur, ejus exemplo uti libet, qui haud scio an omnes quot usquam sunt Iesuitas multum etate superet, in Italia quidem

certè nemo est , qui ante illum se insibulari  
 & in Societatem adscribi passus fuerit. Is est  
 Bernardinus Castronius, an Castorius, Senis  
 in Hetruria circiter octoginta octo abhinc  
 annis ex utero materno avi sinistrâ effusus  
~~per actum insani Leonis, Sole dies referente siccoss~~  
 Quod eo tam distincte mihi commemore  
 visum est , ne quis hominem præcipue ira-  
 cundum esse , quotidieque vel levissimas ob-  
 causas in rabiem efferari , ex eoque alligan-  
 dum videri admiretur. Hic se veterem si-  
 minis Martyrij , saltē Patibuli Candida-  
 tum esse , terque paratuin jam collo laqueum  
 effugisse gloriatur : literis etiam ad summū  
 virum Iohannem Pistorium datis sic de se  
 prædicare non dubitat : *Pro sede Apostolica  
 vincata & carceres passas quotidie morior. Socie-  
 tatis scilicet suæ Provincialem egit in Gal-  
 lia , & domus Professæ Præpositum Venot-  
 tis, quo tempore illinc Iesuitæ publicè pulsi  
 sunt. Hoc illi meminisse quotidianæ mortis-  
 instar videtur. Sicut autem plerique Iesuitæ  
 operæ , quam Ecclesiæ travant , mercedem  
 videntur in hac vita sibi repræsentatam vel-  
 le(nam quæ vñterius pertinent , in diem esse  
 judicant , quod de futuris contingentibus deter-  
 minatam veritatem haberi nō posse docti sint)  
 similiter & designatus hic Martyr noster  
 manus oculatas habet , que credunt quod vident  
     adeo-*

adeoque longum nimis ei videtur expectare , donec in cœlesti regia cum Senioribus illis Apocalypticis considere , ac felicitatis eorum particeps fieri possit, sed præsens Di- vus fieri , & vivus vidensque eadem illa, quæ pro Christo morientes manent gaudia, perfrui postulat. Illi autem cum Regno in alios potiuntur , tūm Symphoniam aures oblectant, tandem ipsi quoque animi causâ cantillant. Sic enim Apoc.5. de illis legimus: Seniores ceciderunt coram Agno, & cantabant canticum novum dicentes : Tu fecisti nos Reges & Sacerdotes, & regnabimus super terram. Et Apocal. 14. Audiri vocem sicut citharædorum citharizantium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum ante Seniores & ante animalia. Itaque & noster hic Senior bullâ dignissimus Regnum in Collegio Germanico Romæ obtinet , & Regnator sive Rector audit, isq; Perpetuus, quippe cui Iesuitarum Patriarcha Collegium illud in omnem vitam commendarit , sive in Commendam dederit, ejusque libidini quoad vivet nec animam ebulliet permiserit: Ditioni porro subjectos habet illustres nobilesque plurimos Germanicæ juventutis, gradui ac dignitati Principum imperij propè inatuos , suorum certè votis destinatos. Fructus Collegij , qui annua vicena aureoru millia confiscere creduntur , ex sua libidine.

dispensat , neque cuiquam nisi eidem Patriarchæ suo, hoc est, si verum quærimus, sibi ipsi accepti expensi que rationes edit. Vnum potitat, præ quo nectar haud sit nectar, saltem ejus Collegij alumnorum judicio, quos fatuo palato esse non temere cuiquam fano persuadebitur. Pane vescitur candidior, quam cerebrum Iovis. Carnes, pisces & reliquum obsonium quid cōnumerare attinet? Ipse se, si vivat Apicius, aut Epulo dives ille , hoc vietu minimè indelectari fateatur. Et adhuc jactare delirus ac minimi pretij senex audet , se vincula & carceres passum quotidiè pro Apostolica sede mori? Sed est hæc una ex solennibus ejus cantilenis , quarum argumentum est, quid ipse sciat, quid egerit, quid passus sit, quanta sit ejus apud Pontificem aliosque Principes auctoritas, quanta potentia , quanta denique impudentia. Nam & ista in laudibus suis numerat quippe quam se non semel pro sapientia feliciter usum meminerit. Ego (inquit apud alumnos sibi commissos ) nullius Cardinalium offensam reveritus ad ipsum Pontificem quoties velim irrumpo , apud quem ut non quicquid splendida bilis jusserit evomam , & Acriter elatrem, pretium atas altera sordet. Ego cui de eloquentia concedam habeo neminein, quippe qui septem ipsos annos Rhetorica docue-

rim. Ipsi purpurati Præsules & Pontificum  
 Nepotes sèpè gratiam meam ambiunt, nec  
 semper à me quod volunt auferunt. Quid  
 mihi Bambergensis Episcopus literas scri-  
 bere dubitat, quasi non à multò majoribus  
 Principibus familiariter ad me scribi soleat?  
 Scriberet saltem Generali nostro, qui tām  
 Princeps est, quām ipse. Iam duo vacuum in  
 Germania Sacerdotium ambiunt, alter me  
 suffragante, alter Imperatore. Videbimus  
 nunc uter plus possit, ego an Imperator.  
 Quid tu mihi literis Ferdinandi Archiducis  
 molestus es, iisque fretus in Collegium Ger-  
 manicum admitti postulas? quid ego Arcli-  
 ducem moror? quem ne ipsum quidem;  
 petat, admiserim. Non minus tamen Cantor-  
 tem probum se præbet, cùm quis Horatias  
 preces recitanti intervenit quodque thinus  
 audire velit obloquitur. Tum enim loco li-  
 bri, in quo orare desinit, ungue pollicis no-  
 tato totas irarum effundit habenas; tamenque  
 rabiosa voce delitigat ac bacchatut, ut ora-  
 tionis pensum jurgio, quām preeibus absolu-  
 vere malle videatur. Nullum quippe suatuus  
 ei est acroama; nulla cantilena delectabi-  
 lior, quām iracundiae ipsius parens omnepri-  
 que bilem in alterum exonerans oratio. Eā-  
 dem verò voluptatem ipsi præstat malum  
 Carmen in eos occentatum, qui vel præ se

ferre audent, sibi Iesuiticam docendi rationem minus probari, vel aliquid in cuiuscunque Iesuite dictis, scriptis aut factis requirere non dubitat. Hos enim verò Castorius pro piacularibus sacris & intestabilibus habet, neque ei in eos palam mentiri, eosque sceleratos, Hereticos, pestilentes, ipsosque Cacodæmonas dicere ulla est religio, etiam si tales sint, ut eorum virtutes & erga Ecclesiam Dei merita ipsi Pontifex & Imperator, & optimus quisque ac maximus cum voce, cum consignatis tabulis prædicent, eosque bene audire ipsius Catholicæ religionis non minimum intersit. Ista eum consuetudine factitare, & maledicto fræna quotidiè laxare, Pater suus Generalis habet cognitissimum, quippini? cum de intemperiis, furore, mendaciis, & ad conviciandum effrænatione ejus vix quisquam Romæ inveniatur, qui non inaudierit. Quamvis autem inter fidei Christianæ capita sit, *mendaces & maledicos regnum Dei non possessuros, nec dimitti peccatum, nisi restituatur ablatum*, cui consequens est, ut Castorio isti certò non arbitrario ad generum Cereris descendendum sit, qui jam ipsos triginta quatuor annos alienam famam, & quidem eorum quorum virtus & pietas Ecclesiæ toti satis spectata est, quotidiè depeculetur, & capitali corum odio inflammatus

quo-

quotidiè sacra facere non dubitet , tantum  
abest, ut eum odij erga proximum poeniteat,  
deque satis faciendo probrosique carminis  
recantandi cogitatio unquam subeat: quam-  
vis etiam abesse non possit , quin universæ  
Societati nonnulla adspergatur macula, cū  
homines antiquissimo omnium Iesuitæ ani-  
mos tam parum domitos esse vident, ut bile  
& iracundiâ vel natos modò infantulos su-  
peret , maledicti verò exercitatione ne ulli  
quidem Heretico, qui vel solutissimæ lingue  
sit, tantillum concedat: ex quo fieri porrò  
necessè est, ut tot illa pietatis, patientie, mo-  
destiæ & humilitatis præcepta & exercitia,  
quæ in Societate vigere creduntur, ludibrio  
esse incipient , quasi quæ ipsis etiam Iesuitis  
tam veteranis , alterum pedem in cymba  
Charontis habentibus , tam nulli prorsus u-  
sui esse appareat. Hic enim locus est illis Sec-  
necæ verbis epist. 108. Nulos pejus mereri de  
omnibus mortalibus judico , quam qui aliter vi-  
vunt, quam vivendum esse præcipiunt. Exempla  
enim scipios inutilis doctrinæ circumferunt, nulli  
non vitio, quod inseguuntur, obnoxij. Non magis  
mihi potest quisquam talis prodesse preceptor , quā  
Gubernator in tempestate naufragandus. In quain  
eandem sententiam S. Gregorius Magnus.  
*Nemo, inquit, in Ecclesia amplius nocet, quam qui*  
*perversè agens nomen vel ordinem sanctitatis ha-*

bet (id est, qui vel ipse Sancti ordinis membrum est, vel sanctus esse creditur.) *Delinquentem namque hunc nemo redarguere praesumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis sui aut nominis, quod habet, peccator honoratur:* Hæc ergo quamvis ita sint, & Castronium sibi & aliis, præcipueque iis, quibus precessit, qui que in exemplum ejus respiciunt, exitio esse probet Pater Generalis intelligat, nunquam tamen animum inducit, ut eum castiget aut emendet, turpissimamque istam iracundiam comprimere ac maledicendi licentiam frango compescere, moribusque socio Iesu & S. Ignatij alumnno dignis vivere doceat. Cujus quidem rei alia aliis causa videri solet. Sunt qui hâc eum re satis excusari putent, quod nemini eorum, quibus ipse notus, iste ejus moribus ignotus sit, adeoque senis deliri & cerebrosi, vel potius insani maledictis nemo fidem ullam adjungat, sed ultrò arrideat. Et hoc ipsum ad nihil facienda ejus debachationes Ludovisio Cardinali aliquando afferre visum est: cui cum regeretur, At enim istius notæ impunitas peccatum hominis alit & corroborat: Ut cum nulla mendaciorum & maledictorum suorum acta poenitentia mox in maximam malam rei, hoc est, ad Acherusia Orci templo præcipitem

tem ire necesse sit : Eat sane, inquit ille, quid nostra id refert? ipse de se viderit. Hinc autem nemini obscurum esse potest, quanti Germanica natio Romæ fiat, cùm tot illustribus ac nobilibus adolescentibus, ex quibus Electores & Principes Imperij aliquando prodituri sperantur, cum Generalis Iesuitarum morum Magistrum præficiat, quem propter effrenem, impotentis animi iracundiam & convitiandi mentiendique libidinem nemo fide dignum censeat, ipse etiam Ludovisius, unicus ille Societatis patronus laudumque buccinator, pro Orci Candidato se habere minimè dissimulet. Alij in tollerando tam compertæ insaniæ ac maledicentiæ viro Patrem Generalem hanc habere rationem censem, Societatis omnem in partem plurimum interesse, ut in ea sint homines sententia, Iesuitarum operam Ecclesiæ ac Reipublicæ ita necessariam esse, ut si ne illa nec religio Catholica subsistere, nec virtus ac eruditio à quoquam patari possit. Hanc verò opinionem minui, si quis virtutis aut doctrinæ famam habeat, qui vel Iesuita non sit, vel certè Iesuitis magistris usus non fuerit, si præfertim idem aperte ferat, non omnia se Iesitarum dicta aut facta probare, neque quod nigrum est, in gratiam eorum album velle dicere. Rationem proinde im-

perij publici five *Status* (ut vocant) hoc omnino postulare, ut Iesuitæ de ingenio, doctrina & moribus eorum detrahant, quos non sine fraude & damno seu præjudicio Societatis benè ab aliis audire intelligunt. Benè ergo de Societate Castorium mereri, adeoque num tam culpâ carere, quam commendari dignum esse, qui mendaciis ac maledictis tam strenuè eos oppugnet, quibus existimationem minimè salvam esse tanto-perè Societatis intersit. Non nemo denique hanc Patri Generali excusationem parat, quod satis exploratum habeat, Castorium ejus notæ Cantorem esse, qui veterem suam cantilenam canere, hoc est, maledicta in alios ingerere pro cibo habeat, & multò vitam amittere, quam istius generis carmine supersedere malit: adeoque nihil hoc esse certo certius, si in alios pus & venenum suū evomeret veteretur, in ipsum mox Generalem cæterosque Iesuitas cum cornua obversum, quippe quos præ se ut longè in sodalitio isto adolescentiores ipse natu maximus contemnat, nec parùm multa, quæ longo iam tempore perpetram & adversus Societatis leges atque instituta admissa novit, quorūque ipse pars magna fuit, cum ingenti totius Ordinis invidia palam agitare possit. Quidni ergo Generalis suo cum ingenio

genio uti patiatur, ut aliis potius, quam ipsi, omni bile evomendâ, molestus sit, cum haud dubiè ad majorem Dèi gloriam pertineat, alios potius, quam ipsum, ejusque Sodalitiū malè audire? Hinc porrò fit, ut citius luscinolæ cantio, quam Castorio mendacia & convicia in viros optimos & eruditissimos defuerint, ut in eum usquequaque conveniat, quod de Corvo & Psittaco Apuleius habet. *Et Corvus (inquit) & Psittacus nihil aliud, quam quod didicerunt, pronunciant. Si convicia docueris, conviciabitur: diebus ac noctibus perstrepsens maledictis. Hoc illi carmen est, hanc putat cantionem. Vbi omnia que didicit maledicta percensuit. Denuò repetit eandem cantilenam. Si carere convicio velis, lingua excidenda est, aut quamprimum in sylvas suas remittendus. Ac talibus quidem canticis suam Castorius vocē exercet: quibus etsi usque èd se oblectat, ut cum quovis modorum istorum cantitat, pulcher sibi ac beatus videatur, neque sortem suam cum illis beatorum spiritibus, immortali ævo summa cum pace potitis & canticū novum decantantibus commutatam velit: tamen ne illam quidem aspernatur voluptatem, quam alienus cantus audientibus afferre potest. Itaque plurimos annos impenso pretio præstantissimos totius Italiam Symphoniacos sive flatu, sive nervis aut fidibus,*

sive assâ voce cantantes, conductos habuit, quorum aliis ternos, aliis quaternos aureos menstruos (ut quidem ipsi prædicabant) pro stipendio dependebat, sic tamen ut sæpè extra ordinem in diebus, quos majore quadam celebritate Roma festos habet, pro singulis cantiunculis viritim aureum cantoribus exsolveret. Neque tamen eâ re contentus octo pueros, quos ex omnibus, qui Romæ vocatores & μουσικῶτες cæteris viderentur, maximâ curâ delegerat, unâ cum Phonafço, vocis artifice & artis Magistro, in ipso Collegio Germanico alebat, ut planè fructibus Collegij illudere, eleemosynasque ab hominibus piis ad redimenda peccata sua testamento relictas, & ad alendos eos qui restituendæ ac retinendæ in Germania Catholicæ fidei gerendæque animarum curæ se devoverunt, Pontificum auctoritate conversas, bene magnam partem ad oblationes suas & eorum, quos advocabat, præcipueque veteranorum Iesuitarum in Generalis contubernio viventium auriculas abuti videretur. Non ignota loquor. Hoc Pontifex, hoc Cardinales, hoc omnis Roma, hoc magni denique Principes aliqua ex causa Romanam appulsi naverunt: quorum nonnullos idem Castorius ad prandium aut merendam devocare, cámque in rem non semel quiri-

quinquagenis aureis amplius expensum ferre ausus est , nullâ ille vel necessitate adactus , vel Collegij alumnorum utilitate ductus, sed solâ voluptate victus, quam partim Symphoniam audiendâ, partim se Principibus ventitando , suumque regnum, & in dilapidandis Collegij opibus Pontificiam supremamque & ~~etiam munus~~ atque omni redendæ rationis onere liberam ac solutam potestatem oculis eorum ingerendo capere solebat. Sic itur ad astra , sic digito cœlum tangitur, sic Martyr iste pro sede Apostolica quotidie moritur. Neque tamen cæteros Iesuitarū in hac tanta sua immortalitate profsus ignorare, neque non in suę felicitatis Societatem alios atque alios subindè admittere censendus est , cùm ab ea ne Dominicanos quidem excludendos putet, etsi eos Iesuitæ aliqui pro æmulis parumque amicis habere solent. Quadam certè die in suburbano Collegij horto duos Dominicanæ familiæ Theologos prandio cùm advocasset, tres pueros ex octo illis , quos Symphoniam causâ Collegij impensis ali ab eo dixi , propter majorem & vociis suavitatem & artis Musicæ peritiam electos in totidem arbribus collocari , ibique velut lusciniolas certatim cantillare , auresque prandentium promerkeri jussit. O Divi Ignati & Xaveri, quid habetis, qui magis quam ipse sit, beatos.

vos esse credat Castorius , qui hæc tanta oculis & auribus bona concipit , sibiique & sodalibus , quos plus diligit , cœlitum DELICIAS velut in antecessum repræsentat?

Venio nunc ad SCENICAS Iesuitarum Delicias seu recreations,in quibus verò demum locum habet,quod ait Mariana, *multis eas mensibus durare.* Fieri quippe necesse est, ut adolescentes ac pueri, quibus agendi partes inandantur , sæpè sui periculum faciant, ac repetitâ sæpius actione oculos auresque Iesuitarum oblectent. Ferè enim ex omni numero speciosissimi diliguntur , quorum præcipuè quidem, non tamen sola facies, nō minimum autem vocis quoque & actionis ac vestitus lenocinium spectatores alliciat. Romę certè cum D.Ignatij *Apotheosis*(quam vocabant. Nam *Canonizatio* rus eis olere videbatur) in Theatro exhiberent(id quod eos quinctum decimum fecisse puto ) Divi illius personam gerebat adolescens minimè in honesti oris, ex summi quippe Pœnitentiarij pædagogio lectus, qui benè adhuc ætatem ferret , ac nec dum florem juventæ penitus extinxisset. Itaque minimè mirandum erat , certatim Romanos ad scenici istius Ignati conspectum convolare , & pegmatis automato in cœlum sustolli incipientem plausu & acclamatione prosequi , sibi etiam

etiam velut Divo devotissimis volentē propitium optare. Non facile autem verbis expressero, quanto morum ac studiorum detrimento scenicam istam voluptatem Iesuitis juventus instruat. Primum enim quibus mandatæ sunt in scena agendi partes eo prætextu multò fiunt ad discenda Magistrorum dictata indiligentiores, ut complures sæpè menses nullo operæ pretio eis effluant. Si Magister eos objurget, quod sint cessatores, parata eis est excusatio, se quæ in Scena recitare necesse habeant, ediscere, quo verbo Magistrum reddunt Harpoeratem. Deinde cum plerque illæ Fabulæ à Iesuitis, iisque plebeis & minorum gentium conscriptæ sint, fit ut iis ediscendis pueri plurimis barbarismis & solœcismis imbuantur, qui per omnem postea ætatem eis adhærescant.

Adhæc vix evitari potest, quin etiam illi, quos alioqui pædagogorum aut privatorum seu domesticorum Magistrorum custodiæ à pravorum, nec satis castorum adolescentum congressu munitos habet, ad morum corruptelam, sæpè etiam ad jacturam pudicitiae insidiatoribus eorum prodantur, nec enim aëtorum seu collocutorum alter alteri interdici potest, quin sæpè una sint, ipsique in proscenio aut alibi privatim ac soli personas

suas agere adsuescant. Ita usu venit, ut qui pudiciores Vestæ domo venerant, ex scena Catamiti, aut certè nequitiæ minus rudes, domum revertantur, si spectatissimæ virtutis viris fides est, qui & ipsi complures Principibus in theatro fabulas dederunt, aut Sacerdotibus credimus, qui Actores aliquando peccata per sacram exomologes in renarrantes audiere, quorum non neminem in ea coiperi sententia parétes, qui histrio-nicas ejus notæ actiones impensis suis adju-vant, ac filiorum operam scenæ commo-dant, quiddam iis simile facere, qui olim liberos suos idolo Moloch consecrabant. Verè enim lenocinium eos facere, ac florem etatis liberum ad pastum dumtaxat oculorū, vel actoribus, vel spectatori ihus prostituere. Ut enim eam concedant in Iesuitis virtutis perfectionem, ut formosorum conspectu nihil commoveantur, nec obscenius natura eorum exciteatur, aut certè non ultta quādūcet ac fas est ipsi eā se ḡewīa oblecteant: nō parum multos tamen ad animi firmitudinē nequaquam Iesuitis pares vix se continere, quin ebrios ac putres in eos deponant oculos, tum quidem certè cùm reiecta ac nuda plurium ephebortim corpora, Phœbo & forore Phœbi pulchriora, in Crucibus parieti applicitis confixa an adstricta contuerintur;

Ve-

Velut in magni cujusdam Principis civitate ad Christi supplicium sextâ majoris hebdomadæ feriâ repræsentandum pro summa terum, quâ ibi potiebantur, Iesuitas factitare memini. Sed ejusdem Principis honori hoc à me datur, ut loci nomen silentio involvâ.

Prætereo etiam maximè deformè Adulationis genus, quo nisi fabulas suas condiât, eas aliter vix stare posse persuasum habent. Itaque Viennæ annis superioribus religioni eis non fuit, in libello typis descripto, qui **Comediae**, quam Matthiæ Cesari multisque Principibus daturi erant, argumentum complectebatur, Henricum Iuliūn Ducē Bruns-vicensem, *Reverendissimum Episcopum Halberstadiensem*, honoris causâ appellare, quem tam & Hæreticum & Catholicis infestissimum esse, & invitis divini humanique juris legibus Ecclesię Halberstadiensi sacrilegè incubare, eoque pacto leges de Religionis pace in Germania fixas vi perrumpere, ac propterea velut perduellem non modò nec minimâ boni cujusque laude, sed etiam Cesareâ proscriptione dignum esse judicabant. Evangelio quidem si credebant, eum non per ostium in ouile, sed aliunde ingressum, Lupum, Furem & Latronem, minimè verò Pastorem aut Reverendissimum Episcopum perhiberi oportere dubiū non habebant.

Gretij verò quondam in Comœdia ex fœdissimis adulationibus erga fratres Archiduces, Ferdinandum, Maximilianum, Leopoldum & Carolum, eorumque sorores & omnium Matrem tūm præsentes, novum Litaniae genus, an seculare carmen conflare visi sunt. Cùm enim puer quidam scenicus in magnæ illius Matris laudem pronunciasset, *Mater optima*: aliis mox succinuit, *Mater prudenterissima*.

alius,	<i>Mater castissima.</i>
alius,	<i>Mater liberalissima.</i>
alius,	<i>Mater clementissima.</i>
alius,	<i>Mater Patriæ.</i>
alius,	<i>Mater orphanorum.</i>
alius,	<i>Mater pauperum.</i>
alius,	<i>Mater tot Reginarum.</i>
alius,	<i>Mater tot Archiducum.</i>

Mimum tandem, an Litaniā, cum multis suis laudibus expleverunt.

*Leupoldusque sacer, Caroleumque decus.*

Alia ejusdem artificij specimina nihil me commemorare attinet: siquidem ausquam gentium Iesuitarum sunt Collegia, quin ibi quotannis in Scena Mimos agant, & Principes ad Magnates, quæ viros, quæ fœminas, exquisitissimis affectationibus desulceant, quarum vel homines Gentiles, ac Christianorum sacerorum penitus rudes, ineritò dispuadeat.

*Quod:*

Quod si quis jam benè calculum ponere;  
 & quanto auto atque argento multi priva-  
 tam emungantur, ratione subductâ reperire  
 velit, qui sc. parum firmâ sunt fronte, nec iis  
 præcidere ac negare animum inducunt, à  
 quibus ad Scenæ apparatum quantumvis  
 grandes impensæ nullo pudore poscuntur:  
 nihil equidem dubito quin Iesuitas vetus A-  
 theniensium exemplum hodiè referte mihi  
 assentiat: quos gravissimè Plutarchus accu-  
 sat, quod magnarum classium & exercituum  
 commeatus & impensas in Theatri nugas  
 effuderint. Si enim rationes subducantur ( in-  
 quit ) quantæ constiterint singulæ Atheniensibus  
 fabulæ, apparebit eos in Bacchæ, Phænissæ, Oedi-  
 pos, Antigonam, Medæaque & Electra calamitates  
 plus fecisse sumtuum, quam in bella pro imperio &  
 libertate contra Barbaros gesta. Et dubitamus ad-  
 liuc, quin verè pretiosi operarij sint Iesuitæ,  
 quorum Deliciae ac Voluptates nisi regiis ja-  
 cturis & impensis, aliter instrui nequaquam  
 possint?

Reliquum nunc est, ut de V E N A T I O-  
 N I B U S eorum, de que voluptate, quam in-  
 de capiunt, videamus, qua de ré vix mihi fi-  
 des fuisset facta; trisi Sacerdos Cappucinus;  
 spectatæ probitatis vir ea, quæ in Eberndor-  
 fensi Præpositura oculis ipse suis uerpavit,  
 mihi getulisser. Gratienses nimicrum Iesuitæ

S

(sive ut ipsi Grammaticę non satis periti, eo-  
que ubere virgidemia digni, vocare se ma-  
lunt, *Græcenses*,) *Quietis*, quam vocant, do-  
mum ibi constituerunt, quo se quotannis  
per studiorum intervalla animi causā reci-  
pere, & scholasticis laboribus fessos recreare  
solent. Ibi retia, plagas, venabula, venaticos  
canes, cornua, equos, omne denique venato-  
rium instrumentum ad Quietem Reveren-  
dis Patribus præstandam affatim invenias.  
Nec ulla eis est religio, ne in Sacros Cano-  
nes venatione Clericis interdicentes delin-  
quant nefasque contrahant. Sciunt enim ju-  
sto legem non esse positam, & imprudentis aut  
calumniatoris esse, leges publicæ utilitatis  
causā latas ad fraudem noxamque Reipub.  
interpretando convertere. Quis est qui du-  
bitare ausit, publicè vehementer interesse,  
ut Iesuitæ alacriores ac vegetiores ad docé-  
dum quotannis redeant? Quod quidem ne-  
quicquam facere eos posse existimes, nisi ad  
*Quietis domum* se conferant, ibique Venatio-  
ne animum laboribus annuis fractum rela-  
xent. Quo accedit, quod ferarum venatio-  
cum Hæreticorum in Ecclesiæ plagas com-  
pulsione seu Conversione maximam haber-  
similitudinem. Ex quo & Hæretici, *Fera ac*  
*Bestia agri vel Saltus*, Sacerdotes autem eo-  
rum ad Ecclesiam reductioni operam lo-  
cantes,

cantes, *Venatores* in sacris Literis paſſim perhibentur: An ergo erit quisquam, qui non agnoscat ac fateatur, Iefuitas ſectando lepo-  
te, figendo cervo, aut excipiendo Calcedo-  
nio ſuę ingens operę preium facere, qui eandem prorsus rationem mox in Hæreticis ſectandis, conficiendis, aut de agro Dei pro-  
terrendis fugandisque tenere diſcant, ut ſi-  
c ut Apostoli olim pro Piscium captoribus  
*Piscatores hominum evaſerunt*, ſimiliter i-  
psi fortes ac robustos *Hominum venatores* ſe-  
præbeant?

Ita ſuccelfores eos eſſe Apoftolorum ne-  
mo non intelliget, neque intercedet, quin nunc demum Deus präſtet, quod tanto an-  
tè facturum ſe rēceperat. Ierem. 16. Ecce ego  
mittam eis multos *Venatores*, & venabuntur eos  
de omni monte, & de omni colle, & de cavernis pe-  
trarum.

Est tamen etiamnum quiddam, quo haud  
ſcio an plus etiam, quam iis quæ adhuc dicta  
ſunt, ſuari venandi conſuetudinem ad Ma-  
jorem Dei gloriā & ad boni publici rationes  
pertinere; adeoque nullo jure accuſari de-  
fenderint. Magni ſcilicet Principes inveniuntur,  
quos ex ſententia valere ac diu vi-  
tales eſſe Ecclesiæ ac Reipubl. Catholicæ  
plutimum interest, idque boni oinnes om-  
nibus votis comprecari debent. Hi verò ſi

à pueris educati factique sunt, ut nisi majorē temporis partem venando se oblectet, vitam sibi acerbam putent, ac ne ex ea animi ægritudine mox in corporis quoq; morbum incident, non sint nullo periculo. Et tamen reperias homines tam parūm obsequiosos, ut ejus ingenij Principibus religionem ex eo objicere non dubitet, quod ex D. Hieronymo Canones notant, præter impios illos homines, Nembrod & Esau, nullum in sacris literis Principem Venatorem inventi. Hunc ergo scrupulum, qui eos in alè habet, eis eximere, eoque pacto non magis voluntati eorum, quam valetudini, servire, quis neget idem esse de bono publico quam optimè mereri? Id autem nemo fecerit rectius, quam qui sanctitatis ac prudentiae opinionem habeat: quod in lesuitis esse nemo nisi Hæreticus, aut saltem minimæ bonæ notæ Catholicus in dubium vocaverit.

Hi ergo si & ipsi Venatui indulgeant, odio cum sua religione dignissimus videatus necesse est, qui jam injectâ Nembrodi & Esau mentione Principibus moleitus esse, & isti eorum voluptati intercedere animum inducat. Tum enim in promptu est Principibus, ut se vero illi patruo & censori suo strenue oppedant, hocque carmine eum facescere procul jucabant. *Tace sis & eave malo, novi enim*

enim Theologos, quorum alia longè de Venatione,  
quam tua, est sententia. Atque hac ratione non  
modò Venationes suas, sed & Mendacium  
satis defenserint, quo in Præposituræ E-  
berndorfensis Monasterio sibi confiendo-  
usos fuisse Vrsinus de Bertis, Tergestinus E-  
piscopus & Archiducis Consiliarius, nar-  
rate amicis solebat. Optimo sc. ac religiosissi-  
mo Archiduci persuaserant, id Monasteriū  
non plus mille florenis annuis reddere, cùm  
tamen sena millia inde redire satis certò  
nossent. Qua ipsâ fronte & conscientiâ ut  
Mylstadiense Monasterium ab eodemPrin-  
cipe obtinerent, vectigal ejus annum non  
nisi sex millia esse contenderant, etsi alios,  
qui multis annis vectigalia illa administra-  
rant, viginti quinque millia inde se perce-  
pisse confitentes audierant, ipsique hodie  
velut multò ad rem attentiores ac solertio-  
res triginta millia capere ex eo soleant, quē-  
admodū idein Tergestinus Antistes affirma-  
bat. *Malum est, malum est, dicit omnis emtor (seu  
pretio, seu precibus emat) & cū recesserit, tunc  
gloriabitur.* Id est, postquam id quod volebat  
obtinuerit, in finum gaudebit, quod pretio  
rei verbis extenuando ea potitus fuerit. Pro-  
verb.20. *Ad maiorem scilicet Dei gloriam perti-  
net, Iesuitas in benè aucta parte esse, nullā-  
que re non modò ad necessarios vitæ usus,*

sed ad commoditates quoque ac Delicias  
idonea defici. Ut enim est in sacris literis,  
*Pecunia obediunt omnia.* Et utilior est sapientia  
cum divitiis, & magis prodest videntibus Solem.  
*Sicut enim protegit Sapientia, sic protegit pecunia.*  
Divitias autem vix possidebunt Iesuitæ, nisi  
opulenta Monasteria consequantur, cum  
Principes de alieno, quam de suo, multò li-  
beraliores esse soleant. Id autem nequic-  
quam sperent, si ut res est simpliciter velint  
cloqui, nec aliquid alicubi mendacioli ad-  
spergant, ut verbis Apostoli sic de se prædi-  
care possint: *Cum essem astutus, dolo vos ceperim.* Il-  
lud quidein satis exploratum eis videtur,  
suam istam Monasteriorum ditissimorum  
venaturam & mendacia, quibus ea venan-  
tur, non magis Deo ingrata esse, quam obste-  
tricum Ægyptiarum commodatum Dei po-  
pulo mendacium fuisse sciunt, quibus pro-  
præter Deus beneficisse & domos adificasse me-  
moratur. Nam & ipsi sibi domos amplissi-  
mas, an regias, ædificatas esse contuerunt, &  
alij in Domo Quietis Eberndorfensi perspi-  
cuè oraculi illius fidem impletam intelli-  
gunt, quod Psalmi 131. Hæbreæ ac Græca pre-  
fert lectio: *Hac Re qui es mea in seculum  
seculi, hic habitabo quoniam elegi eam.* VENAT-  
TIONEM ejus benedicens benedicans. Sacer-  
dotes ejus (Venatores putæ) induam salutari,  
sive

sive nomine I E S U , quod est nomen dantis salutem, exornabo, ut I E S U I T A E seu *salutares* audiant. Sed de Deliciis eorum, quas Mariana nimias , nimis multas , nimisque diuturnas , ipsis denique noxias esse censet, satis jam dictum deputo. Si quis tamen sit, cuius auris isto auditu nondum impletur, facere me cogitet, quod ait Salomo: *Totum spiritum suum profert stultus: sapiens differt & reservat in posterum,* Proverb. 29.

---

### DIVINA ORACVLA DE EXITU SOCIETATIS.

*Ierem. 48. Quia plus fecit, quam potuit, idcirca perierunt.*

Iesuitas plus facere, quam possint, sive inconcessa aut impossibilia conari, minimè est obscurum.

Volunt simul Deo & Mammonæ servire , quod esse impossibile testatur Christus Matth. 6.

*Non potestis Deo & Mammona servire.*

Volunt simul Christum & Vitellium aut Vitulum suum adorare, ac pariter gloriæ utriusque servire, quod est impossibile. *Nemo enim potest duobus Dominis servire , Matth. 6. Ego Dominus, hoc est nomen meum: gloriam meam.*

*alteri non dabo, Isai.42. Projectus est Vitulus tuus Samaria, quia artifex fecit illum, & non est Deus, Ose.8.*

Volunt simul esse Milites Christi , & implicate se negotiis sacerdotalibus, quod est impossibile. *Nemo enim militans Deo implicat se negotiis sacerdotalibus, ut ei placeat, qui se elegit,* 2.Tim.2.

Volunt simul certare in Agone coronandi, nec ab omnibus se abstinere. Quod est impossibile. *Omnis enim qui in Agone contendit, ab omnibus se abstinet, ut corruptibilem coronam accipiat, 1.Cor.9. Qui certat in Agone, non coronabitur nisi legitime certaverit, 2.Tim.2. id est, nisi secundum leges Agonisticas à multis rebus placitis abstinuerit.*

Volunt simul multos crudire , five ad faciendos fructus pœnitentiâ dignos impellere, & animæ suæ suaves esse, nec eam jejuniis multis affligere, quod est impossibile. Ut enim Eccl.37. scriptum est : *Vir astutus multos crudivit, & animæ sua suavis est. Omni re defraudabitur (id est, frustrâ laborabit) non est enim illi data à Domino gratia.*

Volunt simul sapientiam acquirere , & multis actibus seu vitæ negotiis se dedere, quod est impossibile. Quia *Sapientia Scriba est in tempore vacuitatis, & qui minoratur a illa, sapientiam peripiet, Eccles.30. id est, Scriba doctus*

*doctus ad regnum cælorum & idoneus Novi Testamenti minister totam vitam contemplationi deputare, & omne tempus vacuum habere, minusque actuosus esse debet.*

Volunt simul esse Arbores frugiferæ, nec tamen plantari fecus decursus aquarum de sanctuario egredientium, quod est impossibile. Nam homines tantum contemplativi, quorum voluntas est in lege Domini, in eaque dies & noctes meditantur, sunt talia ligna fructifera, quorum fructus sive opera sint in cibum, Folia verò sive verba sint in animorum medicinam, Psalm. i. Ezech. 47. cùm alij sint vel myricæ in deserto (Ierem. 17.) vel Salices torrentis (Iob. 40.) quoniam aquis sapientiæ salutaris aut nunquam, aut minùs sæpè irrigantur, id est, Contemplationem rerum divinarum aut prorsus missam faciant, aut pro Exercitio- tantum habent, non pro officio, pro Medio, & non pro Fine. Aut etiam sunt Arundines vento agitatæ (Matth. 11.) quippe quos humani favoris aura paulo inomento huc illuc impellat, ut modò spe gratiæ jucunda & hominibus placentia loquantur, modò offensæ metu ingrata, quamvis hominum saluti necessaria, reticeant, & utrovis modo plurimam hominibus noceant.

Volunt simul rapere regnum Dei, nec tamen esse in seipso violenti, quemadmodū

Iohannes Baptista, Christus & Apostoli fure, quod est impossibile. A diebus enim Iohannis usque nunc regnum Dei vim patitur, & violenti rapiunt illud, Matth. ii. Violentiâ vero usus fuit Iohannes, cum venit nec manducans panem, nec bibens vinum, nec uestitus molibus, nec in domibus regum vivens. Christus etiam in se violentus fuit, ut expectaret cor ejus improperium & miseriam (Psalm. 68.) & cuperet saturari opprobriis (Thren. 3. & tantæ paupertatis esset, ut non haberet ubi caput reponeret (Luc. 9. essetque vir dolorum & sciens infirmitates, vulneratus propter iniquitates nostras, & atritus propter scelera nostra, sicut Agnus coram tondente se obmutuit & non aperuit os suum (Isai. 53.) Apostolorum in seipso violentiam sic describit Paulus i. Corint. 4. Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos. Nos stulti, infirmi & ignobiles sumus propter Christum. Usque in hanc horam & esurimus, & siti mus, & nudi & instabiles sumus (sive nullum domicilium, multò minus Collegium magnificum habenuis) laboramus operantes manibus nostris, & quamvis egeamus, nulli onerosi aut graves sumus, sed sine onere nos hominibus servamus (2. Cor. II.) maledicimur, blasphemamur, calaphis cedimur, tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus. Vos autem Clerici Regulares, quos ego in Christo Iesu per Evangelium genui, quos

*quos Deus vocavit in Societatem filij ejus Iesu  
(I. Cor. 1.) jam saturati estis, jam divites facti estis,  
sine nobis regnatis ( id est , sine ulla violentia  
Apostolicæ imitatione) & utinam regnaretis  
(ac non potius) dominaremini hominum fidei,  
quos devoratis , in faciem cœditis , in servitutem  
redigitis (2. Cor. 1. & 11.) Rogo vos imitatores mei  
estote sicut & ego Christi, 2. Cor. 4.6. & 11. Exhibi-  
beamus nos sicut Dei ministros in multa patien-  
tia, in necessitatibus, in laboribus, in vigiliis & je-  
juniiis multis , in fame & siti , in frigore & nudi-  
tate.*

Volunt simul casti manere, nec uti medi-  
cinâ jejunij , quod est impossibile , cùm illi,  
qui bis in die ventrem carnibus præcipue vi-  
noque onerant , Seminarium libidinis in  
corpo suo habeant. Sic enim scribit S. Hie-  
ronymus aduersus Iovinian. *Nos quorum con-  
versatio in cœlis est , repugnantem carnem & ad  
libidinum incentiva rapientem inediâ subjugau-  
mus. Eius carnium & potus vini , ventrisque satu-  
ritas , Seminarium est libidinis.* Illi arbitrantur  
earnes sanitati congruas, qui volunt abuti li-  
bidine, & in cœnum demersi voluptatum ad  
coitum semper exæstuant. Frustrè S. I. M u-  
l A N T salvâ fide & pudicitia & mentis in-  
tegritate se abuti voluptatibus , cùm contra  
naturam sit , copiis voluptatuin sine volu-  
ptate perfaci. Et S. Thomas Opusc. 18. cap. 9.

Oportet Continentia viam assumentes carnem propriam abstractis deliciis, vigiliis & Iejniis, & hujusmodi Exercitiis castigare. Et S. Bern. super Canticum: *Abstinebo à vino*, quia in vino luxuria est, aut si infirmus sum, modico utar iuxta consilium Apostoli. *Abstinebo & à Carnibus*, ne dum nimis mihi Carnem nutriunt, simul & carnis nutriant vitia. Panem quoque ipsum cum mensura sumere studebo, ne onerato ventre stare ad orandum tedeat. Et S. Chrysostomus in Matth. 16. *Iohannes velut purus homo indigebat medicinā Iejunij.* Christus Deus erat, & non purus homo, & ideo Iejunio non indigebat. Hinc consequitur, Iesuitas non esse puros, sed vel Deos, vel impuros homines, qui Iejunij & Abstinentiarum medicinā se non indigere putent, non plus quidem jejunent, aut à carnibus abstineant, quam omnes alij Catholici, mulierum consuetudine libidini suæ medentes.

Volunt simul in rerum divinarum Contemplatione occupari multumque proficere, nec tamen contemplationis & scientiarum impedimenta missa facere, quod est impossibile. Ut enim Iob. 28. scriptum est: *Sapientia non invenitur in terra suaviter viventium.* Quæ verba explanans S. Gregorius, *Qui (inquit) hujus vita voluptatibus pascitur, ab aeterna sapientie intellectu separatur.* Et S. Basilius Homiliā in Psal.

In Psalm. 29. *Iure meam extenuo ac macero carnem, nec meo sanguini parco, qui in carnem coagulari solet, ne mihi ad veritatis cognitionem sit impedimento.* Et S. Hieronymus adversus Iovin. *Sapientiae operam dare non possumus, si mensa abundantiam cogitemus, quæ labore nimio & curâ indiget. Quod si quis existimat & abundantiam ciborum potionumque se perfrui, & vacare posse sapientiae, hoc est, & versari in deliciis, & deliciarum vitiis non teneri, seipsum decipit.* Et S. Thomas 2. quest. 147. artic. 1. *Assumitur lejunium ad hoc, ut mens liberiùs elevetur ad sublimia contemplanda.* Vnde dicitur Daniel. 10. quæd post lejunium trium hebdomadarum Daniel revelationem accepit à Deo. Sic enim ibi legitur : *Ego lugebam trium hebdomadarum diebus, partem desiderabilem non comedi, & Caro & Vinum non introierunt in os meum.* Et dixit ad me Angelus : *Ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua.* Similiter autem & Salomo ad contemplandum discendumque se comparavit, de quo ipse Eccles. 2. *Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam, donec viderem quid esset utile filius hominum.* Sed Iesuitis unis hoc datum est ut quotidie bis vino carnisbusque saturi

plus quam cæteri hominum sapere & genus  
humanum docete possint , & in unum quæ-  
vis eorum convenit illud Ezech.28. *Ecce sa-  
pientior es tu Daniele : omne secretum non est abs-  
conditum à te.* Et hoc Luc.ii. *Ecce plus quam  
Salomon hic.*

Volunt simul fideles seu Christiani esse;  
& de rebus ad victum & amictum pertiné-  
tibus nimiam curam getere , quod est im-  
possibile.Sic enim Christus ipse docet Mat.  
6.& Luc.12. *Si fænum Deus vestit, quantò magis  
vos pusilla fidei?* Nolite ergo solliciti esse dicentes;  
*Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo  
operiemur?* Hac enim omnia gentes mundi qua-  
runt (sive infideles, paternam Dei providen-  
tiā non credentes ) Pater autem vester scit,  
quoniam his indigetis. Nolite ergo solliciti esse in  
crastinum. Huic Christi monito quo modo  
parendum sit,S.Ignatius & Xavetiūs exem-  
plō suo Iesuitas docuerunt : Ignatius enim  
Hierosolymam profecturus nec viaticum , nec co-  
mitem admittere voluit, quod à divina providen-  
tia pendere usqueaque cuperet: Perspiciebat e-  
tim, si peregrinanti sibi adversi quipiam evenis-  
set, fieri non posse , quin aliqua saltem ex parte co-  
mitis præsidio fideique consideret : proinde quic-  
quid in eo spei locasset, id utique ex ea detractum  
iri fiducia , quam totam in uno Deo clementissimo  
parente ac rectore vellet esse repositam ; ut auctor  
est in

est in vita ejus Masseius, qui pariter de Xaverio scribit: *Omne commeatus & viatici genus in Indias ad prædicandum Christianum profecturus rejecit, cum ita diceret: Suscepto paupertatis voto, & unius Dei causam agenti sibi nequaquam esse de crastino laborandum.* Quis jam non videat, quām longè hodierni Iesuitæ à Iesu & Ignatij cùm doctrina, tum exemplo desciverint, ut five Gentilium, five Phariseorum nōmē multò meliori jure, quām Christianorum aut Iesuitarum in eos conveniat, si tamen fas putamus S. Augustino credere, cujus verba sunt in libro de Eleemosyna: *Tu Christiano, tu Dei servo, tu bonis operibus dedito, tu Domino suo caro aliquid putas defuturum? An putas, qui Christum pascit, à Christo ipso non pascitur? An putas terrena deerunt, quibus cælestia & divina tribuuntur? Vnde hæc incredula cogitatio? Vnde impia & Sacrilega ista meditatio? Quid facit in domo Dei perfidum pectus? Quid qui Christo OMNINO NON CREDIT, appellatur & dicitur Christianus? Pharisei sibi magis congruit nomen.*

Volunt simul divites fieri, & non incidere in laqueum diaboli, quod est impossibile. Sic enim docet Paulus i. Timoth. 6. *Veritatem privati sunt, qui existimant quæstum esse pietatem. Habentes alimenta & quibus tegamur, his contentissimus. Nam qui volunt divites fieri (id*

est qui ex ministerio Ecclesiæ plus petunt  
quam alimenta & tegumenta ) incident in  
tentationem & laqueum diaboli, & desideria mul-  
ta inutilia & nociva, quæ mergunt homines in in-  
teriorum & perditionem. Et Salomo Prover. 28.  
*Qui festinat ditari, non erit innocens.*

Volunt simul in Aulis Principum se cale-  
facere, & Christum non negare, quod est  
impossibile. Exemplo est Petrus, qui quam-  
vis esset Princeps Apostolorum, & Beati ap-  
pellatione ab ipso Christo honoratus, post-  
quam tamen cum Aulicis adsedit ad ignem  
& calefegit se, ter Christum negavit. Quo  
exemplo Claudius Aquaviva Iesuitas om-  
nes terreri voluit in sua *Instructione pro Supe-*  
*rioribus ad augendum in Societate Spiritum* cap.  
5. pag. 38. Et propter negandi Christi pericu-  
lum , secundæ Congregationis Generalis  
Canon Iesuitas Aulis omnibus exesse sic ju-  
bet : *Nec Principibus, nec Dominis aliis seculari-*  
*bus aut Ecclesiasticis assignari debet aliquis ex no-*  
*stris Religiosis, qui Aulas eorum sequatur, & in eis*  
*habitetur, ut Confessarij, aut Theologi, aut alio quovis*  
*munere fungatur, nisi forte ad per breve tempus u-*  
*nius vel duorum mensium.* Similiter in libro,  
qui inscribitur *Instructiones ad Provinciales ex*  
*Superiores Societatis, Instruct. 14. pag. 86. caput*  
*Septimum hoc est : De cautela adhibenda, ne*  
*Principum ac Magnatum Aula nostris obsint. Satis*  
*prospe-*

prospectum fuerit, si mala præveniantur, cum apparet futura, & præcidantur initio familiaritates istæ cum Principibus, antequam adolescent & radices agant, quæ Societati nostræ, nisi fortiter ob sistamus, grauiter minitantur, præcipue cum Superiores connivent.

Volunt simul turbari erga plurima, & optimam partem eligete, quod est impossibile, velut Marthæ & Mariæ exemplo, & Christi ipsius sententiâ doccémur. Luc. 10. *Martha excepit Iesum in domum suam, & sorore eius Maria sedebat secus pedes Domini ut audiret verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens Ministerium, & ait, Domine, non est tibi curæ quod Soror mea relinquat me solam ministrare. Die ergo illi, ut me adjuvet. Et respondens dixit illi Dominus, Martha, Martha, solicita es & turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Similiter Iesuitæ sunt satagei & negotiosi, turbanturque circa plurima, & de Monachis queruntur, quod otiosi desideant sibi tantum ac Deo vacantes, & nullum pro Hæreticorum conversione & Catholicorum perfectione laborem capientes. Sed in eō sive ipsi plurimum falluntur, sive alios saltem fallere conantur. Monachi enim optimam partem elegerunt, assiduam nempe divinæ pulchritudinis contemplationem, per quam cùm*

T

ipsi plus perficiuntur & amore Dei magis inflammantur, tūm proximos juvandi longè majorem voluntatem & facultatem, quā Iesuitæ, consequuntur. Cūm enim ex adspet-  
tu amor existat, quo plus quis Deum con-  
templatur, tantò plus Deum, & illius causā  
imagines & filios ejus, sive proximos amat  
& adjutos atque ad imaginem Dei reforma-  
tos cupit. Cumque quo plus quis Deum a-  
mat, tantò plus ab illo diligatur, sic fit, ut cō-  
templativi velut gratiosissimi ejus familia-  
res omnia apud illum possint, imò etiam ut  
Deus nihil possit contra ipsorum nō modò  
vota ac preces, sed etiam cogitationes. Exé-  
plo est Loth, Genes. 19. vers. 22. Moyses Exo.  
32. v. 10. Iosue Ios. 10. v. 14. Job Job. 42. v. 8. Hac  
de re sic testatur David Psalm. 9. *Desiderium*  
*pauperum exaudiuit Dominus : preparationem*  
*cordis eorum audivit auris tua.* Et Psalm. 144.  
*Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem*  
*eorum exaudiet. Quatuor porrò modis homi-*  
*nies Contemplativi proximorum salutem &*  
*perfectionem adjuvant. Primus modus est*  
*Oratio cogitata, recitata & cantata. Et hic*  
*homines juvandi modus est longè cæteris*  
*efficacior, ac vel folius conversionis, perfe-*  
*ctionis & fakreis gratiam aliis conficit. Ia-*  
*cob. 5. Orate pro invicem, ut salvemini. Multam e-*  
*nim vales ( ad salvandos alios ) deprecatio justi-*  
*ab iudea,*

assidua. Exemplum est Stephanus, qui fecit quidem signa magna & prodiga in populo, disputavit cum omnium Rabinorum doctissimis, ita ut non possent resistere sapientiae & spiritui, qui in illo loquebatur, visus fuit facie tanquam Angeli, longâ concione in concilio Iudeos docuit & arguit, his tamen modis omnibus nihil apud Paulum profecit ; sed postquam velut homo Contemplativus vidit gloriam Dei, & pro persecutoribus oravit, conversionis & perfectionis gratiam Paulo impetravit Act. 6. & 7. Sic Epaphras suis orationibus perfectionem Colossensibus obtainere studuit, de quo Paulus Coloss. 4. *Epaphras servus Christi semper sollicitus est pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo, quod habet multum laborem pro vobis.* Sic discimus, Contemplativos minime otiosos esse, sed multum pro aliorum salute & perfectione labore capere, quod tamen Dillingenses Jesuitæ negant, quos S. Augustinus in libro de moribus Ecclesiæ ita confutat : *Videntur nonnullis res humanas plus quam oportet deseruisse, non intelligentibus, quantum nobis animus eorum in orationibus prospicit, & vita ad exemplum quorum corpora videre non sinimus.* Sed nemo luculentius illud Dillingensium mendacium convincit, quam clari nominis Jesuita Ludovicus de

Ponte, cūjus verba sunt Tomo 3. de Perfectione, Tract. 4. cap. 3. §. 3. Neque oratio dat salutem verbis & exemplis Religiosorum efficacitatem, sed ipsa etiam S O L A potens est hanc apud Deum vocationem impetrare. Et quamvis ipsi in Eremo versentur, nec habeant consuetudinem cum secularibus hominibus, nec ab eis videantur, poterunt suis orationibus à Deo obtinere, ut pulset tantumque multorum fidelium corda, ut ad suam familiam augendam ac dilatandam accedant. De S. Dominico scribitur, quod petetibus suis Monachis oraverit Deum, ut Magistrum quendam Reginaldum ad ipsius Ordinem vocaret, & cum nec verbo cum eo hac de re actum esset, sequenti tamen die venit Reginaldus, & petuit Ordinis illius habitum. Secundus modus, quo Contemplativi proximorum salutem adjuvant, est Evangelizatio operis, seu plenitudinis & virtutis multæ, quæ est muta prædicatio, hoc est vitæ & conversationis sanctitas, signum Dei, ex quo ministri ejus velut ex manu aut chirographe Dei, à Gentilibus & hereticis cognosci possunt: de quo sermo est Psalm. 67. Dabit verbum Evangelizantibus virtutem multam. Et Act. 4. Apostoli virtute magna testimonium reddebat Christo. Et I. Thess. 1. & 2. Introitus noster ad vos non inanis fuit: & Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed in virtute & in spiritu Sancto, & in plenitudine omnia. Et Ifa. 66.

Assumam ex eis in Sacerdotes & Levitas, & ponam in eis signum, & mittam ad Gentes, & annunciarunt gloriam meam gentibus, & adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus, & cognoscetur manus Domini in servis ejus. Hoc signum Dei exhibuit Paulus in carne sua, & sic homines movit, ut antequam ullum eis verbum loqueretur, jam ei crederent tanquam Angelo seu Legato Dei. 2. Corint. 12. Signa Apostolatus mei facta sunt supra vos in omni patientia. Galat. 4. Scitis quia per infirmitatem carnis (sive per passiones in corpore meo) evangelizavi vobis prius, & experimentum mei in carne mea non sprevistis, sed sicut Angelum Dei receperistis me. 1. Thess. 2. Scitis introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit, sed multa ante passi & contumeliis affecti fiduciam habuimus loqui ad vos Evangelium. Hujusmodi signi exhibitio ac multa evangelizatio longè efficacior est, quam verbi prædicatio, ac propterea multò melius de aliorum salute meretur, qui operate prædicat, mortificationem Iesu & stigmata Christi semper in suo corpore portans (2. Corinth. 4. Galat. 6.) quam qui voce fidem Christi prædicat. Talis enim muta, sed potens prædicatio est Lux magna, quam etiam illi vident & intelligunt, qui procul in umbra mortis sedent, cum prædicationem vocis animales homines non intelligat ac prostul-

titia habeant ( 1. Corinth. 2. ) Itaque qui aperere & conversatione prædicat , etiam sine verbi prædicatione homines ad Christum potest convertere . Sic enim perspicuè docet Petrus : *Si qui non credunt verbo , sine verbo lucriscent considerantes sanctam conversationem vestram.* 1. Petr. 3. Et iterum 1. Petr. 2. *Conversationem inter Gentes habete bonam , ut ex bonis operibus vos considerantes glorificant Deum in die visitationis seu conversionis suæ.* Atque hunc hujusce prædicationis effectum Christus prædixerat Matth. 5. *Sic luceat lux vestra coram hominibus , ut videant opera vestra bona , & glorificant Patrem vestrum qui in cælis est.* Ita planum est , Monachos Contemplativos , ex Regulæ suæ præscripto viventes , & Apostolorum vitæ asperitatem imitantes , longè hominibus utiliores esse , quām quorum inanis est introitus , qui que sine tali signo & sine experimento sui in carne sua fiduciam habent loqui hominibus Evangelium . Tertiū modūs , quo Contemplativi hominum salutem & perfectionem adjuyant , est prædicatio calami seu styli , longè generalior & diuturnior prædicatione vocis . Nam per eam omnes populi , atque ipsi etiam eorum Doctores , plus quām uno sæculo docentur . De hac legimus Isai. 30. *Scribe super buxum , & in libro diligenter exara illud , & erit in die novissimo*

simo in testimonium usque in eternum. Et Hab.2.  
Super custodiam meam stabo, & contemplabor, ut  
videam quid dicatur mihi ( sive ut audiam quid  
loquatur in me Dominus Deus , Psalm.84. ) &  
quid respondeam ad arguentem me. Et respondit  
mihi Dominus & dixit, Scribe visum (quod tibi  
contemplanti revelavero) & explana eum su-  
per tabulas, ut percurrat qui legerit eum. Et Apo-  
calyps.10. Accepi librum de manu Angeli , & de-  
voravi eum (id est, ab Angelo revelante in li-  
bro scribenda didici.) Et cum devorassem eum,  
amaricatus est venter meus (ut vomiturirem, id  
est, in chartam revelata evomere seu per-  
scribere euparem.) Et dixit mihi Angelus, O-  
portet te iterum prophetare Gentibus, & populis, &  
linguis & Regibus multis. Nempe Iohannes  
hodiè quoque prophetat seu prædicat il-  
lis , qui revelationes ei factas in libro ejus  
legunt, quomodo & Isaias hodiè quoque cla-  
mat, teste Paulo Roman.9. Non est ergo du-  
biū, quin plurimi Contemplativi, à Deo i-  
psis revelata & literis consignata prescribē-  
tes , per os Prædicatorum plurimis saeculis  
munere prædicationis fungantur, plurimum-  
que in juvanda hominum salute occupen-  
tur, similes Seraphinis Angelos multò se in-  
feriores illuminantibus. Quartus modus est  
Prædicatio vocis seu sermonis, quā fungun-  
tur etiam Contemplativi sive semper , sive

quoties hominum necessitas postulat, aut superiorum jussus imperat. Itaque Benedictini prædicato Evangelio omnem ferè Europam Christo subjecerunt, quod ipsi etiam Iesuitæ confiteri coguntur. Quâ igitur fronte quidam eorum nunc contendunt, Monachos sibi tantum ac Deo vacare, proximorum vero salutis causâ nihil laboris capere, ac propterea Iesuitas meliorem partem elegisse, quippe quibus propositum sit, non modo se ipsos, sed & alios salvos facere? At enim jam ostendimus, idem ipsum non minus Monachos propositum habere, quibus etiam Iesuitas Regulam suam exactissime quamvis observantes multis partibus inferiores esse, nullo negotio demonstrari potest. Primum Finis ratione non esse eos cum Monachis comparabiles, S. Thomæ auctoritas & ratio facile persuaserit, cujus verba sunt, *Quod lib. 3. quæst. 6. art. 17. ad 6.* *Etsi procurare salutem aliorum sit maius, quam intendere sibi soli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere saluti aliorum prefertur ei, quod est quocunque modo intendere sua saluti. Si enim aliquis totaliter & perfecte intendit sua saluti, multo majus est, quam si aliquis multa part. cularia opera agat ad salutem aliorum, saluti proprie sufficienter quidem, non tamen perfecte intendens. Iesuitæ vero quamvis multa particularia opera agant ad salutem*

salutem aliorum, propriæ tamen saluti suffi-  
cienter quidem, non tamen perfectè inten-  
dunt, quippe qui animam suam contempla-  
tioni non applicent, adeoque adhuc absint  
à perfectione caritatis. Ut enim idem Tho-  
mas docet. 2.2. quæst. 24. art. 8. *Quando aliquis*  
*studium suum deputat ad vacandum Deo & rebus*  
*divinis, prætermis aliis, nisi quantum necessitas*  
*presentis vitæ requirit, ista est perfectio caritatis,*  
*quaæ est possibilis in via, non tamen est communis*  
*omnibus caritatem habentibus, quales sunt Ie-*  
*suitæ, sed boni atque ex formula viventes*  
*seu Regulam suam observantes. Et mox ar-*  
tic. 9. *Quando homo ad hoc principaliter intendit,*  
*ut Deo inhæreat & eo fruatur, hoc pertinet ad per-*  
*fectos, qui cupiunt dissolvi & esse cum Christo. Et*  
2.2. quæst. 182. art. 2. ad 1. *Labor exterior (versus*  
*proximum, ut labor in Ecclesiis & Scholis*  
*docendi) toleratus propter Christum, est quod-*  
*dam signum caritatis. Sed multò expressius cari-*  
*tatis signum est, quod aliquis prætermis omnibus,*  
*quaæ ad hanc vitam pertinent, SOLI Con-*  
*templationi divinæ vacare delectetur. Ita per-*  
*spicuè docemur Monachorum Contempla-*  
*tioni soli deditorum longè perfectiorem*  
*charitatem esse, quam Iesuitarum qua-*  
*toscunque labores in Scholis & Ecclesiis*  
*docendi propter Christum tolerantiū, quia*  
*scilicet Monachi perfectè & totaliter sue Saluti.*

quoties hominum necessitas postulat, aut superiorum jussus imperat. Itaque Benedictini prædicato Evangelio omnem ferè Europam Christo subjecerunt, quod ipsi etiam Iesuitæ confiteri coguntur. Quâ igitur fronte quidam eorum nunc contendunt, Monachos sibi tantum ac Deo vacare, proximorum vero salutis causâ nihil laboris capere, ac propterea Iesuitas meliorem partem elegisse, quippe quibus propositum sit, non modo se ipsos, sed & alios salvos facere? At enim jam ostendimus, idem ipsum non minus Monachos propositum habere, quibus etiam Iesuitas Regulam suam exactissimè quamvis observantes multis partibus inferiores esse, nullo negotio demonstrari potest. Primum Finis ratione non esse eos cum Monachis comparabiles, S. Thomæ auctoritas & ratio facile persuaserit, cujus verba sunt, *Quod lib. 3. quæst. 6. art. 17. ad 6.* *Etsi procurare salutem aliorum sit maius, quam intendere sibi soli, loquendo in genere: tamen non quocunque modo intendere saluti aliorum præfertur ei, quod est quocunque modo intendere sua saluti. Si enim al quis totaliter & perfectè intendit sua saluti, multo majus est, quam si aliquis multa part. cularia opera agat ad salutem aliorum, saluti propriæ sufficenter quidem, non tamen perfectè intendens. Iesuite vero quamvis multa particularia opera agant ad salutem*

salutem aliorum, propriæ tamen saluti suffi-  
cienter quidem, non tamen perfectè inten-  
dunt, quippe qui animam suam contempla-  
tioni non applicent, adeoque adhuc absint  
à perfectione caritatis. Ut enim idem Tho-  
mas docet. 2.2. quest. 24. art. 8. *Quando aliquis*  
*studium suum deputat ad vacandum Deo & rebus*  
*divinis, prætermis aliis, nisi quantum necessitas*  
*presentis vita requirit, ista est perfectio caritatis,*  
*qua est possibilis in via, non tamen est communis*  
*omnibus caritatem habentibus, quales sunt Ie-*  
*suitæ, sed boni atque ex formula viventes*  
*seu Regulam suam observantes. Et mox ar-*  
*tic. 9. Quando homo ad hoc principaliter intendit,*  
*ut Deo inhæreat & eo fruatur, hoc pertinet ad per-*  
*fectos, qui cupiunt dissolvi & esse cum Christo. Et*  
*2.2. quest. 182. art. 2. ad 1. Labor exterior (versus*  
*proximum, ut labor in Ecclesiis & Scholis*  
*docendi) toleratus propter Christum, est quod-*  
*dam signum caritatis. Sed multò expressius cari-*  
*tatis signum est, quod aliquis prætermis omnibus,*  
*qua ad hanc vitam pertinent, SOLI Con-*  
*templationi divine vacare delectetur. Ita per-*  
*spicuè docemur Monachorum Contempla-*  
*tioni soli deditorum longè perfectioremi*  
*charitatem esse, quam Iesuitarum quan-*  
*toscunque labores in Scholis & Ecclesiis*  
*docendi propter Christum tolerantiū, quia*  
*scilicet Monachi perfectè & totaliter suæ Saluti.*

*intendunt, Iesuitæ verò, sicut & alij Cletici Regulares (ut quorum merè Activa est vita, in multis particularibus proximorum causâ agendis occupata) sufficienter quidem, non tamen perfectè, nec totaliter suæ saluti intendunt, adeoque Sacrificium Deo non æquè gratum offerunt. Vt enim ibidem demonstrat Thomas: Quantò homo animam suam, vel alterius, propinquius Deo conjungit, tanto sacrificium est Deo magis acceptum. Vnde magis acceptum est Deo, quod aliquis animam suam & aliorum applicet Contemplationi, quam Actioni. Nec habent Iesuitæ, cur eò confugiant, ut se glorientur Actioni simul & Contemplationi animam suam addicere, nec minus Contemplativos, quam Activos esse. Hoc enim effugium sic eis idem Thomas 2.2. quest.81.art.1.ad 5. precludit: Contemplativi dicentur, non qui contemplantur, sed qui Contemplationi totam vitam suā deputant. Iesuitæ verò apertè ferunt, suum Finem esse, totam vitam alienæ saluti impēdere. Sic enim Dillingenses in *Iusta defensio-*ne scribunt pag. 203. *Societas ad eum Finem in-*stituta est, ut TOTAM se (non suæ, ut Monachi, sed ) proximorum spirituali saluti impendat. hoc est, ut labores exteriores propter Christum toleret, quod multò minoris Caritatis propositum est, quam Soli Contemplationi divinæ vacare velle, velut sibi proponunt*

Mona-

Monachi, suæ saluti perfectè ac totaliter intenti. Deinde Mediorum quoque ratione, quibus Iesuitæ ad proximos juvandos utuntur, longissimo intervallo à Monachorum absunt perfectione, cùm & eorum ad Deum orationes ac preces sint sine vociferatione, & prædicationes sine luce & sine cruce, sive, cùm nec *Exultationes Dei* habeant in gutture, nec *Gladios* anticipites (verbi simul & Operis) in manibus, sine quibus non possunt fieri vindictæ in nationibus nec increpationes in populis, nec alligari Reges, sive in captivitatem redigi in obsequium Christi, Psalm. 149. & 2. Cor. 10. Primum enim Orationes eorum non habent conjuncta duo Sacrificij genera longè Deo acceptissima. Vnum est sacrificium animæ ad contemplationem applicatæ, & proprius Deo conjunctæ, quod sacrificium est *vociferatio mentis*, etiamsi vox oris nulla audiatur: quomodo Exod. 14. *Dixit Dominus ad Moysen*, *Quid clamas ad me?* cùm tamen Moyses nullam vocem emisisset, sed nimirū in homine contemplativo Deus desiderium & præparationem cordis ejus exaudierat. Hoc autem modo Iesuitæ claimare non possunt, cù Contemplativi non sint. Alterum est Sacrificium laudis, sive psalmodia, aut vociferatio cantus, cuius tanto major vis est, quanto plures eadem amoris divini flammæ ardentes

id sacrificium immolant, de quo ipse Psalm.  
**49.** *Immola Deo sacrificium laudis.* *Sacrificium laudis honorificabit me.* Ab hoc vero Sacrificij genere custodia, conservatio & salus Ecclesiæ militantis dependet, ut docemur Isai.62.  
*Super muros tuos, Ierusalem, constitui custodes, qui totâ die & totâ nocte in perpetuum non tacebunt,* sed semper me psalmis cantandis laudabunt.  
*Qui reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detinet silentium ei* ( id est , ne sinatis Deum quiescere, nec desinatis aures ejus hymnodiâ veſtrâ pulsare ) *donec stabilitat & donec ponat Ierusalem laudem in terra,* id est , donec stabilis sit & gloriosus Ecclesiæ status. Isai.66. *Occupabit salus muros tuos, & portas tuas laudatio.* Sed non Deum modò, verùm & homines ~~Psak~~  
*modia* movent , maximasque ad homines purgandos & perficiendos vires habent ; veſtut S.Iustinus Martyr , S. Augustinus & S. Thomas distinctè ostendunt , quorum verba videri possunt in *Apologia pro Monachis adversus Iesuitas Nicolai , à Iesu Maria Carmelita* proposit.13. quæ Romæ bis edita & nuper Ravenspurgi invitis & plorantibus Iesuitis & eorum patronis atque amicis recusa fuit : unde disciporest , ipsius Ecclesiæ Romanæ judicio Iesuitatum orationes illis rebus carere, quibus Deus & homines maximè moveri possunt , adeoque cum Monachorum

chorum orationibus sine manifesta stoliditate ne comparari quidem posse. Deinde prædicatio Iesuitarum est *sine Cruce*, cùm vietus eorum & amictus nihil ab aliorum honestorum hominum more discrepet. Itaque signum Dei , omne in nempe rerum carni molestiarum patientiam , & sui ipsius crucifixionem , aut mortificationem & stigmata Iesu in carne sua , oculis non exhibent , nec sermo eorum est in plenitudine multa , sed inanis , adeoq; debilis & inefficax ad eos, qui verbo nō credūt, sine verbo lucrificiēdos. Vix proinde effugiūt, quin Sophistē existimētur , & omnibus sīnt odio, tanquā philosophā homines sentētiā, ignav. & operā, in iisque verū fiat, quod Eccl.37. scriptum est : *Et vir astutus, multorum eruditior, sed anima sue suavis est. Quia sophistice loquitur, edibilis est. Orani re defraudabitur. Non est enim illi data à Domino gratia , alios scilicet illuminandi, purgandi & perficiendi. Nec abest periculum , ne in eos conferatur illud S. Gregorij lib.7. Moral cap.12. Esse humiles volunt, sed tamen sine despectu : esse contenti propriis, sed sine necessitate: esse casti, sed sine maceratione corporis : esse patientes , sed sine contumeliis. Cumque adipisci virtutes querant , sed labores virtutum fugiunt : quid aliud quām exhibere bellī certamina in campo nesciunt, & triumphare in urbibus de bello concupiscunt? Postremò prædicta-*

tio eorum sive calami, sive sermonis, est *sine Luce*, hoc est, sine revelatione interna Contemplationis, nec *Nova de thesauro suo proferrunt*, sed Vetera tantum, quæ legendis Sacris literis & SS. Patrum ac Monachorum libris & operibus didicerunt, quod memoriarum opus est, non Scientiæ à Deo haustæ, adeoque imperfectum Prædicatorem arguit; velut disertim S. Gregorius Magnus docet lib.3.in Exposit.i.Reg.7. ita scribens : *Quicquid subditis Doctor proponit ad normam rectitudinis, aut de exemplis electorum accipit, aut de doctrina sacri eloquij, aut ex revelatione interne contemplationis. Si solùm exempla bonorum noterit, aut si sacra Scriptura etiam quis eruditus sit, & contemplationis revelatione carnerit (quia scilicet Contemplativus non fuit, nec totam vitam contemplationi deputavit) in ordine prædicationis vir PERFECTUS NON ERIT. Deinde namque debet esse docibilis (sive θροδίστατος) qui suscepit prædicationis officium docere homines cupit.* Atque hoc ipsum Christus nos docet Matth.15. *OMNIS Scriba doctus ad regnum cœlorum (Omnis Prædicator, quem Deus docuit ut annunciet regnum cœlorum, fecitque idoneum Ministrum novi testamenti, i. Corin.3.) similis est homini patrifamilias: qui profert de thesauro suo noua & vetera. Qui ergo Nova sibi primum revelata proferre non potest, sed*

vetera modò vaticinatur, non est Scriba do-  
ctus ad regnum cœlorum, nec idoneus Mi-  
nister Novi Testamenti , tanquam carens  
revelatione internâ Cōteinplationis. Quod  
ipsum Spiritus S.p̄f̄ os Annæ sic affirmarat  
1. Reg. 2. Nolite multiplicare loqui sublimia glo-  
riantes, (Id est, prædicatio vestra non sit in sublt-  
mitate sermonis, nec in persuasilibus humanæ sa-  
pientie verbis, 1. Cor. 2.) recedant vetera de ore  
vestro, quia Deus scientiarum Dominus est, & ipse  
præparat adinventiones suas , nempe homini-  
bus Contemplativis, plus aliis eum diligen-  
tibus, ut Paulus docet 1. Cor. 2. Sapientiam lo-  
quimur in mysterio absconditam , quam prædesti-  
navit Deus in gloriam nostram, quam nemo Prin-  
cipum hujus seculi cognovit ( quia Principes igno-  
rârunt voces Prophetarum , quæ per omne Sabba-  
thum leguntur, id est, verum earum sensum nō  
intellexerunt, Act. 13. ) nobis autem verum in-  
tellectum prophetarum revelavit per Spiritum  
suum, sicut scriptum est, Quod oculus non vidit, nec  
auris audivit, nec in cor hominis adscendit, quæ  
præparavit Deus iis, qui diligunt illum. Istæ adin-  
ventiones Dei novæ , nunquam priùs visæ,  
nec auditæ aut cogitatæ , non sunt opinio-  
nes aut sententiæ , aut fidei capita sive arti-  
culi, sed novi Scripturæ sensus atque intelle-  
ctus spirituales, quibus Ecclesiæ doctrina jā  
recepta confirmatur , errotes jam damnati

aut damnandi arguuntur, boni mores do-  
centur, vitiosi castigantur. Tales sensus reve-  
lat Deus iis, qui totam vitam Contempla-  
tioni & sacrarum literarum meditationi de-  
putant. Philip.1. & Coloss.1. *Oro ut caritas ve-  
stra magis ac magis abundet in scientia & in omni  
sensu atque intellectu spirituali.* 2.Tim.3. *Ab in-  
fantia sacras literas nosti, quae te possunt instruere  
ad salutem. Omnis enim scriptura divinitus inspi-  
rata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad cor-  
ripiendum, ad erudiendum in justitia, ut P E R F E-  
CTUS sit homo Dei, ad omne opus bonum instru-  
ctus.* Etsi ergo Dillingenses Iesuitæ glorian-  
tūr, suæ Societatis homines majorem, quam  
Monachos, à Deo gratiam accipere, & in se  
ipsis EX PER IR I , itaque meliorem partem  
elegisse videri volunt, cùm tamen satis jam  
confitet, eos Contemplationi totam vitam  
suam non deputare, nec sacrificium Deo ac-  
ceptissimum offerre, & animæ suæ suaves cf-  
se, nec eam fame, siti, vigiliis, jejuniis, frigore  
& nuditate affligere, eoque pacto acceptam.  
Dei gratiam non adjuvare, quod tamen Dei  
Ministris faciédum esse Paulus docet. 2. Co-  
rinth.6. eos nec in ordine prædicationis vi-  
ros perfectos, nec ad omne opus bonum in-  
structos esse, sed multis rebus, quæ Mona-  
chis adsunt defici nemini porro dubium es-  
se potest. Perspicue enim de Doctore; qui  
calis

talis est, Spiritum Sanctum pronunciantem audivimus: Sophisticè loquitur: visibilis est: omni re defraudabitur. Non est enim illi data à Dominò gratia. Quantumvis ergo in ædificanda Dei domo negotiosos se præbeant; non tamen abet, quin suo quoque exemplo confirmant, quod est in Psalmo: *Vanum est vobis ante lucem surgere. In vanum laboraverunt, qui adificant eam.* Et Sapiens. 3. *Vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum.*

Volunt scientes in Monachos veterum Ordinum mentiri, ut eos Patrium suorum hereditatibus evertant, nec tamen esse falsi testes; quod est impossibile. Vt enim ait Salomon Pro. 14: *Testis fidelis non mentietur; profert autem mendacium dolosus testis.* Et Pro. 12: *Qui mentitur, testis est fraudulentius.* Itaque cum Rex Achab vineam Naboth possidere vellet, hereditatem Patrium ejus in se translata, submissi fuerunt duo viri, filii diaboli, qui ut viri diabolici dixerunt falsum testimonium contra Naboth, quasi Deo & Regi maledixisset, 3. Reg. 21. Similiter Iesuitæ cum intellexissent veterum Ordinum Monachos nolle Monasteria suorum Ordinum a Protestantibus recuperata ad Societatem Iesu transferri, sed verba illa Naboth sua facere, *Propitius miti si Dominus ne dem hereditatem Patrum meorum*

tibi : propterea duos testes, viros diabolicos submiserunt, id est, *Iudicia duorum Theologorum* Romę & in Aula Cesaris exhibuerunt, plena mendaciorum in Monachos , quasi sceleribus suis omnium Hæresion & calamitatum publicarum causam prebuerint , ac propterea Monasteriis suis spoliari digni essent. Quod ipsum paulò post fecerunt duobus libris Dillinge editis , quorum alter *Placida Disceptatio*, alter *Iusta Defensio* inscribitur: quibus si creditur , veterum Ordinum Monachi hodiè quoque tam nequiter vivunt, ut non modò Monasteria à Protestantibus recuperare non debeant , sed etiam illis que adhuc retinuerint jure pelli possint. Sed eos ut viros diabolicos sceleratè in Monachos mentiri, ipsius Adami Conzen Confessione docetur, cuius verba sunt lib.6. Politic.ca.ii.  
*Veteres familiæ Religiosorum pristinam integritatem rigoremque receperunt, & indies magis magisque efflorescunt, magnâ spe meliorum temporū, cum tam sancta, fortia, Deo sacratissima (Monachorum) pectora caliginoso saculo monstrarent contemnere saeculi pompas, & se pro nobis apud Deum interponant, quoniam scilicet tanquam Moy- fes propter sanctitatem Deo sunt acceptissimi. Deinde Serenissime & sancte memorie Princeps Guilhelmus Bavarię Dux falso illud Iesuitarum de Monachis testimonium suis*

suis ad fratrem Colonensem Electorem literis luculentissime refellit , dum se velut oculatum teste longè aliud comperisse totidem verbis testatur : *Nuper in Suevia maiorem partem , & præcipuorum quidem Monasteriorum meis ipse oculis tali modo reformata , & in tam egregio statu vidi , ut magnâ inde lætitia cor mihi perfusum fuerit. Quoties ad ejusmodi benè reformatum Monasterium deveni , visus mihi sum videre verè priscam Regulam & veterem Zelum ac pietatem , sicut sine dubio sub ipsa fuit initia , quando fuerunt instituta , & sicut in veteribus libris descriptum invenitur.* Has Principis ejus literas in Iustæ defensionis Auctario recitat P. Laimannus Jesuita , cuius inter alia longe plurima perimpudens est mendacium , dum negat Conzenium fateri , quod veteres Ordines pristinam integritatem rigoremque receperint . Sed hac omni de re distinctius & vberius disputatum invenies in libello Germanico nuper edito , qui inscribitur *Actio perduellionis adversus Jesuitas iuratos Imperij hostes.*

Volunt utilitatis suæ causa in Pontifice dominandi libidinem incendere , nec tamé esse adulatores , quod est impossibile . Adulator enim loquitur placentia ( Isai. 30. ) & per linguae blandimenta decipit ( Prov. 28. ) quia est consiliarius in semetipso , ( Eccles. 37. ) sive id suadet , unde ad se lucri aliquid redditum sperat .

Iam Pontifices velut homines vix possunt  
 quin imperio & dominatione gaudеant, e-  
 jusque dulcedine facile transverso agentur,  
 ut se pro Domino gerant, non pro Servo, id  
 est, ut in actionibus suis appetitu potius agan-  
 tur quam ratione, nec prius considerent, quid licet,  
 quid deceat, quidque expeditat. Quod eorum pe-  
 riculum expendens S. Bernardus ad Eugen-  
 ium Papam scribit 3. de Considerat. I. *Nul-*  
*lum venenum, nullum gladium plus tibi formido,*  
*quam libidinem dominandi.* Dominatur vero,  
 seu pro Domino se gerit Pontifex (ut idem  
 Bernardus docet) si faciat voluntatem suam,  
 non ejus qui misit eum. Si potestate utatur,  
 quam non habet, id est, si auctoritatem A-  
 postolicam ad ea conferat, quæ potius dissipa-  
 tionis & destructionis sunt, quam ædifica-  
 tionis, verbi gratiâ. Si leges & Canones nullâ  
 vel necessitate, vel magnâ Ecclesiæ utilitate  
 solvat, aut dispensem: cum Christus ne Apo-  
 stolis quidem ullam potestatem dederit, ni-  
 si quæ ædificaret, animarumque saluti & sta-  
 ту Ecclesiæ conduceret. Iam Iesuitæ ut o-  
 pulentis aliquot Monasteriis potiantur, &  
 in confessu Procerum Imperij locum & suf-  
 fragij ferendi jus Societati, magnam vero  
 amplitudinem & dignitatem Vitellio Pa-  
 triarchæ suo conficiant, suadere Pontifici  
 non dubitant, ut potestate suâ utatur in de-  
 stru-

structionem , utque crudeliter potius dissipet, quām rationabiliter dispenset , hoc est, ut pro Domino se gerat, servumque se oblitus leges & Canones contemnat, & jura sibi nata neget. Hoc autem ut illi persuadeant, Carnem & sanguinem auxilio advocant, occasionem ei ostendentes propinquos suos Monasteriorum opibus collocupletandi , Si scilicet Monasteria quādam partim eis commendet, sive in commendam det, partim pensionum annuarum eis præstandi necessitate oneret. Sic enim scribunt in Placida Disceptatione pag. 24. *Cur agrè ferrent Ordines, quādam Monasteria commendari Cardinalibus?* Et pagin. 15. *Ex Monasteriis succurritur Episcopatibus: datur Commendæ benè meritis & accipiuntur. Quod sacrilegio deputare est hominis leges ignorantis:* id est , Nequam legibus vetitum est , Monasteria in alios , quām quos conditores voluerunt, usus convertere , & Cardinalibus in prædam dare, ut in bonis dies suos ducere , & vestigalibus sacris aucti familiam numerosam allere , sumtuumque dapsiliter factorum profusione vel magnos Principes provocare possint. Odio cum sua religione seu scrupulositate dignus est , qui opes , Dei cultui & pauperum almoniæ consecratas , fine sacrilegio putat nec dari in tam profanos

usus, nec accipi posse. Quis autem istâ jesuitarum cantilenâ non agnoscet Pontificis constantiam tentari, ut consanguineorum caritate victus & labefactatus Sacrilegij societatem cum Iesuitis coëat? quod ne facere velit, sic eum divina sapientia præmonendum & præmuniendum censuit Prov. i. *Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. Si dixerint, Veni nobiscum, insidiemur sanguini* (qui est Panis egentium, quem in Monasteriis habent hæreditarium, adeoque qui panem illum defraudat, homo sanguinis est, sive homicidij reus, Eccles. 34.) *ab condamus tendiculas contra insontem frustâ contra Ordinem putâ S. Benedicti*) *Deglutiamus eum sicut infernus viventem, & integrum quasi descendenter in lacum.* Omnem pretiosam substantiam reperiemus: implebimus domos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum. Marsupium unum sit omnium nostrum. *Fili mi, ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum à semitis eorum*, nec velut ipsi Sacrilegio piacularis fias. Pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant ut effundant sanguinem (sive, ut panem pauperibus debitum præripiant Monasteriis in potestate suam redactis) *Frustrâ autem jacitur rete ante oculos pennatorum.* Id est, qui oculis utitur & cautus est, positas sibi insidias intelligit, nec ejusmodi adulatorum ad utilitatem suam omnia revocantium suaforiis

soriis se in fraudem illici patitur. Sic oculatum & pennatum esse Vrbanum V III. ja-  
Etumque à Iesuitis rete perspicere & effuge-  
re, summa ejus eruditio, præcipueque sacro-  
rum Canonum scientia nos dubitare vetat.  
Primùm enim haudquaquam eum præteri-  
re potest, Spiritui Sancto & Symmacho Pó-  
tificiūm sexta Synodo visum ita fuisse, ma-  
gnum nefas contrahere & grandi sacrilegio  
obstringi Principes, qui tantum permittunt,  
nec impediunt bonorum pro expiādis pec-  
catis Deo consecratorum in alios usus con-  
versionem. Decreti Apostolici & Synodici  
verba sunt: *Valde iniquum & ingens sacrilegiū est, ut quaecunq; vel pro remedio peccatorum, vel  
pro salute vel requie animarum suarum unusquisque Ecclesia contulerit, aut certe reliquerit, ab his,  
quibus hæc servare maximè convenit, Christianis & Deum timentibus hominibus, & super omnia à  
Principib; in aliud transferri vel converti per-  
mittatur.* Quantæ ergo iniquitatis Sacrile-  
gium fore putabimus, si Pontifex Iesuita-  
rum suasoriis acquiescens & obsecundans  
fortem cum eis mitteret, omnem pretiosam  
substantiam in Monasteriis involaret, eo-  
rum spoliis consanguineorum domos im-  
pleret, eoque pacto velut signum aliis ad sa-  
cra legenda tolleret? Deinde hoc etiam  
Pontifex nequaquam ignorare potest, Spi-

ritu. Sancto & Ecclesiæ ita visum esse, Ecclesiæ & Monasteria non posse cuiquam coincidari, sive etiam Administratorio titulo committi, sine destructione gravique eorum atque etiam Ecclesiæ Romanæ fraude ac damno. Sic enim sancit Larteranense Concilium sub Leone X. celebratum Ses. 9. cap. 3.  
Quoniam ex Commendis Monasteriorum Monasteria ipsa tam in spiritualibus quam in temporibus graviter laeduntur, quippe quorum adficia partim Commendatariorum negligentia, partim avaritia vel incuria collabuntur, & indies divinus cultus in eis magis diminuitur: volumus & SAN-  
CIMUS, ut cum illa per obitum Abbatum, qui illis  
præstant, vacaverint, nullo modo possint commen-  
dari, sed de persona idonea eis ita provideatur, ut  
illis idonei Abbates prout decet præfuturi sint. Ea-  
dem est Concilij Tridentini sanctio Seiss. 25.  
cap. 21. Clementis similiter quinti Constitu-  
tio Iuri Canonicō inserta omnibus Com-  
mendis & Administrationibus securim hoc  
modo impingit: Nonnullis Clericis & personis  
Ecclesiasticis Religiosis & secularibus Patriarcha-  
les & Archiepiscopales & Episcopales Ecclesiæ, ac  
Monasteria destituta Pastoribus, sub Commenda,  
vel Custodia seu Curæ, vel Guardie aut Admini-  
strationis halo nomineve notabili duximus per-  
petuo ad vitam, seu ad certi temporis spatium com-  
mittenda. Verum ad hoc sub diligentie examine  
dixer

direximus aciem nostræ mentis, demumq[ue] **Evi-**  
**DENTER** perspeximus, quod Ecclesiarum & Mo-  
nasteriorum eorundem cura negligitur, bona & ju-  
ra dissipantur ipsorum, ac subjectis eis personis &  
populis spiritualiter plurimum & temporaliter de-  
rogatur (nam opes pauperibus alendis & hos-  
pitibus suscipiendis destinatæ ipsis crudeli-  
ter præripiuntur, ut Administrator vel Cō-  
mendatarius Principis splendorem magnâ  
Aulicorum cohorte, equorum canumque  
venaticorum numero præstare, tūm Baccho  
& Veneri, Diis magnis sacra pollucibiliter  
facere possit. Animabus verò cùm vivorum,  
tūm defunctorum multiplex prædicationis,  
hymnodiæ, sacrificiorum, aliorumque bo-  
norum operum fructus deperit, cùm multo-  
rum Sacerdotum & Monachorum alimen-  
ta unius Comendatarij vel Administrato-  
ris avidissimis fauibus ingeruntur) & Eccle-  
siis ac Monasteriis redundant ad noxam, quæ di-  
cebantur cedere ad profectum, ac nedum ipsis, sed  
etiam Romanæ matri Ecclesiæ, quæ disponente  
Domino ipsorum caput fore dignoscitur & magi-  
stra, graviora inde futura timentur pericula. No-  
lentes igitur iis tot & tantis dispendiis ulterius  
cautiam relinquere, sed volentes potius opportunum  
ac debitum in hac parte remedium adhibere, om-  
nes & singulas provisiones hujusmodi per Nos (ut  
præmittitur) factas quibuscumque cujuscumque

*Ordinis, dignitatis aut Status, sed etiam S.R.E.*  
*Cardinalibus, quocumque modo vel tempore factæ*  
*noscantur, auctoritate Apostolicâ ex nunc ex certa*  
*scientia renunciamus, cassamus & annullamus, &*  
*decernimus de cetero non habere aliquam roboris*  
*firmitatem. Sic ipsius Spiritus Sancti senten-*  
*tiam Conciliorum & Pontificis voce decla-*  
*ratam habemus, usum Commendarum &*  
*Administrationum EVIDENTER esse in de-*  
*structionem, & in gravem fraudem seu præ-*  
*judicium animarum & corporum, nec so-*  
*lum Monasteriorum, sed etiam ipsius Eccle-*  
*siae Romanæ. Et tamen audent Iesuitæ illi,*  
*in quorum ore Spiritus immundus loquitur,*  
*etiamnum querere: Cur ægrè ferrent Ordines*  
*quædam Monasteria commendari Cardinalibus?*  
*Increpet Dominus in te Satan. Præterea*  
*probè Pontifex novit, Sacros Canones sum-*  
*ma cum prudentia statuisse, ut nullum Mo-*  
*nasterium cuiuscunque Ordinis sit, ita mu-*  
*tari possit, ut Monasterium esse desinat, etsi*  
*non vetant, quin auctoritate Apostolicâ ab*  
*uno Ordine Monachorum ad alium Ordin-*  
*em Monachorum propter aliquam nece-*  
*sitatem aut magnam utilitatem publicam*  
*transferantur. Scit tamen hoc præcipuum*  
*& singulare esse Ordinis Benedictini, quod*  
*Canones permittant quidem, ut aliorum*  
*Ordinum Monasteria propter graves causas*

ad Be-

ad Benedictinos transferantur , sed genera-  
liter prohibeant , ne ullum Benedictinorum  
Monasterium ad ullum alium Monachorum  
Ordinem quibuscumque de causis transfe-  
ratur. Cujus privilegij causas , quæ plures nec  
leves sunt, hoc loco afferre longum sit. Scit  
etiam Pontifex , Innocentium III. divini  
humaniq; juris consultissimum ac verè san-  
ctum Pontificem jam docuisse, quod aucto-  
ritas Apostolicæ sedis non tam latè porrige-  
tur, ut etiam propter majorem Dei gloriam  
ex Monasterio possit facere Clericorū Col-  
legium , immò ne Episcopatum quidem,  
quod tamen longè quovis Ludimagistrorū  
Collegio præstantius est. Hæc omnia quām  
verè à me dicantur , licet cognoscere ex In-  
nocentij operibus Coloniæ editis, cuius To-  
mo 2. pag. 93. epistola exstat ad Guilhelmum  
Cardinalem Rheensem Archiepiscopum,  
in qua est: Pervenit ad audientiam nostram, quod  
ad ampliationem divini cultus & honorem Ec-  
clesiae Gallicanæ , in castro tuo Mosobni in Abbatia  
eiusdem castri dispositi novum Episcopatum e-  
rigere. Nos ut in prædicta Abbatia Episcopatum e-  
rigere valeas, liberam tibi concedimus auctoritate  
Apostolicâ facultatem, ita tamen ut ab eodem Mo-  
nasterio Monachi nullatenus excludantur: ne forte  
venire contra sanctiones Canonicae videaremur,  
quibus providâ fuit deliberatione statutum, ut quæ

SE MEL Deo dedicata sunt Monasteria, SEMPER manent Monasteria: cùm & hodiè generaliter statuantur, ut ORDO Monasticus, qui in aliquo Monasterio secundum Benedicti Regulam dignoscitur institutus, PERPETUIS ibidem temporibus inviolabiter observetur. Hic planissimè affirmantem habemus Pontificem, se peccatum contra Canones, si etiam propter ampliationem cultus divini & honorem Ecclesiæ ex Monasterio faciat Episcopatum, aut si ullum Benedictinum Monasterium ad alium Ordinem transferat. Et tamen Dillingenses Iesuitæ omni vi pugnant, Pontifici nullam legem obstat, quin etiam Benedictina Monasteria ad alios transferat, vel in Scholas aut Collegia convertat. Ita suæ utilitatis causâ Irregularitatem & sacrilegium suadere Pontifici non dubitant. Sed Pontifex ne hoc quidem ignorare potest, jam Cœlestini III. & ejusdem Innocentij III. epistolis decretalibus ita statutum esse, si quis Pontifex ex Monasterio aliquo Benedictinos etiam pertinacis vitiositatis reos, ejiciat, cùm Irregularitatem ab eo committi, cùm id ei facere neque per Canones liceat, nec deceat, nec Ecclesiæ expediatur: & Pontificem ejus successorem id factum debere irritare & infringere, seu rescindere, & Monasterium illud Ordini restituere, aliosque probos.

bos ejusdem Ordinis Monachos ibi introducere. Hac de re Cœlestini tabulæ videri possunt apud Baronium anno 1179. & Innocentij in posteriore operum ejus Tomo paginâ 142. quas referre hîc nimis longuna fuerit.

Volunt esse Patres , nec tamen filiis thesaurizare aut impendere, sed sibi ab illis thesaurizari: quod est impossibile. Sic quippe Paulus scribit 1.Corinth.1.3. & 4. & 2.Corinth. 1.2.10.11. & 12. *Cum essem apud vos, & egerem rebus ad viatum & amictum necessariis, nulli onerosus fui , nec à quoquam eleemosynam petij , sed in OMNIBUS sine onere me vobis servavi & servabo , & cum tertio venero ad vos, non ero gravis vobis. Non enim quero que vestra sunt, sed vos. (id est, non prædico vobis Christum , ut opes vestras inibi, sed ut animas vestras Christo lucrifaciam.) Nec enim debent filii parentibus thesaurizare , sed parentes filiis. Ego autem libenter impendam (sive impensas de meo faciam , id est , de pecuniis, quas aut ex aliorum voluntariis eleemosynis, aut ex opere faciendo, sive ex laboribus magnorum mearum penes me habuero ) & super impendar ipse (vitamque ponam) pro animabus vestris , licet plus vos diligens minus diligam. Quod autem facio, & faciam posthac (ne cuiuslibet oneri sim, hoc facio). ut amputem occasionem*

*eorum*, qui volunt occasionem lucri magni ex Ecclesiae ministerio faciendi: ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos (dicerent sic dicet. Quod nos facimus, idem & Paulus facit, & iis quibus prædicat onerosus est.) *Nam ejusmodi Pseudoapostoli sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi.* Et non mirum. *Ipse enim Satanas transfigurat se in Angelum lucis.* Non est ergo magnum si ministri ejus transfigurentur velut ministri justitiae: quorum finis erit secundum opera ipsorum. Multi gloriantur secundum carnem, quod Hebrei sint, & Israëlitæ & semen Abrahæ. Gloriantur etiam in alienis laboribus & postulant videri Patres vestri, cùm ego unus sim ille, qui per Evangelium vos genui in Christo Iesu, & velut sapiens architectus fundatum in vobis posui, isti autem superaedificat, & non Patres, sed Pædagogi sunt. *Nam si decem millia Pædagogorum habetis in Christo, non tamen habetis multos Patres.* Et isti Pædagogi vocati à Deo in Societatem filij ejus Iesu, jam saturati sunt, jam divites facti sunt: sine nobis (id est, sine ulla Apostolicæ vite imitatione) regnabit: atque utinam regnarent, nec tyrannidem in vos exercerent, & dominarentur fidei vestre, ambulantes in astutia & cauponantes seu quæstui habentes verbum Dei. Et vos tanquam bona frugi verveces sustinetis, si quis vos in servitatem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollit-

tollitur (ac magnus Apostolus , immò supra modum Apostolus videri postulans præ se alios contemnit , ac de me ipso Christi Apostolo dicere audet : *Præsentia corporis infirma est , & sermo contemptibilis* ) si denique quis in faciem vos cædit, vestrâque patientiâ non aliter ac si adhuc pueri essetis abutitur, sua vobis beneficia in faciem exprobrans, aut pudorem vestrum in oculis habitantem semper poscendo gravans, ita ut propter dysopiam seu frōtis infirmitatem ei præcidere ac negare ne quaquam audeatis. Rursum de se Paulus ita prædicat 1. Corinth. 9. *Habeo quidem potestatem manducandi & bibendi, & mulierem sororem circumducendi, quæ mihi ministret. Dominus enim ordinavit iis, qui Evangelium annunciant de Evangelio vivere. Ego tamen non usus sum hac potestate vivendi de Evangelio & stipendum ab iis, quibus prædico, accipiendi: sed sine sumtu auditorum pono Evangelium, ut non abutar potestate meâ in Evangelio: & omnia sustineo (etiam inopiam seu defectum rerum ad vitam necessariarum) ne quod offendiculum dem Evangelio Christi. Cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrisacerem.* 2. Thess. 3. *Non inquieti fuimus inter vos, neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore & in fatigazione nocte & die, operantes, ne quem vestrūm gravaremus. Non quia non habue-*

rimus potestatem (gravandi auditores) sed ut  
nos metipso formam daremus ad imitandum nos.  
1. Thess. 2. Sicut probati sumus à Deo, ita loqui-  
mur: non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui  
probat corda nostra. Neque enim aliquando fui-  
mus in sermone adulatio[n]is, sicut scitis: neque in  
occasione avaritia, Deus testis est: nec querentes  
ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab a-  
liis. Cùm possemus vobis oneri esse, ut Christi Apo-  
stoli, facti sumus in medio vestrūm, tanquam si  
nutrix foreat filios suos (maximos labores nul-  
la cum gratiæ aut lucri spe perferens) ita de-  
siderantes (non vestra sed) Vos, cupide voleba-  
mus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed  
etiam animas nostras, quoniam carissimi nobis fa-  
cti estis. Memores enim estis laboris nostri & fati-  
gationis. Nocte & die operantes, ne quem vestrūm  
gravaremus, pradicavimus in vobis Evangelium  
Dei. Act. 20. sic idem de se Paulus memorat:  
Per triennium nocte & die non cessavi, cum lacry-  
mis monens unumquemque vestrūm. Argentum  
aut aurum aut vestem nullius concupivi. Ipsi sci-  
tis quod ad ea, quæ mihi opus erant & Sociis his,  
qui mecum erant, ministraverunt manus istæ (id  
est labore manuum mearum mihi & So-  
ciis victimum quæsivi, ut vos Sacerdotes idem  
facere exemplo meo disceretis) Omnia ostend-  
di vobis, quod sic laborantes OPORTET suscipere  
infirmos, ac meminisse verbi, quod dixit Iesus,

Beatus

Beatus est magis dare, quam accipere. Sed Iesuitæ, opinor, Paulum censem literas nescisse, qui inter continuum triennium sibi & Sociis invidendæ molis Collegium, & tria talentorum millia annua fundis nominibusque deposita confiscere nesciverit, nec multo plus sententiae illius, *Dii atque ipso love dignæ meminerit, quām ex Timocle Poëta Comico Athenæus recitat: Αύόντος δὲ σεβυτοῦ, εὐτυχῆς δ' ὁ λαυθάρων, Inscitus est, qui dat: beatus qui accipit.* Lectoris vero nunc esto judicium, utris Iesuitæ sint similiores, Paulone Apostolo, an Clericis illis Corinthiorum in Societatem Iesu vocatis, sed transgressis postea in Societatem ejus, qui non est, (Ioh. 18.) ut essent ministri & Socij Satanae. Russuti tamen Lector velim meminerit, plurimos in Societate ab eismodi culpis innocios inveneri, qui gemitant an doleant super cunctis abominationibus, quæ fiunt in medio ejus. (Ezech. 9.) quibus iniquum foret Iesuitæ nomine fraudi esse, cū hīc locus sit ei, quod Aristophanes dixit Coniicu: οἱ μὲν ἀλλα τέρπουσι: Εἰδάθεοτοῖς τερποισιν, οὐτως οὐκ γελον, hoc ceteri nomine quidem reapse pulchrum moribus infamant fisi.

Volunt esse servi Christi Ecclesiæ utilissimi, & verbis ac libris cum iis, qui resistunt, contendere, quod est impossibile: Contenatio enim & alteratio cuim, qm contendit

depravat, alterum adversus quem contendit irritat & in errore obfirmat, cæteros pro quibus aut coram quibus contendit, multis modis offendit deterioresque reddit, ut scilicet vel contendentem pro impatiens stultoque habeant, vel de ipsa veritate, pro qua contendit, dubitare incipient, vel adversario ejus tanquam plus nervorum habenti faveant, sicutque à veritate avertantur. Nihil proinde diligètius Sermone Dei interdictur, quam contentiones & pugnæ verborum, quippe quæ Canem magis referant, quam Ovem. Christus autem cùm exemplo, tum verbo Ecclesiæ ministros Ovium, non Canum similitudinem gerere docuit. Isai.53. *Quasi agnus coram tondente se obmutescet, & sicut ovis non aperiet os suum.* Isai.50. Ipse de se hoc modo prædicat: *Dominus dedit mihi linguam pædia seu disciplinatam, ut sciam opportunè loqui lasso verbo. Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico (adversariis meis, sed patientiâ eos vincō, nec vercor, ne silentio meo videar causâ cecidisse, aut ingenio, doctrinâ aut eloquentiâ inferior victusque discedere. Hac enim patientiâ meâ & falsæ infamiae contemtu Deum mihi facio committonem, adeoque certus sum, adversarios meos propediem victum iri prorsusque interituros.) Corpus meum dedi percutientibus, &* genas

genas meas vellentibus : faciem meam non averti  
ab increpatibus & conspuentibus in me. Domi-  
nus auxiliator meus, ideo non sum confusus. Tuxta  
est qui justificat me, quis contradicet mihi? Stemas  
fimul. Quis est adversarius meus? accedat ad me.  
Ecce omnes (adversarij) quasi vestimentum con-  
terentur, tinea comedet eos. Ejusdem Christi  
verba sunt; quæ Psalm. 37. legimus: Qui in-  
quirebant mala mihi, locuti sunt vanitates & do-  
los totâ die meditabantur. Ego autem tanquam  
surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens  
os sum: & factus sum sicut homo non audiens, &  
non habens in ore suo redargutiones, quoniam in  
te Domine speravi, te causæ tuæ minimè defu-  
turum, etiamsi ego dolis & vanitatibus ini-  
nicorum nihil respondissem. De Christo  
etiam Deus Pater Isai. 42. ista prænuntiar:  
Ecce servus meus, in quo complacuit sibi anima  
mea. Non contendet, neque clamabit, neque audiens  
aliquis in plateis vocem ejus. Non erit tristis, ne-  
que turbulentus, ut aperiat oculos cæcorum, & eda-  
cat de conclusione vincitum, de domo carceris se-  
dentes in tenebris, quo docemut, mansuetudini  
medium sive adjumentum esse, ad ho-  
mines à caligine errorum ad lucem veritatis  
perducendo, sed Stentoreos illos lesuita-  
tum in Scholis boatus, vix homini, qui rus  
merum sit, decoros, similiterque libros ma-  
ledictis, cavillis & amaris in adversarios hi-

storiis refertos esse ab ejus persona , in quo  
Dei anima sibi complacuit, & ab hominum  
salute alienos. Mat.10. & 11. & Luc.21. Chri-  
stus Ministros suos à Canina iracundia, im-  
patientia & maledicentia ad mansuetudi-  
nem erga Lupos præstandam hoc modo re-  
vocat : *Ecce ego mitto vos* ( non sicut Canes  
molossoſ , dentatoſ , mordaceſ & voraceſ ,  
ſed ) ſicut Oves in medio Luporum. *Discite ergo à*  
*me, quod mitis sum & humilis corde.* Eritis odio o-  
mnibus propter nomen meum. Si me patrem fami-  
liās Beelzebub vocaverunt , quanto magis vos do-  
mesticos meos? In patientia vestrā poſſidebitis ani-  
mas vestrās. Sive, ut Ifai.30. dictūm fuerat, In  
ſilentio & in ſpe erit fortitudo vestrā. Iacob.3. Quis  
ſapiens & disciplinatus inter vos ? ( quis habet  
linguam disciplinatam instar Christi?) Oſten-  
dat ex bona conuerſatione operationem ſuam in  
mansuetudine ſapientiæ. Quod si Zelum amarum  
habetis, & contentiones in cordib⁹ vestrīs: nolite  
gloriarī & mendaceſ eſſe adverſus veritatem ( ut  
dicatis , vos Dei ſervos eſſe , quibus ipſe de-  
derit ſpiritum ſuum, & os ac ſapientiam, cui non  
poſſint reſiſtere & contradicare omnes adverſarij  
veſtri, velut daturum ſe promiſit Luc.21.) Nō  
eſt enim iſta contentioſa veſtra ſapientia de  
ſurſum deſcendens, ſed terrena, animaliſ, diaboli-  
ca. Ubi enim Zelus & contentio, ibi inconstantia  
& omne opus pravum. 1. Corinth.3. Cūm ſit Ze-  
lus &

lus & contentio inter vos, nonne carnales estis, &  
secundum hominem ambulatis? 2. Tim. 2. Noli  
contendere verbis. Ad nihil enim utile est, nisi ad  
subversionem audientium. Profana & inaniloquia  
de vita (nec altercādi occasionem præbe ad-  
versariis, ut ea præsentibus aliis aut legenti-  
bus, argumentis defensa probabilitatis spe-  
ciem acquirant) multum enim proficiunt ad im-  
pietatem, & sermo eorum ut cancer serpit, multo-  
que plures corporis Christi partes corripit.  
Stultas & sine disciplina questiones devita ( nec  
ad disputationem admitte ) sciens quod gene-  
rent lites. Servum autem Domini non oportet liti-  
gare, sed mansuetum esse ad omnes, didacticum seu  
docibilem, patientem, cum modestia corripientem  
eos, qui resistunt veritati, si forte Deus det illis pœ-  
nitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipi-  
cant à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad i-  
psius voluntatem. Sic docemur, ut Hæretici ad  
veritatis cognitionem reduci possint, neces-  
sarium esse, ut Doctor sit Didacticus & pa-  
tiens, non Eristicus aut Contentiosus. Didac-  
ticus est, qui docet, hoc est, cuius finis est  
mentem informare, ut sciat: & impellere  
voluntatem, ut faciat. Eristicus, qui con-  
dit, hoc est, cuius finis est vincere, nec aut  
causā aut ingenij vel doctrinæ opinione in-  
feriorem videri. Hic Impatiens est, nec æ-  
quo fert animo, ut ipse credatur nihil adver-

fario respondere potuisse. Sic quippe rationem putat: *Si nihil respondero, credent homines, me non posse causam meam defendere, nec adversario parem esse.* Itaque suam, non Dei causam agit. Nam Dei causa non nisi linguâ πεπονι-  
διαρροώ seu disciplinatâ aut bene moratâ, mansuetudine & patientiâ defenditur, estque in spe & silentio fortitudo eius. 2. Timoth. 4. *Erit tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi Magistros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.* Quid autem servo Dei faciendum sit, ne tales Magistri fabulas suas hominibus persuadeant, ita præmonstrat: *Tu ergo vigila, in omnibus labora, ministerium tuum imple, opus fac Euangelistæ, prædicta verbum, argue, obser- tra, increpa in OMNI patientia & doctrina.* Patientia enim opus perfectū habet, ut servi Christi sint perfecti & integri in nullo deficientes, ait Apostolus Iacob. 1. ac propterea Patientiam Paulus signum Apostolatus vocat 2. Corint. 12. *Signa Apostolatus mei facta sunt supra vos in omni patientia.* Et 2. Corinth. 6. *Exhibeamus nos sicuti Dei Ministros in multa patientia, per infamiam (sine culpa ulla nostra) & per bonam famam, ut seductores, & veraces.* Id est, etiamsi adversarij nos infamem tanquam menda- ges & impostores, nos tamen minimè decet

id im-

id impatienter ferre, & mendacij culpam in eos retorquere, sicut Iesuitæ in omnibus ferè libris unicè student, ut ipsi nihil unquam mentiti videantur, sed mordentes se strenuè remordent. In hanc semper sententiam respondentes: *Tu mentiris per gulam, & à spiritu immundo agitaris. Mendax & infamis nebulō mihi eris, donec quod de me aut de Societate scripsisti docueris aut probaveris.* Et huc ferè tēdunt omnes Iesuitarum libri, quos in Adversarios suos emittunt: quia scilicet verentur, ne velut edentuli & ignavi Canes esse & offa preventur, & nulla nova Collegia, nulla opulenta Monasteria, nulla uncta patrimonia posthac sibi confidere possint, nisi velut furiosi molossi mordicus alios invadant. Christus quidem Iohan. 8. cùm atrocissimam ei injuriam Iudæi hoc modo fecissent: *Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & Daemonium habes?* nihil aliud respondit, nisi hoc: *Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum: & vos inhonoratis me.* Hoc erat uti lingua pædia, & non contradicere. De Samaritano nihil responderet, quamvis majoris id esset infamia, quàm si quis ullum Iesuitam Pæderastam hodiè diceret. Quod si Iesus ex Societate Iesu fuisset, Deum immortalem, quid ille non egisset, ut Iudæos in eo métitos esse, & injuriam sibi insignitè

factam privatis publicisque tabulis luculentē vinceret? Misisset scilicet ad Centurionē illum in Capharnaūm, cuius servum curaverat fidemque prædicaverat, ut velut homo Romanus nomina Iosephi & Mariæ matris suæ in commentariis Actisque publicis professionis Cyrino præside factæ inquirenda, ejusque rei testimonium auctoritate publicâ faciendum curaret. In Nazareth etiam Urbe sua complures testes, quibus ipse à puerō, & parentes ac propinqui notissimi fuissent, jurejurando adegitset vera comperta dicturos, quibus se Iudæum, Iudæis natum, non Samaritam esse comprobaret. Ac ne quis hanc ejus in revincendo mendacio tam aperto diligentiam velut putidiusculam planeque otiosam & supervacuam irriderebat, breviorisque ac neque in falsa infamia, vel sugillatione potius satis firmi ac patientis animi argumentum putaret, libro Dillingæ aut Ingolstadij edito demonstrandum suscepisset, ad maiorem Dei gloriam magnopere pertinere, ne ipsum homines Samaritanū crederent, ejusque doctrinam auribus respuerent, & aspernarentur. Sic inquam fecisset, si lesuita, non Iesus fuisset, cuius cor (ut ipse de se Psal. 68. profitetur) *improperium expectabat & miseriam*, paratusque erat dare persecutienti se maxillā, & saturari opprobriis, Thre. 53.

Itaque

Itaque cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur, (I. Petr. 2.) quemadmodum Iesuitas facere videmus, qui unū maledictum decem aliis remunerantur, & malam rem magnam, Pontificis præcipue Cæsarisque animadversionem eis comminantur, quemadmodum vel in Dillingen-sium *Iusta defensione* videre est, libro omnibus impatientiæ, levitatis, iracundiæ, arrogantiæ & maledicentiæ notis insigni, quo nihil triviali & solutissimi oris scurrâ dignius à multis jam annis exiisse puto, ex quo qui sola excerpere convicia ac maledicta voluerit, facile justum volumen expleverit, ut minimè dubium sit, quin hominum istorum ferè terrena, animalis & diabolica sit sapientia, qui tamen parùm memoræ se probet, quid à suis Christus exigat Matth. 5. *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri qui in cælis est.* Nimirum satis conscij sibi sunt, nullam se calumniam sustinere, nec propter Christum, aut justitiam à quoquam oppugnari vel persecutionem pati, sed propter Singularitatem, quam vocat, ambitionem & avaritiam, quæ Deo & hominibus, nisi quos assentatione suâ fascinarent, invisos tenebunt, quod Mariana libro de Morbis Societatis cap. 19. totidem verbis.

confitetur: *Homines scandalizantur, murmurant nosque persequuntur Non aliam ob causam, quam quod nos adeò SINGULARES & INTERESSATOS vident, (omnia scilicet ad nostrum emolummentum & honorem referentes, tamque penitus moribus & institutis nostris omnium aliorum Religiosorum dissimiles.) Multi Ordines Religiosi, post nostrum, aut paulò prius fundati fuerunt: nihilominus omnes simul non sustinent tantam persecutionem, quam sola Societas nostra sustinet. Et quia persecutionis hujus causa non est Christus aut regnum ejus, minimè mirandum est, quod illi vexatores ac persecutores maledictis & malefactis ulcisci, eoque pacto metum aliis incutere, sibi verò securitatem parare tentant. Est ergo cur merito suo idem, quod eorum maiores, à Christo audiant: *Vos ex Patre diabolo estis, & desideria Patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Et vos queritis interficere hominem (& Pontifici, Cæsari, Principibus & Episcopis invisum facere) qui veritatem vobis loquitur, ut vos Christo lucretur, & ab ista Pharisæorum imitatione abducatur. Et tamen adhuc de isto omnium ferè quæ Catholicorum quæ Hæreticorum erga se odio magnifice gloriantur, ejusque patientiâ mereri se putant, ut non modo aliis Religiosis, sed ipsi etiam Apostolo**

Paulo

Paulo & Eliæ Prophetæ anteponantur , ut  
videre est in libro , quem Colonix Iesuitæ  
ediderunt , quemque Nicolaus à Iesu Maria  
in Apologia Romæ & Ravenspurgi nuper  
edita confutavit proposit. 48 49 & 50 . Etiam  
Moguntinæ provinciæ Patres epistolâ in  
Regiam Cæsarî missâ in eandem senten-  
tiam scribunt : *Novi probè sanctam nostram So-  
cietatem multos ac potentes sentire amulos , invi-  
dos , adversarios : nec male iis precabor , ominorta-  
men ( ac tanquam Propheticō spiritu , quo  
Sancta Societas plena est , testor ac prædico )  
fore ut illi posterique eorum sentiant Deum ulto-  
rem malefactorum : atque utinam non cum ater-  
næ salutis dispendio experiantur , se divini oculi  
pupillam , ( id est , Societatem ) laesse . Sic vi-  
demus , quomodo eos ulciscantur , qui sacri-  
legæ eoruī cupiditati obstant , Cæsarique  
suadent , ut Monasteria iisdem Ordinibus  
reddantur , quibus ea Protestantes ademe-  
rant , nec ea invitis conditorum voluntati-  
bus ad Iesuitas transferri patiatur . Hos Iesi-  
ta condemnat invidiæ & atrocissimæ in  
Deum injuriæ , quâ meruerint , ut ipsi & po-  
steri eorum omnia hujus & futuræ vitæ sup-  
plicia persolvant . In eadem epistola scri-  
bunt : *Paucos Roma amicos numeramus , qui be-  
nevole nos audiant , ac propterea postulant , ut  
Imperator Monasterium Clarævallense oc-**

cupet, & clām Pontifice atque omnibus aliis inopinantibus DESUBITO Societati donet, ne quid Romæ objiciatur impedimenti. Et adhuc Sacrilegi Sacrilegiorum magistri ac suasores se invisos esse, ac neque Pontificem & Romanos habere propitios conqueruntur? *Venit hora* (scribunt Moravię Iesuite, ad magni meriti & nominis Antistitem) *in qua arbitratur Quisque obsequium se præstare Deo, cùm de Iesuitis mala OMNIA saspicatur, & sentit & loquitur.* Nec Religiosus penè ullus, nec politicus, nec hæreticus Iesuitas aut religiose vivere, aut veritatem loqui existimat. At enim Caritas non cogitat malum, ait Paulus i. Corinth. 13. & Sapientia quæ desursum est plena, est misericordia, & non judicat, Iacob. 3. Itaque Iesuitarum iudicio vix ullus est Religiosus aut Politicus inter Catholicos, qui non pariter cum Hæreticis ignem æternum mereatur. Qui enim male cogitat & judicat fratrem, non diligit. *Qui non diligit, manet in morte.* Omnis qui odit fratrem suum, homicida est: & omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem, i. Iohan. 3. Soli ergo hominum Iesuite sunt digni Christo discipuli & Caritatem, vite æternę pignus habent. Sed Hæretici, Catholici Politici (id est, qui non per omnia Iesuitis obsecundant) Religiosi ferè omnes, & Romani paucis demitis, atque ipse Pontifex,

tanquam Caritate erga Iesuitas vacui, omniaque de ipsis mala sentientes, nec Monasteria eis suffragio suo transscribentes, sunt homicide, & ex patre diabolo, & ibunt in ignem eternum, qui paratus est diabolo & Angelis ejus. Hoc specimen esto Patientiæ Iesuiticæ: unde pariter, quanta eorum Sapientia sit, diluescit. Quid enim fieri posset dementius, quam in eo opere suam profiteri operam, ejusque conficiendi sibi provinciam dari postulare, cuius instrumento maximè necessario carere se fateatur? In negotio quippe salutis alienæ tam necessaria est Bona Fama, quam in negotio salutis propriæ Bona Vita: & sicut sine bona vita nemo seipsum, ita sine bona Fama nemo alios potest salvos facere.

F I N I S.





## TESTIMONIA

I.

# DE ANTIQVITATE ET PRIMA FVNDATIONE SOCIETATIS IESV.

1.  **O C I E T A S** Iesu fundata fuit ab ipso conceptionis eius admirabilis momento, cum univit in una persona humanitatem suam divinitati æternæ. Hęc fuit prima *Societas* quam inter homines Deus erexit, cuius primum **COLLEGIUM** fuit uterus Virginis. *Valderama* in *Canonis Ignat.* pag. 10.

2. *Paulus Apost. I. Cor. I. vers. 9.* Meminit *Societatis Iesu*. *Fidelis est Deus*, inquit, per quem vocati estis in *Societatem Filij ipsius Iesu*. Et *Iohannes I. I. vers. 3.* Ut *Societas nostra* sit cum *Patre*, & cum *Filio ejus Iesu Christo*. Quibus verbis, inquit, *Pater Arturus lib. 5. de Eccles. colligitur* *Societatem Iesu* jam extitisse *Apostolorum temporibus*, non novam, ut calumniatur *Sadeck*.

II. DE

II.

DE B. IGNATIO LOYOLA,  
Et Eius SANCTITATE.

1. **D**E prima illius pueritia id unum cōstat, haud ita severâ disciplinâ educatum à suis fuisse, atque ab ipsis incunabulis, ut in opulenta domo, PROFANOS AD MODUM HAUSISSE SPIRITUS. Deinde literis vix dum à limine salutatis, cùm esset eximiâ & animi & corporis indole, continuò in Ferdinandi regiam à patre missum: Hic ille, cùm honorarios inter Ephebos aliquandiu apparuisset, aulicis imbutus moribus &c. Rei militaris tyrocinia posuit: &, quod iis fermè usu venit, qui nondum cœlestes divitias degustarunt, id ipsum Ignatio contigit, ut ardenti laudis humanæ studio, & communis consuetudinis abreptus, cùm esset in corporis ornatu elegantissimus, e- quorumque & armorum usu præcelle- ret, quod sibi datum fuerat temporis ad negotiationem salutis æternæ, id ille miserabiliter, ut plerique mortalium, partim in factionum rixarumque periculis, partim in amatoria vesania, & cetera seculari vanitate consu- meret. *Maphæus in vita Loyole, lib. I. cap. 2.*

2. Deus novissimi hisce temporibus loquutus est nobis per filium suum Ignatium; quem constituit heredem omnium, cui ad laudis illius fastigium nihil deest, praeter hoc verbum. Per quem & secula fecit. *Dexa de Canon. Loyolę pag. 12.*

3. Cum primū proposuit (Ignatius) apud se militarem vitam abdicare, domus in qua tum erat tota contremuit, parietes ejus concussi fuerunt, tigna omnia & trabes concrepuerunt: adeò ut quicunque in ædibus essent fugā in arripuerint, quemadmodum accidit, cum in aliquo monte sulphureo, igneus fons aperitur & flammæ exinde erumpere incipiunt. Sic cum internus ille ignis vim suam exerere coepit, qui antea juvenis miles in divinis frigidus erat & conglaciatus, ita erupit in flamas, ut mille terrores, mille pavores, mille ædium incendia &c. consequuta fuerint. Nullus unquam Ætna, aut igneus mons, paria fecit. *Valder. p. 10.*

4. Postquam Pontifex attentè considerasset manus Ignatij, nihil aliud eis inscriptū & insculptū vidit, praeter nomen Iesu, & statim dixit, digitus Dei hic est, nihil in istis manib. reperio praeter digitos Dei. *Vald. p. 48.*

5. Mirum non erat, si Moses maxima cederet miracula, operabatur enīm eā vi inefabilis nominis Dei insculpti illius baculo:

Hoc

Hoc valde mirum fuit quod Apostoli tot miracula ediderunt, cùm id in nomine Dei facerent. Sed quod Ignatius, cum *nomine suo chartula inscripto*, plura edat miracula quā Moses, & tot quot Apostoli, &c. Hoc est quod nobis eum reddit maximè admirandum. *Valder. p. 51.*

6. Pater Ignatius certissimè & promptissimè succurrit puerperis, ut rectè animadverbit *Valderama p. 51.* Cujus rei causam hanc affert, quod vigilans pastor semper oves effetas comitatur, ut juvet eas in partu, juxta illud Esaię, fœtus ipse portabit, hoc est curain geret matrum, ut lanain accipiat, nec etiam agnis privetur.

7. Nam ut negotium conficiatur, opus est tantum signaculo Ignatij puerperæ super imposito. Solo enim nominis illius aspectu, cæcus visum recuperat, manci manus, claudi pedes ; calculi etiam in renibus comminuuntur, & facillimè mātres pariunt. *Valderama ibidem.*

8. Accidit quidem, quadam nocte, ut paulū abfuerit quin Ignatius à diabolo strangularetur, nam eum bis terve, crudeliter admodum verberavit, ait Pater *Valderama pag. 55.* Idem testatur *Ribad. lib. 5. cap. 9.* Dormientem Ignatium strangulare diabolum voluisse Romę, anno Domini i 541. Guttur enim

quasi manu injecta stringere, præfocareque conatus est, &c. Iohannes etiam qui dormiebat in cubiculo Ignatio proximo, audire sibi visus est plagarum crepitum, & valentissimorum hominum strepitum, quasi Ignatium diverberantium, ipsiusque Ignatij suspiria. Paulò post etiam audivit rursus graviter pulsari Ignatium cædiue.

9. Ignatius à Deo positus est in Ecclesia, ut sit Petra fundamentalis tam sublimis ædificij unde jure dicere possumus; nullum esse lapidem, id est nullam personam, quæ, si quis valorem & magnitudinem meritorum spectas, cum nostro Ignatio comparari possit. P. Rebullosa p. 199.

10. Quemadmodum intingere panem nos est in aliquod condimentum, aut in vitrum generosi vini, illumque deglutiendum exhibere ei qui laborat *avopegia*, sive cibi fastidio: ita cum mundus fastidiret res omnes bonas, noster Ignatius hoc in se suscepit, ut panem verbi Dei distribueret, ita præparatum, & initium unctione quam Spiritus S. ei communicaverat, ut mundum illicet ad bene faciendi desiderium revocaverit. Rebullosa ibid.

11. Ribad. lib 5. cap. 5. De S. Ignatio usurpat quod Apostolus dixit de Melchisedeco, esse gessisse, quasi esset sine Patre, sine Matre, & sine

& fine Genealogia, ita ut ne quidem cum suis agere vellet de rebus matrimonio.

12. Accidit ei in morte, quod Regibus magnis in terra solet. Quandiu Reges sunt in palatiis suis, & ædibus magnificis, prætoriani milites neminem ingredi sinunt, præter Magnates, his tantum exceptis qui Dominio suo ministrant. Sed mortuo Rege, eoque delato in atrium suum in feretrum, omnes libere accurrunt. Sic vivente Ignatio, neino potitus est Bono eum videndi præter Papas, qualis fuit S. Petrus; Imperatrices, qualis fuit mater Dei, aliquis supremus Monarcha, quales Deus pater & Filius. Sed postquam mortuus fuit, confessi in aulici omnies æterni Regis occurrerunt, videndi eum gratiâ. Populus omnis cœlestis accessit, Angelorum, Archangelorum, Thronorum, &c. Valder. *ibid.*

## III.

## DE OBSCONOMIA PATRVM SOCIETATIS.

**C**VM boni isti Patres, commoda sua querunt, idem sibi proponunt Consilium, cù eo quod Pharaoni Iosephi sugges-

Y 2

fit, ut copiam frumenti in suis horreis coæcervaret. Hoc mirabile est, quod hoc tempore adeò perverso & avaro, hi patres norint & possint, abundè quicquid ipsis necessarium est, extorquere. Non enim fit sine miraculo, quod cùm homines adeò sint parci & tenaces, non tamen possunt in animū inducere ut patribus aliquid denegent, aut eorum petitiones rejiciant: quod miraculum conferri potest cum eo quod Deus operatus est Ægyptiis in favorem populi sui, cum Iudæis inutuò dederunt, quicquid petierunt, quod totum voluit Deus ipsos auferre. Idem omnino fit horum Patrum respectu, quod argumento est eos Deo curæ esse, & ab eo tenerrimo affectu diligiri, quando qui adeò sunt avari, tamen libenter & cum animi lætitia patribus istis subministrant quicquid ipsis necessarium est. *De Zg. de Canon. Ignatij.*

*2. Cultellos sepe acuere faciat. Munditiem servet coquus in omnibus quæ ad suū munus pertinent, omnia opportunè paret; carnes, pisces, & alia minimè contrectet, sed fuscinulâ, aut cultello ad eam rem utatur. Reg. coqui. Ab aliis religiosis ordinibus facilius nos patimur superari jejuniis, vigiliis & cætera victus cultusque asperitate. De Virtute Obed. sect. 3.*

*3. Quo-*

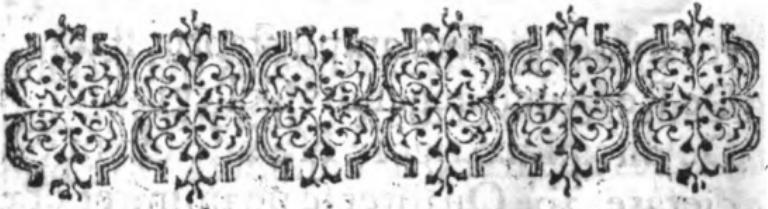
3. Quoniam sicut Angelus qui luctabatur cum Iacobo ei dixit , dimitte me quoniam dies apparet , ut consideraret se multis greges variarum bestiarum deducere; habere in comitatu suo liberos ; de pascuis gregibus providendum,& potum esse procurandum : & viro cui tantum incumbebat onus , sufficere , si noctu vacaret contemplationi. Sic possibile non est , ut diem impendamus Choro ; qui gregi debemus prospicie, re de pascuis, & limpidis aquis.

*Valder. p.30.31.*

### Obedientia B. Ignatij.

Testatus est illum aliquando insigni exemplo , cum tempore Quadragesime ipsâ feriâ sanctioris hebdomadæ , præscribente Medico Alexandro , pullo gallinaceo se refecit. Atqui obediendum est , inquietabat. *Maphæus.*

F I N I S.



# INDEX RERVM MEMORABILIVM HOC volumine contentarum.

## 1. Instructio Secreta Societatis Iesu.

Qualem se Societas præstare debeat, cùm dé novo accipit loci alicujus fundationem? 4. Quid factu opus sit, ut Principum & Magnatum intima familiaritate potiamur? 4. Quid curaturi sint Domini pro nobis, dum pecuniâ destituuntur, multæ tamen sunt authoritatis in Republica & aliis modis nobis prodesse possunt? 7. Quæ commendata esse debeant Concionatoribus, Confessariisque Principum & Magnatum? 9. Quid agendum cùm Religiosis, qui symbolizando nobiscum in multis occupationibus, multum nobis detrahunt? 11. De conciliandis Vidiis opulentis Societati? 12. Quis modus conservandi Vidiias in viduitate, & de dispositione reddituum, quos habent. 14. De remedii, ut filij & filie nostrarum devotarum

## *Index.*

votarū religiosum amplectantur statū 17.  
De Reditibus augendis Collegiorum. 18.  
De disciplinæ rigore ostendendo in So-  
cietate. 20. Qualiter se unanimiter præ-  
stabunt nostri contra diuissos? 22. De de-  
lectu juvenum pro Societate, modōque  
eos retinendi. 24. De Monialibus. 26. De  
Casibus reseruatis & causis dimittendi à  
Societate. 27. Qui conservari & foveri  
debeant ex personis Societatis. 29. De  
contemptu divitarum. 31.

### *11. Fortunij Galindi Cantabri disputatio de causis publici erga Iesuitas odij.*

Laudes Iesuitarum. 34. Culpa eorum-  
dem. 34. Aulicismus Monopolium gratiæ  
apud Deum & Principes 35. Infatietas 38.  
Alij Iesuitæ apud Indos, alij apud Euro-  
pæos 39. 40. Cur Iesuitæ non miracula fa-  
ciant? 40. An Iesuitæ doceat gratis 42. 43.  
Superbia eorum 44. Abusus gratiæ Prin-  
cipum 44. Curiositas 45. Procuratoris Ie-  
suitarum apud Paulum V. gratia 45. Qua-  
le Examen puerorum accedentium ad  
scholas Iesuitarum instituatur 48. Pericu-  
losæ scholæ Iesitarum pueris 49. Impru-  
dentia eorum. Fœminarum confessiones  
apud Iesuitas cur suspectæ 50. Iesuitæ no-  
uorum audiendorum cupidi 51. Descri-

# Index.

ptio Jesuitarum ante quingentos annos  
52. Iesuitæ alicubi in Hispania habent cœ-  
quile, ubi prius custodiebatur corpus  
Christi 53. Qui promoventur inter Iesiui-  
tas 56.

## III. *Augustini Ardinghelli paradoxæ Ie-* *suitæ.*

Caput I. continet diffamationem Religiosorum per assertiōnēm scandalō-  
rum 58. II. Deflorationem & relaxatio-  
nem Religiosorum Ordinum comminif-  
cit 59. III. Continet inhabilitatem  
Religiosorum ad ministerium vēbi &  
Sacramentorum 60. I v. Religiosos Or-  
dinēs sigillat de Virtutum Carentia, de-  
que ipsorum deformatione & numero  
damnandorum 61. vi. Religiosorum Or-  
dinum splendorem obfuscat, extenuan-  
do gratiam Martyriorum, miraculorum,  
visiohum & revelationum, similiterque  
officiorū & dignitatum, quæ ad Reli-  
giosos defertuntur 62. vii. Asperitatem  
vitæ Religiosorum & pia exercitia ex-  
pledit 64. viii. Continet Canones no-  
vos antiquis Sanctorum Canonibus con-  
trarios circa qualitatem eorum qui ad  
Religionem admittendi 65. viii. Gra-  
vissima

# *Index.*

vissima dictoria contra Veterum Ordinum Religiosos 65. i x. Pontificem Privilegiorum largitorem fugillat de indiscretione & ingratitudine 66. x. Continet multa Sanctorum Patrum dicta Ecclesiasticæ doctrinæ repugnantia. Appendix. Continet alias sententias ad infamiam, detrimentum & abolitionem atque interitum Veterum Ordinum Religiosorum pertinentes 70. Ezechias & Principes ad Michæam 29. Michæas ad Ezechiam & Principes 93. Carolus Crassus Imperator 97.

## *D. Bernardini Gialdi pro Senatu Veneto Apologia.*

Iustitia Decreti Senatus Veneti 102. Marianæ encomium 103. Marianæ calamitas 104. Iudicium ejusdem de regimine Societatis 105. Patris Floravantij confessarij Pontificis V. judicium de libro Marianæ. Ejusdem petitio apud Pontificem 106. Indignatio Generalis Iesuitarum 106. Baronis cuiusdam Scoti Catholici scrupulus super effigie Garneti 107. Depositio ejusdem de Garneto 107. 108. Divi Iesuitarum loco moti à Pôtifice 109

## Index

- Omnia &c minæ Iesuitarum in Pontificē  
109. Artificium Iesuitarum ad insinuan-  
dum Generalem suum Pontificē 109. Ty-  
rannis Aquævivæ III. Ingenium Iesuita-  
rum III. Artes miræ Iesuitarum in al-  
liendo Virginio Casfarino II.II2. Ignatius  
Loyola usus artibus diaboli II3. Artes  
Iesuitarum in cōciliandis Ingeniis II4.II5.  
Commentaria & plagia Iesuitarum II6.  
Pontifex ipse Iesuitis obnoxius II7. Illicia  
Iesuitarum II8. Quæ Paupertatis votum  
edant & servent II8.II9. Car. Scribanus  
Spinolæ proxeneta II0. Praxis Iesuitarū  
in conquirendis pecuniis II1. Sobrietas  
& abstinentia Iesuitarum qualis II2.II3.  
Artes Iesuitarum continuatæ in allicien-  
do Virginio II3.II4. Generalis Iesuitarum  
regnum Despoticum II4.II5. xxx.aureo-  
rum millia expenduntur quotannis à Ie-  
suitis in tabellarios II6. Dignitas Genera-  
lis Societatis II6. præ Cardinalibus II7.  
Quæ Regimen Societatis II8.II9.II0.  
II1.II2. Virginij judicium de promisso Ge-  
neralatu II2.II3. Aliæ artes in Virginium  
II3. Detectio fraudis II4. Marianæ liber  
diu permisus deinde prohibitus II5. Quæ  
circa libros prohibitos in Italia & Hispa-  
nia praxis II6. Marianæ judicium de insti-

cu-

## *Index.*

tutione Iesuitarum in litteris & moribus  
138. &c. Iesuitæ quingenta millia ducato-  
rum ex Catholici Regis Vectigalibus  
possident 140. Marianæ querela de Iesui-  
tis 140. Solœcismi & barbarismi Iesuitarū  
142. 143. Possevini impostura 143. 144. Di-  
cationes Iesitarum nimis. Causa 144.  
145. Inexhausta sitis Iesitarum 145. 146.  
Marianæ querele 147. Defectus virorum  
Doctorum 147. 148. Damnum Religiosis  
ordinibus illatum 148. 149. Delitiæ Novi-  
tiis præberi solite 149. Impensæ Iesitarū  
149 Leges contrariæ Ignatij 150. Damno-  
sæ Iesitarum artes 152. Privilegium pe-  
culiare Iesitarum ab Ignatio impetra-  
tum 152. Injustitia maxima in Societate  
153. Constitutionum Societatis infraactio  
155. 156. Iustitia Decreti Veneti 157. Dela-  
tores & delature in Societate 159. Causæ  
cur à Senatu Veneto rejiciantur 159. 160.  
Gretiensis Iesuite de Franciscanis iudi-  
cium 160. 161. de Monachorum cantu 161.  
Duplicitas & simulationes Iesitarū 162.  
Æquications eorum 163. pertinacitas 163  
Marianæ judicium de iis qui circa Gene-  
ralem 163. 164. Iesitarum omina & dicte-  
ria in Pontificem 164. Curiositas Iesita-  
rum 164. Quod Sacerdotes non concubi-

## *Index.*

narij in tribus provinciis 165. Iesuitarum molitiones ad impediendam visitationem Pontificiam. Causa 161. Villerij Archiducis Confessarij artes Suam utilitatem præferunt Pontifici Iesuitæ 166. Ignacia verè Societas 166. Illudit Pontifici. Exemplum 167. Invadit hæreditates aliorum ordinum 167. Læta paupertas & domus quietis Iesuitarum 168. Audax Iesuitarum in Bohemia molitio 168.

*Cardinalis & Archiepiscopi Pragensis iudicium & censura Bullæ à Patribus Societatis Cæsari oblata.*

Argumentum Bullæ Cæsareæ à Iesuitis conceptæ 171. Finis & prætextus eorum 172. Iudicium Archiepiscopi 173. Iesuitæ incurront excommunicationem Pontificiam 173. Verba Bullæ 174. Iesuitarum conatus irritus 178. Bullæ Cæsareæ examen 179. Iesuitæ affectant summum imperium in Bohemia 181. Faciunt autoritatem Pontificis & Ecclesiæ ridiculam 187. Eorum sçvitia erga Archiepiscopum & Catholicos Bohemię 189. & Benedictinos. Eorum ambitio & dominandi libido 90. Nolunt inhætrere concilio Tridentino. Invadunt Iura Ecclesiæ 192.

*Ioannis*

## *Index.*

*Ioannis Mariana libri de Reginne Societatis Caput VI.*

Quo pretextu literas humaniores doceant Iesuitę 193. Quales sint Doctores humanitatis 194. Causę sunt barbariei. Ante exortos Iesuitas consummati Magistri 195. Remedia 196. Pauci Iesuitę boni Philos. & Theologi. Discordia eorum & affectatio novitatis 197. Remedium mali 198. Rationes varię.

*Danielis Hospitalij Consultatio de causis & modis conservandae & amplificandae Societatis Iesu.*

Marianę querele de Tyrannide Aquavivæ 206. 207. Floravantij confessio 207. Conradi Vetter Iesuitæ de Societe & Sociis sermo 208. Iesuitarum Imperiū Despoticum. Vox Imperatoris de Iesuitis 209. Ambitio & Avaritia à Iesuitis arcenda 210. 211. Ignatij praxis & leges 211. 212. Xaverij 213. Avaritiæ excludendæ modus 218. Marianæ judicium de Laicis vel Coadiutoribus Iesuitarum 216. Aes alienum à Iesuitis contractum 216. Damna ex ratione educandi Novitios 217. Votū paupertatis servent Iesuitę 218. Collegia

sint contenta certis redditibus 218. Utilitates hujus consilij 220. Adulationes Iesuitarum 228. Cupido glorię Iesuitarum 230. Convitia, Ambitio generalis & Sociorum 236. Confessio Aquavive de fecularitate & Aulicismo Iesuitarum 238. Mariana de ambitione Generalis 239. Misera Societatis gubernatio 242. Leges à Mariana propositę tēperando Imperio Despotico Generalis 243. Utilitas illarum 245.

*Deliciarum Iesuiticarum Specimina.*

Cardinalis Dietrichstenij judicium de opera Iesuitarum 254. Delicię Iesuitice Musicę, Scenice, Venatorię 255. Bernardini Castronij Iesuite descriptio 256. Ejus pietas & spes de futuro 256, 257. Reditus Collegij Romani 257. Delicię in vietu Castronij 258. Institutiones Castronij. Voces superbe contra Césarem 259. Maledicta ejus 259. Iudicium 260. Causae conniventiae Generalis 262, 263. Cardinalis Ludovisij vox 263. Castorij delicię in cantu 265, 266. Exemplum singulare 267. Scenicę Iesuitarum delicię 268. Periculum lenocinium Iesitarum 268. Incommoda scenicatum actionum 269. Corrumptuntur ab illis adolescentes 270. Adulationes Iesitarum Gratiensium 277. Venerationes Iesitarum 273. Domus

# *Index.*

- mus quietis Ebrendorffensis ad venatio-  
nes eorum 274. Fraudes Iesuitarum in de-  
cipiendo Imperatore 277.  
*Divina oracula de Exitu Societatis Iesu* 279.  
Causæ 279. 280. &c.  
*Testimonia de Antiquitate & prima funda-  
tione Societatis Iesu* 334.  
De B. Ignatio Loyola & ejus Sancti-  
tate 335.











